

АТЛАС

Україна у світі:
природа, населення

У М О В Н І П О З Н А Ч Е Н Н Я

НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ

	На картах світу та Європи
Київ	Столиці держав
Мурманськ	Інші населені пункти
	На картах природи України
Київ	Столиці держав
Полтава	Центр Автономної Республіки Крим, центри областей, інші населені пункти
	На картах населення і соціальної інфраструктури України
Київ	Столиці держав
Львів	Центр Автономної Республіки Крим, центри областей, інші населені пункти

КОРДОНИ ТА МЕЖІ

	держав
	областей

ШЛЯХИ СПОЛУЧЕННЯ

	Залізниця
	Морські поромні переправи
	Головні автомобільні шляхи
	Судноплавні канали
	Морські шляхи, відстані в кілометрах
	Морські та річкові порти

ГІДРОГРАФІЯ ТА РЕЛЬЄФ

	Річки з постійною течією
	Річки, що пересихають

	Озера прісні та водосховища
	Озера солоні
	Канали
	Болота та плавні
	Солончаки
	Позначки висот над рівнем моря
	Позначки урізів води над рівнем моря
	Позначки глибин

ІНШІ УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

	Піски
	Перевали
	Назви об'єктів орографії

Примітки: 1. Розміри знаків і шрифтів змінюються залежно від масштабу карти.
2. Адміністративно-територіальний устрій дано станом на січень 2016 р.
3. В атласі використано статистичні дані за 2010–2015 рр.

СКОРОЧЕННЯ, ВЖИТІ В АТЛАСІ

Авт.	– Автономний	обл.	– область
арх.	– архіпелаг	о-ви	– острови
Вел.	– Великий	оз.	– озеро
Верх.	– Верхня	пер.	– перевал
вдсх.	– водосховище	п-ів	– півострів
г.	– година	Півд.	– Південний
г.	– гора	Півн.	– Північний
зат.	– затока	прот.	– протока
Зах.	– Західний	Руч.	– Ручай
кан.	– канал	Св.	– Святої
м.	– мис	Серед.	– Середній
м.	– місто	Сівер.	– Сіверський
Мал.	– Малий	хв.	– хвилина
о.	– острів	хр.	– хребет

РЕКОМЕНДОВАНО МІНІСТЕРСТВОМ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ (лист №1/11 – 4524 від 06.04.2016)

Атлас відповідає санітарному законодавству України (висновок № 05.03.02–04/25830 від 16.06.2015)

ДЕРЖАВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «КАРТОГРАФІЯ»

вул. Попудренка, 54, м. Київ-94, 02094
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 398 від 03.04.2001 р.

Редактори: С.В. Капустенко, В.І. Остроух
Технічний редактор С.М. Полторако
Дизайн обкладинки С.М. Сухенко

Формат 62 x 93/8
Ум. друк арк. 6,40
Зам. № 02206

ТОВ «ДЕЙЛІ СЕРВІС»
Звіринська вул., 63, м.Київ, 01014

ISBN 978-617-670-701-1

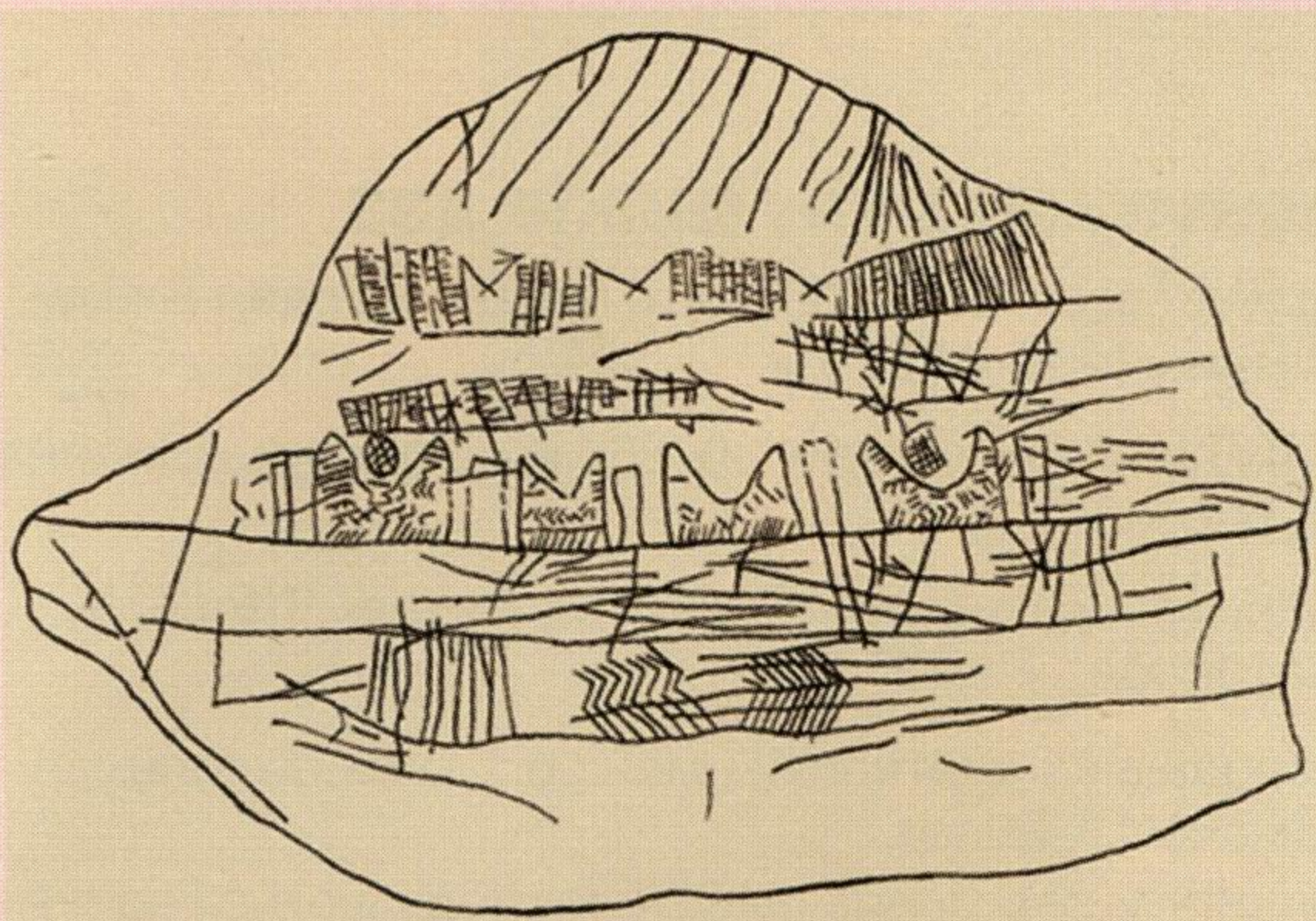
© ДНВП «Картографія», 2017

ЗМІСТ

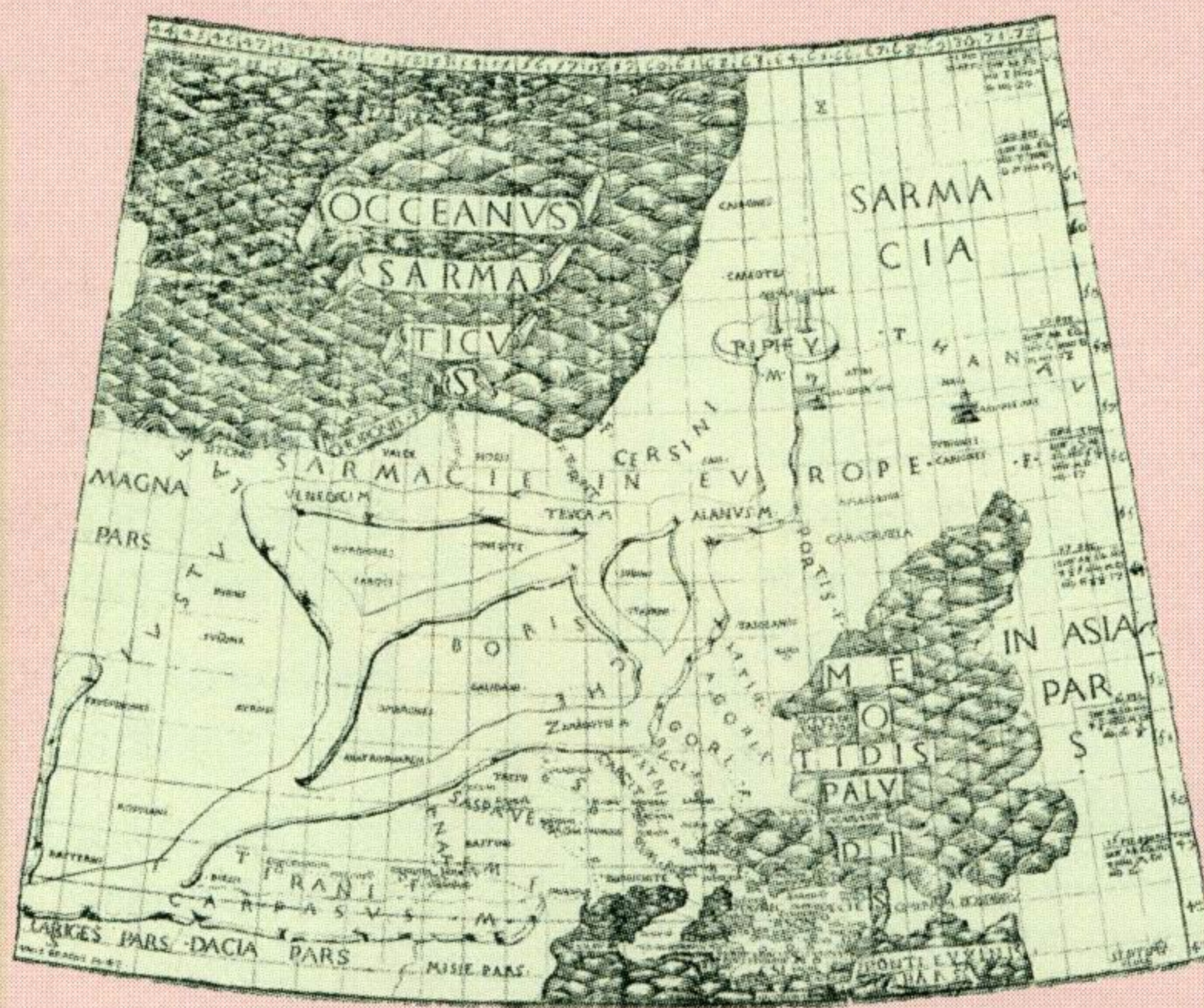
Сторінки	Масштаби		
1		Старовинні карти. Картографування території України	
2		Геоінформаційні та супутникові навігаційні системи	
ГЕОГРАФІЧНА КАРТА ТА РОБОТА З НЕЮ			
3		Зображення кулястої поверхні землі на площині	
4		Способи картографічного зображення	
5		Частина аркуша топографічної карти	1:25 000
6		Вирішення завдань за топографічними картами	
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ			
7		Типи країн світу.....	1:165 000 000
		Європа	1:55 000 000
		Державний устрій країн світу	1:165 000 000
		Європа	1:55 000 000
8-9		Політична карта світу	1:80 000 000
		Історико-географічні регіони світу	1:180 000 000
10		Україна на політичній карті Європи.....	1:24 000 000
		Європейський Союз (ЄС).....	1:50 000 000
11		Годинні пояси світу	1:200 000 000
		Формування території України. 1921–1954 рр.....	1:8 000 000
12-13		Адміністративно-територіальний устрій України	1:3 500 000
		Історико-географічні землі	1:10 000 000
ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ УКРАЇНИ			
14-15		Фізична карта України.....	1:3 500 000
16-17		Геологічна будова України.....	1:5 000 000
		Тектонічна будова України.....	1:6 000 000
18-19		Геоморфологічна будова України	1:5 000 000
		Сучасні несприятливі фізико-географічні процеси на території України	1:6 000 000
20-21		Мінерально-сировинні ресурси України.....	1:4 000 000
22-23		Клімат України	1:5 000 000
		Агрокліматичне районування	1:12 000 000
24		Поверхневі води України.....	1:8 000 000
		Забезпеченість водними ресурсами	1:15 000 000
		Підземні води України.....	1:8 000 000
25		Води суходолу	
26-27		Ґрунти України.....	1:5 000 000
		Родючість ґрунтів.....	1:8 000 000
28-29		Рослинність України.....	1:5 000 000
		Найпоширеніші породи лісів	1:8 000 000
		Поширення лікарських рослин	1:12 000 000
30-31		Тваринний світ України	1:5 000 000
		Акліматизовані та реакліматизовані тварини.....	1:12 000 000
		Сезонні міграції птахів	1:8 000 000
32-33		Ландшафти України.....	1:5 000 000
		Фізико-географічне районування	1:8 000 000
34		Чорне та Азовське моря.....	1:10 000 000
		Рослинний і тваринний світ Чорного та Азовського морів	1:10 000 000
		Основні джерела та рівні забруднення в Чорноморсько-Азовському басейні	1:10 000 000
35		Загальне забруднення навколишнього середовища в Україні	1:12 000 000
		Забруднення атмосферного повітря.....	1:12 000 000
		Забруднення поверхневих вод.....	1:12 000 000
		Забруднення ґрунтів.....	1:12 000 000
36-37		Природно-заповідний фонд України	1:5 000 000
		Природоохоронна діяльність	1:8 000 000
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ			
38		Світ. Розселення населення.....	1:100 000 000
39		Україна. Розселення населення	1:5 000 000
		Україна. Загальна густина населення	1:15 000 000
40		Світ. Природний приріст населення. Тривалість життя.....	1:165 000 000
		Європа	1:55 000 000
		Україна. Природний рух населення Народжуваність	1:15 000 000
		Смертність	1:15 000 000
		Природний приріст населення.....	1:15 000 000
41		Світ. Рівень соціального розвитку країн. Міграції населення	1:165 000 000
		Європа	1:55 000 000
		Україна. Механічний рух населення Міждержавна міграція	1:15 000 000
		Міжрегіональна та внутрішньорегіональна міграція	1:15 000 000
42		Світ. Урбанізація населення.	1:100 000 000
		Україна. Урбанізація населення.	1:15 000 000
43		Мовні сім'ї, групи та народи світу.....	1:120 000 000
		Офіційні мови	1:180 000 000
44		Етнічний склад населення України	1:5 000 000
45		Релігії світу	1:120 000 000
46		Релігії України.....	1:5 000 000
47		Світ. Зайнятість населення	1:165 000 000
		Європа	1:55 000 000
		Україна. Зайнятість населення.....	1:12 000 000
		Україна. Безробіття	1:12 000 000
48		Довідкові таблиці	

СТАРОВИННІ КАРТИ. КАРТОГРАФУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

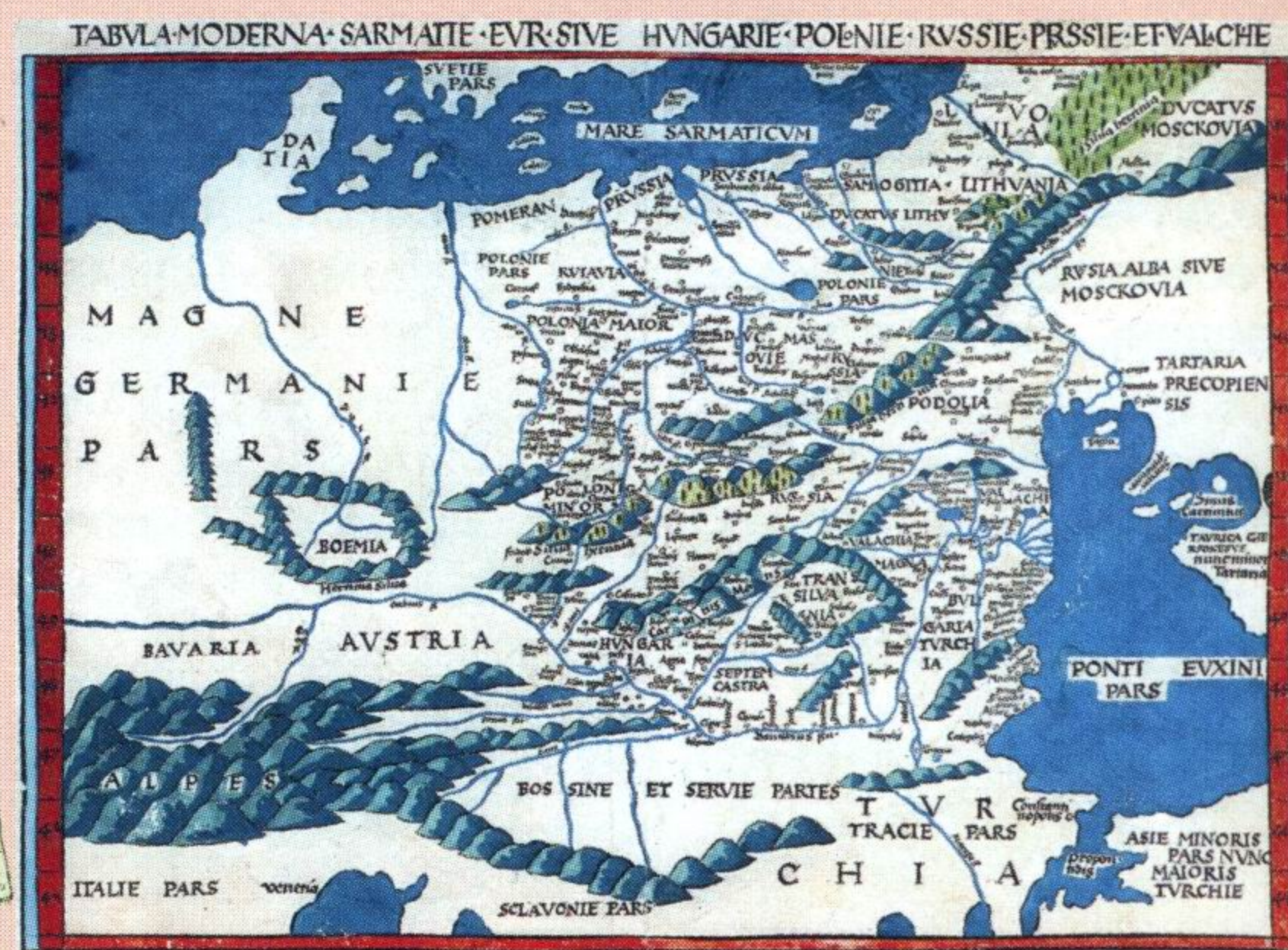
Перші географічні відомості про Україну містять праці відомих грецьких вчених та мандрівників – Геродота, Страбона, Птолемея.

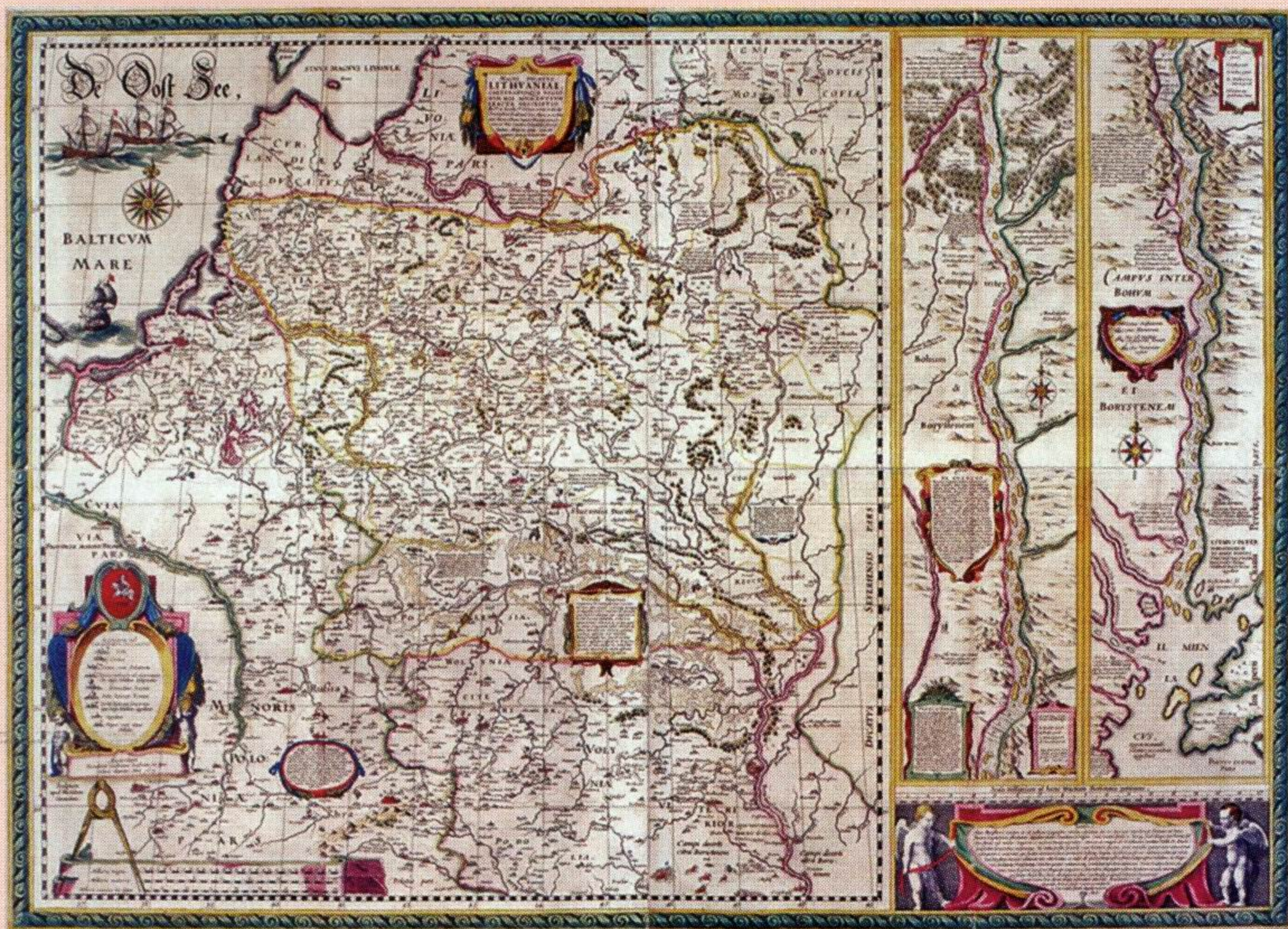
Межиріч-карта – малюнок на уламку бивня мамонта, знайденого на березі річки Росава, біля села Межиріч Канівського району Черкаської області, на місці стоянки мисливців доби пізнього палеоліту (вік приблизно 15–17 тис. років). На ньому зображена місцевість, річка, рослинність, житло.

Десята карта Європейської Сарматії, 1477 р. Вперше українські землі відображено у друкованому вигляді у Болонському виданні "Географії" Клавдія Птолемея. Клавдій Птолемей – давньогрецький вчений (математик, астроном, географ, астролог), автор геоцентричної системи світу.

Сучасна карта Сарматії, або Угорщини, Польщі, Русі, Пруссії та Волощини. Детально подає територію між Вартою, Дунаєм, Дніпром і Балтійським морем. Масштаб бл. 1:3 600 000, 1513 р. Автор – Мартін Вальдземюллер, географ, один з видатних представників європейської картографії початку XVI ст.

Докладна карта Великого князівства Литовського й решти прилеглих країв М.-К. Радзивілла. На карті відображено етнічні території Литви, Білорусі, України та Польщі. На території України показано бл. 250 населених пунктів. Вперше на тогочасних картах України позначені болота. Окремою картою-врізкою у масштабі бл. 1:530 000 зображено нижню течію Дніпра. Масштаб бл. 1:1 300 000, 1613 р. Основний укладач карти – польський картограф і гравер – Томаш Маковський. Видавець – Віллем Янсзон Блау.

Генеральна карта. Безлюдні степи або Україна. З прилеглими провінціями. В літературі вона фігурує як Генеральна карта України. Масштаб 1:800 000, 1648 р. Автор – Гійом Ле Вассер де Боплан, відомий французький військовий інженер, картограф та письменник. Карти Боплана тривалий час були найавторитетнішими в Європі щодо відображення території України. Завдяки його творам в Європі утвердилася назва "Україна".

Україна або Козацька земля з прилеглими провінціями Волощини, Молдавії, Малої Татарії. Масштаб бл. 1:3 000 000, бл. 1712 р. Карта видатного німецького картографа Йоганна Баптиста Гоманна.

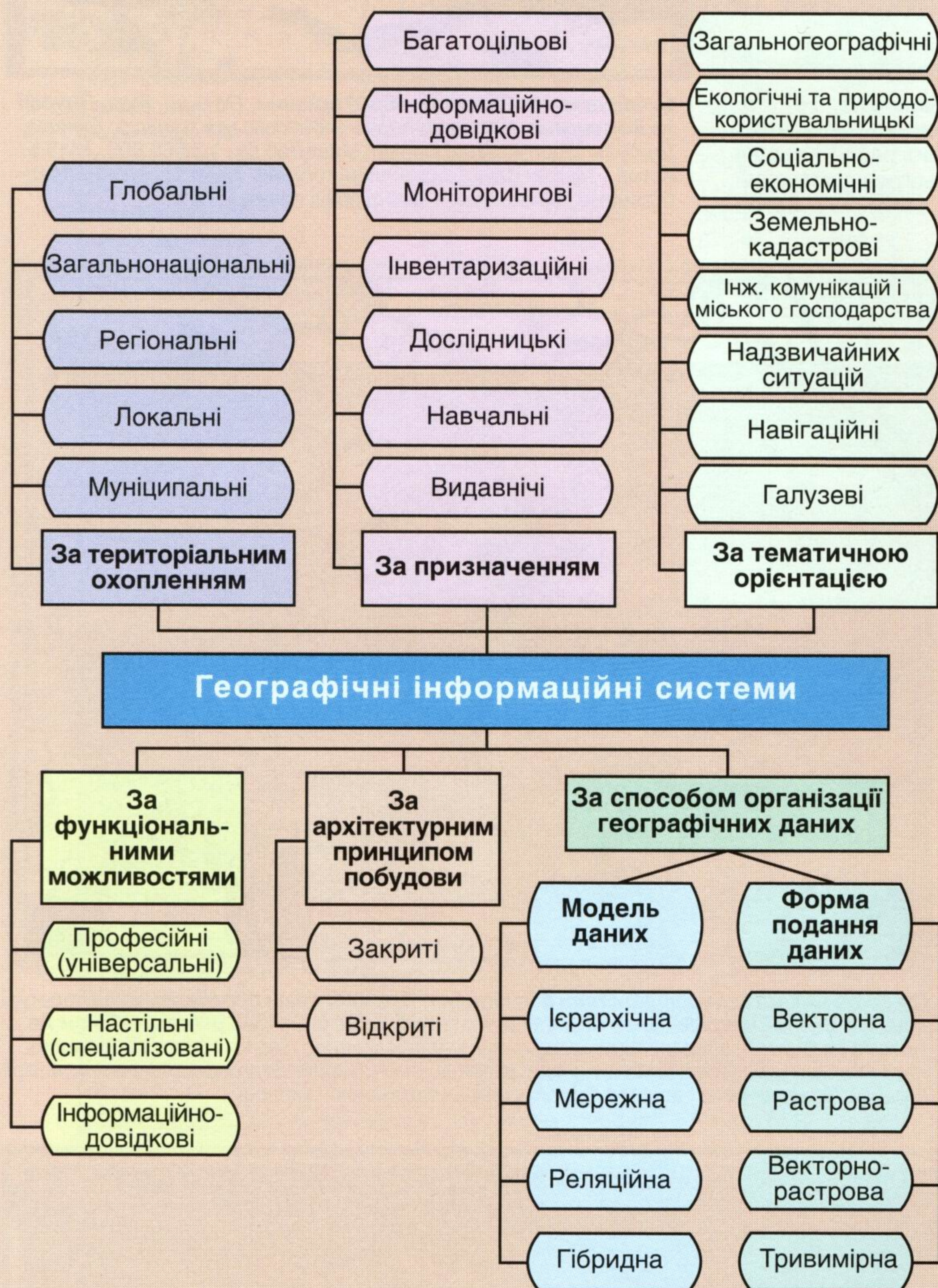
Стінна фізична карта України. Масштаб 1:1 000 000, 1918 р. Карта видатного українського вченого, основоположника української наукової географії і картографії Степана Рудницького, автора україномовних стінних карт України, світу і частин світу.

Географічна інформаційна система (ГІС) – інформаційна система, що забезпечує збирання, зберігання, оброблення, доступ, відображення і розповсюдження просторово-координованих даних (просторових даних).

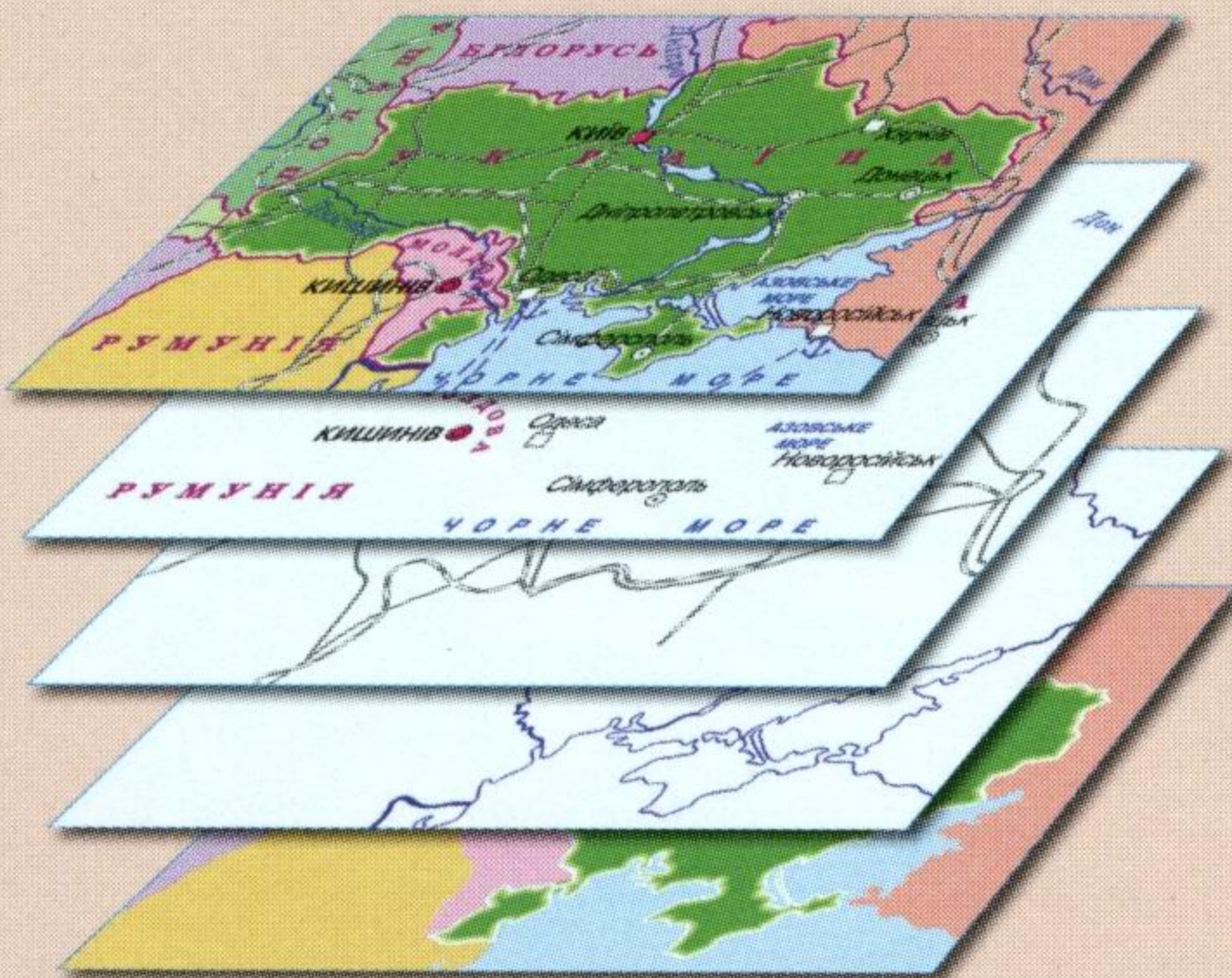
Що таке географічна інформаційна система

Назву “географічна інформаційна система” складають два поняття: “географія” й “інформаційна система”. Одним з найважливіших завдань, що постають перед географом, є вивчення закономірностей між певною територією й результатами людської діяльності. При цьому основним джерелом інформації є карта. Друге поняття “інформаційна система” – це послідовність операцій, що починається із планування досліджень і закінчується використанням отриманої інформації для прийняття рішень.

КЛАСИФІКАЦІЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

ПОШАРОВИЙ ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ ДАНИХ

Уся інформація ГІС формується пошарово. Прикладами шарів можуть бути зображення: кордонів, річок, озер, населених пунктів, шляхів сполучення тощо.

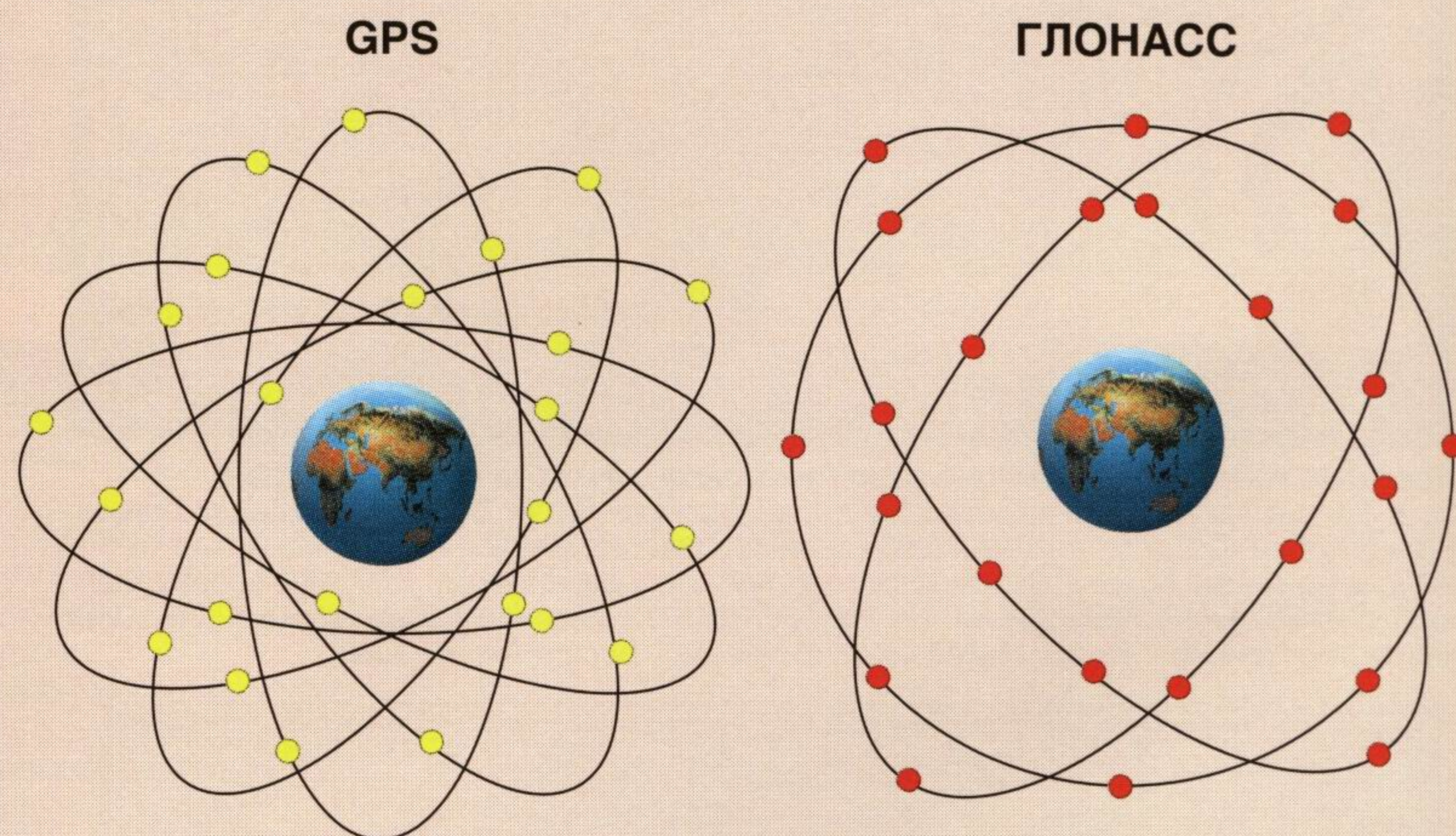
Дистанційне зондування Землі (ДЗЗ) – одержання інформації про різні об'єкти, процеси та явища на поверхні Землі, в її надрах і атмосфері шляхом реєстрації даних на відстані (дистанції).

КЛАСИФІКАЦІЯ СУПУТНИКІВ ДЗЗ

- **Низької** розподільної здатності – 500 м та більше на один піксель. Ширина смуги знімань 2000–4500 км.
 - **Середньої** розподільної здатності – 30–250 м на піксель. Ширина смуги знімань 60–300 км.
 - **Високої** розподільної здатності – 1–20 м на піксель. Ширина смуги знімань 15–100 км.
 - **Надвисокої** розподільної здатності – менше 1 м на піксель. Ширина смуги знімань 12–20 км.
- За фізичним принципом реєстрації супутники поділяються на:
- оптичні (пасивні);
 - радіолокаційні (активні).

СУПУТНИКОВІ НАВІГАЦІЙНІ СИСТЕМИ

Нині працюють дві системи супутників, за допомогою яких визначають координати земних об'єктів (їх називають навігаційними, оскільки тривалий час вони обслуговували потреби транспортних засобів: повітряних, морських та наземних) – **GPS** (Global Position System – глобальна система визначення координат) і **ГЛОНАСС** (ГЛОбальна НАвігаційна Супутникова Система). Перша з них розроблена у США, друга – російська. Складовими супутникових систем є підсистеми космічних апаратів, контролю та управління і приймачі. Супутники системи GPS обертаються у шести орбітальних площинах по 4 супутники в кожній, а супутники ГЛОНАСС – у трьох орбітальних площинах по 8 супутників у кожній.

У майбутньому користувачам стануть доступні ще дві системи супутникової навігації. Перша – супутникова система позиціонування (GALILEO) – під управлінням Європейського Союзу. Друга – супутникова система позиціонування (COMPASS) – під керівництвом Китаю.

Український супутник Січ-2

Супутник SPOT-6 Європейського аерокосмічного та оборонного концерну EADS Astrium

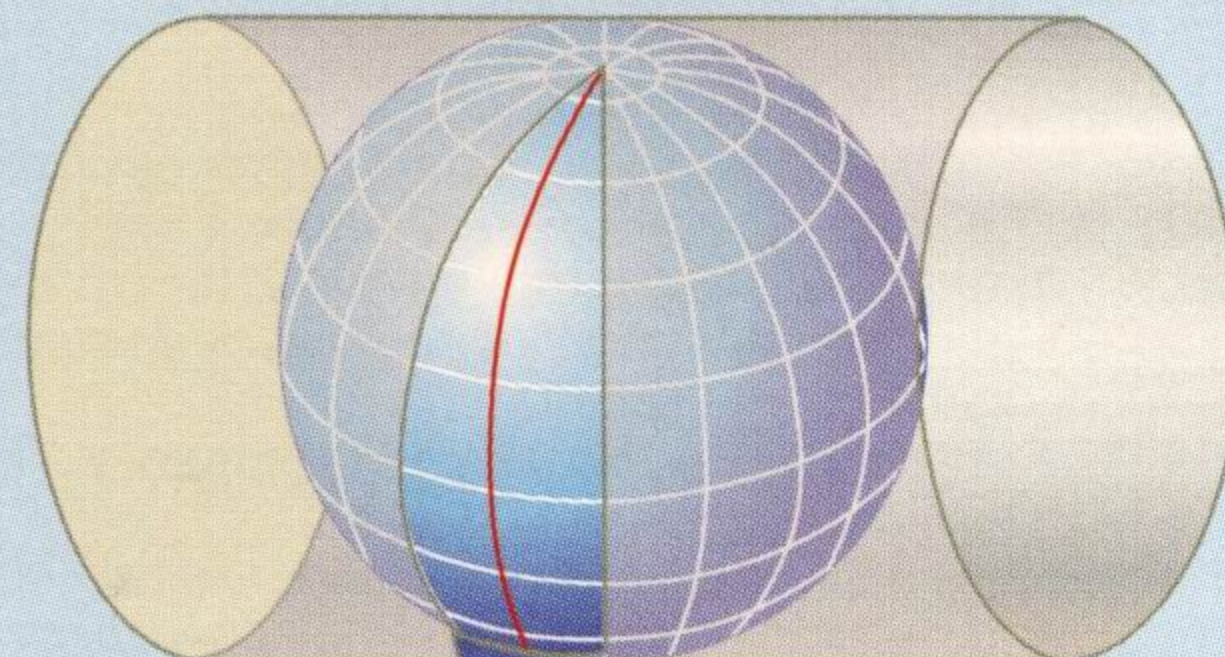
Супутники призначені для спостережень за поверхнею Землі в інтересах господарської діяльності та проведення наукових досліджень.

ЗОБРАЖЕННЯ КУЛЯСТОЇ ПОВЕРХНІ ЗЕМЛІ НА ПЛОЩИНІ

Поверхню глобуса неможливо розгорнути у площину без розривів або перекриттів, за рахунок чого виникають спотворення. Намагаючись не допустити цього на географічній карті, одні її ділянки рівномірно розтягують, інші - рівномірно стискають

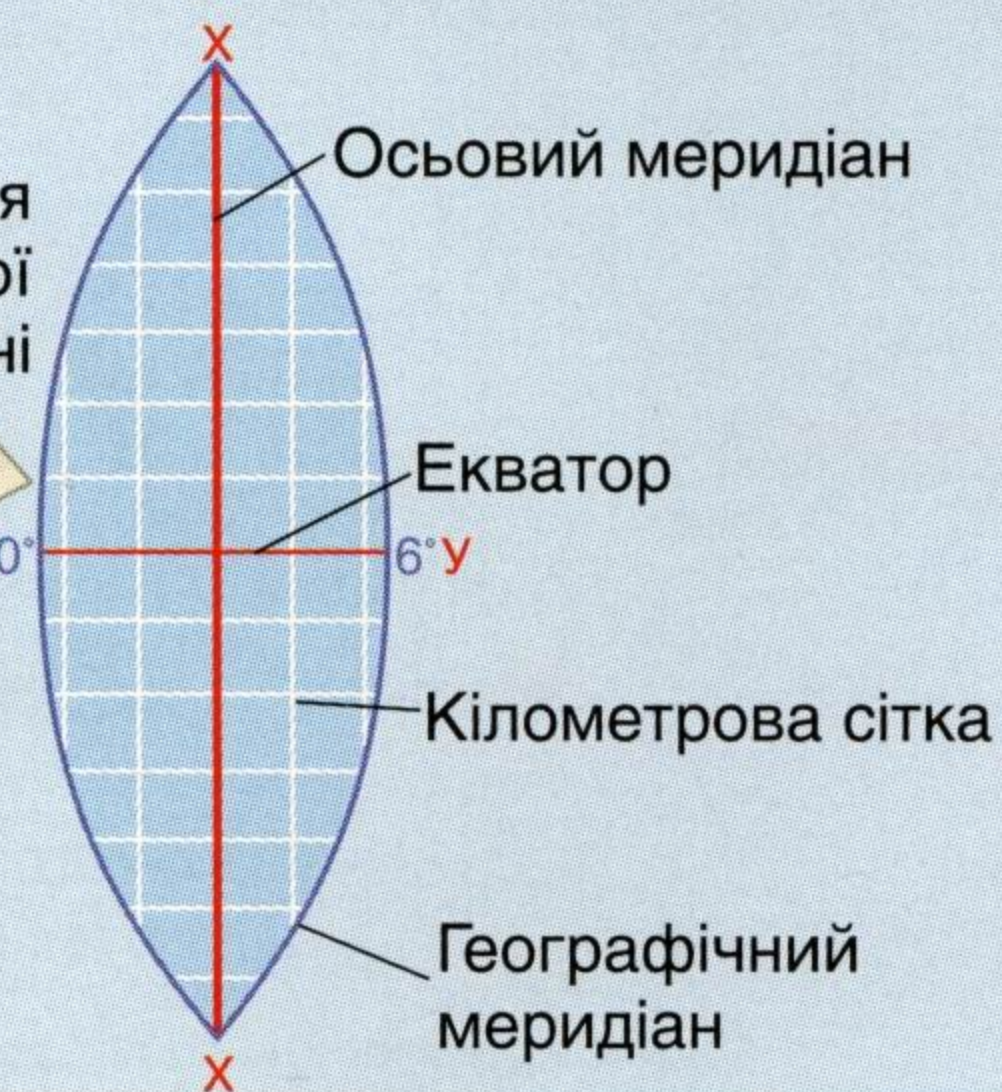
ГЛОБУС – МОДЕЛЬ ЗЕМЛІ

Зона земної поверхні завширшки у 6° , спроектована на дотичний циліндр, практично не має спотворень. Меридіан, по якому дотикається циліндр, у проекції зобразиться прямою лінією. Він називається осьовим меридіаном

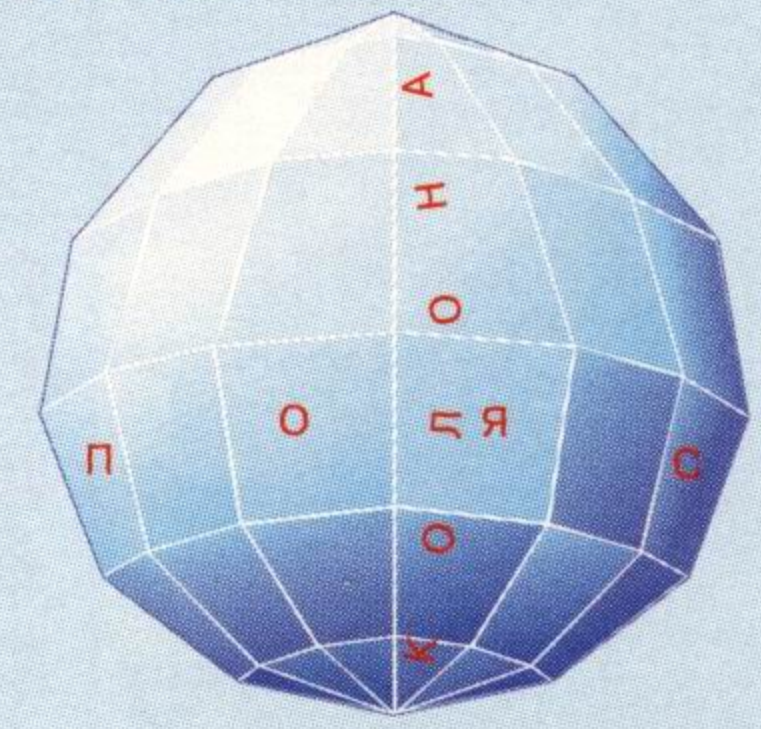
Плоска проекція зони земної поверхні

У 6° зоні проводять лінії, паралельні осі X та осі Y , через певне число кілометрів. Ці лінії називають прямокутною координатною або кілометровою сіткою

Усю земну поверхню поділяють меридіани на 60 шестиградусних колон. Колони нумеруються арабськими цифрами, відлік колон ведеться із заходу на схід від меридіана 180° . Колони поділяються на пояси паралелями через 4° . Пояси позначаються латинськими літерами, відлік поясів ведеться від екватора до полюсів. У результаті зображення частини земної кулі мають вигляд трапецій, розміром 6° (по довготі) $\times$ 4° (по широті). Кожна трапеція відповідає аркушеві карти масштабу 1:1 000 000 і має номенклатуру (позначення літерою та цифрою) – наприклад **М-36**, де **М** – номер пояса, **36** – номер колони

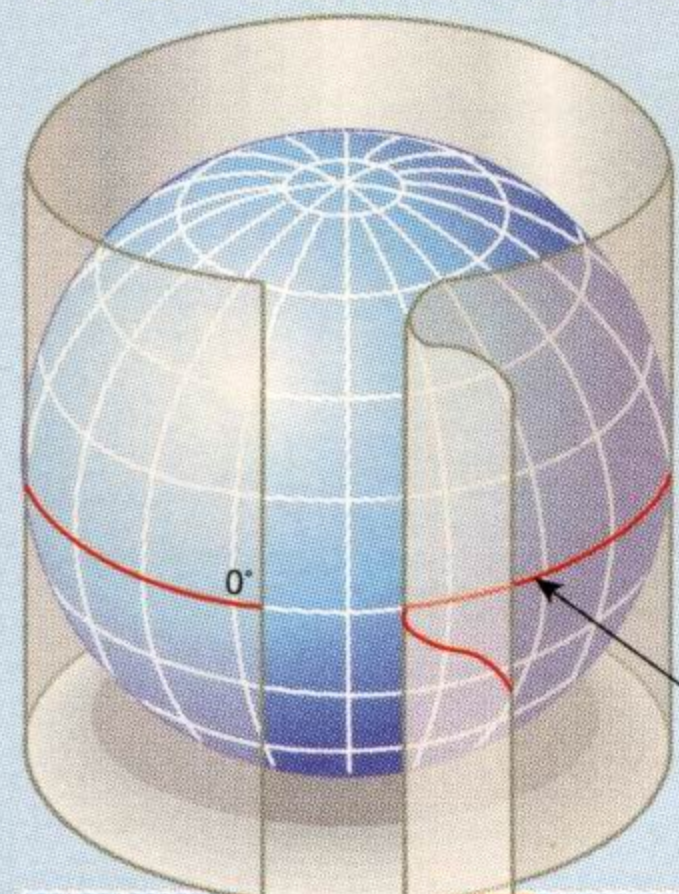
Зображення поверхні глобуса можна перенести на багатогранник за допомогою проектуючих променів, що виходять із центра глобуса. На цьому принципі будується сітка для карти масштабу 1:1 000 000

Міжнародне розграфлення аркушів карти масштабу 1:1 000 000 (для 1/4 півкулі)

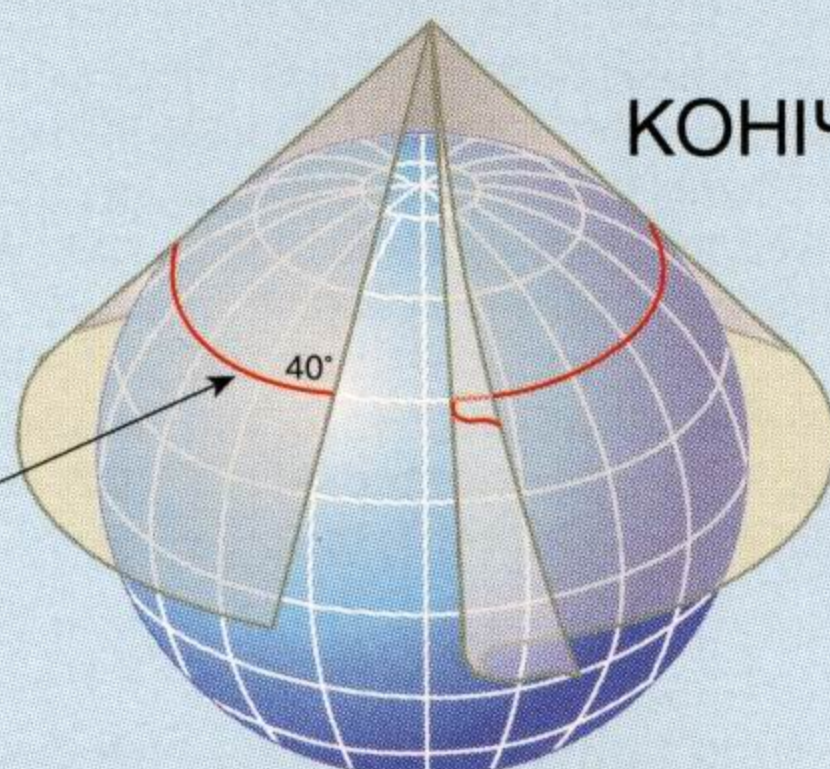
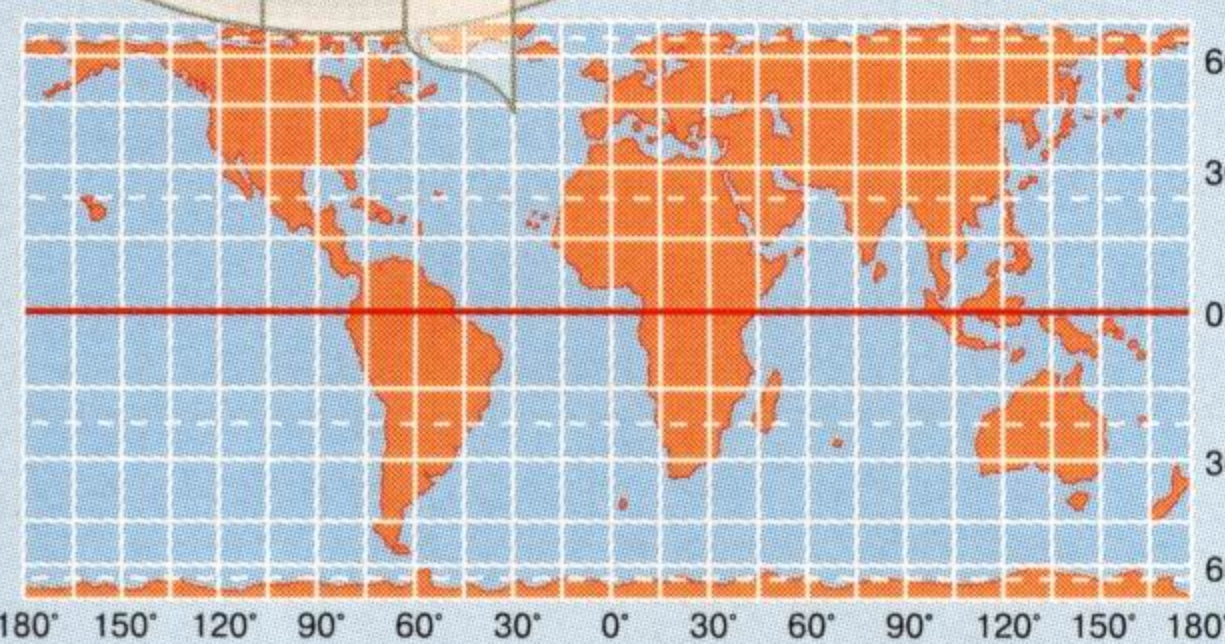
КАРТОГРАФІЧНІ ПРОЕКЦІЇ

ЦИЛІНДРИЧНА ПРОЕКЦІЯ

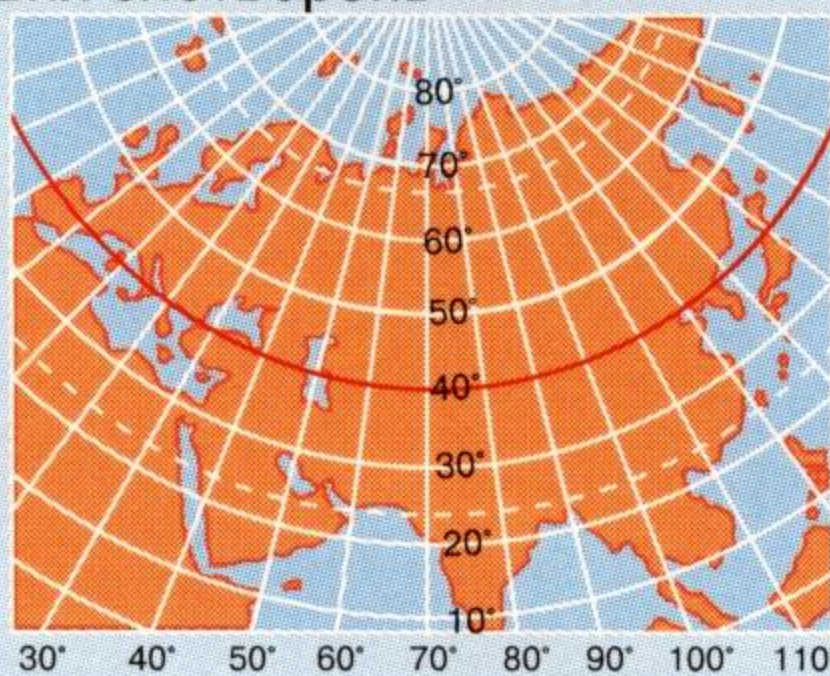
Географічна сітка з поверхні земної кулі переноситься на бокову поверхню циліндра

Червона лінія - лінія нульових спотворень

КОНІЧНА ПРОЕКЦІЯ

Географічна сітка з поверхні земної кулі переноситься на бокову поверхню конуса

АЗИМУТАЛЬНІ ПРОЕКЦІЇ

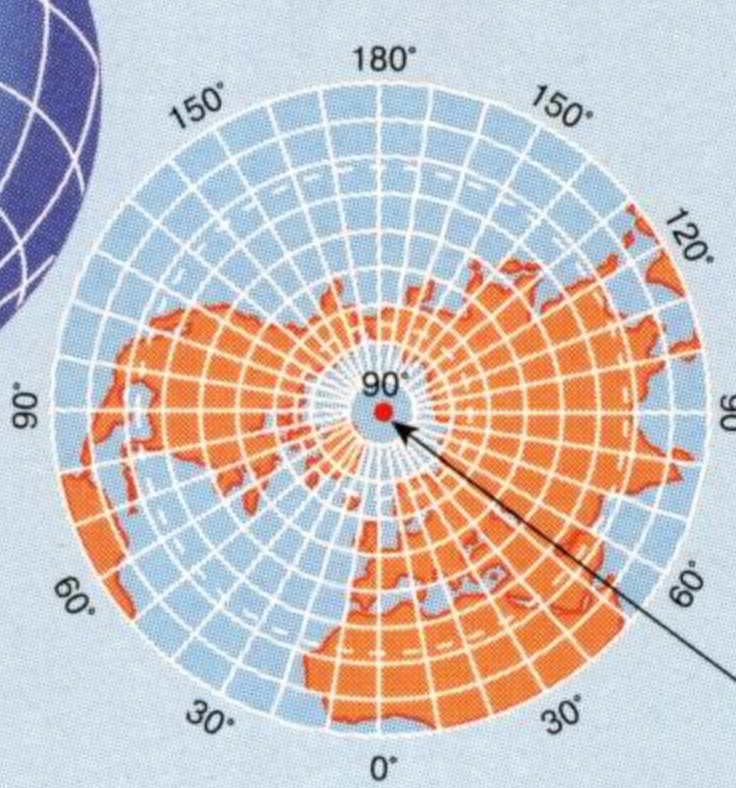

Пряма

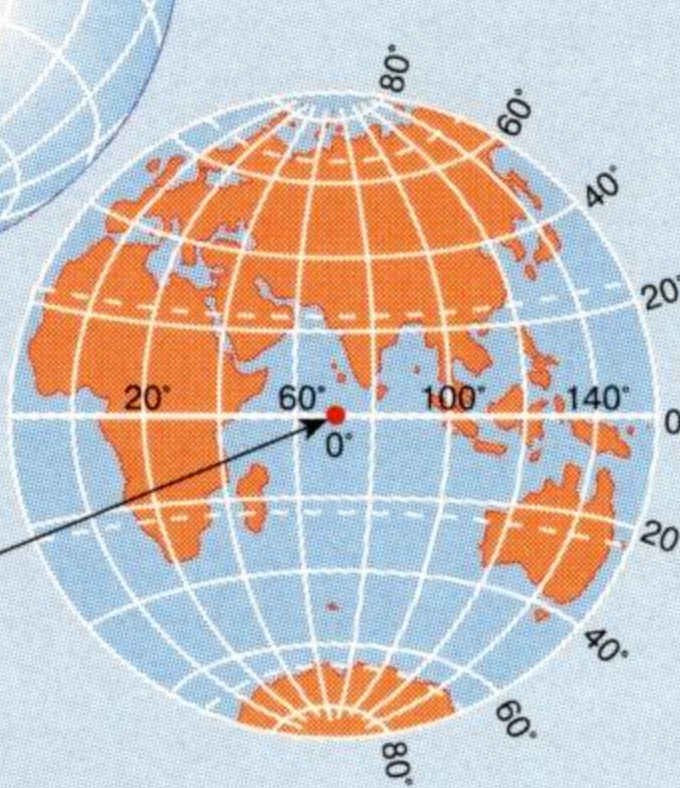

Поперечна

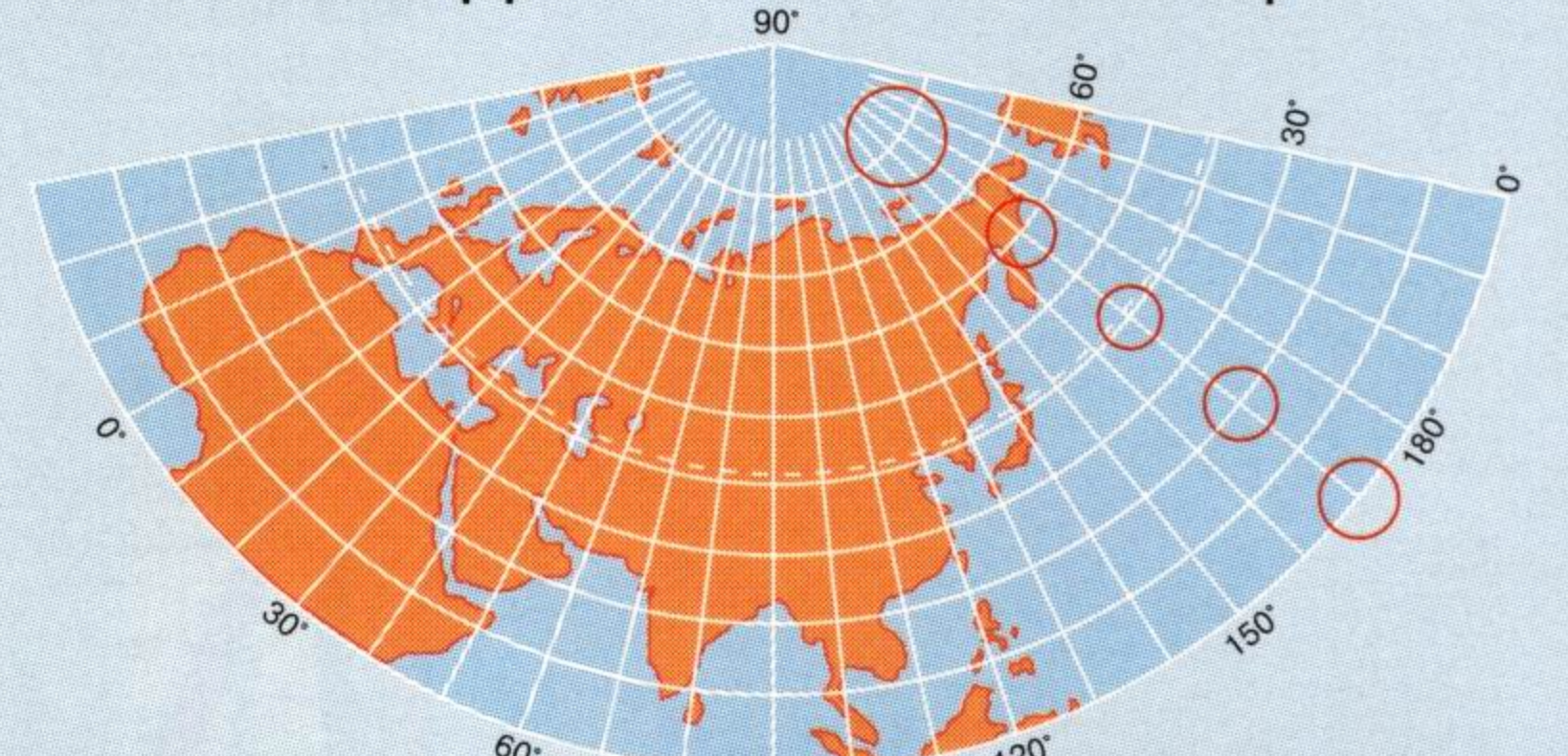
Географічна сітка з поверхні земної кулі переноситься на площину

Червона точка - точка нульових спотворень

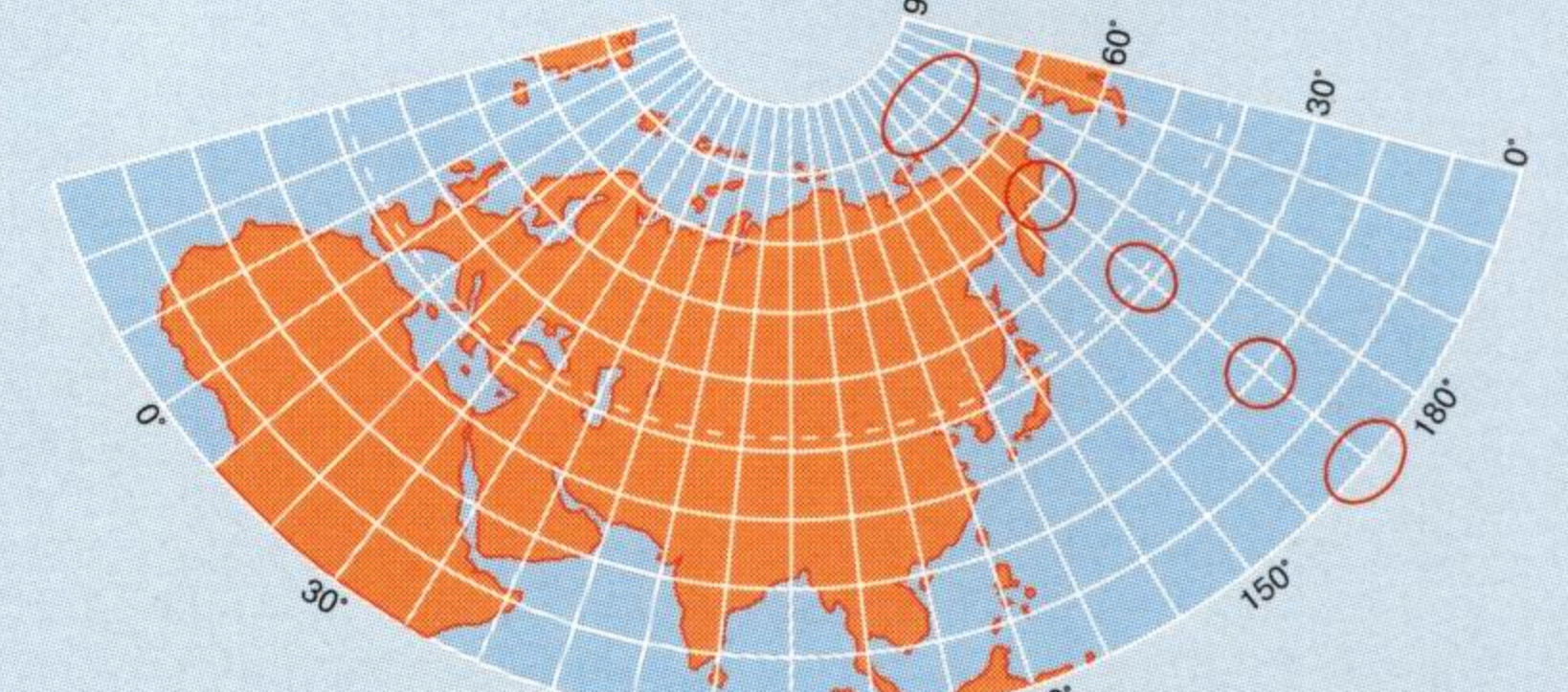
ГЕОМЕТРИЧНЕ ЗОБРАЖЕННЯ СПОТВОРЕНЬ НА ПРИКЛАДІ КОНІЧНИХ ПРОЕКЦІЙ

Рівнокутна проекція – немає спотворення кутів, але є спотворення площ

Рівновелика проекція – спотворюються довжини ліній і кути, а площі передаються без спотворень

Рівнопроміжна проекція – довжини ліній, кути та площі мають спотворення, проте меншою мірою, ніж в інших проекціях

СПОСОБИ КАРТОГРАФІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ

СПОСІБ ЗНАЧКІВ, ЯКІСНОГО ТА КІЛЬКІСНОГО ФОНУ, ЛІНІЙНИХ ЗНАКІВ, ТОЧКОВИЙ

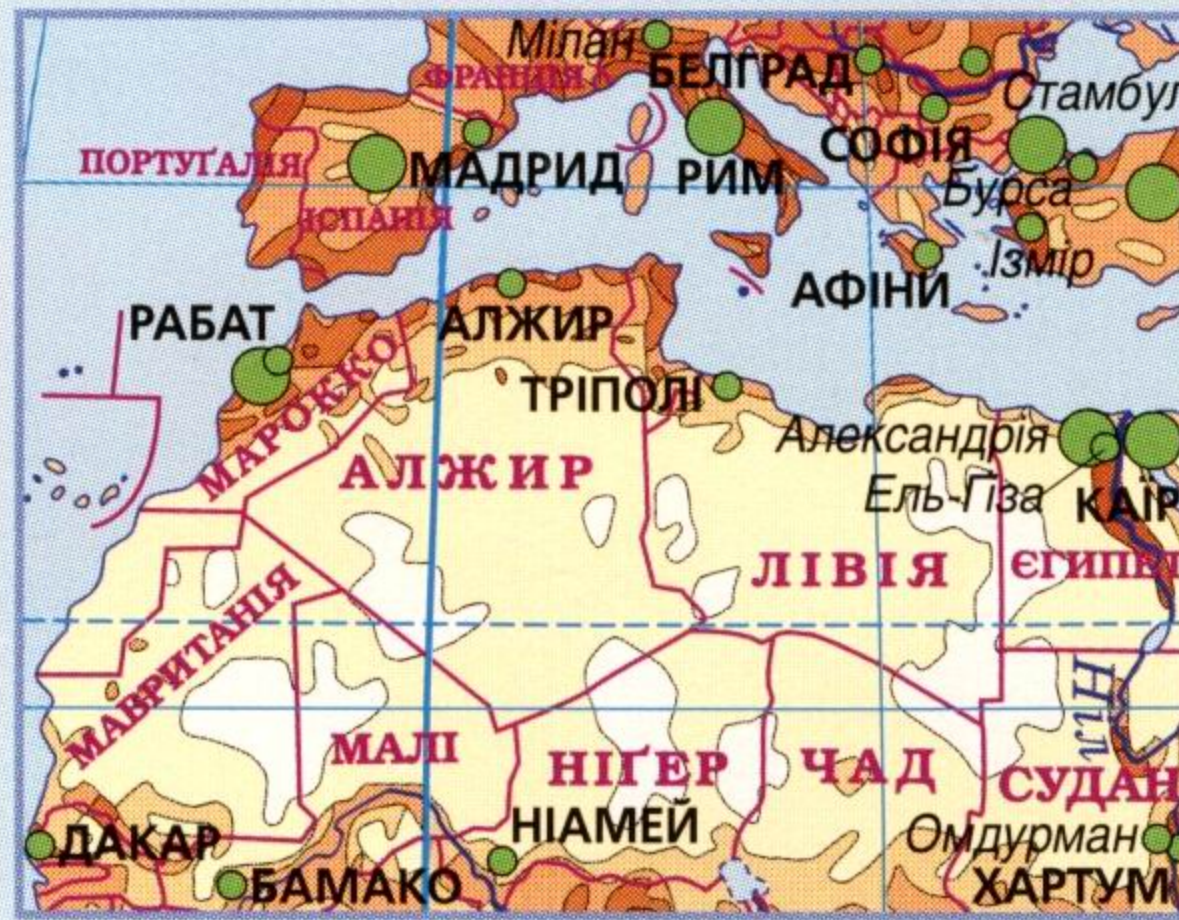
Фрагмент 1

Спосіб значків – це спосіб картографічного зображення об'єктів точкової локалізації, таких як: населені пункти, родовища корисних копалин та ін. Значки вказують місцезнаходження об'єктів. Для передачі характеристик об'єктів використовуються: форма, величина та колір значків.

На фрагменті 1 значками показані типи родовищ корисних копалин.

КОРИСНІ КОПАЛИНИ

- Буре вугілля
- Газ
- Марганцеві руди
- Титанові руди
- Нікелеві та кобальтові руди
- Алюмінієві руди
- Золото
- Уранові руди
- Талько-магнезит
- Глина
- Граніт, габро, лабрадорит

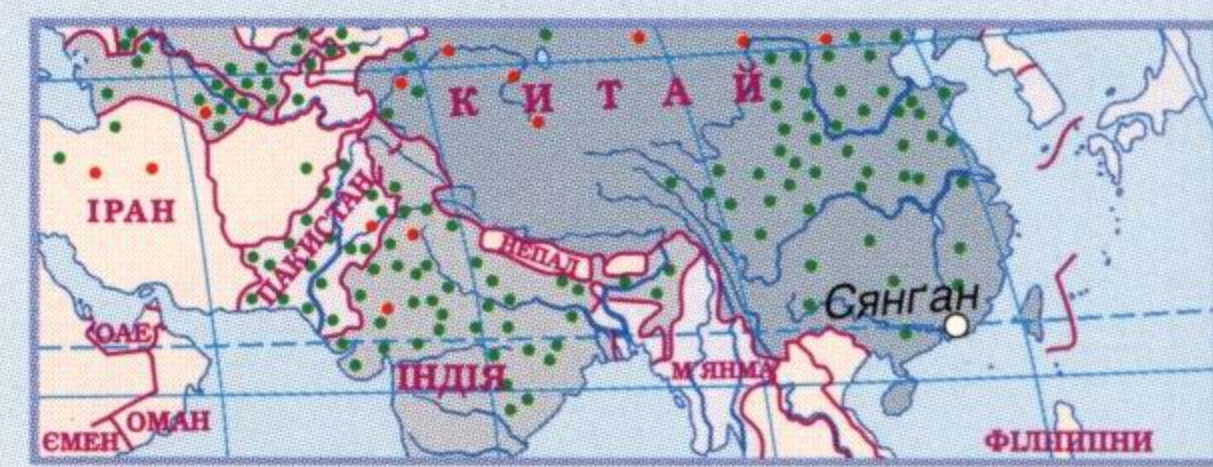
Фрагмент 2

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ (осіб на 1 км²)

до 1	10–50	понад 100
1–10	50–100	незаселені території

Спосіб кількісного фону – це спосіб відображення кількісних відмінностей всієї території, що картографується. Кількісні зміни об'єкта найчастіше передають зміною насиченості кольору або щільності штрихування.

На фрагменті 2 способом кількісного фону показана густина населення.

Фрагмент 3

ВИРОБНИЦТВО НАТУРАЛЬНИХ ВОЛОКОН

бавовняних	вовняних
1 точка відповідає виробництву 100 тис. т	1 точка відповідає виробництву 20 тис. т

Точковий спосіб використовується для зображення на карті масових розосереджених об'єктів невеличкими колами однакового розміру й однакового числового значення, або "ваги". Точки на карті розміщують відповідно до поширення й концентрації відображуваного об'єкта.

На фрагменті 3 точковим способом показано виробництво натуральних волокон.

Спосіб лінійних знаків застосовують для зображення на карті природних і соціально-економічних лінійно витягнутих об'єктів: – ширина яких не відображається в масштабі карти (річки, канали); – таких, що не мають ширини (кордони, берегові лінії);

Якісна і кількісна характеристики лінійних об'єктів передаються рисунком, кольором і шириною знаків.

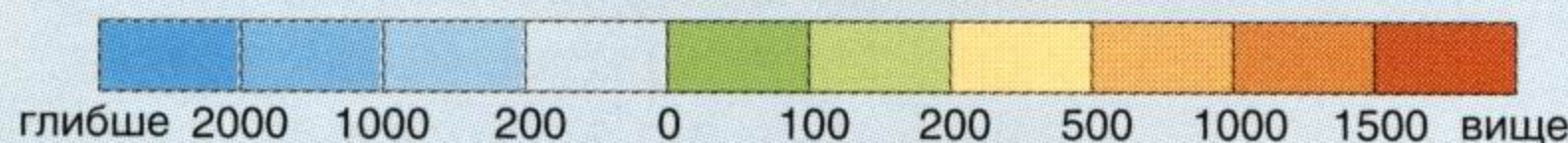
На фрагментах 1 та 2 способом лінійних знаків показані річки, канали, берегова лінія, кордони тощо.

СПОСІБ ІЗОЛІНІЙ

Фрагмент 4

ШКАЛА ГЛИБИН І ВИСОТ У МЕТРАХ

Спосіб ізолій – це спосіб відображення на карті явищ за допомогою ліній, що проходять по точках з однаковими значеннями. Спосіб широко застосовують для картографування природних явищ, суцільно поширених на поверхні Землі, в її надрах та атмосфері, а також на обмежених за певними ознаками територіях. Для підвищення наочності проміжки між ізолініями зафарбовують.

На фрагменті 4 рельєф суші показаний ізогіпсами з пошаровим фарбуванням, а рельєф морського дна – ізобатами з пошаровим фарбуванням.

Місця випуску і поширення

- зубра
- кабана
- зайця-біляка
- кролика дикого
- ондатри

Спосіб ареалів – це спосіб зображення на карті області поширення (ареалу) природних або соціально-економічних об'єктів чи явищ (певного виду рослин чи тварин, корисних копалин тощо). Розміщення об'єкта в межах ареалу може бути безперервним, суцільним або розсіяним. Різноманітність засобів оформлення дозволяє поєднувати на одній карті декілька ареалів, навіть коли вони перекривають один одного.

На фрагменті 5 способом ареалів показані місця поширення ондатри, кролика, кабана; значками-ареалами показані місця випуску та поширення зубра, зайця-біляка.

СПОСІБ АРЕАЛІВ

Фрагмент 5

Шляхи прольоту птахів

- причорноморсько-азовський (мартин, крячки)
- дніпровський (сірий журавель, чернет морська та чубата, гагара)
- широкофронтальний меридіанний (сіра чапля, білий та чорний лелека, чирок)
- поліський північноширотний (білобога гуска, лебідь-шипун, крижень)

Спосіб знаків руху використовується для показу просторових переміщень будь-яких природних, соціальних, економічних об'єктів (наприклад, шляхів руху циклонів, перельоту птахів (фрагмент 7), міграції населення (фрагмент 6)). Спосібом знаків руху можна передати напрям переміщення, швидкість, потужність та інші особливості руху. Основними графічними засобами для відображення руху та зв'язків слугують стрілки, стрічки, вектори руху, полоси руху тощо.

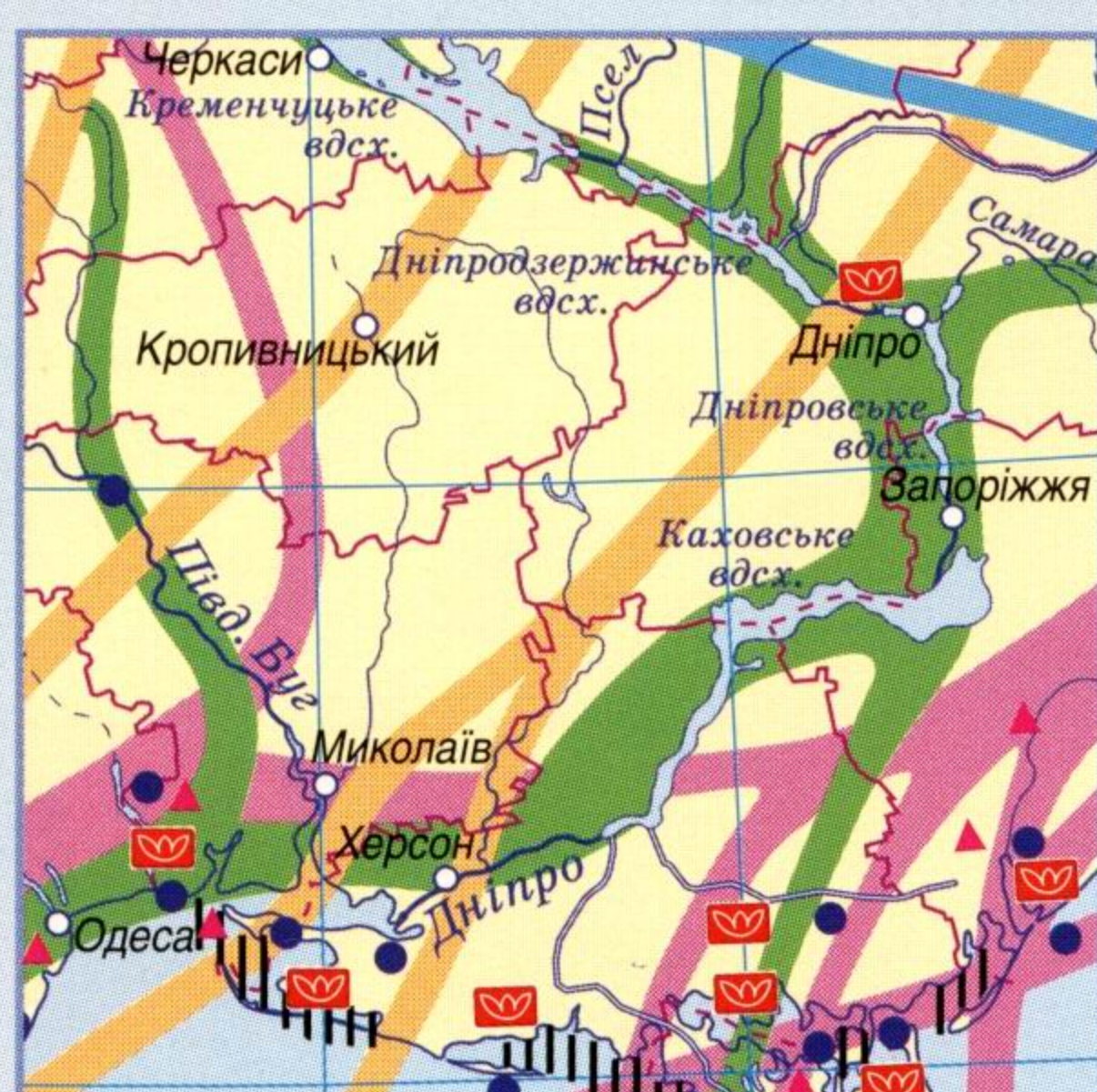
На фрагменті 4 способом знаків руху показано течії.

СПОСІБ ЗНАКІВ РУХУ

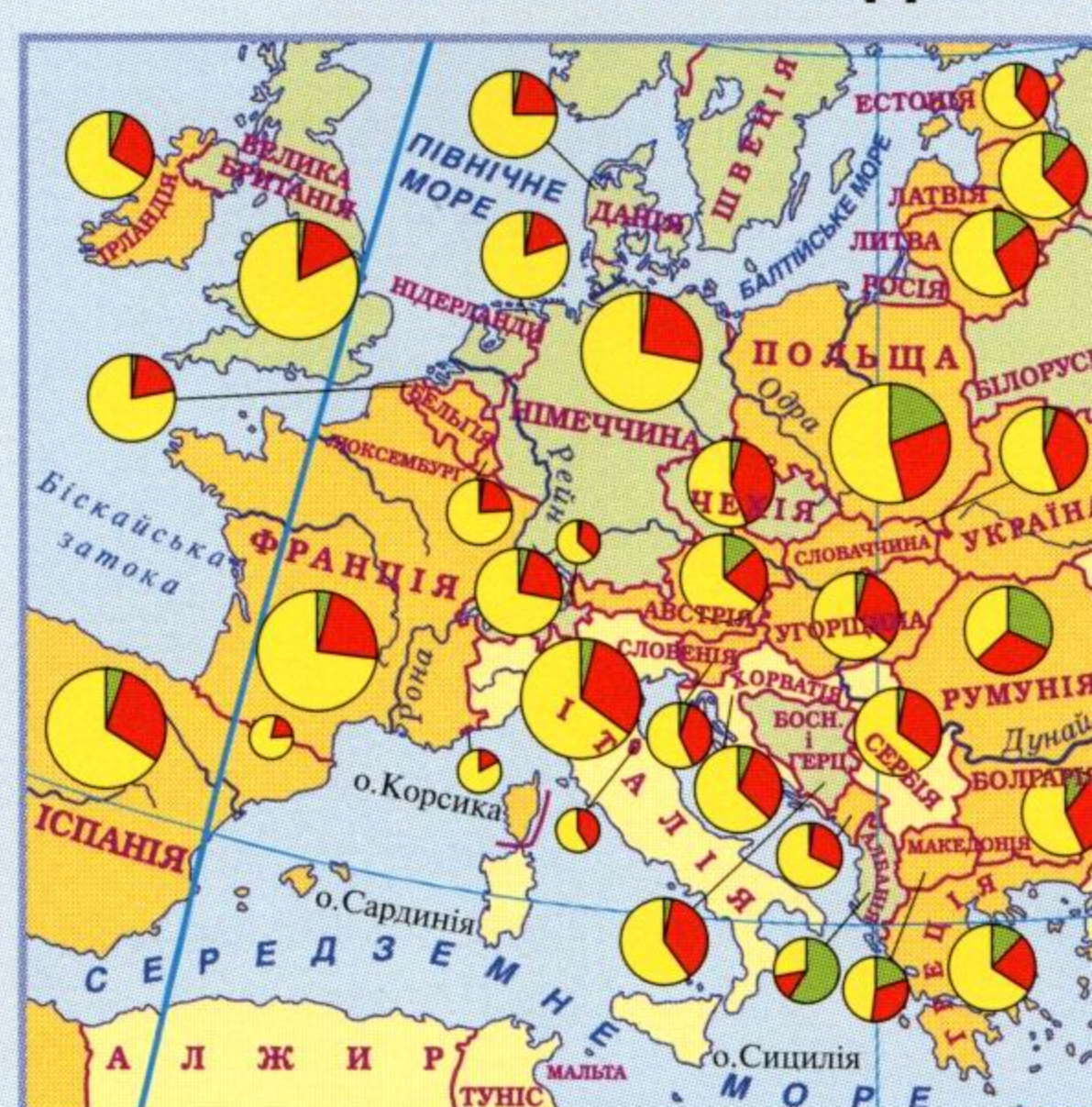
Фрагмент 6

→ Основні напрямки міграції населення

Фрагмент 7

СПОСІБ КАРТОДІАГРАМИ, КАРТОГРАМИ

Фрагмент 8

ЗАЙНЯТЕ НАСЕЛЕННЯ (% від усього населення)

до 30	50–60
30–40	60–70
40–50	

ЧИСЕЛЬНІСТЬ ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ (млн осіб)

10–100	понад 100
0,1–1	1–10
	до 0,1

- Зайняті в
- сільському господарстві
- промисловості
- обслуговуванні

Спосіб картодіаграм зображують сумарну величину будь-якого явища, його структуру або динаміку за одиницями територіального поділу за допомогою діаграм. Діаграми розміщують на карті всередині кожної одиниці поділу.

Цим способом найчастіше зображують соціально-економічні явища. Найбільш вживані лінійні, площинні та об'ємні діаграми, які можуть бути простими та структурними.

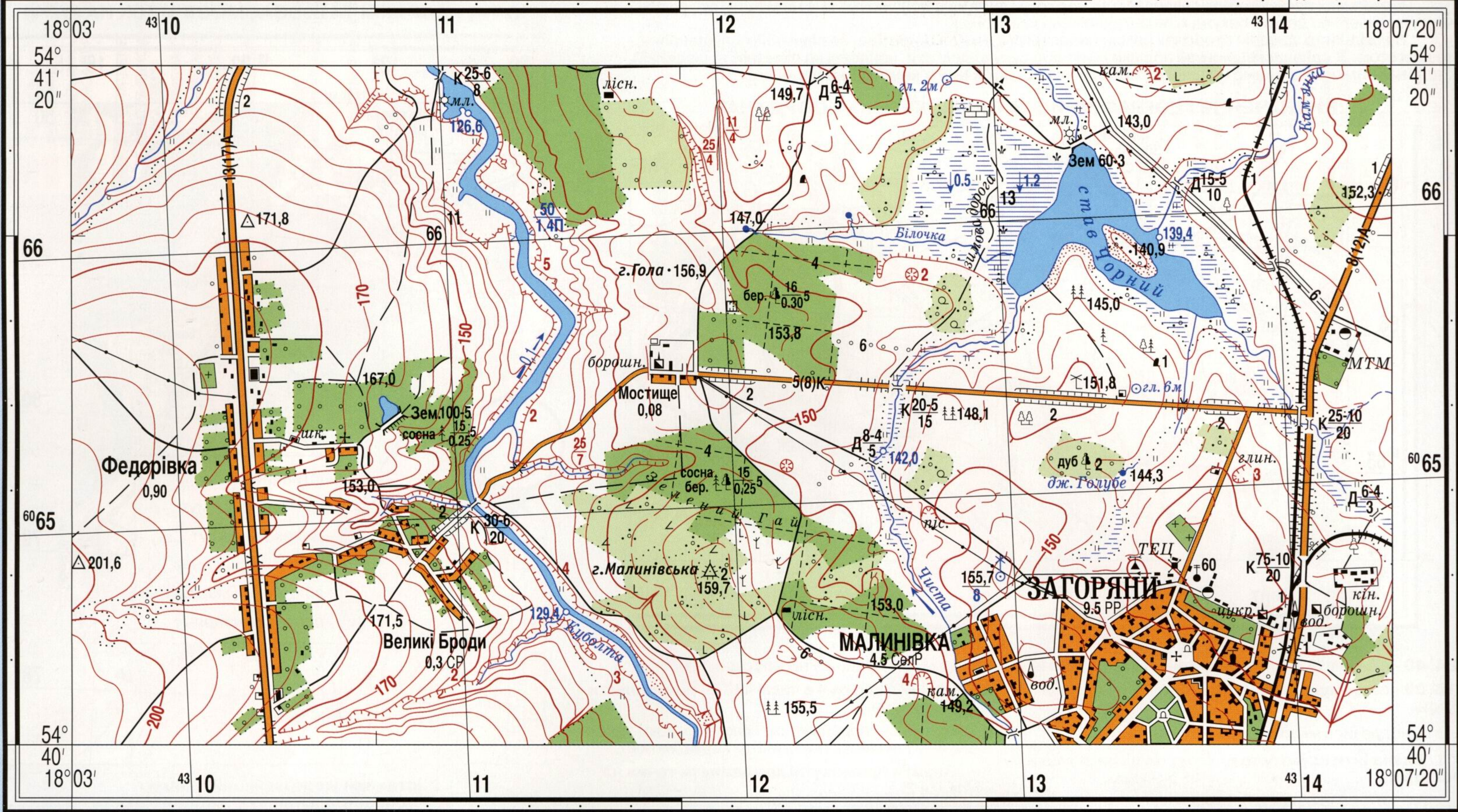
На фрагменті 8 структурною площинною картодіаграмою у вигляді кола показана чисельність зайнятого населення та структура зайнятості (по країнах).

Спосіб картограм – це спосіб відображення на карті середньої інтенсивності якого-небудь явища в межах територіальних одиниць, кожну з яких розфарбовують (штрихують). При цьому за насиченістю кольорового тону (густотою штрихування) судять про зміни величини показника. Найчастіше картограмою ілюструють соціально-економічні явища, приймаючи за одиницю картографування одиниці політичного, політико-адміністративного поділу території.

На фрагменті 8 способом картограм показаний відсоток зайнятого населення від усього населення (по країнах).

Умовна територія

Стан місцевості на 2009 р. Видання 2014 р.

1:25 000

в 1 сантиметрі 250 метрів

Суцільні горизонталі проведені через 5 метрів
Балтійська система висот

При висоті перерізу 5 м

0°30' 1° 2° 3° 4° 5° 8° 10° 20°

У М О В Н І З Н А К И Т О П О Г Р А Ф І Ч Н И Х К А Р Т

- △ 171,8 ☆ 159,7 Пункти державної геодезичної мережі (на курганах)
 [символ] Будівлі (житлові і нежитлові)
 [символ] Визначні будівлі
 [символ] Поодинокі двори
 [символ] Квартали забудовані у містах та селищах
 [символ] Квартали у дачних поселеннях і селах
ЗАГОРЯНИ Міста з населенням до 10 000 жителів
МАЛИНІВКА Селища з населенням від 1 000 до 5 000 жителів
Федорівка Села з населенням від 500 до 1 000 жителів
Великі Броди Села з населенням від 100 до 500 жителів (0,3 – кількість жителів у тисячах, СР – сільська рада)
Мостище Села з населенням до 100 жителів
 [символ] цукр. [символ] борошн. Промислові підприємства з трубами (без труб)
 [символ] піс. [символ] кам. Розробки корисних копалин відкритим способом – кар'єри
 [символ] Склади пального, цистерни, баки
 [символ] Електростанції; вітряки
 [символ] Радіостанції та телевізійні центри
 [символ] Капітальні споруди баштового типу
 [символ] лісн. Будинки лісника
 [символ] Телеграфні установи; станції метеорологічні
 [символ] Церкви
 [символ] Пам'ятники, монументи; кладовища
 [символ] Лінії електропередачі
 [символ] Лінії зв'язку
 [символ] Залізничні неелектрифіковані: одноколіїні
 [символ] двоколіїні, станції
 [символ] вузькоколіїні
 [символ] Залізничні на насипах та у виїмках (1 – висота або глибина в метрах)

- 8(12)A Автомобільні дороги: з удосконаленим покриттям (8 – ширина проїжджої частини в метрах, 12 – ширина земляного полотна в метрах, А – матеріал покриття)
 5(8)K з покриттям; без покриття
 [символ] Путівці; польові та лісові дороги
 [символ] Мости та шляхопроводи над дорогами
 [символ] Труби
 Чиста Річки та струмки постійні, підписи назв несудноплавних річок
 [символ] Річки пересихаючі; озера
 [символ] Напрямок і швидкість течії річок у м/с
 [символ] Позначки урізів води
 [символ] Характеристики річок та каналів (50 – ширина в метрах, 1,4 – глибина в метрах, П – характер ґрунту дна)
 [символ] Мости та їхні характеристики (Д – матеріал споруди, 30 – довжина мосту, 6 – ширина проїжджої частини в метрах, 10 – вантажопідйомність у тоннах)
 [символ] Греблі проїжджі (Зем. – матеріал споруди)
 [символ] Колодязі, криниці (155,7 – позначка поверхні землі біля колодязя, 8 – глибина в метрах)
 [символ] Колодязі з вітряним двигуном; джерела
 Горизонталі:
 а) основні; б) основні потовщені
 в) додаткові (напівгоризонталі)
 г) підписи горизонталей в метрах
 д) покажчики напрямку схилів (бергштрихи)
 а • 137,6 Позначки висот:
 б ▲ 146,7 а) точок місцевості; б) біля орієнтирів
 ▲ 1 Окремі камені-орієнтири (1 – висота в метрах)
 [символ] Ями; яри
 [символ] Обриви, крутобережжя (5 – висота в метрах)
 [символ] Водорії (вимоїни)

- [символ] Контури рослинності
 [символ] Ліси:
 сосна 15, бер. 0,25 5 хвойні;
 бер. 16, сосна 0,30 5 листяні;
 бер. 15, сосна 0,25 5 мішані
 [символ] Вузькі смуги лісу та захисні лісонасадження (6 – середня висота дерев у метрах)
 [символ] Окремі гаї, що не виражаються в масштабі карти, але мають значення орієнтирів:
 [символ] Поодинокі дерева, що мають значення орієнтирів або культурно-історичне значення
 [символ] Молоді лісопосадки (2 – середня висота дерев у метрах)
 [символ] Буреломи; Рідколісся
 [символ] Ділянки лісу: горілі та сухої; вирубані
 [символ] Просіки в лісі (4 – ширина просіки в метрах)
 [символ] Чагарники: окремі кущі і групи кущів; суцільні зарості кущів
 [символ] Сади фруктові; лугова трав'яна рослинність
 [символ] Піски рівні
 [символ] Болота непрохідні; болота прохідні (0,5 – глибина в метрах)

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ, ПРИЙНЯТІ НА ТОПОГРАФІЧНИХ КАРТАХ

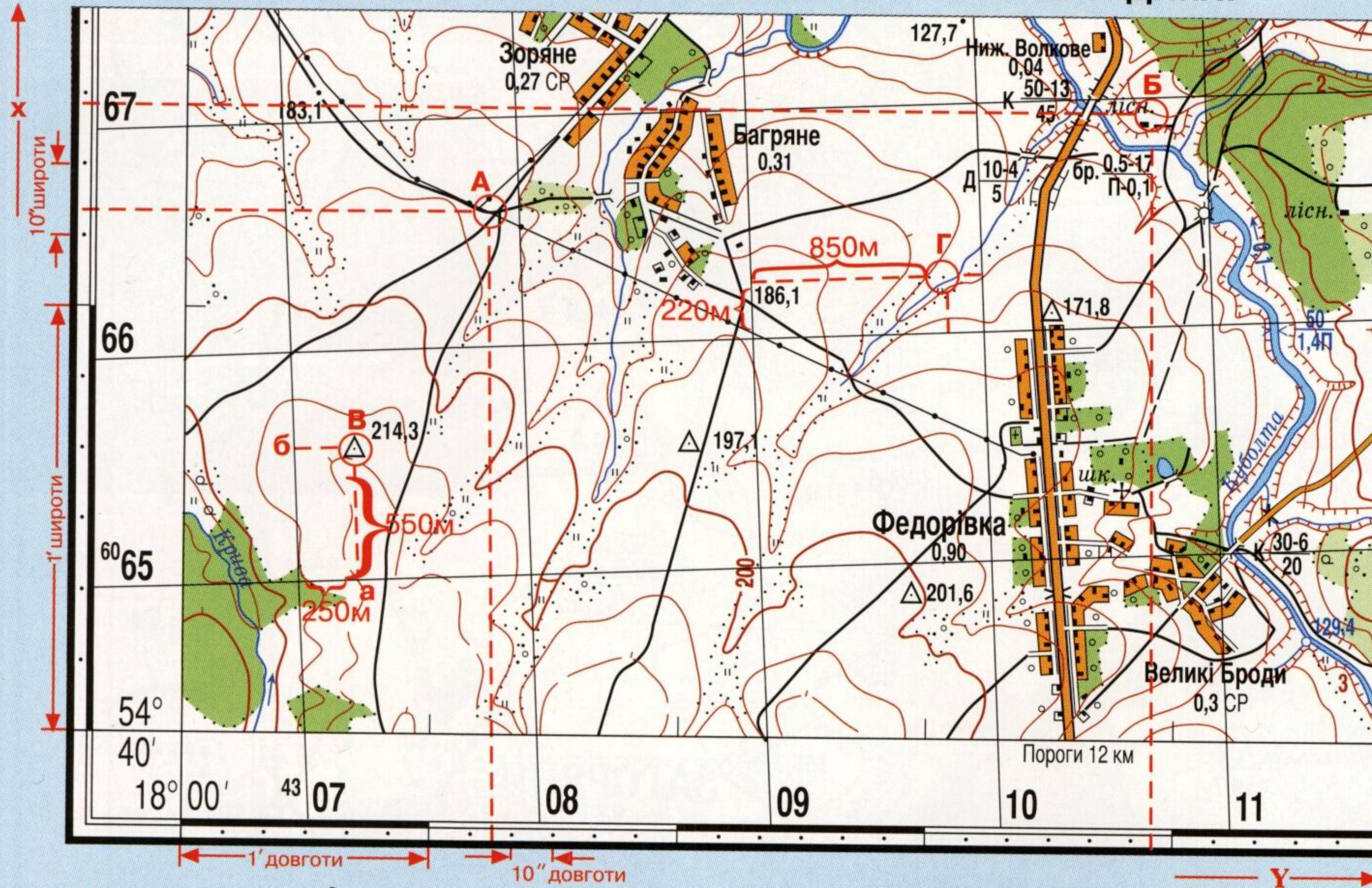
А	асфальт	кам.	кам'яний кар'єр
бер.	береза	кін.	кінний завод
борошн.	борошномельний	лісн.	будинки лісника
вод.	водонапірна башта	МТМ	машинно-тракторна майстерня
глин.	глина	піс.	пісок
г.	глибина	П	піщаний
д.	гора	став	ставок
дж.	джерело	цукр.	цукровий завод
Зем.	земляна	шк.	школа
К	каміння колоте, кам'яний		

ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ТОПОГРАФІЧНИМИ КАРТАМИ

Рамка топографічної карти називається **картографічною**. Вона розмічена на мінути, які, в свою чергу, поділені по десять секунд кожна (позначено крапками).

На східній та західній сторонах рамки нанесені поділки за широтою, на північній та південній – за довготою. З'єднавши відповідні поділки минут або секунд довготи, нанесені на північній та південній сторонах рамки, дістанемо напрям **істинного** чи **географічного меридіана** даної довготи.

ВИЗНАЧЕННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ТА ПРЯМОКУТНИХ КООРДИНАТ

54° 40' – північна широта
18° 00' – східна довгота
 географічні координати
 південно-західного кута
 карти

Користуючись мінутною рамкою карти можна:

1. Визначити широту та довготу будь-якої точки на карті.

Приклад для точки **A**

Якщо провести через точку **A** істинний меридіан, то визначимо його довготу. Для цього потрібно підрахувати скільки минут і секунд міститься між західною стороною рамки та істинним меридіаном точки **A**. Число минут і секунд, яке дістали, додати до довготи західної рамки. Отримаємо довготу точки **A** – $\lambda = 18^\circ 01' 15''$ східної довготи.

Широту точки **A** знаходять так само, користуючись поділками західної та східної рамок: $\varphi = 54^\circ 41' 13''$ північної широти.

2. Визначити положення будь-якої точки за картою, знаючи її географічні координати.

Наприклад, точка **B** має широту $54^\circ 41' 28''$ довготу $18^\circ 03' 55''$

На західній та східній сторонах рамки визначаємо точки за даною широтою, з'єднуємо їх прямою лінією; на північній і південній сторонах рамки знаходимо точки вказаної довготи. Через них також проводимо пряму лінію. Перетин двох прямих дає місцезнаходження точки **B**.

6065 км – X
4307 км – Y
 прямокутні координати
 цифра 4 в числі 4307 – номер шести-градусної зони.

Користуючись координатною (кілометровою) сіткою, циркулем і лінійним масштабом карти, можна:

1. Знайти прямокутні координати точки на карті.

Приклад для точки **B**

При визначенні координат точки **B**, спочатку записують абсцису нижньої кілометрової лінії квадрата, в якому знаходиться точка **B**, тобто 6065 км. Вимірюють відстань **aB** і користуючись лінійним масштабом карти, визначають, чому вона дорівнює на місцевості. Величину 550 м, що дістали, додають до величини абсциси лінії, тобто $X = 6\,065\,000\text{ м} + 550\text{ м} = 6\,065\,550\text{ м}$.

Так само визначають ординату точки **B**. Записавши значення ординати лівої сторони квадрата 4307 км, до нього додають довжину лінії **bB** на місцевості – 250 м, $Y = 4\,307\,000\text{ м} + 250\text{ м} = 4\,307\,250\text{ м}$.

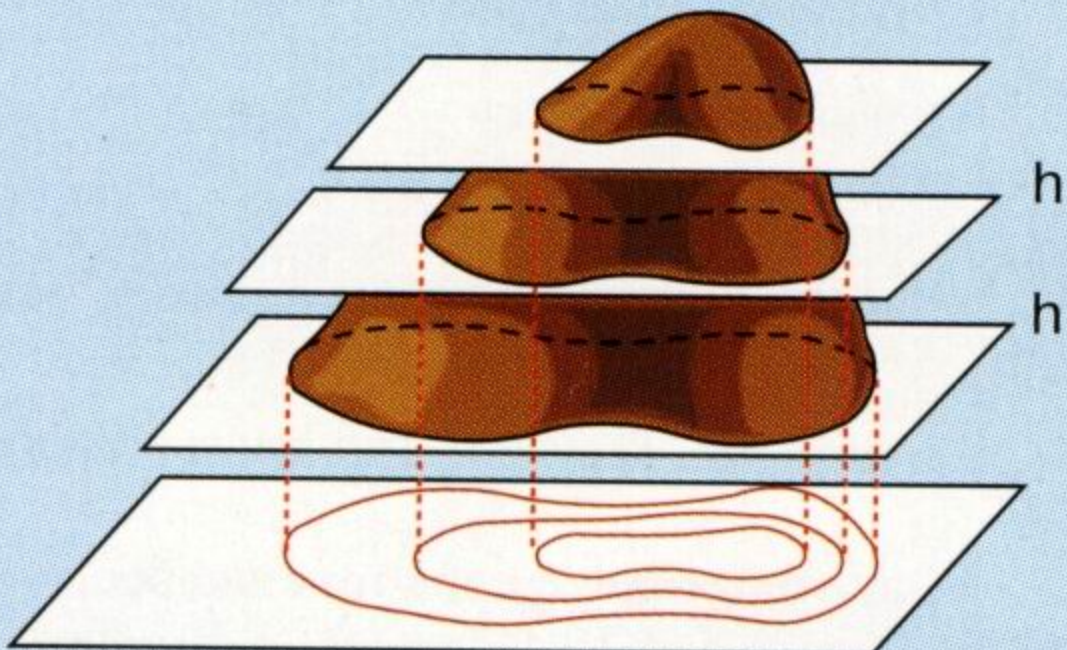
2. Нанести точку на карту, знаючи її прямокутні координати.

Для точки **G** X дорівнює 6 066 220 м, Y дорівнює 4 309 850 м

Спочатку за кількістю цілих кілометрів 6 066 та 4 309 визначають, у межах якого квадрата лежить точка **G**. Після цього від південної лінії цього квадрата відкладають циркулем на його бічних сторонах відстань 220 м за масштабом карти. Наколи циркуля з'єднують тонкою лінією.

Потім від західної сторони квадрата на нанесеній лінії відкладають відстань 850 м.

ВИСОТА ПЕРЕРІЗУ РЕЛЬЄФУ. ВЗАЄМНЕ ПЕРЕВИЩЕННЯ ТОЧОК

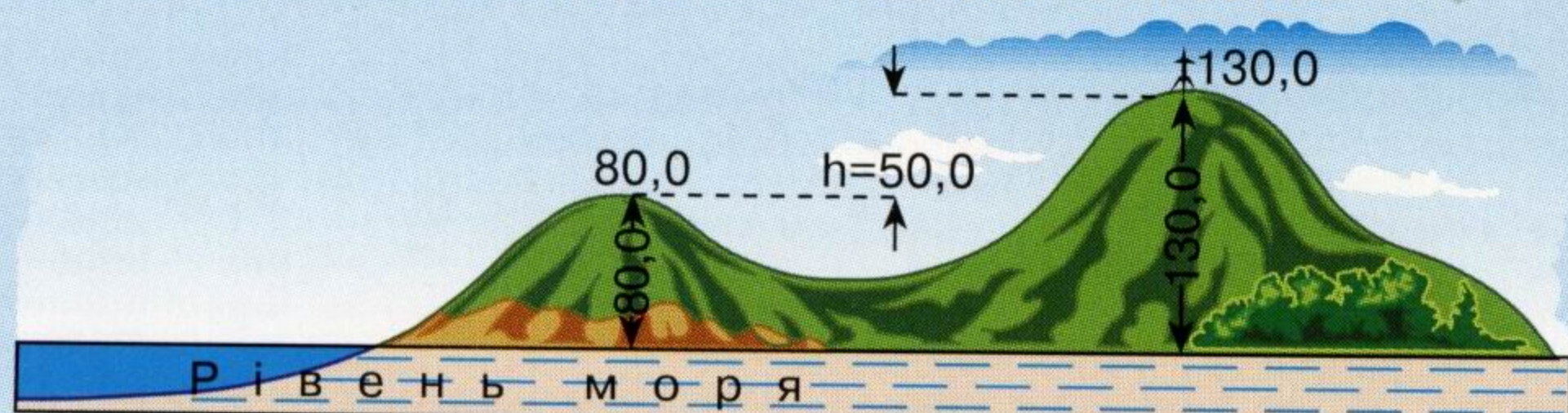

Різниця висот двох суміжних поверхонь перерізу (горизонталей) називається **висотою перерізу h** .

Лінії, які проходять через однакові за абсолютною висотою точки місцевості, називаються **горизонталями**.

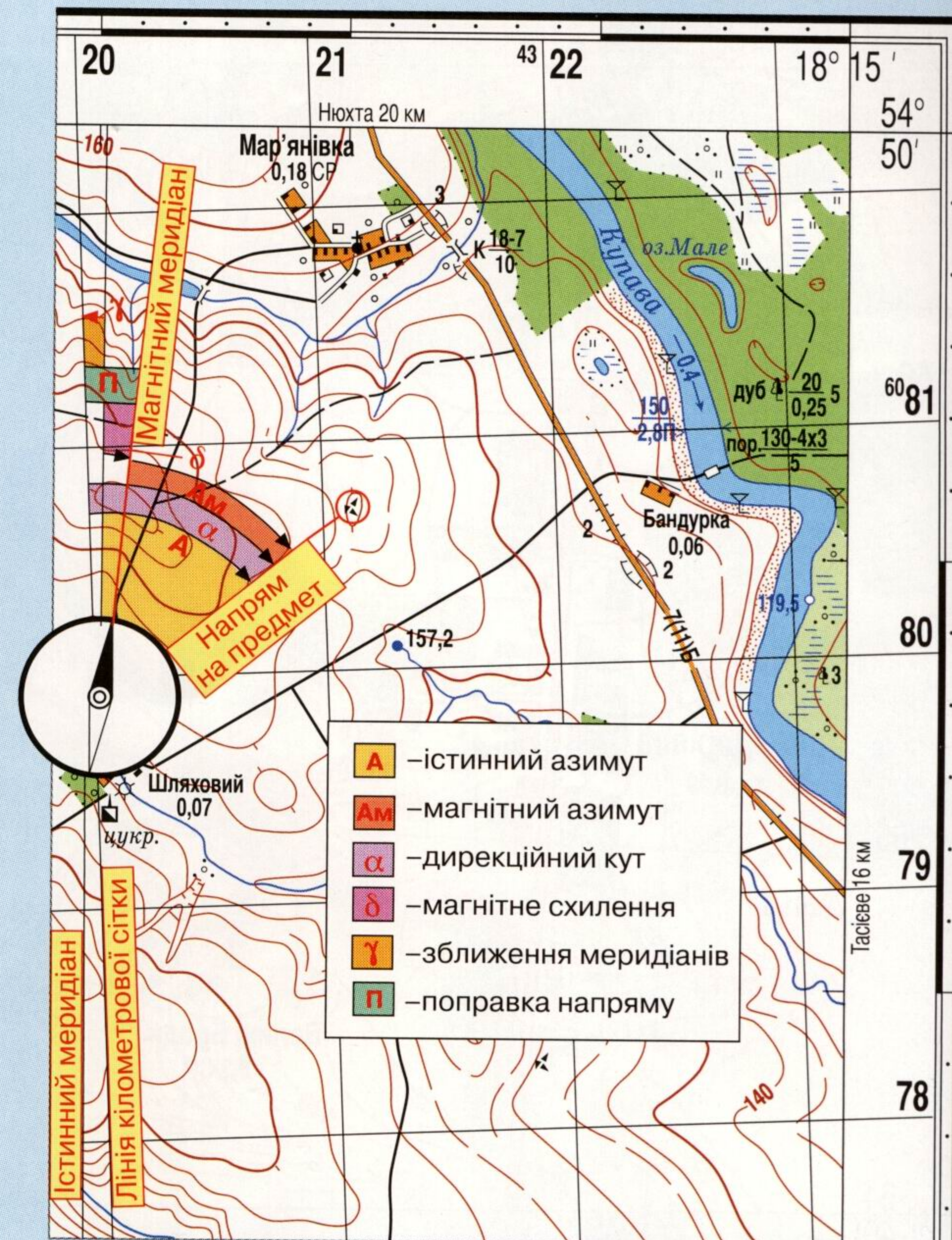
На топографічних картах відлік висот ведеться від середнього рівня Балтійського моря.

Висота точки місцевості над рівнем моря називається **абсолютною висотою**, а перевищення однієї точки над іншою – **відносною висотою**.

Абсолютна висота найвищої точки дорівнює 130,0 м, а її перевищення (відносна висота над точкою з позначкою 80,0 м) дорівнює 50,0 м.

КУТИ, НАПРЯМИ ТА ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК НА КАРТІ

Істинний (географічний) азимут

A – горизонтальний кут, який вимірюється за рухом годинникової стрілки між північним напрямом істинного (географічного) меридіана та напрямом на предмет. (Вимірюється транспортиром за картою).

Магнітний азимут A_m – горизонтальний кут, який вимірюється за рухом годинникової стрілки між північним напрямом магнітного меридіана і напрямом на предмет. (Вимірюється компасом на місцевості).

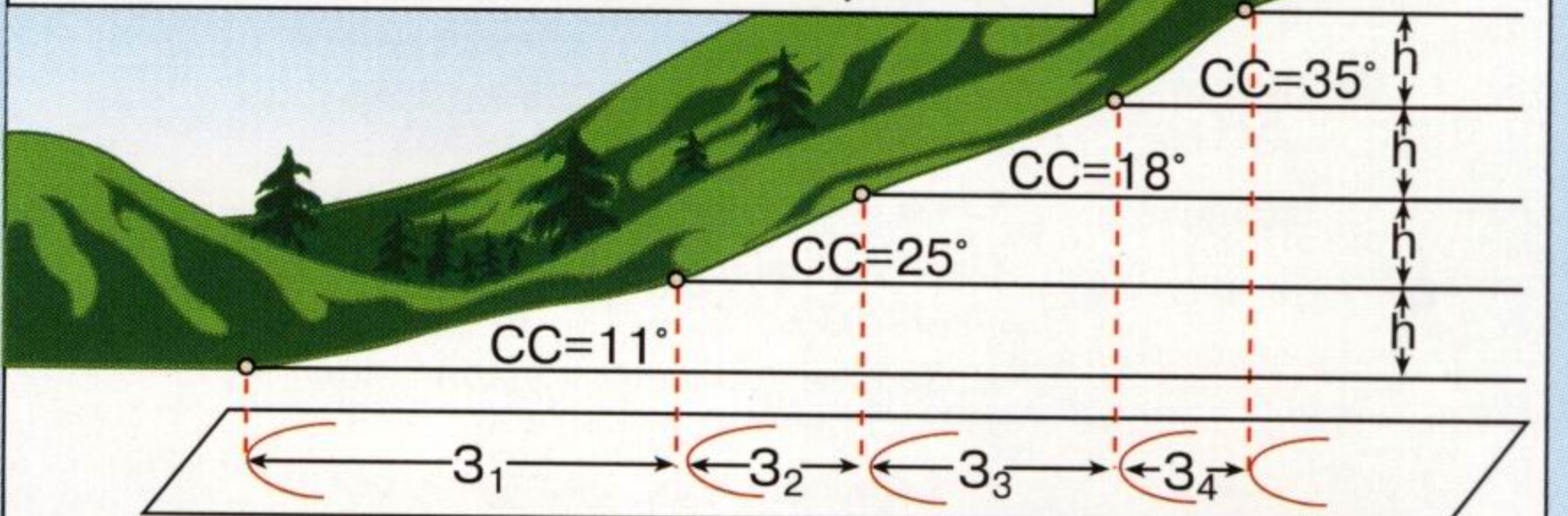
Дирекційним кутом α називається кут між північним напрямом вертикальної лінії кілометрової сітки та напрямом на предмет. Вимірюється за рухом годинникової стрілки (за картою транспортиром).

$$A = A_m + (\pm \delta)$$

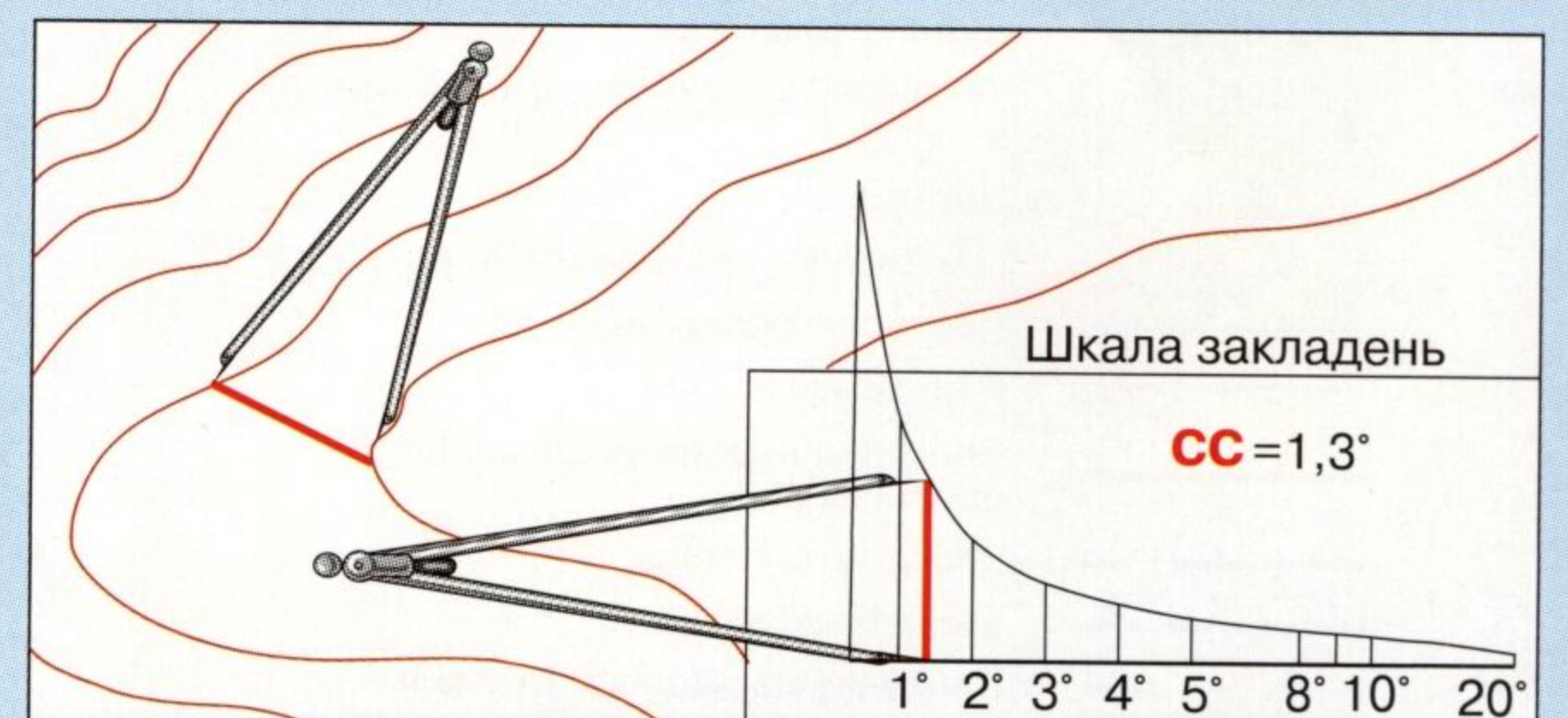
$$A = \alpha + (\pm \gamma)$$

ВИЗНАЧЕННЯ СТІМКІСТІ СХИЛУ ЗА ШКАЛОЮ ЗАКЛАДЕНЬ

Стрімкість схилу CC – називається кут нахилу схилу до горизонтальної площини. Чим більший цей кут, тим схил стрімкіший.

Закладенням 3 називається відстань на карті між двома сусідніми горизонталями в заданому напрямі. Чим стрімкіший схил, тим менше закладення.

ПОЛІТИЧНА КАРТА СВІТУ
Масштаб 1:80 000 000

ООН (Організація Об'єднаних Націй)
найбільша та найвпливовіша загальнополітична міжнародна організація, створена у 1945 р. з метою збереження миру на Землі та для контролю над міжнародною безпекою розвитком співробітництва між державами. У статуті ООН закріплені принципи міжнародного співробітництва: рівність усіх членів, розв'язання міжнародних конфліктів мирним шляхом, невтручання у внутрішні справи країн та ін. Членами ООН є майже всі держави світу (із визнаних світовою спільнотою незалежних держав, в ООН не входить лише Ватикан). Членами-засновниками ООН є 51 держава (в т.ч. Україна).

Організація Об'єднаних Націй ООН
1945 Нью-Йорк (США), 193 країни-учасниці,
Україна 1945

СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ (ООН)
ГОЛОВНІ ОРГАНИ

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ – є повноважною розглядати будь-які питання та давати рекомендації членам ООН

РАДА БЕЗПЕКИ – відповідальна за підтримання миру і безпеки, на відміну від інших органів ООН, тільки Рада Безпеки має право приймати рішення, обов'язкові для виконання всіма членами ООН

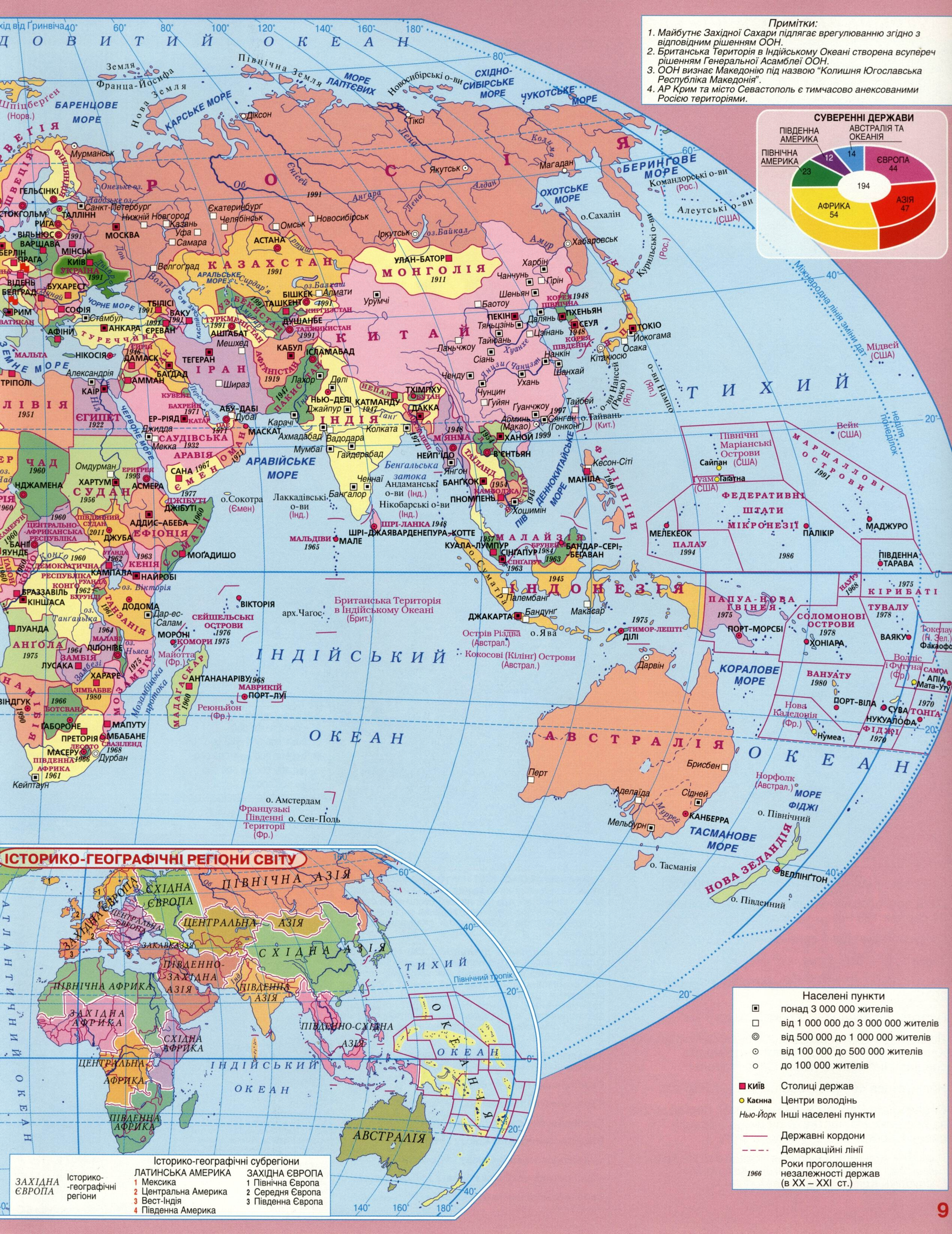
ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА – покликана розглядати питання в області економіки, культури, освіти, охорони здоров'я, екології, прав людини

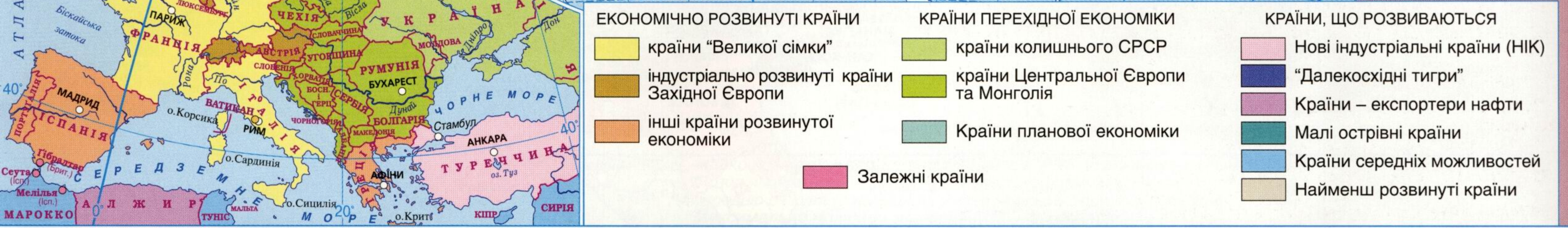
МІЖНАРОДНИЙ СУД – розв'язує правові суперечки між державами та надає консультації з правових питань, суд міститься у місті Гаага (Нідерланди)

СЕКРЕТАРІАТ – створений для забезпечення нормальних умов роботи організації, очолюваний Генеральним секретарем, якого призначає Генеральна Асамблея за рекомендацією Ради Безпеки на 5 років

СПЕЦІАЛЬНІ УСТАНОВИ
ЮНЕСКО – організація з питань освіти, науки, культури (1945, Париж), Україна 1954
ЮНІДО – організація з промислового розвитку (1966, Відень)
ФАО – продовольча і сільськогосподарська організація (1945, Рим)
ІЛО – Міжнародна організація праці (1946, Женева)
МБРР – Міжнародний банк реконструкції і розвитку (Світовий банк), (1945, Вашингтон)
МВФ – Міжнародний валютний фонд (1945, Вашингтон), Україна 1992
МАР – Міжнародна асоціація розвитку (1960, Вашингтон)
МФК – Міжнародна фінансова корпорація (1956, Вашингтон)
СОТ – Світова організація торгівлі (1995, Женева), Україна 2008
ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я (1948, Женева), Україна 1948
МАГАТЕ – Міжнародна агенція з атомної енергії (1956, Відень)
ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації (1947, Монреаль)
ІМО – Міжнародна морська організація (1948, Лондон)
ВПС – Всесвітній поштовий союз (1947, Берн)
МСЕ – Міжнародний союз електрозв'язку (1934, Женева)
ВМО – Всесвітня метеорологічна організація (1951, Женева)
Примітка. У дужках зазначено рік утворення організації, місце розташування штаб-квартири, участь України у міжнародних організаціях

Масштаб 1:180 000 000

Примітки:

- Еритрея, Сомалі – мають перехідний уряд.
- В Іраку встановлено військовий режим.
- Країни Океанії: Маршаллові Острови, Палау, Федеративні Штати Мікронезії – "вільно асоційовані" із США.
- Права парламенту Свазіленду обмежені.

Столиця – місто Київ (2 888,3 тис. жителів)
 Дата проголошення незалежності України – 24 серпня 1991 р.
 Грошова одиниця – гривня
 Територія – 603,7 тис. км²
 Населення – 42 760,5 тис. жителів (на 1 січня 2016 р.)
 Густота населення – 71 житель на 1 км²
 До складу України входять Автономна Республіка Крим, 24 області та два міста, що мають спеціальний статус (Київ, Севастополь)
 Налічується 460 міст, 885 селищ, 28 385 сіл
 Серед країн Європи Україна займає перше місце за площею. На частку України припадає 5,7% площі Європи та 0,44% площі світу
 Примітка. Кількість населення подано без урахування тимчасово анексованої території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя

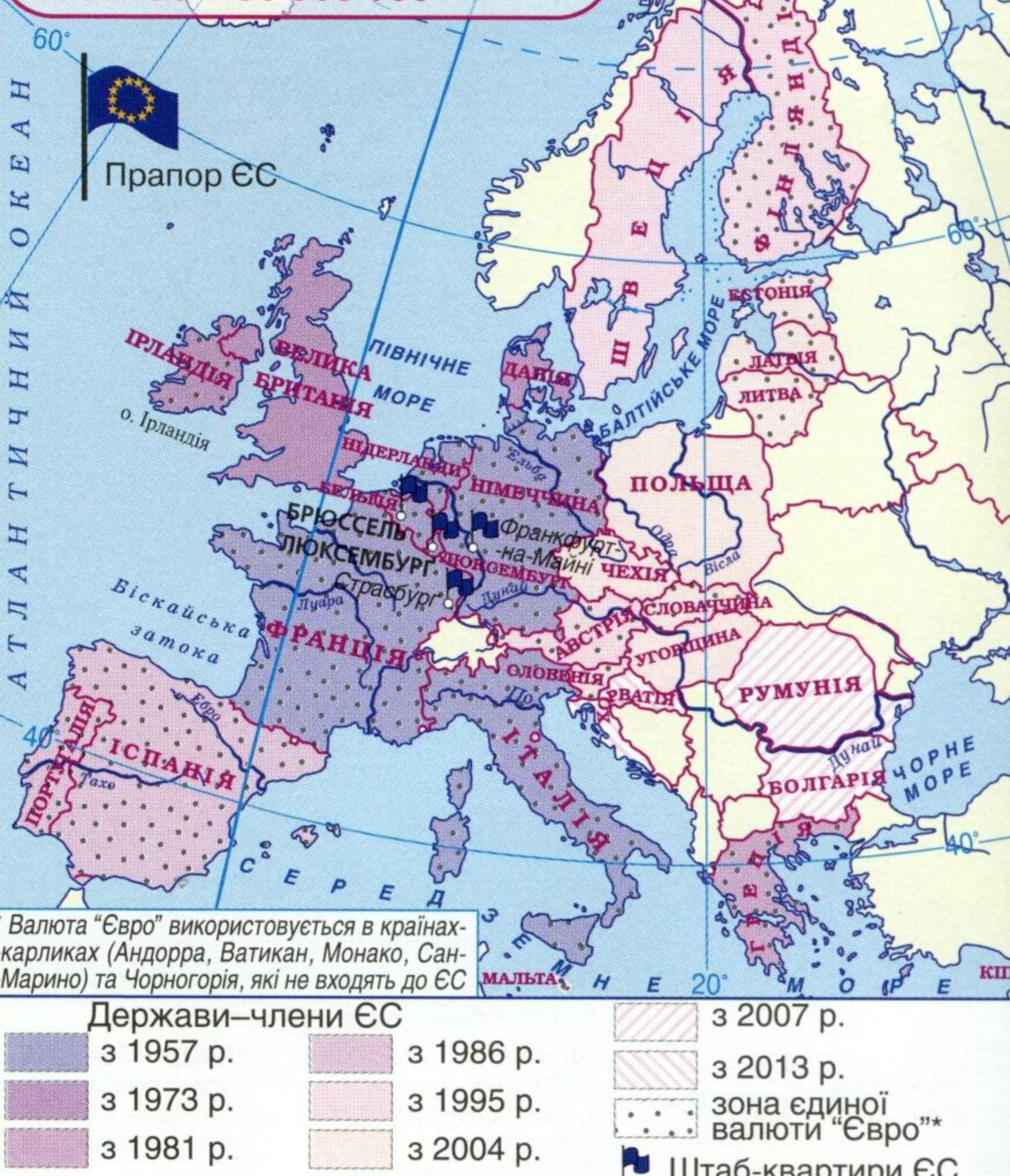
Європейський Союз (ЄС) інтеграційне об'єднання 28-ми країн на основі спільних людських і демократичних цінностей, яке має на меті досягнення стабільності, миру та процвітання, створення спільного ринку товарів, капіталів і робочої сили, скасування митних кордонів.

Основні напрямки діяльності Європейського Союзу: спільна митна політика (Шенгенська угода, березень 1995 р.), ліквідація між країнами-членами всіх обмежень щодо руху осіб, послуг і капіталу; введення спільної господарської політики; забезпечення вільної конкуренції; уніфікація законодавства; спільна соціальна політика; спільна валютно-фінансова політика (введення єдиної валюти "євро" в 1999 р.)

Організаційна структура Європейського Союзу нині діє сім головних інститутів Європейського Союзу:

- Європейська Рада (■ Брюссель)
- Європейський Парламент (■ Страсбург)
- Європейська Комісія (■ Брюссель)
- Рада Європейського Союзу (■ Брюссель)
- Суд Європейського Союзу (■ Люксембург)
- Європейська рахункова палата (■ Люксембург)
- Європейський центральний банк (■ Франкфурт-на-Майні)

Європейський Союз (ЄС)
Масштаб 1:50 000 000

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ

Масштаб 1:3 500 000

АДМІНІСТРАТИВНІ ОДИНИЦІ УКРАЇНИ, ДАТИ УТВОРЕННЯ ТА СИМВОЛІКА

НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ

за кількістю жителів

- понад 1 000 000
- 500 000 – 1 000 000
- ◎ 100 000 – 500 000
- 50 000 – 100 000
- 10 000 – 50 000
- до 10 000

за типом поселення

КИЇВ } Міста

ХАРКІВ }

КАРЛІВКА }

Теофіполь Селища

Оболонь Села

за адміністративним значенням

КИЇВ Столиці держав

СІМФЕРОПОЛЬ Центр Автономної Республіки Крим, центри областей України

ВІННИЦЯ Центри районів

КИЇВ Міста, що мають спеціальний статус

СЕВАСТОПОЛЬ Міста республіканського (Автономної Республіки Крим) та обласного підпорядкування

АЛУШТА Міста районного підпорядкування, міста на зарубіжній території

ФАСТІВ

БОГУСЛАВ

ХЕЛМ

Примітки: 1. Назви областей, однойменні з їхніми центрами, на карті не підписані.
2. АР Крим та місто Севастополь є тимчасово анексованими Росією територіями.

КОРДОНІ ТА МЕЖІ

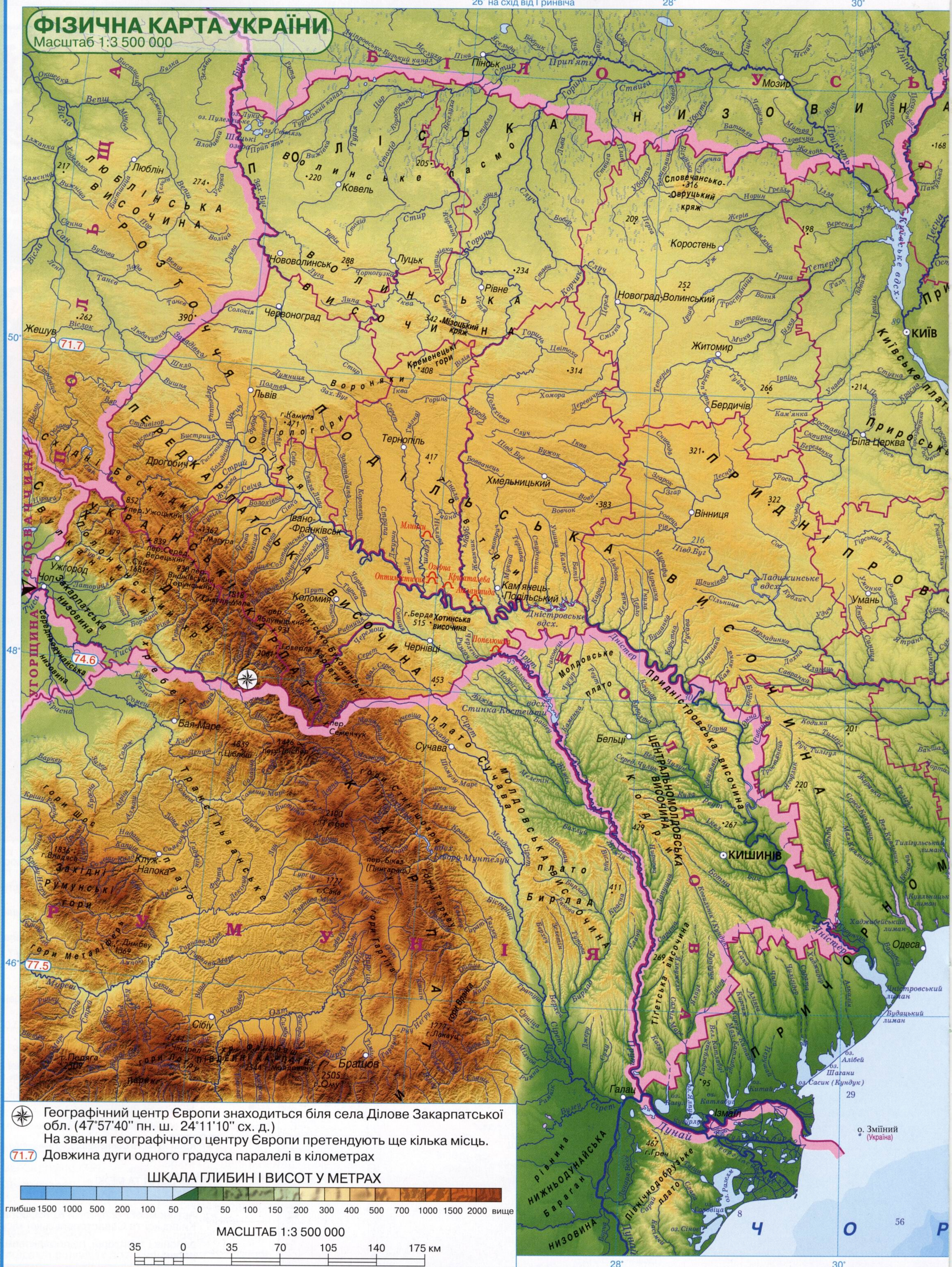
— держав

— Автономної Республіки Крим, областей, Київської та Севастопольської міських рад

— районів і територій, підпорядкованих міським радам

ФІЗИЧНА КАРТА УКРАЇНИ

Масштаб 1:3 500 000

УКРАЇНА

Протяжність території
із заходу на схід 1 316 км
з півночі на південь 893 км
Протяжність кордонів 6 993,63 км
Площа територіальних вод понад 20 тис. км²

Крайні точки

північна с. Грем'яч (Чернігівська обл.) 52°22'45" пн.ш. 33°11'35" сх.д.
південна м. Сарич (Автономна Республіка Крим) 44°23'15" пн.ш. 33°44'30" сх.д.
західна околиці м. Чоп (Закарпатська обл.) 48°26'00" пн.ш. 22°08'20" сх.д.
східна с. Рання Зоря (Луганська обл.) 49°15'40" пн.ш. 40°13'50" сх.д.

Географічний центр біля села Мар'янівка 49°01'39" пн.ш. 31°28'58" сх.д.
(Черкаська обл.)

Найвища точка 2 061 м г. Говерла
(Українські Карпати)

Найбільша річка Дніпро 1 121 км
(протяжність на території України)

Найглибше озеро Світязь 58,4 м

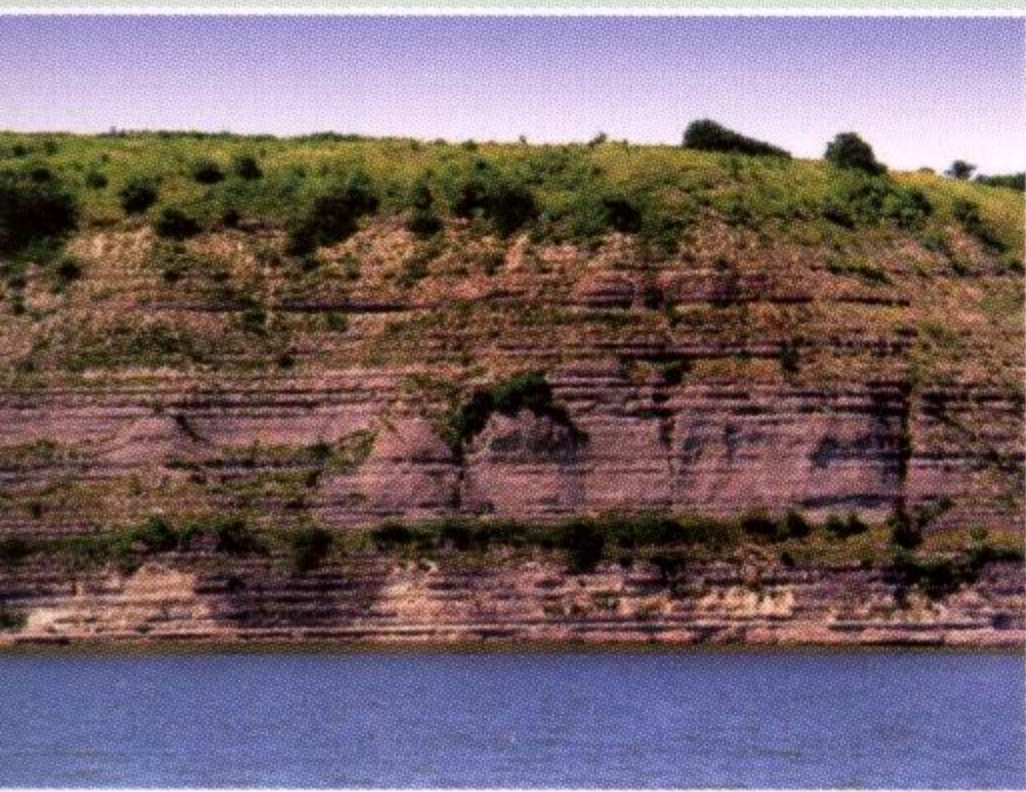
Найбільше прісне озеро Сасик (Кундук) 210 км²

Найбільше солоне озеро Сасик 75 км²

Найбільший лиман Дністровський 360 км²

Найдовша печера Оптимістична 224 000 м

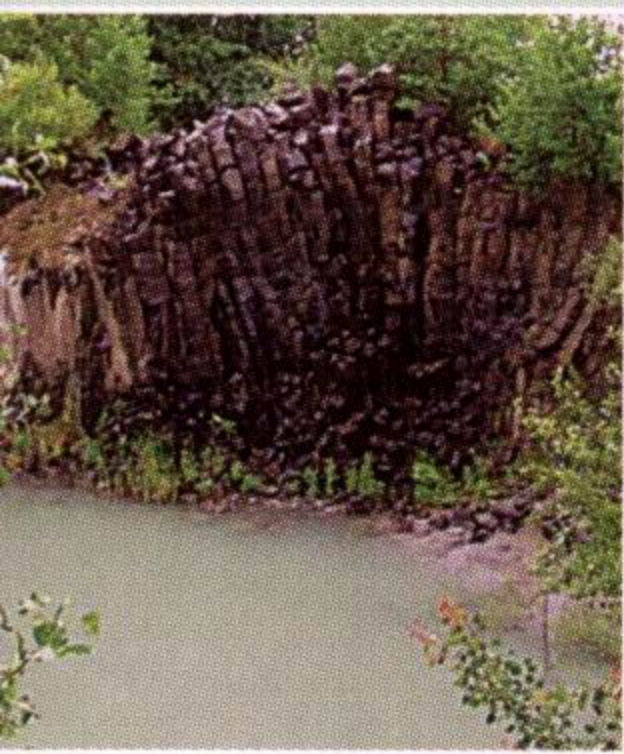
Найглибша печера Солдатська 500 м

ВОЛИНСЬКО-ПОДІЛЬСЬКА ПЛИТА

КАРПАТСЬКА СКЛАДЧА СИСТЕМА

ВІДСЛОНЕННЯ
БАЗАЛЬТІВ

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ДОКЕМБРІЙСЬКА ПЛАТФОРМА

- Виступи кристалічного фундаменту
- Український щит
- Схили Воронезького кристалічного масиву
- Структури осадового покриву, що утворилися в епоху каледонської складчастості
- Волинсько-Подільська плита
- в епоху герцинської складчастості
- Донецька складчаста споруда
- Дніпровсько-Донецька западина
- центральный грабен
- борти западини
- Львівська (Галицько-Волинська) западина
- в епоху альпійської складчастості
- Північне крило Причорноморської западини

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ПЛАТФОРМА

- Структури осадового покриву, утворені в епоху каледонської складчастості

ГЕРЦИНСЬКА ПЛАТФОРМА

- Складчаста зона Добруджі
- Придобруджинський прогин
- Скіфська плита
- Південне крило Причорноморської западини

СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ (АЛЬПІЙСЬКИЙ) СКЛАДЧАСТИЙ ГЕОСИНКЛІНАЛЬНИЙ ПОЯС

Карпатська складчаста система

- Передкарпатський прогин
- Карпатська покривно-складчаста споруда
- Закарпатська западина

Кримська складчаста система

- Складчато-брилова споруда Гірського Криму
- Індоло-Кубанський прогин
- Межі платформ
- Глибинні розломи

ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА УКРАЇНИ
Масштаб 1:5 000 000

КАЙНОЗОЙСЬКА ГРУПА

Неогенова система

- N₂ Пліоцен. Піски, глини
- N₁ Міоцен. Глини, пісковики, піски

Палеогенова система

- P₂₋₃ Еоцен-олігоцен. Пісковики, піски, мергелі
- P₁ Палеоцен. Мергелі, пісковики, піски

МЕЗОЗОЙСЬКА ГРУПА

Крейдова система

- K Крейда, піски, пісковики, глини, мергелі, вапняки

Юрська система

- J Вапняки, доломіти, глини, піски, мергелі

Тріасова система

- T Сланці, глини, мергелі, піски, пісковики

ПАЛЕОЗОЙСЬКА ГРУПА

Пермська система

- P Різнокольорові глини, доломіти, вапняки, пісковики, гіпси, кам'яна сіль

Кам'яновугільна система

- C Сланці з прошарками кам'яного вугілля, пісковики, вапняки, аргіліти

Девонська система

- D Доломіти, сланці, пісковики, мергелі, вапняки

Силурійська система

- S Пісковики, вапняки, мергелі, аргіліти, глини

Ордовіцька система

- O Пісковики, вапняки, піски

Кембрійська система

- Є Піски, пісковики, сині глини, алевроліти

ДОКЕМБРІЙСЬКА ГРУПА

Архей та протерозой

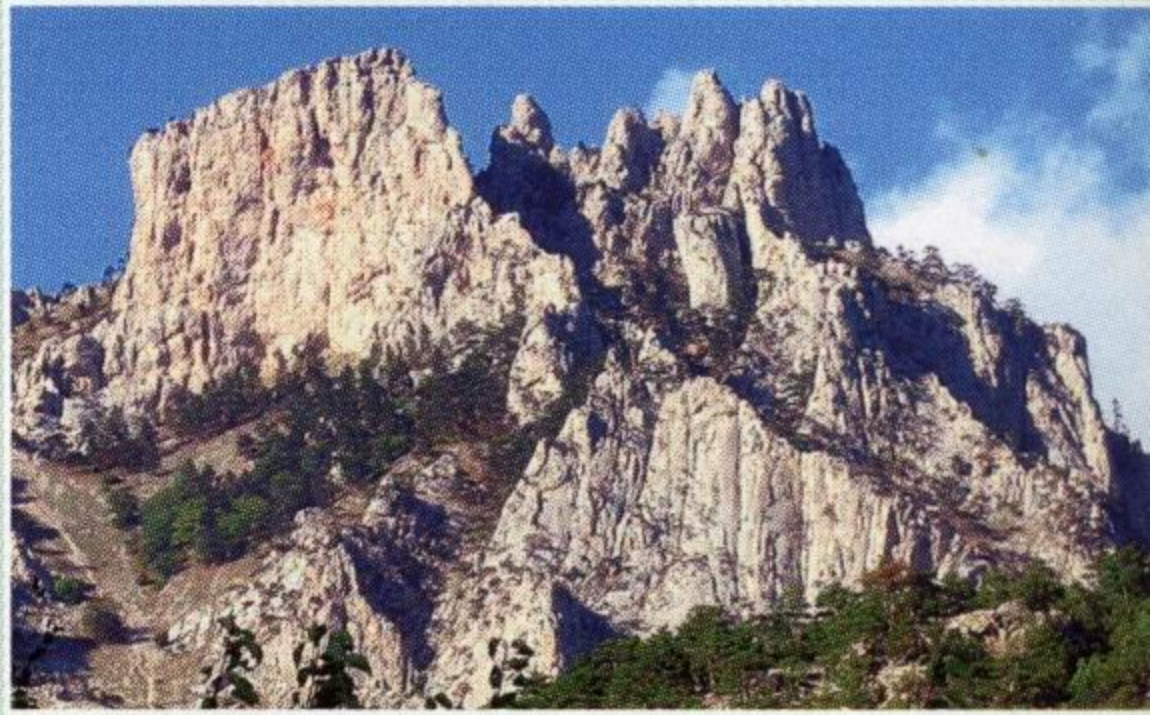
- AR-PR Граніти, гнейси, пегматити, кварцити, сланці, лабрадорити, габро, базальти

ВІДСЛОНЕННЯ
ВАПНЯКІВ

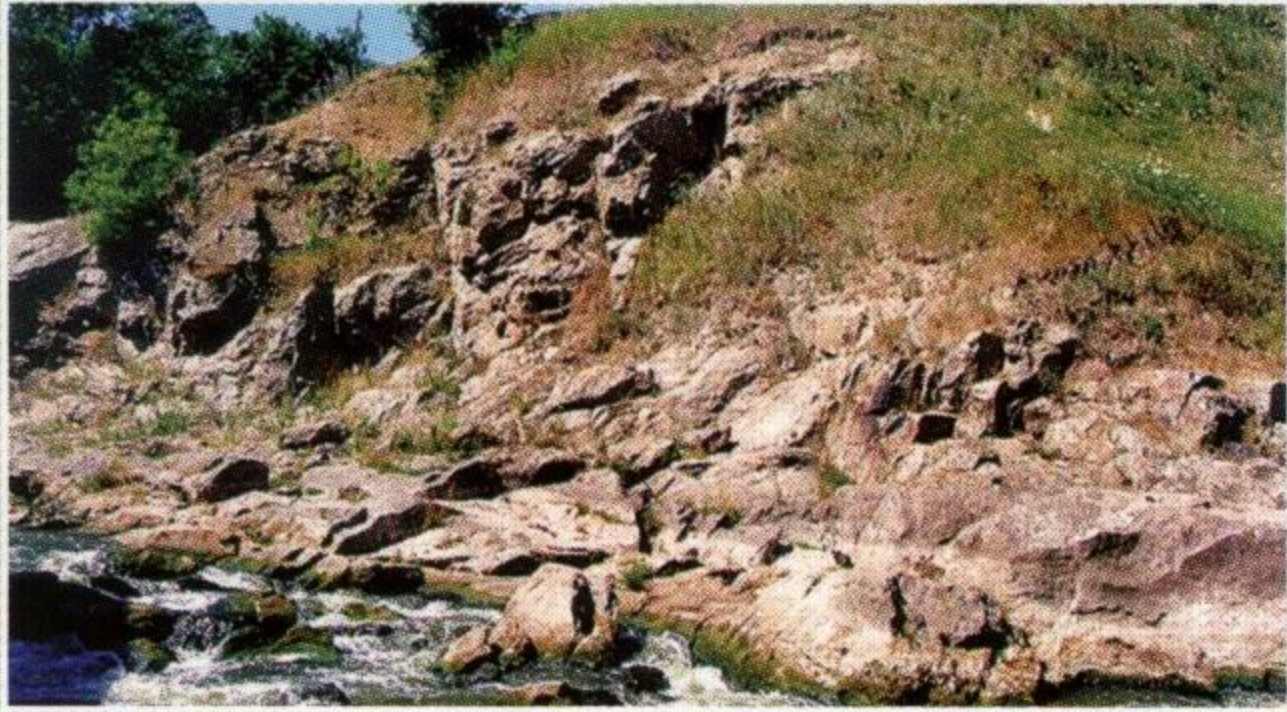

ТЕКТОНІЧНА БУДОВА УКРАЇНИ

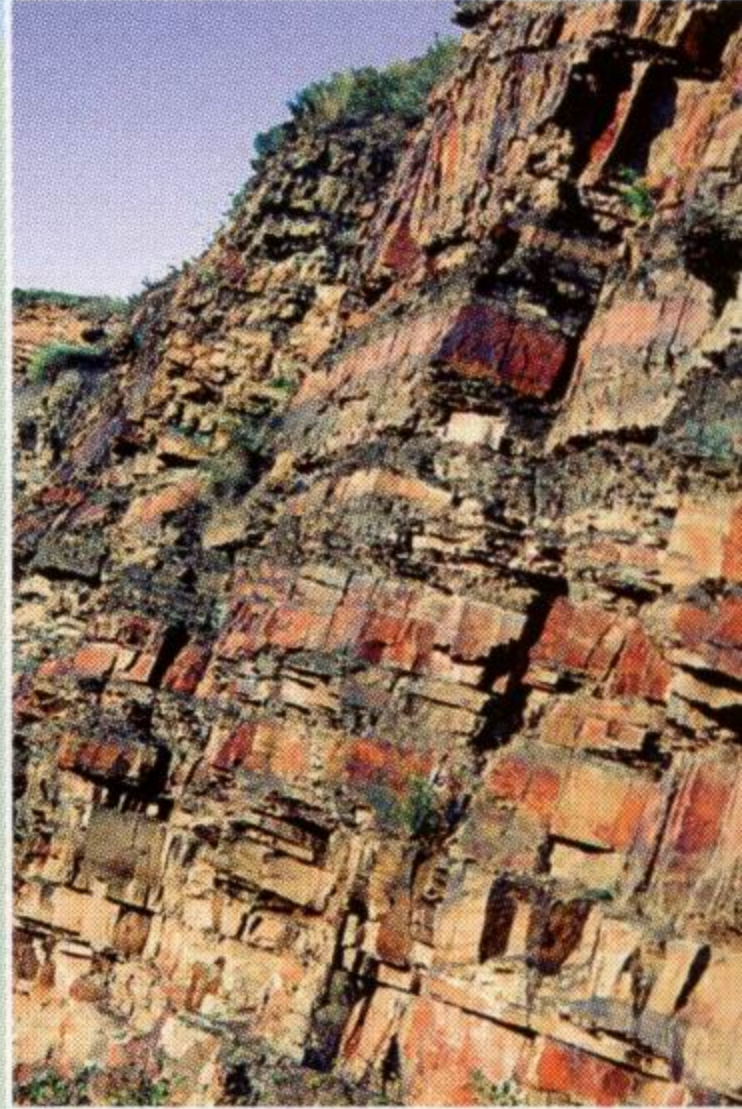
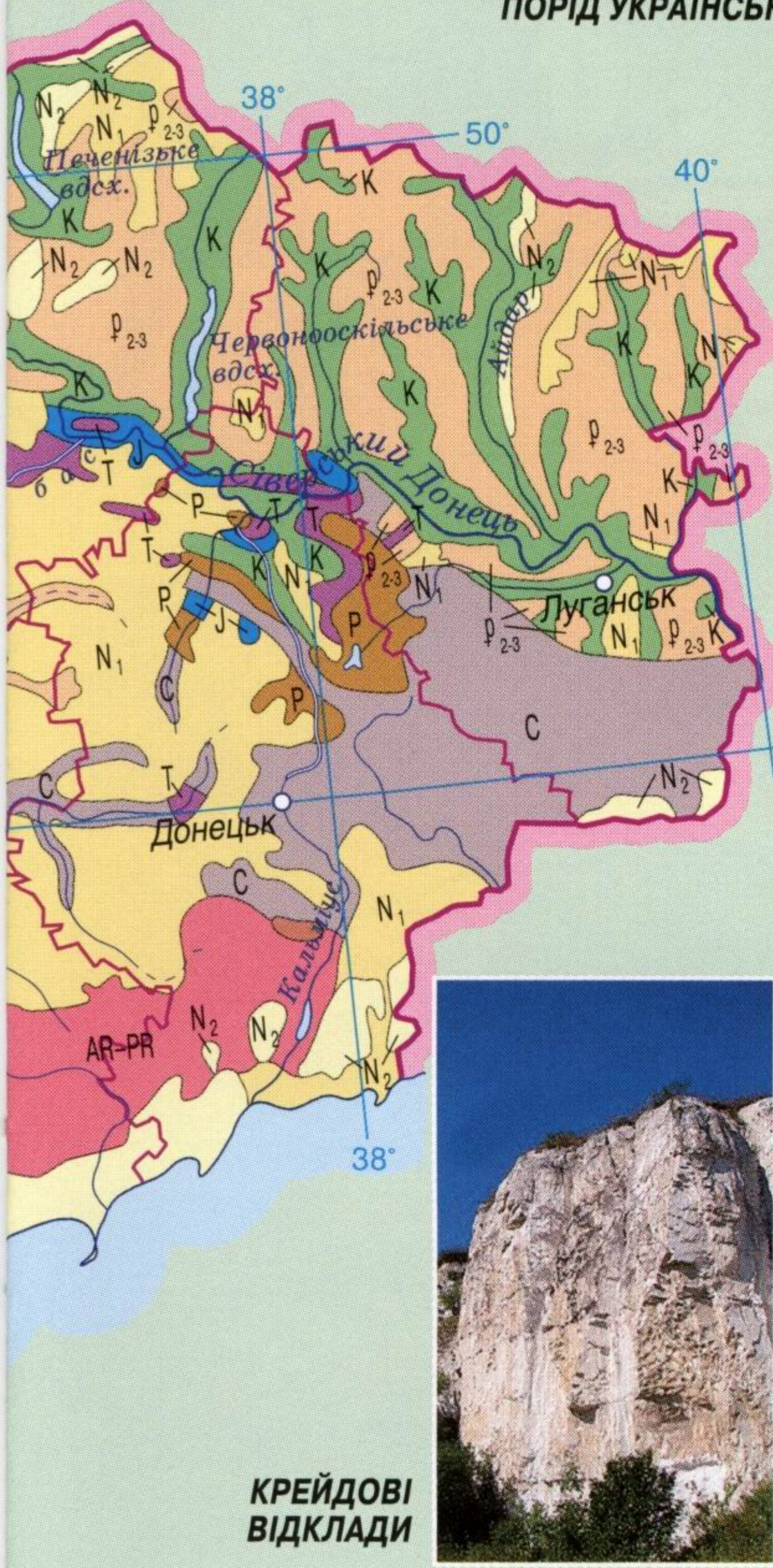
Масштаб 1:6 000 000

КРИМСЬКА СКЛАДЧАСТА СИСТЕМА

ВИХОДИ НА ПОВЕРХНЮ КРИСТАЛІЧНИХ ПОРІД УКРАЇНСЬКОГО ЩИТА

ДОНЕЦЬКА СКЛАДЧАСТА СПОРУДА

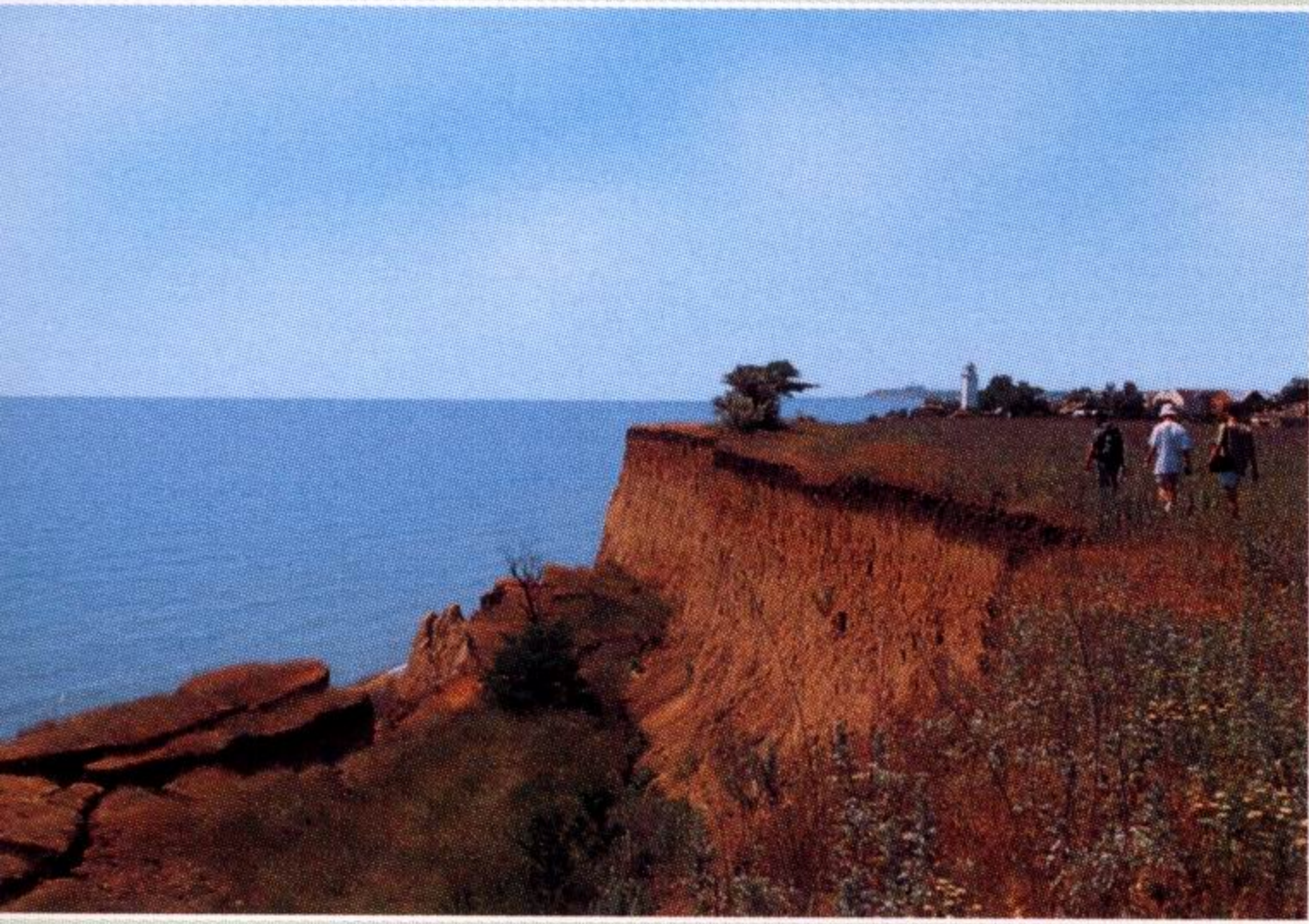
ГЕОХРОНОЛОГІЧНА ТАБЛИЦЯ

Еон	Ера (група)	Період (система)	Індекс	Вік, млн років	Етапи горотворення	Розвиток рослинного і тваринного світу	Утворення корисних копалин
Єоцен	Кайнозойська (кайнозой)	Четвертинний (антропоген)	Q	1.8	Альпійський	Формування сучасного рельєфу, клімату, рослинного і тваринного світу. Розвиток людини	Золото, торф, залізо, пісок, глина
		Неогеновий (неоген)	N ₂	23.8		Тваринний і рослинний світ стає схожим на сучасний	Нафта, газ, сірка, вугілля, залізо, кам'яна сіль
		Палеогеновий (палеоген)	P ₂₃	65		Розвиток птахів і ссавців, багато рептилій та комах. Поширені молюски, моховатки, морські їжаки, корали, костисті риби, форамініфери. Рослини-покритонасінні	Вугілля, нафта, газ, марганець, фосфорити, пісок кварцовий
	Мезозойська (мезозой)	Крейдовий (крейда)	K	135	Мезозойський (кіммерійський)	Рослини-покритонасінні, з'являються широколисті. Поширені літаючі ящери, наземні плазуни, ссавці. З'являються квіткозапильні комахи. Вимирають динозаври	Крейда, кам'яне вугілля, нафта, газ, мергель, пісковик
		Юрський (юра)	J	205		Рослини-голонасінні. Поширені динозаври. З'являються літаючі ящери, перші птахи, дрібні хижі ссавці. В морях багато риб	Вугілля, нафта, сіль, марганець, кобальт
		Тріасовий (тріас)	T	245		Панують голонасінні рослини, молюски, морські лілії, різні риби, гастроподи. З'являються динозаври, перші ссавці. Вимирають амфібії	Нафта, газ, вугілля, залізо, кам'яна сіль
	Палеозойська (палеозой)	Пермський (перм)	P	295	Герцинський	Насінневі папороті, хвойні, голонасінні. З'являються подібні до ссавців плазуни. Розповсюджені костисті риби	Вугілля, сіль, залізо, кольорові метали, нафта
		Кам'яновугільний (карбон)	C	360		Плаунові, хвощі, папороті, перші голонасінні, хвойні. Панують земноводні, з'являються перші плазуни. Вимирають граптоліти і панцирні риби	Кам'яне вугілля, нафта, залізо, марганець, мідь, вапняк
		Девонський (девон)	D	410	Каледонський	З'являються насінневі і справжні папороті, перші амфібії і безкрилі комахи. Багато риб-панцирні, дводішні, кистепері	Нафта, кам'яна сіль, горючі сланці, залізо, марганець, фосфорити
		Силурійський (силур)	S	435		З'являються перші наземні рослини (псилофіти), панцирні риби. Панують морські безхребетні. Розвиваються корали, молюски, ракоскорпіони, граптоліти	Залізо, золото, горючі сланці, фосфорити
		Ордовіцький (ордовик)	O	500		Панують різноманітні водорості. Усі тварини-виключно морські. З'являються корали, перші хребетні: безщелепні "риби"	Поліметалеві та залізні руди, фосфорити, горючі сланці, нафта
Докембрій	Протерозой PR	Протерозой	PR	570	Байкальський	Все життя пов'язане з водним середовищем: водорості, морські безхребетні (представлені всіма відомими тепер типами)	Фосфорити, марганець, залізо, кам'яна сіль
	Архей AR	Архей	AR	2600		Нижчі водні рослини: кремністі і вапнякові водорості, бактерії, найпростіші, строматоліти. Виникають багатоклітинні організми	Вапняк, графіт, залізо, мармур, нікелеві та поліметалеві руди, каолін, граніт
				3800		Анаеробні, автотрофні попередники земних рослин, синьо-зелені водорості, залізобактерії	

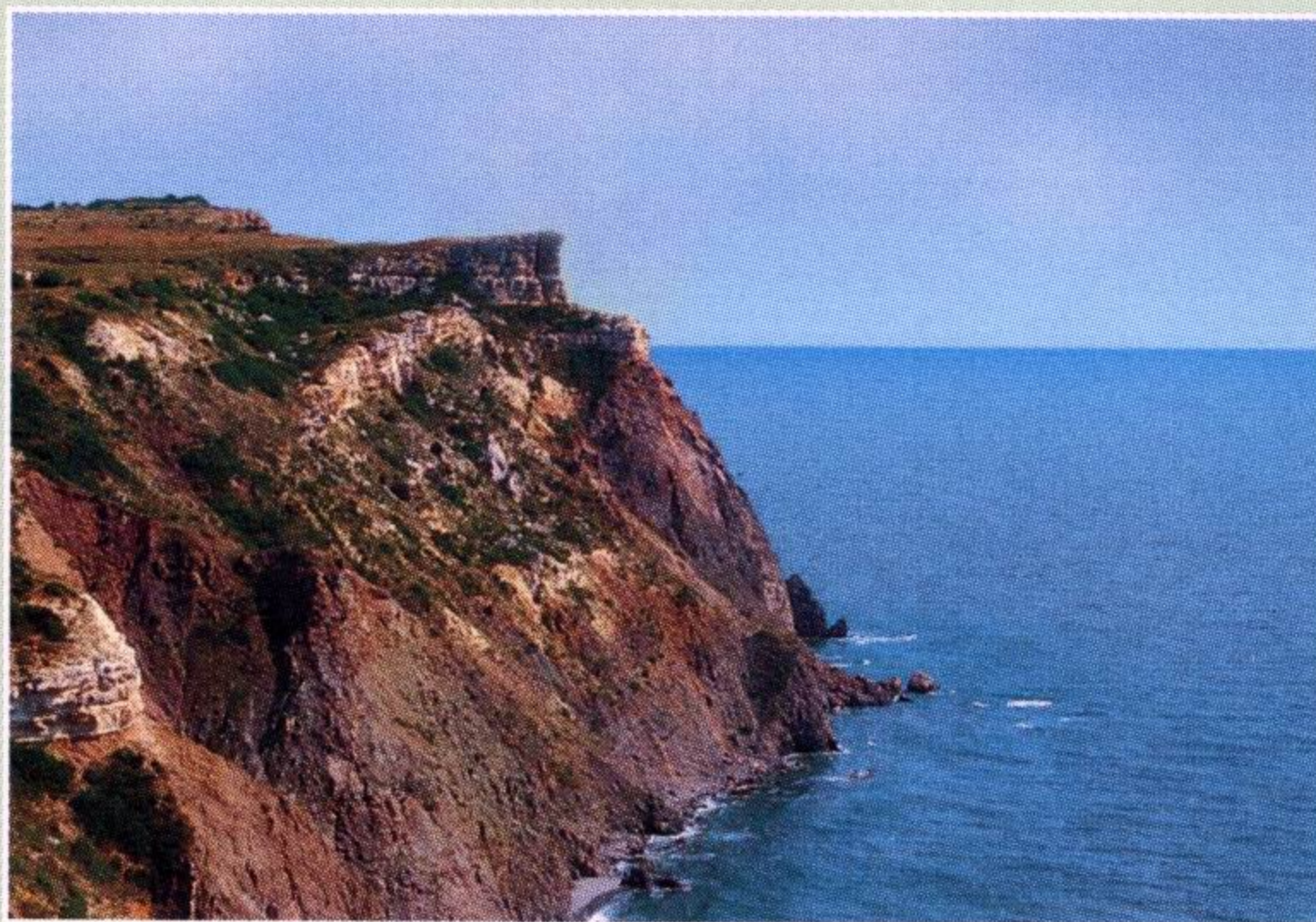

ПІСКОВИК

КРЕЙДОВІ ВІДКЛАДИ

ЗСУВИ (БЕРЕГ ЧОРНОГО МОРЯ)

АБРАЗІЙНИЙ МОРСЬКИЙ БЕРЕГ

ЯРИ (ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ)

ГЕОМОРФОЛОГІЧНА БУДОВА УКРАЇНИ

Масштаб 1:5 000 000

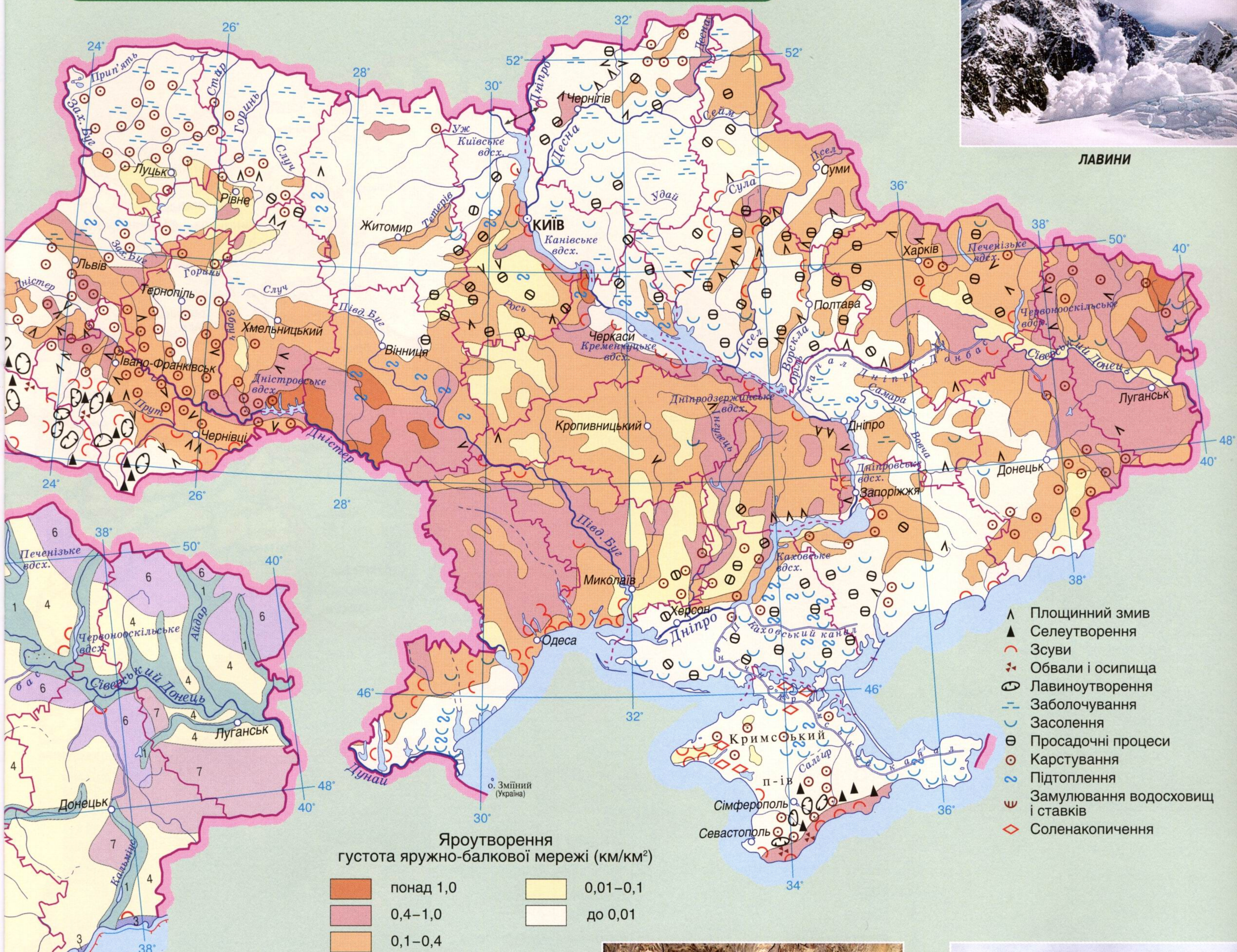

СУЧАСНІ НЕСПРИЯТЛИВІ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

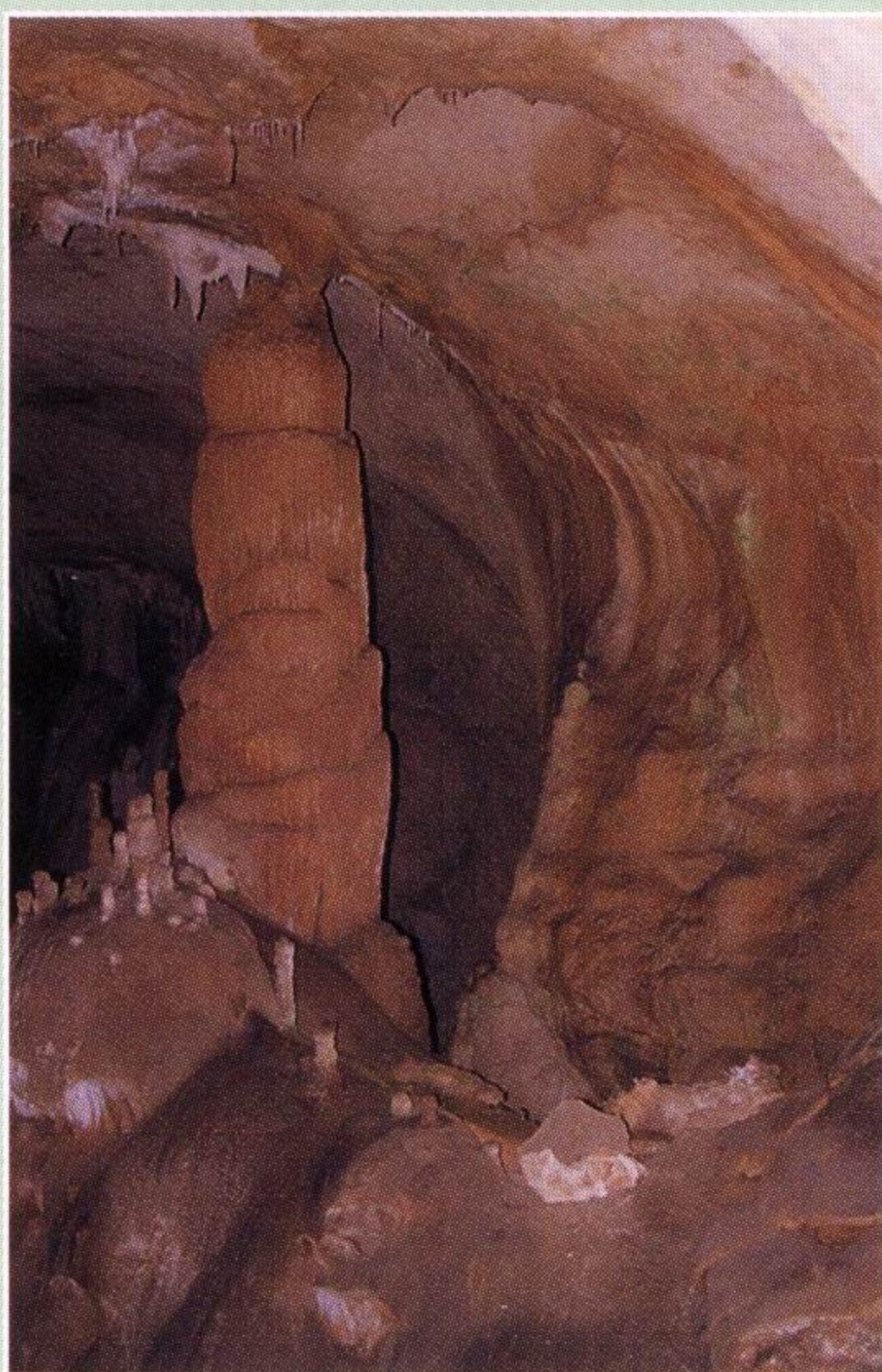
Масштаб 1:6 000 000

ЛАВИНИ

- ФОРМИ РЕЛЬЄФУ**
- Ерозійно-денудаційні
— Товтри
- Льодовикові та водно-льодовикові
○ Моренні горби
● Ози, ками
- Гравітаційно-денудаційні
— Зсуви
- Еолові
● Масиви розвіюваних дюнних і кучугурних пісків
- Вулканогенні
+ Конуси давніх вулканів
***** Сопки грязьових вулканів
- Тектонічні
— Соляні куполи

МАРМУРОВА ПЕЧЕРА (КРИМСЬКІ ГОРИ)

ПЕЧЕРА КРИШТАЛЕВА
(ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ)

ОБВАЛИ І ОСИПИЩА

ГРЯЗЬОВИЙ ВУЛКАН (КЕРЧЕНСЬКИЙ ПІВОСТРІВ)

МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Масштаб 1:4 000 000

ТОРФ

КАМ'ЯНЕ ВУГІЛЛЯ

АЛЮМІНІЄВІ РУДИ

ЗОЛОТО

ДОЛОМІТ

МАРМУР

КОРИСНІ КОПАЛИНИ

Горючі (паливні)

- Буре вугілля
- Горючі сланці
- Торф
- Нафта
- Нафта і газ
- Газ
- Кам'яновугільні басейни
- Дніпровський буровугільний басейн
- Нафтогазоносні регіони

Металеві

Руди чорних металів

- залізні
- Залізорудні басейни та райони
- титанові
- нікелеві та кобальтові
- алюмінієві
- мідні
- свинцеві та цинкові
- Придніпровський марганцеворудний басейн
- поліметалеві
- ртутні
- золото
- уранові
- хромітово-нікелеворудний район

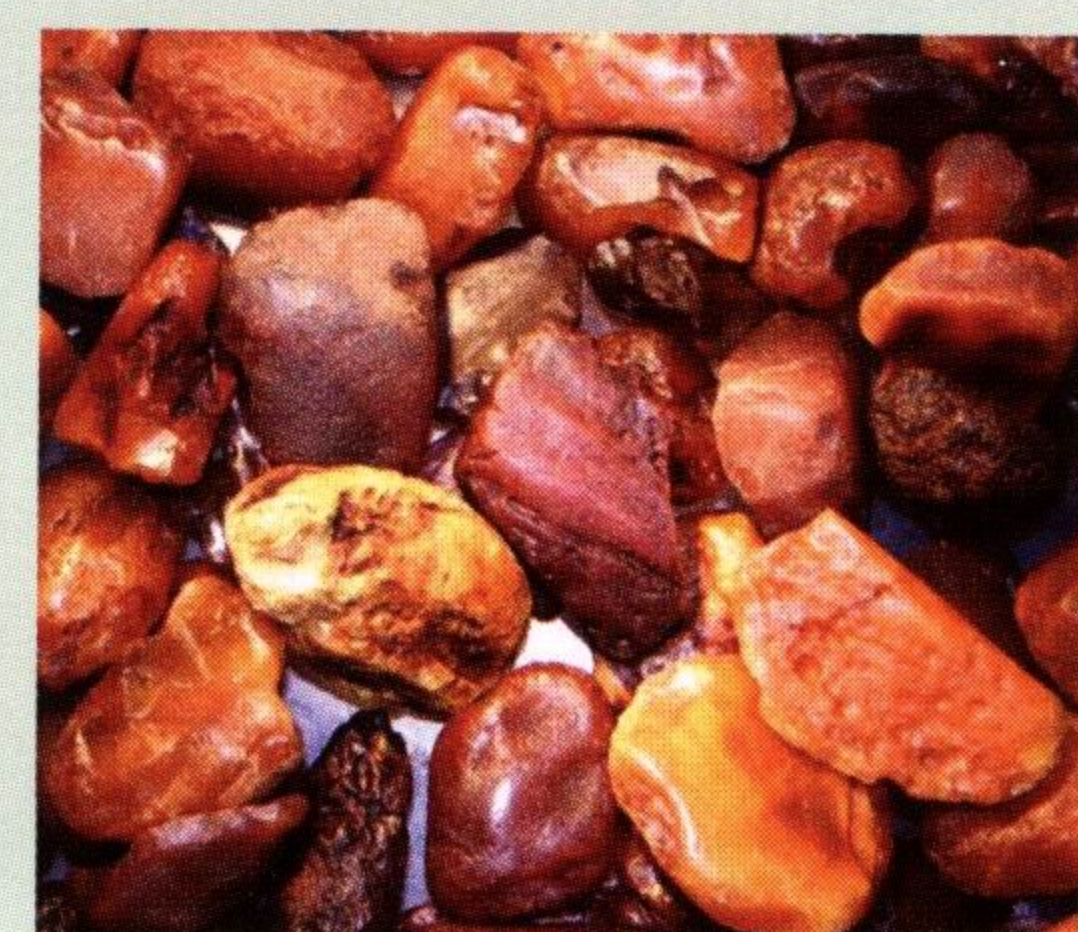
Неметалеві

Гірничорудна сировина

- Графіт
- Цеоліти
- Озокерит
- Бентонітова глина

Гірничохімічна сировина

- Апатити
- Фосфорити
- Сірка
- Калійні солі
- Кам'яна сіль

БУРШТИН

СІРКА

Нерудна сировина для

- Долломіт
- Талько-магнезит
- Вапняк флюсовий
- Плавиковий шпат (флюорит)

Сировина для скляної, фаянсової промис

- Пісок кварцовий
- Каолін

КАМ'ЯНА СІЛЬ

ВАПНЯК

РОЗРОБКА РОДОВИЩА ВАПНЯКУ

ГЛИНА

Цементна сировина

- Вапняк
- ▣ Крейда
- ▲ Мергель
- Глина
- Опока

Облицювальне каміння

- ◊ Граніт, габро, лабрадорит
- ◊ Мармур
- ▣ Пісковик

Кольорове і ювелірне каміння

- ◆ Бурштин
- ⊙ Родоніт
- ✱ Мармуровий онікс
- ✱ Топаз, берил, кварц

Підземні води

- Мінеральні
- Термальні
- = Лікувальні грязі

- металургії
- ▣ Пісок формувальний
- ◆ Кварцит
- Вогнетривкі глини

порцеляно-ловості

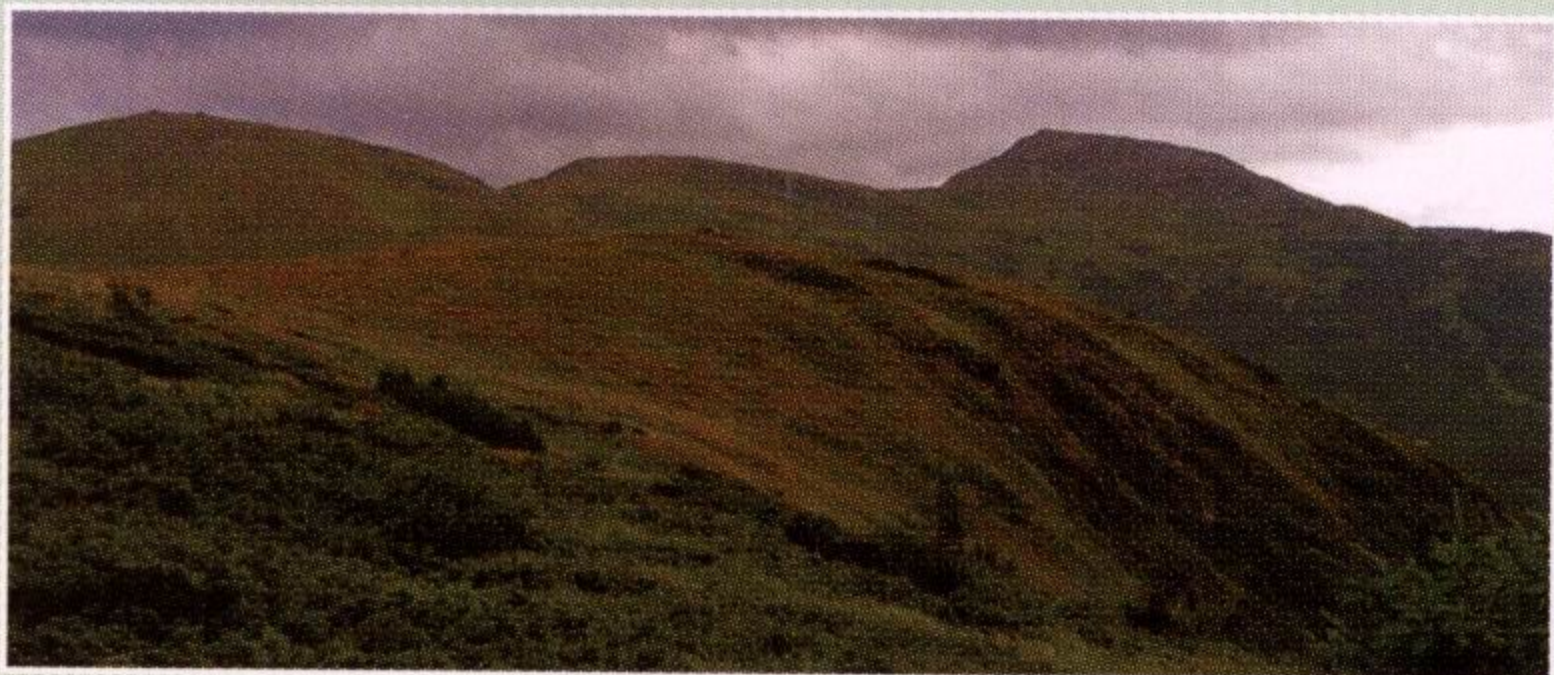
- ◊ Польовий шпат (пегматит)

КЛІМАТ УКРАЇНИ

Масштаб 1:5 000 000

ТЕМПЕРАТУРА ПОВІТРЯ (°C)

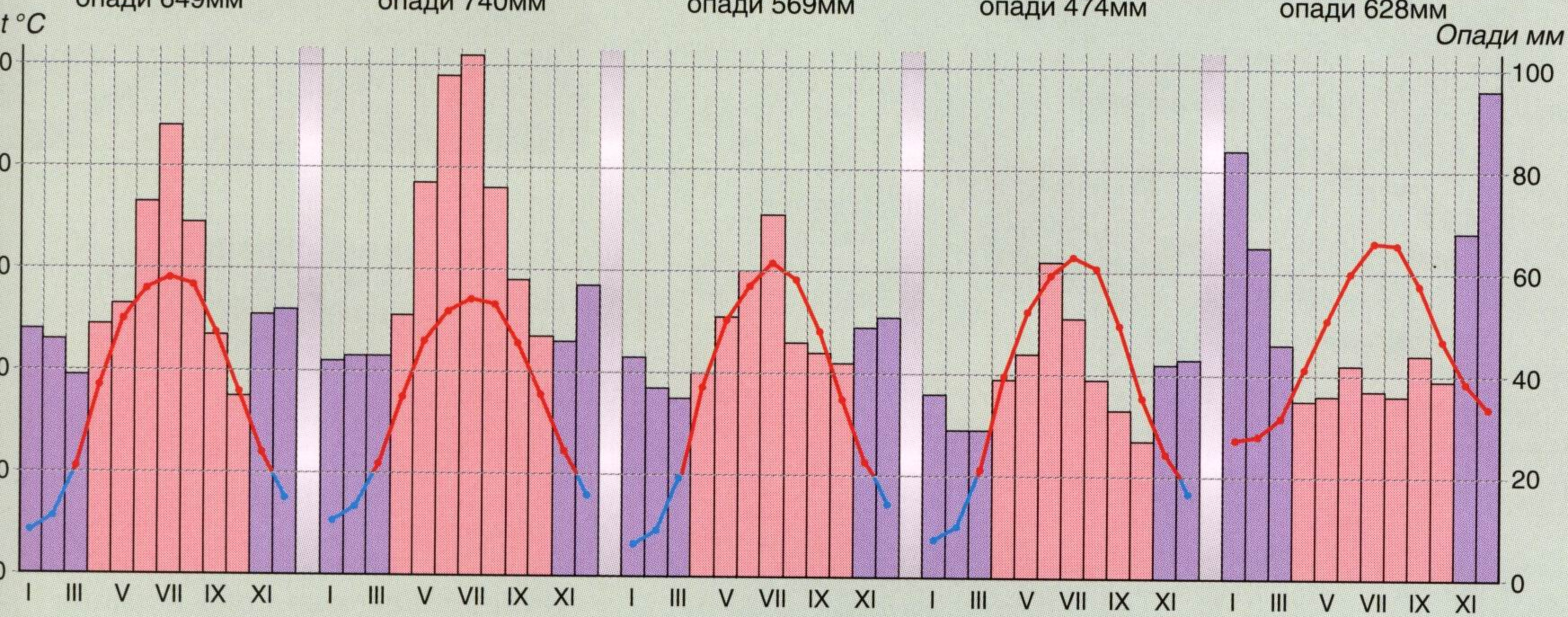
- 7 Ізотерми січня
- 19 Ізотерми липня
- 34 Абсолютний мінімум
- 38 Абсолютний максимум

ПОЛОНІНА ПОЖЕЖЕВСЬКА, УКРАЇНСЬКІ КАРПАТИ, НАЙВОЛОГІШЕ МІСЦЕ

ГОРА АЙ-ПЕТРІ, КРИМ, НАЙВІТРЯНІШЕ МІСЦЕ

ПОВТОРЮВАНІСТЬ НАПРЯМУ ВІТРУ. РІК

Цифри біля стрілок означають повторюваність вітру певного напрямку у відсотках від загального числа спостережень без штилів. Цифрою у центрі позначено середнє число штилів за період спостережень.

Масштаб стрілок 1мм – 2%

МІСТО СУДАК, КРИМ, НАЙБІЛЬША ТРИВАЛІСТЬ
СОНЯЧНОГО СЯЙВА

АГРОКЛІМАТИЧНЕ РАЙОНУВАННЯ
Масштаб 1:12 000 000

Межі агрокліматичних
— зон
..... районів

Примітка. Гідротермічний коефіцієнт – відношення суми опадів за сталий період з температурою повітря вищою за +10°C до суми позитивних температур за цей же період, зменшеної у 10 разів

Вісь Воейкова

Вісь Воейкова в Україні – це частина Вісі Воейкова, що тягнеться майже через усю Євразію від озера Байкал, де знаходиться центр Сибірського антициклону, до Карпатських гір, прямує через південь Франції до Піренейського півострова і далі до Азорських островів. На північ від цієї смуги переважають західні відносно теплі та вологі вітри, на південь – східні й південно-східні холодні і сухі вітри

Агрокліматичні зони і райони	Тривалість сонячного сьйва (год/рік)	Сума активних температур вище +10° (у °C)	Тривалість періода з середньодобовою 1° повітря понад +10°C (дні)	Кількість опадів за теплий період (мм)	Гідротермічний коефіцієнт	Тривалість безморозного періоду (дні)	Сільськогосподарські культури, які можна вирощувати
Волога, помірно тепла зона	1600-1800	2400-3100	150-160	400-500	1,3-2,0	150-160	Зернові культури, цукрові буряки, овочі, льон, ефіроолійні культури
Закарпатський вологий, теплий район із м'якою зимою	2000	2600-3100	160-180	450-500	1,3-1,8	170-190	Розвиток плідництва, виноградарства
Передкарпатський вологий, теплий район	1600	2600-2900	160	450-600	1,3-1,6	150-170	Зернові культури, цукрові буряки; овочівництво, садівництво
Недостатньо волога, тепла зона	1700-2000	2500-2900	150-160	350-400	1,0-1,3	160-170	Зернові культури, цукрові буряки; розвиток плідництва; ефіроолійні, олійно-жирові культури
Посушлива, дуже тепла зона	2000-2200	2900-3300	160-170	250-325	0,7-1,0	160-180	Зернові культури, цукрові буряки, соняшник, баштанні, овочі, виноградарство
Донецький недостатньо вологий, дуже теплий район	2000	3000	170	300	1,0-1,1	160-170	Зернові культури, соняшник, овочі
Дуже посушлива, помірно жарка зона з м'якою зимою	2200-2400	3300-3400	180-190	200-280	0,5-0,7	190-220	Зернові культури, соняшник, цукрові буряки на зрошуваних землях
Передгірний Кримський посушливий, дуже теплий район з м'якою зимою	2400	2800-3300	190	200-300	0,7-0,8	300-320	Зернові культури, виноградарство, садівництво (при зрошуванні)
Карпатський район вертикальної кліматичної поясності	—	—	—	—	—	—	Виноградарство, садівництво (у долинах і передгір'ях)
Кримський район вертикальної кліматичної поясності	—	—	—	—	—	—	Виноградарство, садівництво

ВОЛОГА, ПОМІРНО ТЕПЛА ЗОНА

НЕДОСТАТНЬО ВОЛОГА, ТЕПЛА ЗОНА

ПОСУШЛИВА, ДУЖЕ ТЕПЛА ЗОНА

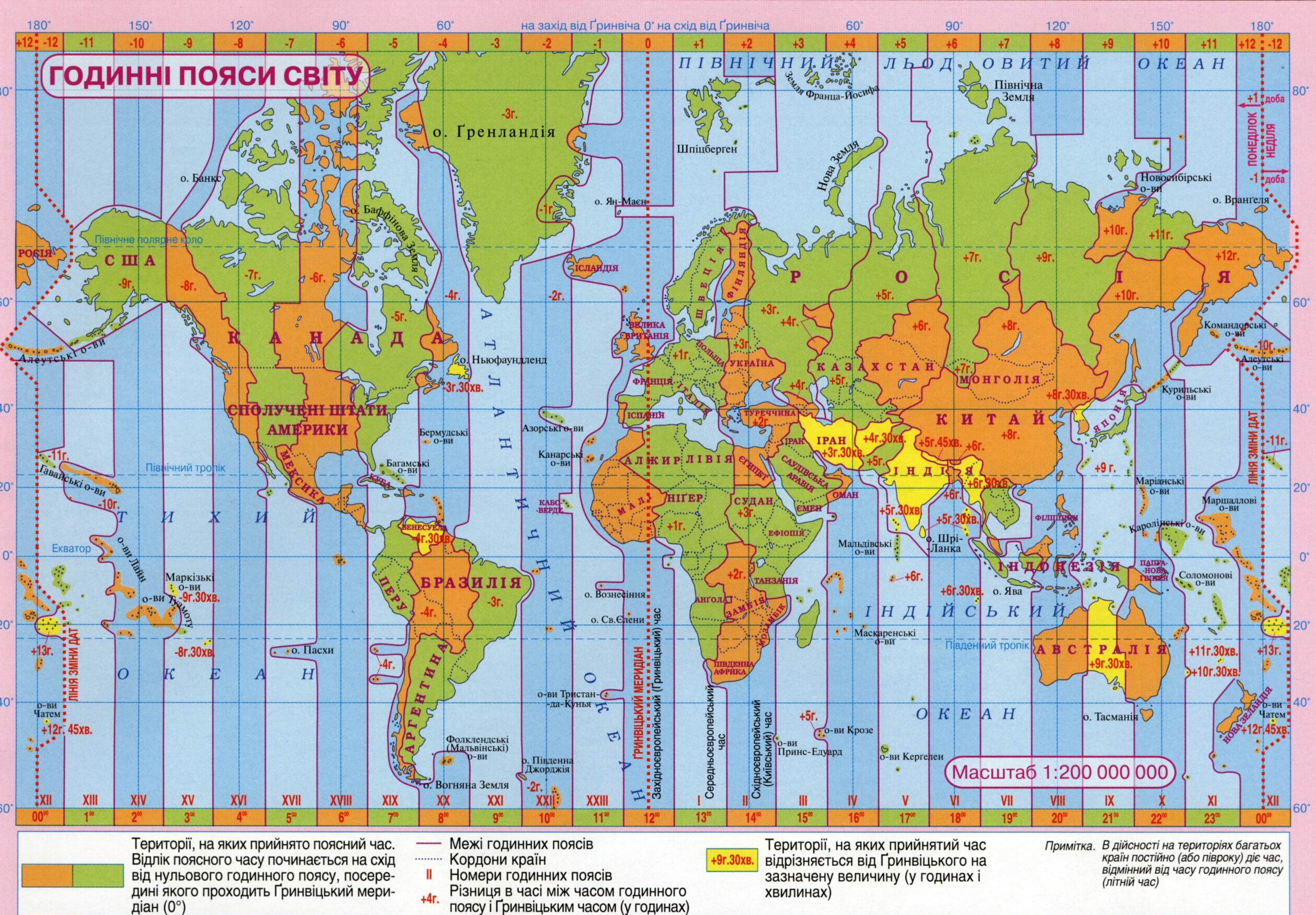
ДУЖЕ ПОСУШЛИВА, ПОМІРНО ЖАРКА ЗОНА

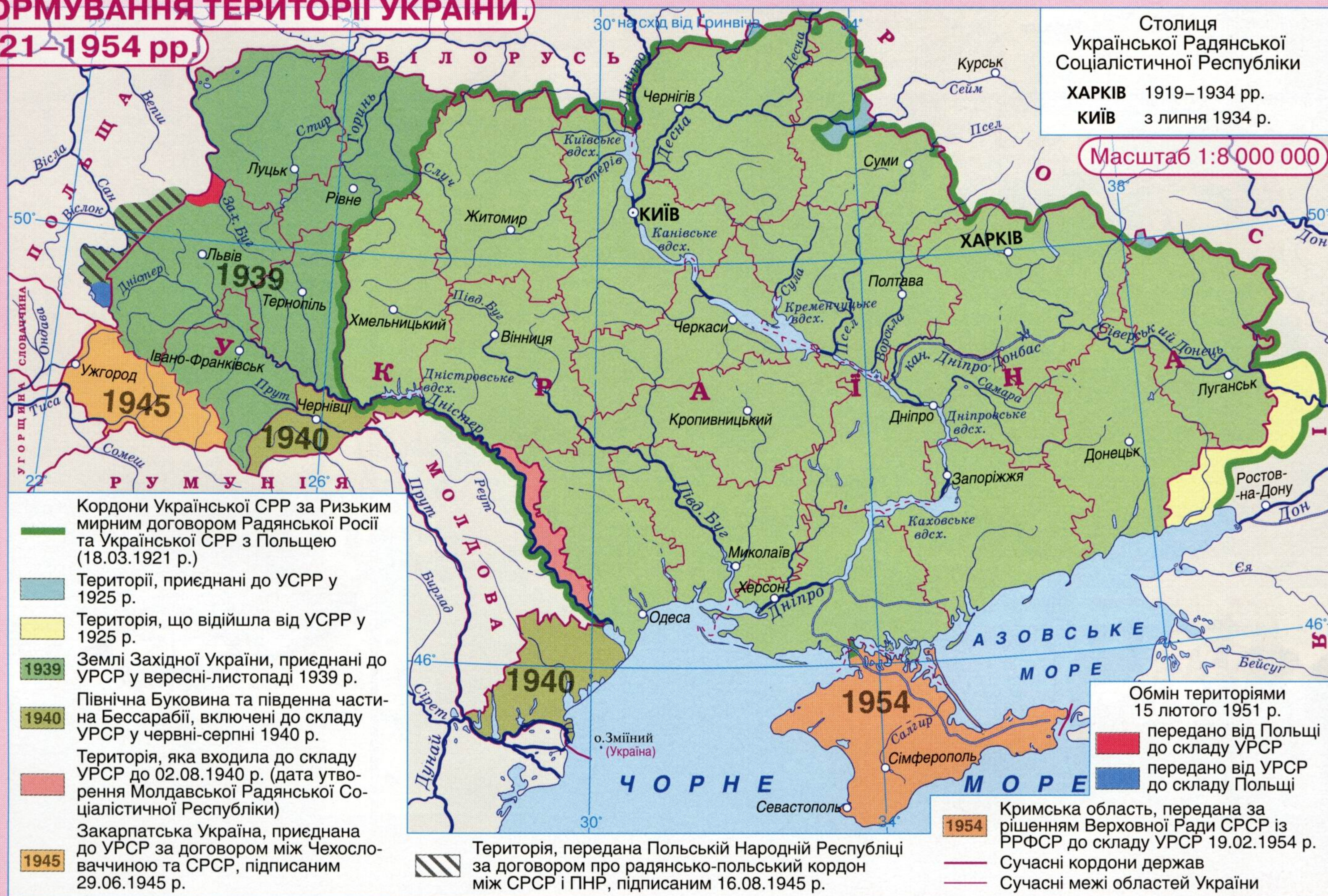
КАРПАТСЬКИЙ РАЙОН ВЕРТИКАЛЬНОЇ
КЛІМАТИЧНОЇ ПОЯСНОСТІ

КРИМСЬКИЙ РАЙОН ВЕРТИКАЛЬНОЇ
КЛІМАТИЧНОЇ ПОЯСНОСТІ

ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ. 1921–1954 рр.

ПОВЕРХНЄВІ ВОДИ УКРАЇНИ

Масштаб 1:8 000 000

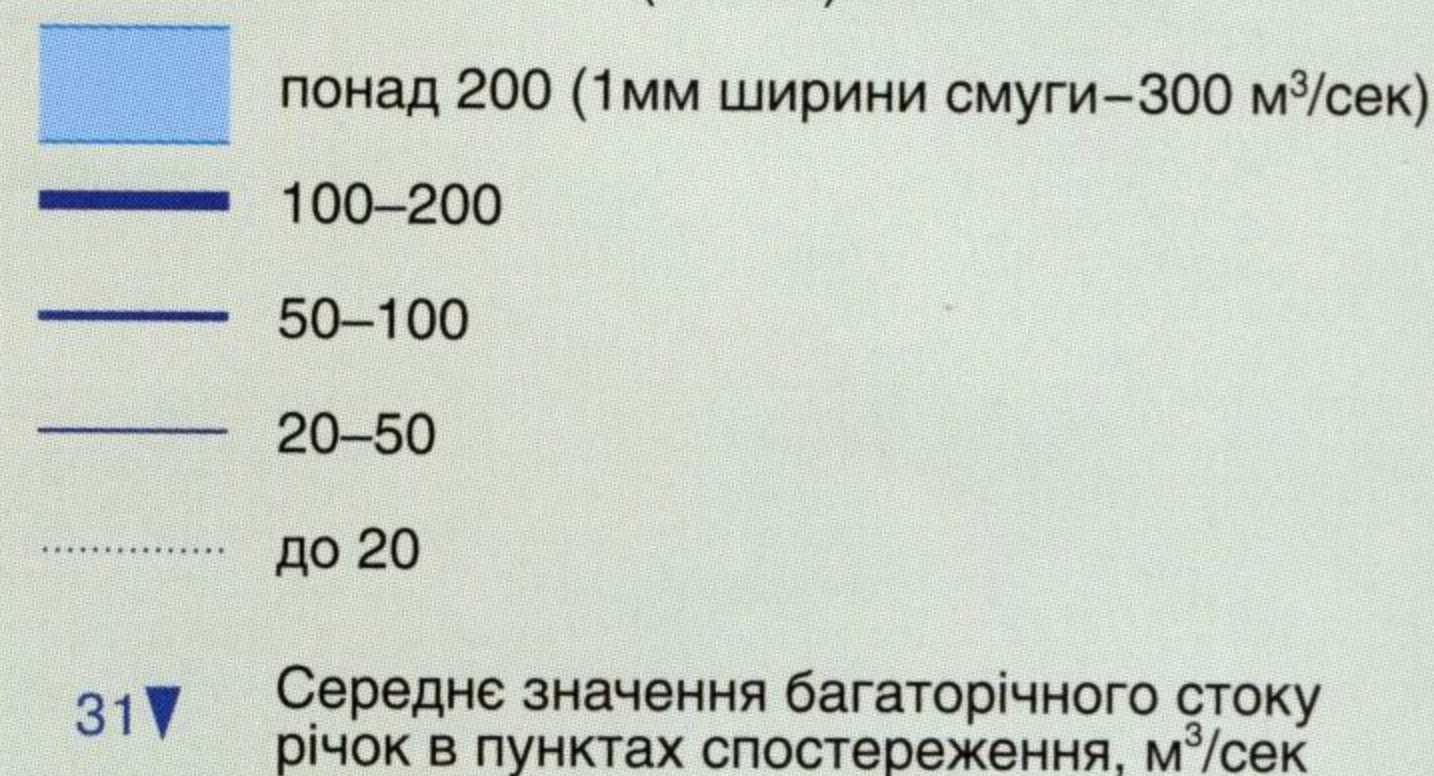
РЕСУРСИ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД

Кількість річок	63 119
Густота річкової мережі (км/км²)	0,39
Середній багаторічний обсяг місцевого стоку (км³/рік)	54,7
Середній багаторічний обсяг транзитного стоку (км³/рік)	123,0
Кількість озер та лиманів	8 073
Кількість водосховищ та ставків	25 435

РІЧКА РОСЬ

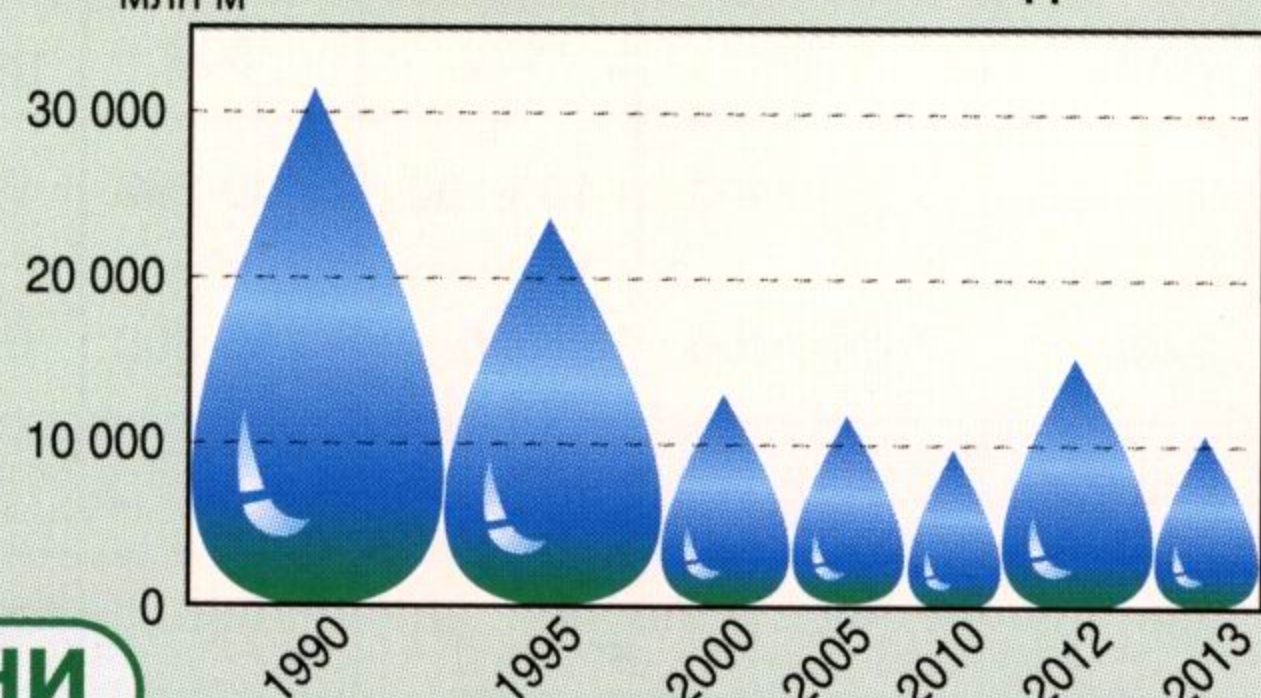
Середній багаторічний стік річок (м³/сек)

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

Масштаб 1:15 000 000

ВИКОРИСТАННЯ СВІЖОЇ ВОДИ

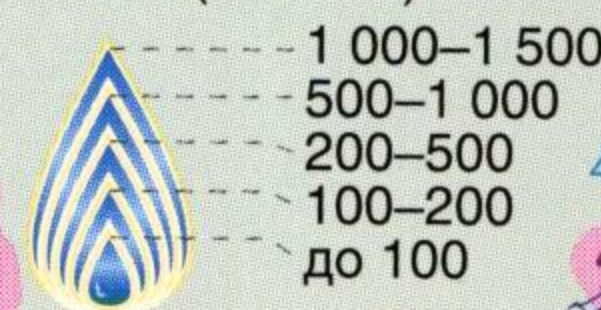

ПІДЗЕМНІ ВОДИ УКРАЇНИ

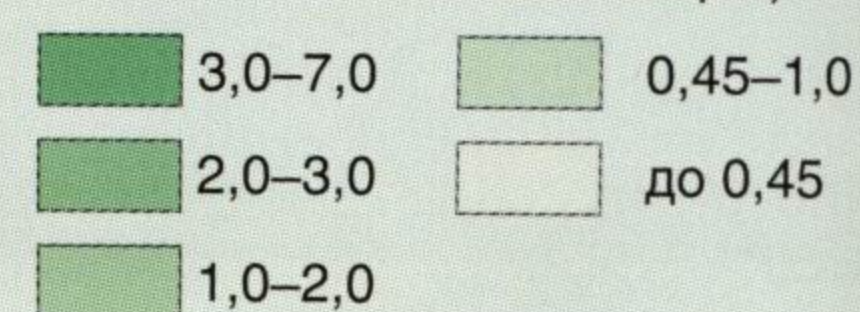
Масштаб 1:8 000 000

Використання свіжої води (млн м³)

Ресурси місцевого стоку (тис. м³ на 1 жителя на рік)

ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ (у відсотках)

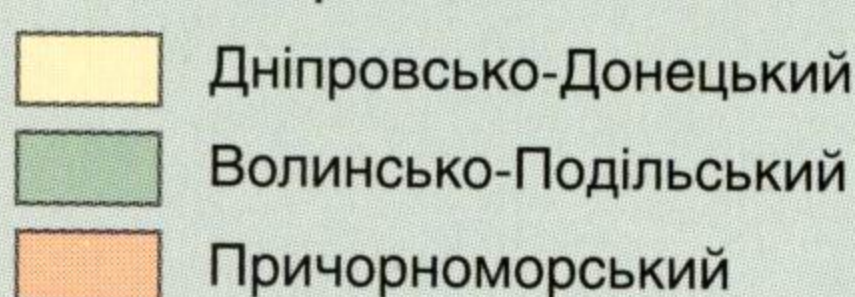

ВОДНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ (у км³)

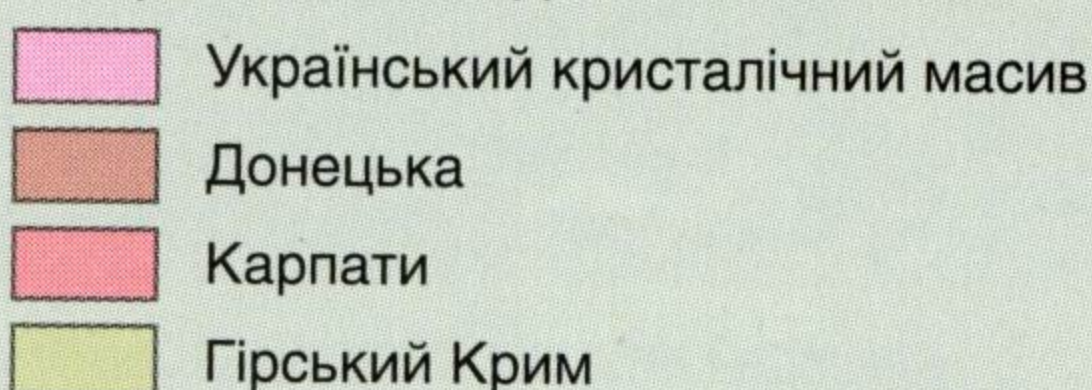
ОПАДИ	СТІК		Випаровування
	поверхневий	підземний	
377	39	13	325

ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ РАЙОНИ

Артезіанські басейни

Провінції складчастих областей

Джерела мінеральних вод

Лікувальні грязі

ҐРУНТИ УКРАЇНИ

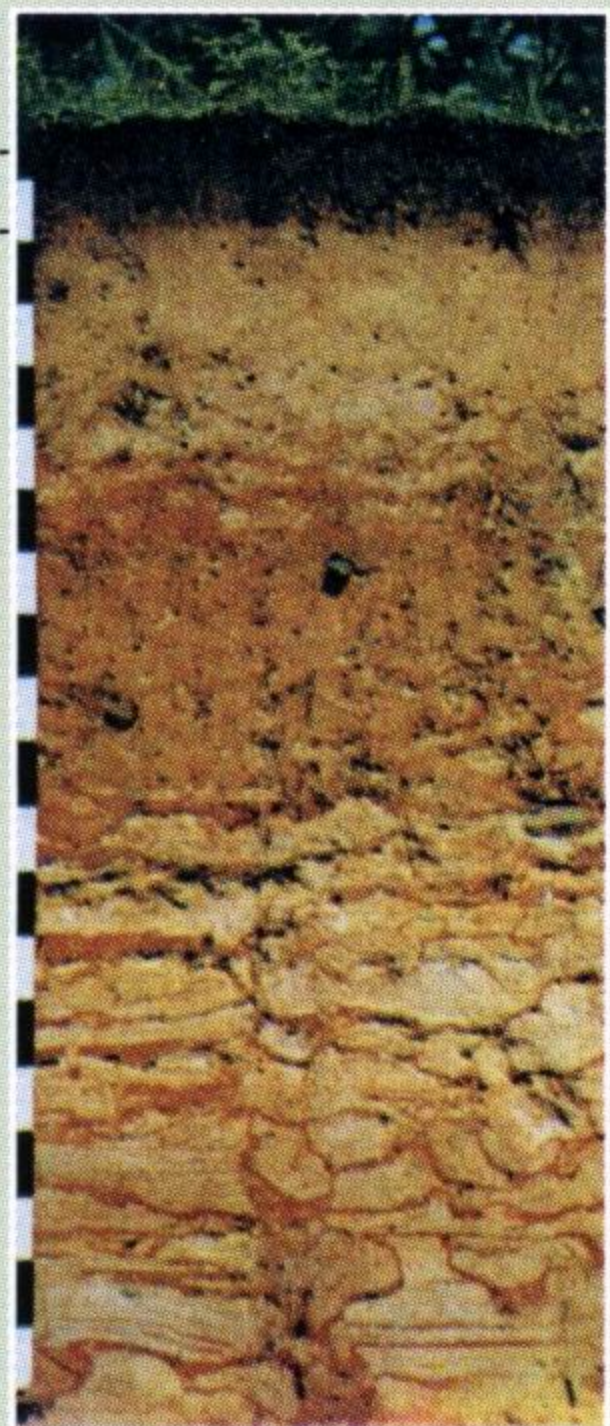
Масштаб 1:5 000 000

ОСНОВНІ ТИПИ ҐРУНТІВ

1 Дерново-підзолисті	9 Лучні та лучно-болотні
2 Сірі лісові	10 Торфово-болотні та торфовища
Чорноземи	
3 опідзолені та типові	Дернові
4 звичайні	11 піщані
5 південні	12 опідзолені
6 на нелесових породах	13 Буроземно- і буро-підзолисті
7 Каштанові в комплексі із солонцями і солодя-ми	14 Бурі гірсько-лісові
8 Лучно-чорноземні	15 Коричневі гірські

ДЕРНОВО-ПІДЗОЛИСТІ

СІРІ ЛІСОВІ

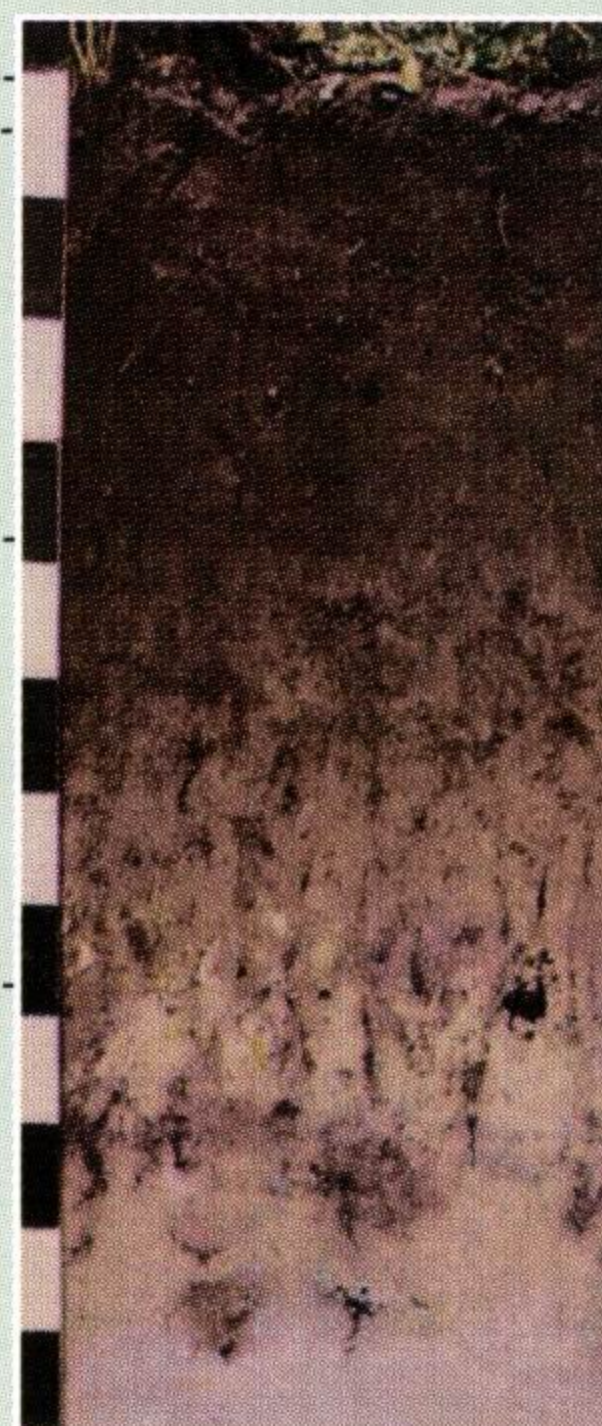
ЧОРНОЗЕМИ ТИПОВІ

КАШТАНОВІ

ЛУЧНІ

БУРОЗЕМИ

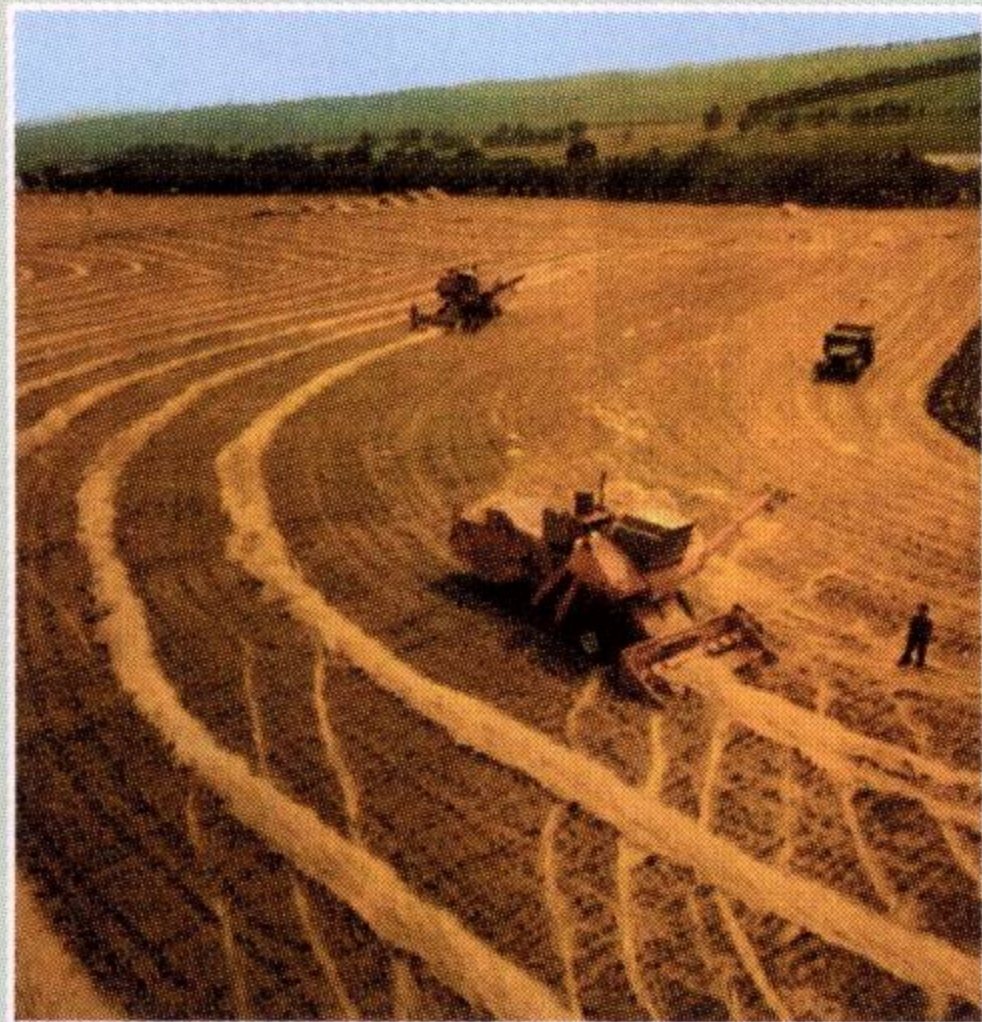

ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ

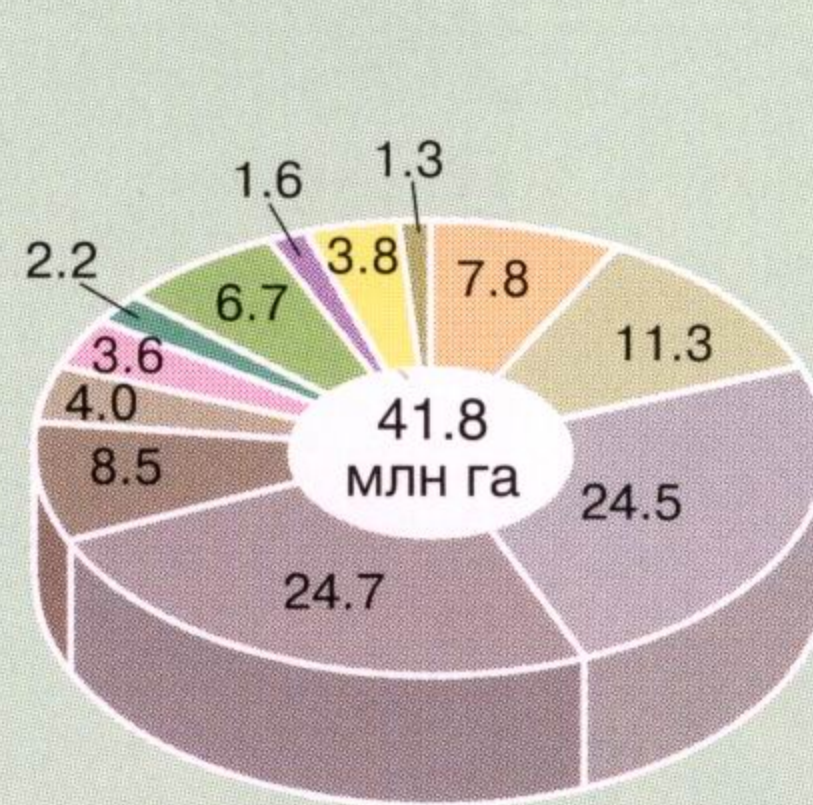
ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ

ЗБИРАННЯ
ЗЕРНОВИХ
КУЛЬТУР

СТРУКТУРА ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІД

(у відсотках від загальної площі сільськогосподарських угідь)

- Дерново-підзолисті
- Сірі лісові
- Чорноземи
- опідзолнені та типові
- звичайні
- південні
- на нелесових породах
- Каштанові
- Лучно-чорноземні
- Лучні та лучно-болотні
- Торфово-болотні та торфовища
- Дернові
- Буроземно-підзолисті. Бурі гірсько-лісові. Коричневі гірські

ВИНОГРАДНИКИ

ОРНІ ЗЕМЛІ

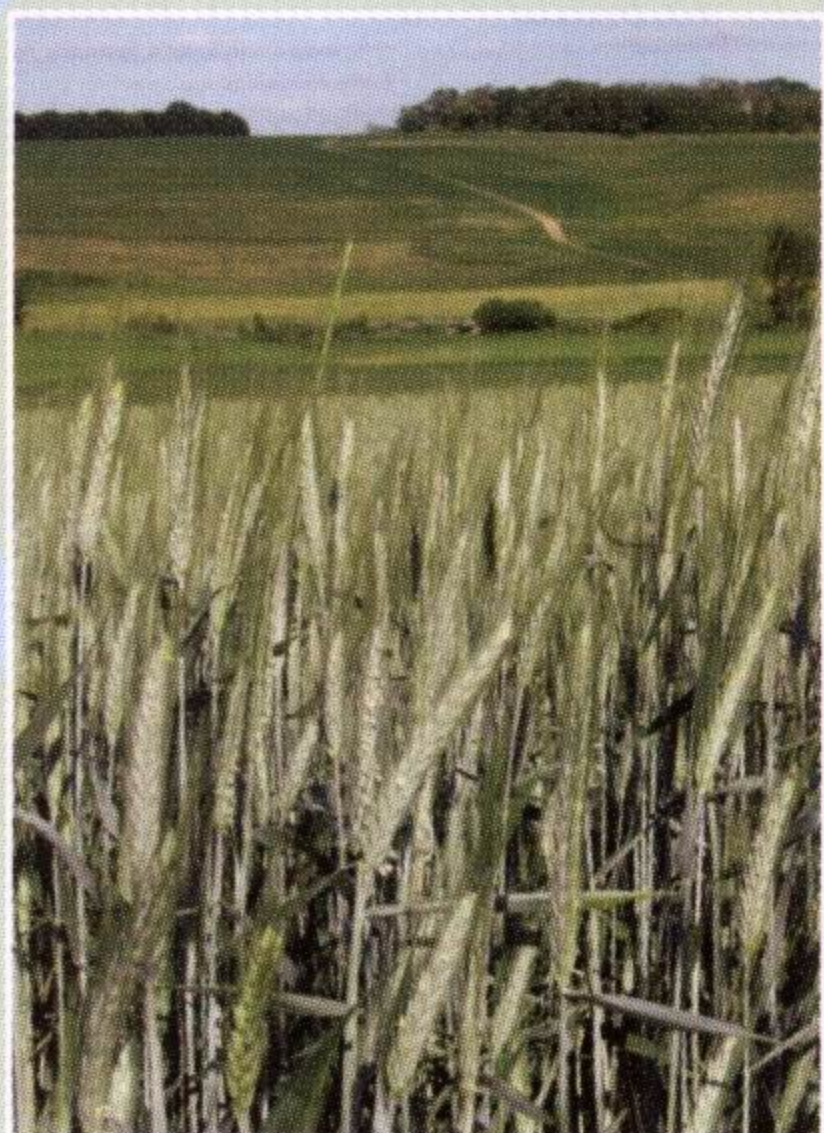
РОДЮЧІСТЬ ҐРУНТІВ

Масштаб 1:8 000 000

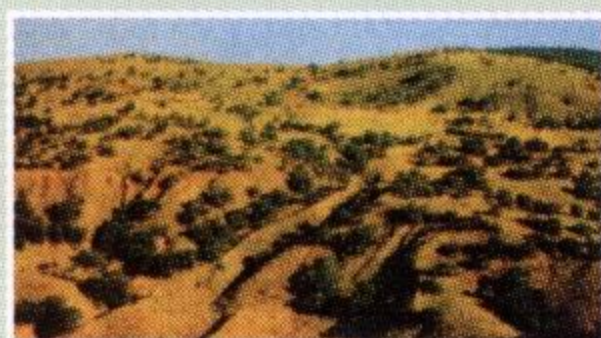

Оцінка якості ґрунтів за їхньою родючістю

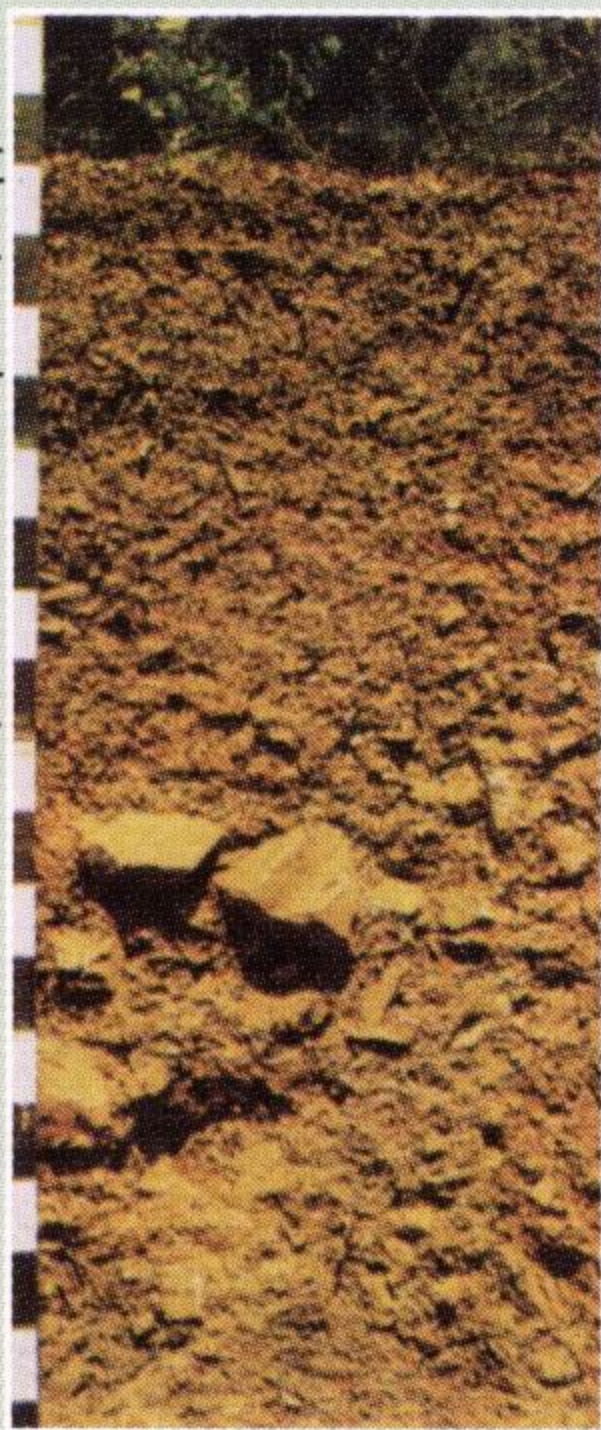
- найродючіші
- добрі
- середньородючі
- малородючі
- особливо малородючі
- Ліси
- Торфово-болотні ґрунти
- Піски

ДОБРІ ҐРУНТИ

КОРИЧНЕВІ

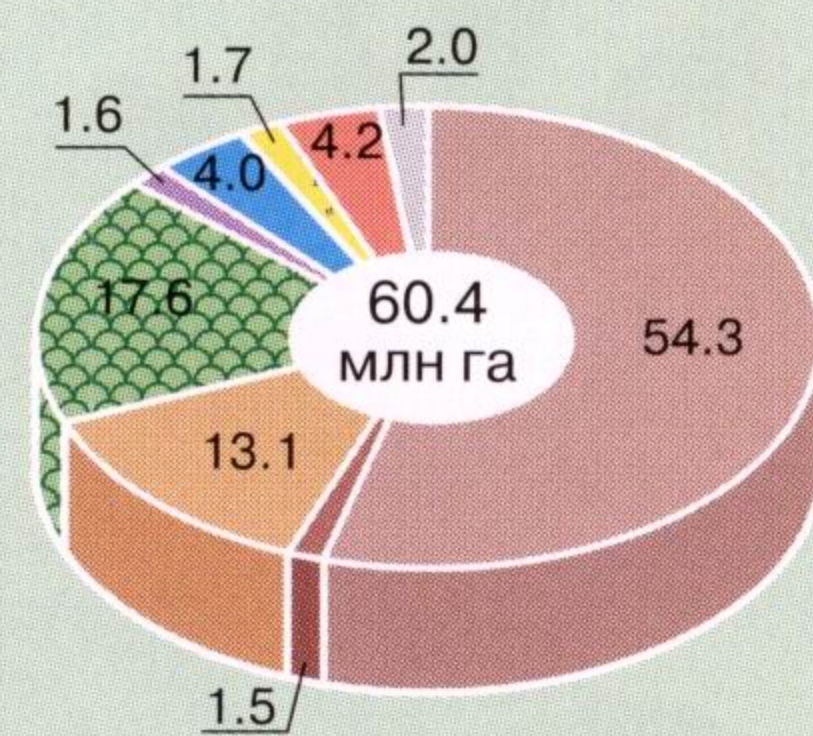
ЗАБУДОВАНІ ЗЕМЛІ

Горизонти

- H – гумусовий
- I – ілювіальний (вмивний)
- HI – гумусово-ілювіальний
- P – материнська порода
- Ho – лісова підстилка
- Hd – дерново-гумусовий
- Td – торфово-дерновий
- Hr – перехідний

СТРУКТУРА ЗЕМЕЛЬНИХ УГІД УКРАЇНИ

(у відсотках від загальної площі)

- Орні землі
- Сади, виноградники та інші багаторічні насадження
- Сіножаті та пасовища
- Ліси, захисні лісонасадження та чагарники
- Болота
- Водойми
- Піски, яри та інші землі без рослинного покриття
- Забудовані землі
- Інші землі

РОСЛИННІСТЬ УКРАЇНИ

Масштаб 1:5 000 000

ЛЮБКА ДВОЛИСТА

БИЛИНЕЦЬ

ЛІЛІЯ ЛІСОВА

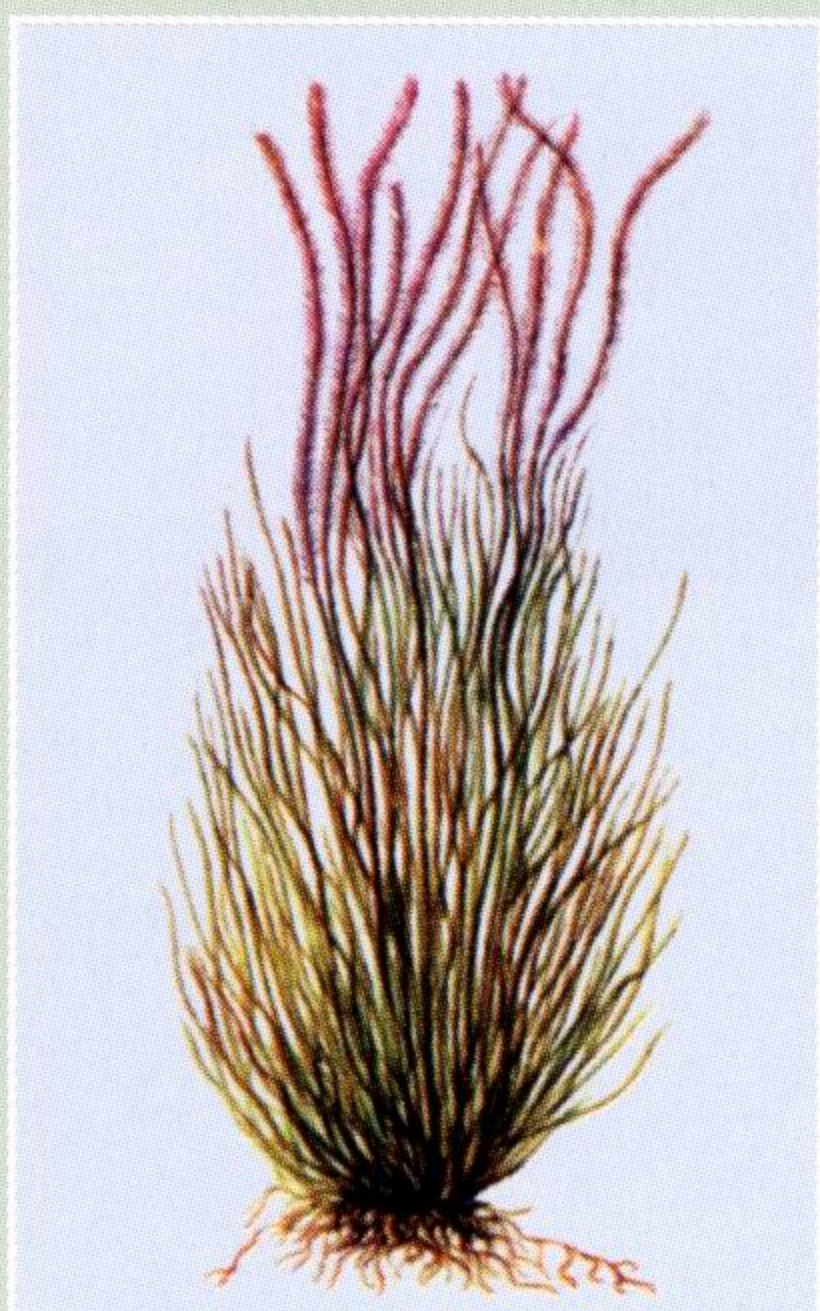
Рослини, занесені до «Червоної книги України»

- Астрагал
- Билинець
- Зозулинці
- Ковила
- Крокуси (шафрани)
- Лілія лісова
- Любка дволиста
- Меч-трава болотна
- Півонії
- Росички
- Тирличі
- Тюльпани
- Цибуля ведмежа

АСТРАГАЛ ШЕРСТИСТОКВІТКОВИЙ

КОВИЛА ЛЕССІНГА

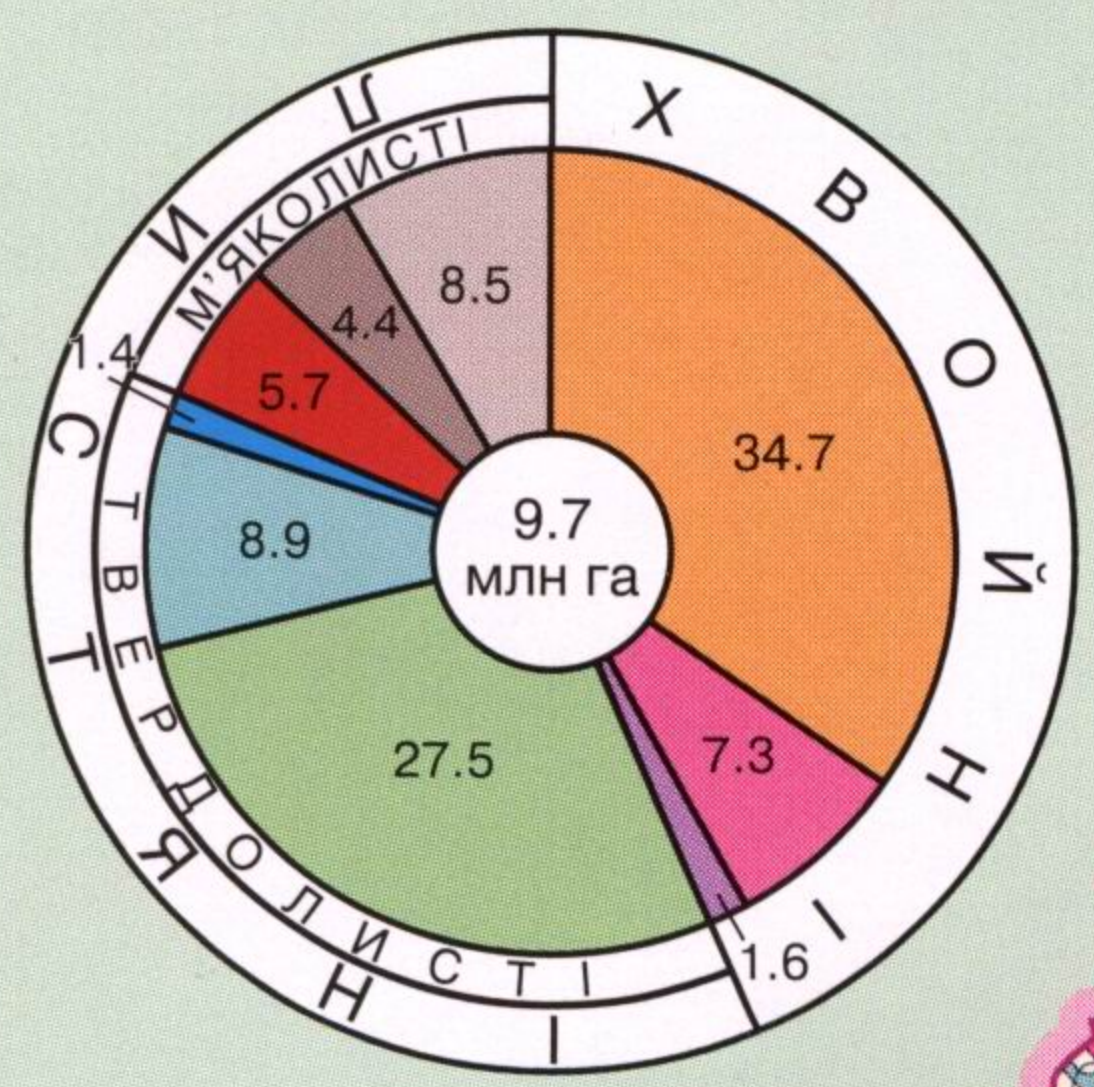
ПІВОНІЯ КРИМСЬКА

ТЮЛЬПАН ШРЕНКА

РОЗПОДІЛ ПЛОЩІ ЛІСІВ ПО ПОРОДАХ (у відсотках від загальної площі лісів)

НАЙПОШИРЕНІШІ ПОРОДИ ЛІСІВ Масштаб 1:8 000 000

ХВОЙНІ ЛІСИ

МІШАНІ ЛІСИ

ПОШИРЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН Масштаб 1:12 000 000

ЛИСТЯНІ ЛІСИ

КРОКУСИ (ШАФРАНИ)

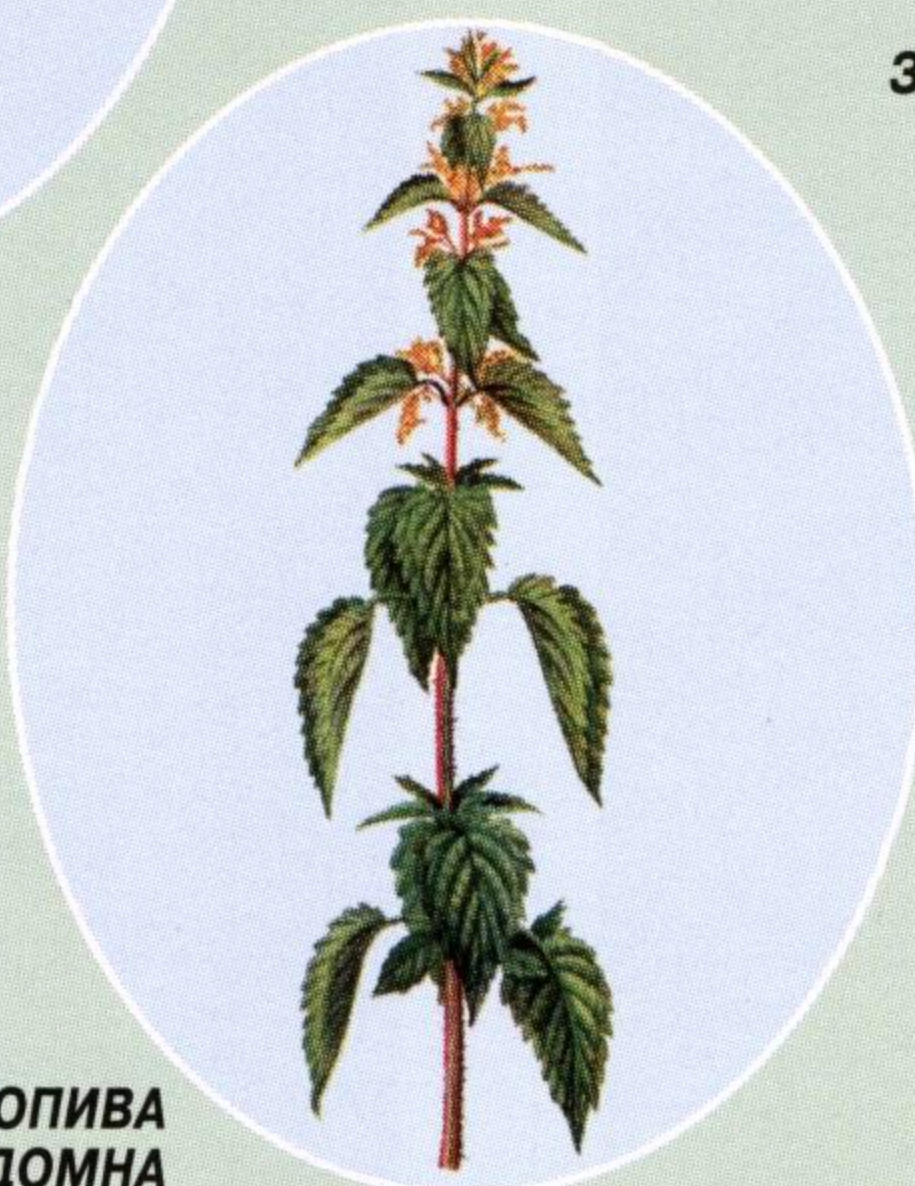
РОСИЧКИ

ЦИБУЛА ВЕДМЕЖА

ВАЛЕРІАНА ЛІКАРСЬКА

ЗВІРОБІЙ ЗВИЧАЙНИЙ

КРОПИВА ДВОДОМНА

РОМАШКА ЛІКАРСЬКА

ГОРИЦВІТ

ДРОХВА

ТВАРИННИЙ СВІТ УКРАЇНИ

Масштаб 1:5 000 000

ТВАРИНИ, ЗА
С с

- Їжак вухатий
- Хохуля
- Вечірниця (мала і велетенська)
- Ховрах європейський
- Тушканчик великий

Природні біотопи

Мішані хвойно-широколісті ліси (Полісся)

Болота

Широколісті ліси

Лісостеп

Степи
Північний
Південний

Піски Придніпров'я

Плавні

Лиманно-морські солончаки

Карпати

ПОШИРЕННЯ ТВАРИН ПО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УГРУПОВАННЯХ (БІОТОПАХ)

Ссавці: їжак звичайний, буроzubка звичайна, кріт, білка, борсук, миша польова, полівка, заєць сірий, вовк, лисиця, куниця лісова, рись, свиня дика, олень благородний, козуля європейська, лось, зубр. **Птахи:** лелека (білий і чорний), глухар, тетерук, рябчик, зозуля, сова, дятел (чорний, великий строкатий), синиця московська, горобці. **Плазуни:** ящірка (прудка і живородяча), вуж звичайний, гадюка звичайна. **Земноводні:** ропуха сіра, квакша, жаба трав'яна, тритон

Ссавці: щур (чорний і водяний), бобр. **Птахи:** лелека білий, чапля сіра, вальдшнеп, бекас, чайка звичайна. **Плазуни:** черепаха болотяна, вуж звичайний, гадюка звичайна. **Земноводні:** тритон (звичайний і гребінчастий), ропуха очеретяна, жаба (ставкова і трав'яна)

Ссавці: їжак звичайний, соня, хохуля, кріт, білка, борсук, заєць сірий, вовк, лисиця, свиня дика, олень благородний, козуля європейська. **Птахи:** дятел (великий строкатий і червоноголовий), синиця, дрозди, соловей, сіра куріпка. **Плазуни:** ящірка (зелена і живородяча), мідянка. **Земноводні:** жаба (трав'яна і гостроморда), квакша

Ссавці: хохуля, кріт, білка, борсук, ховрах європейський, полівка, сліпак звичайний, вовк, лисиця, свиня дика, козуля європейська. **Птахи:** сокіл-балобан, кібчик, орел-могильник, куріпка сіра, перепілка, горлиця, дятел середній строкатий. **Плазуни:** ящірка зелена, мідянка, полоз ескулаповий. **Земноводні:** жаба прудка

Ссавці: їжак вухатий, хохуля, ховрах, бабак, сліпак (подільський і малий), тушканчик (великий і трипалий), хом'ячок сірий, дикий кролик, вовк, лисиця, перев'язка і тхір степовий, куниця кам'яна, козуля. **Птахи:** канюк, лунь степовий, журавель степовий, дрохва, стрепет, сова болотяна, жайворонок степовий. **Плазуни:** ящірка прудка, полоз жовточеревий, гадюка степова. **Земноводні:** ропуха зелена, жаба озерна

Ссавці: сліпак піщаний, тушканчик трипалий. **Плазуни:** ящірка піщана, полоз жовточеревий

Ссавці: ховрах сірий, ондатра, норка. **Птахи:** норець, пелікан (в гирлі Дунаю), баклан (великий і малий), чапля (біла і жовта), коровайка, колпиця, лебідь-шипун, гуска сіра, крячок, голубок, мартин сріблястий. **Плазуни:** вуж водяний. **Земноводні:** ропуха зелена, жаба озерна

Птахи: поморник короткохвостий, мартин сріблястий, чайка чорноголова, голубок морський, чеграва

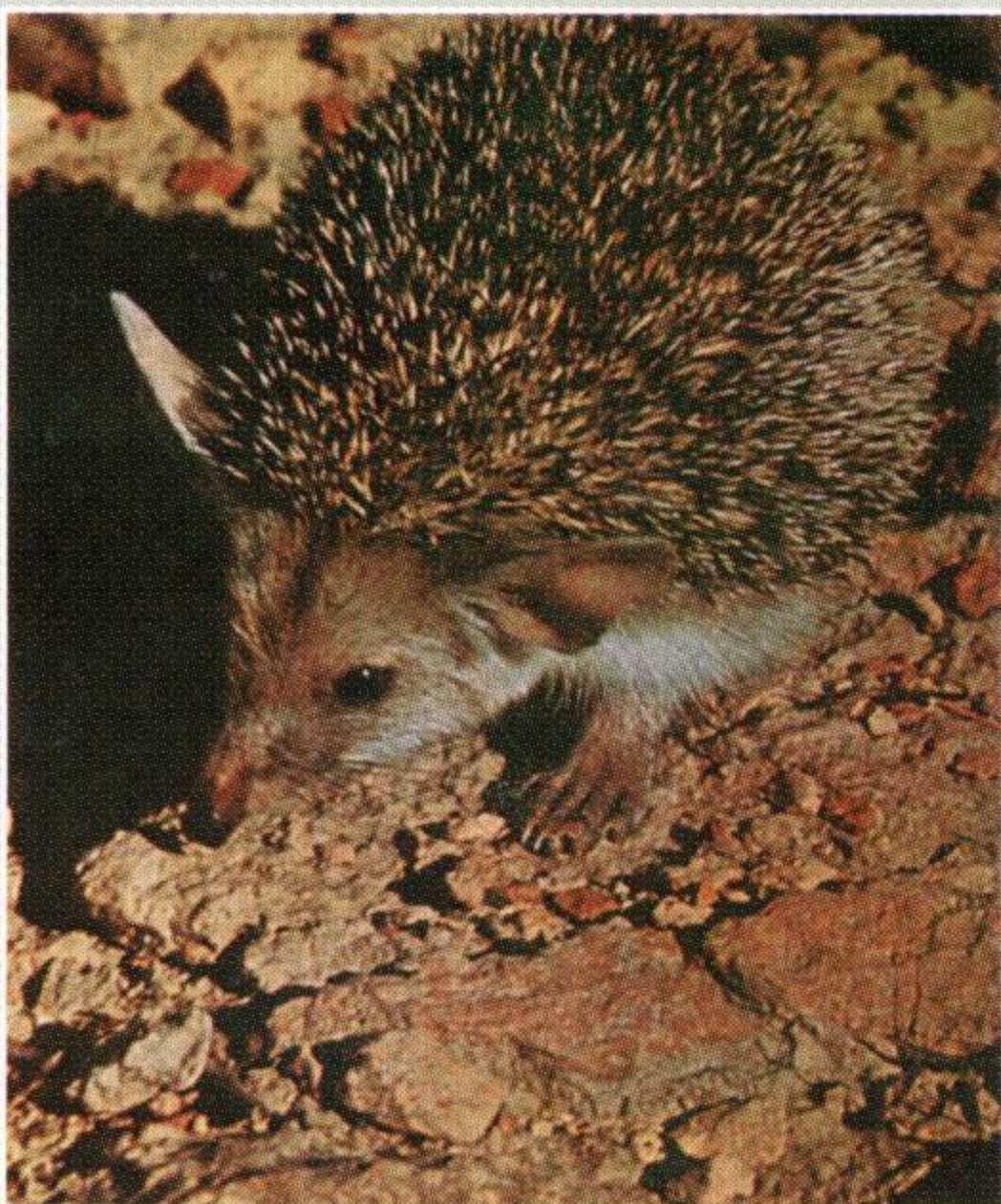
Ссавці: буроzubка альпійська, білка карпатська, полівка снігова, вовк, лисиця, ведмідь бурий, куниця лісова, борсук, видра, кіт лісовий, рись, свиня дика, олень благородний, козуля. **Птахи:** лелека чорний, беркут, сокіл-сапсан, глухар, тетерук, рябчик, вальдшнеп, дятел чорний, дрізд кам'яний, снігур, корольок, горіхівка.

Закарпатський передгірний пояс

Кримські гори

Заплави великих річок

ЇЖАК ВУХАТИЙ

ПЕРЕВ'ЯЗКА

РИСЬ

БАЛОБАН

Плазуни: гадюка, ящірка живородяча, полоз ескулаповий. **Земноводні:** саламандра плямиста, тритон (альпійський і карпатський), кумка гірська

Ссавці: кажани (підковоніс великий, нічниця триколірна), ховрах крапчастий. **Птахи:** дятел сирійський, підкоришник, сорокопуд сірий. **Земноводні:** жаба прудка

Ссавці: кутора водяна, підковоніс великий і нічниця триколірна, білка-телеутка, куниця кам'яна, борсук, олень благородний, козуля європейська, муфлон. **Птахи:** гриф чорний, сип білоголовий, орлан-білохвіст, сокіл-сапсан, чайка чорноголова, голуб дикий, дрізд синій гірський. **Плазуни:** ящірка скельна, геко́н кримський, жовтопуз, полоз леопардовий. **Земноводні:** тритон гребінчастий, ропуха, квакша

Ссавці: ондатра, бобр, видра. **Птахи:** кулик-сорока, авдотка, крячок (річковий і малий)

НЕСЕНІ ДО «ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ»
а в ц і

- Птахи
- Ємуранчик, сліпак піщаний

Тхір степовий, перев'язка

Кіт лісовий

Рись

Ведмідь бурий

Зубр

Пелікани (рожевий та кучерявий)

Гриф чорний, сип білоголовий

Балобан

Глухар

Журавель степовий

Дрохва

Ходуличник

Сови

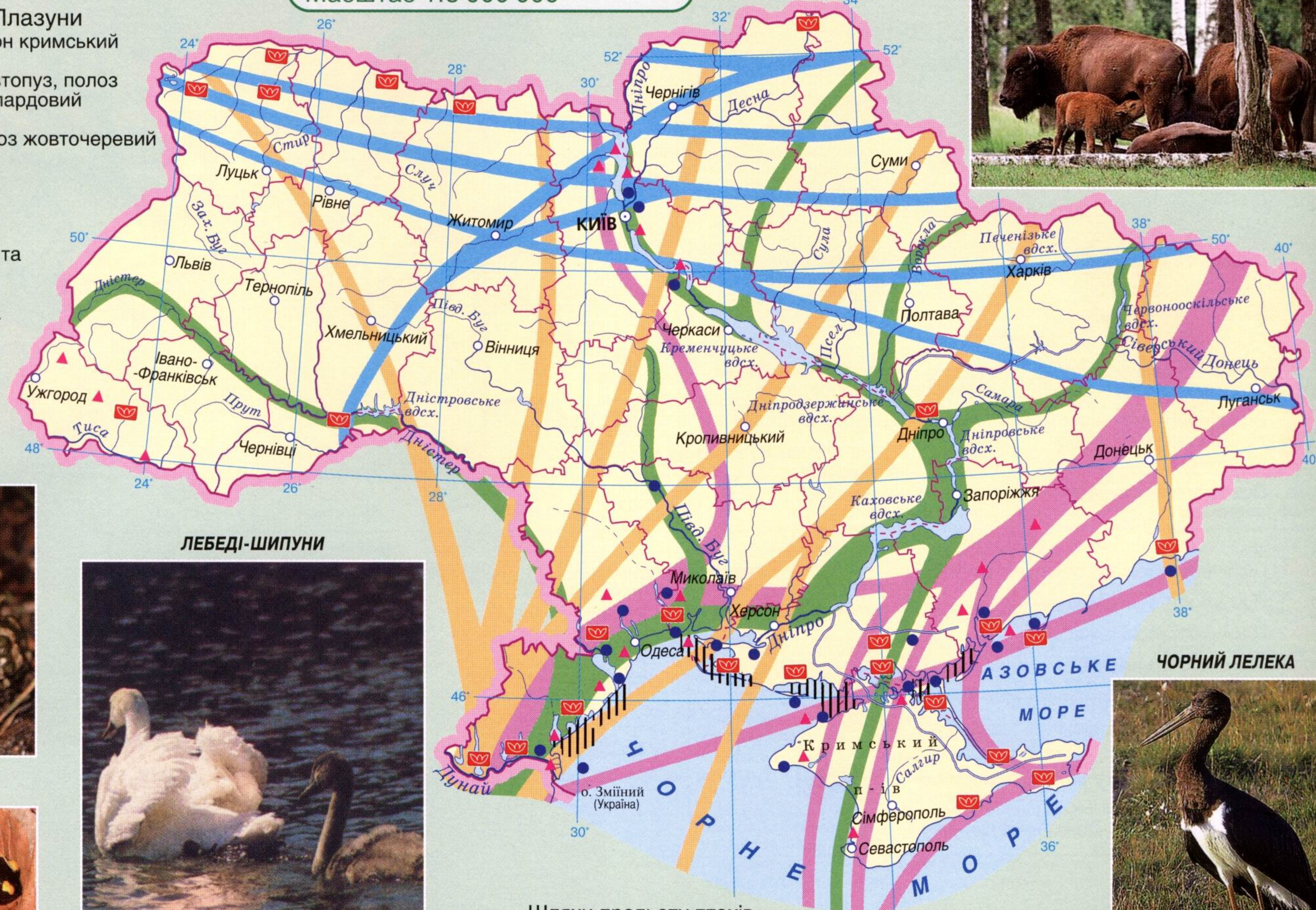
АКЛІМАТИЗОВАНІ ТА РЕАКЛІМАТИЗОВАНІ ТВАРИНИ
Масштаб 1:12 000 000

- Місця випуску і поширення
- зубра
 - кабана середньоазійського і далекосхідного
 - зайця-біляка
 - кролика дикого
 - ондатри

ОНДАТРА

СЕЗОННІ МІГРАЦІЇ ПТАХІВ
Масштаб 1:8 000 000

ЗУБРИ

- Плазуни
- Гекон кримський
 - Жовтопуз, полоз леопардовий
 - Полоз жовточеревий
 - Змії

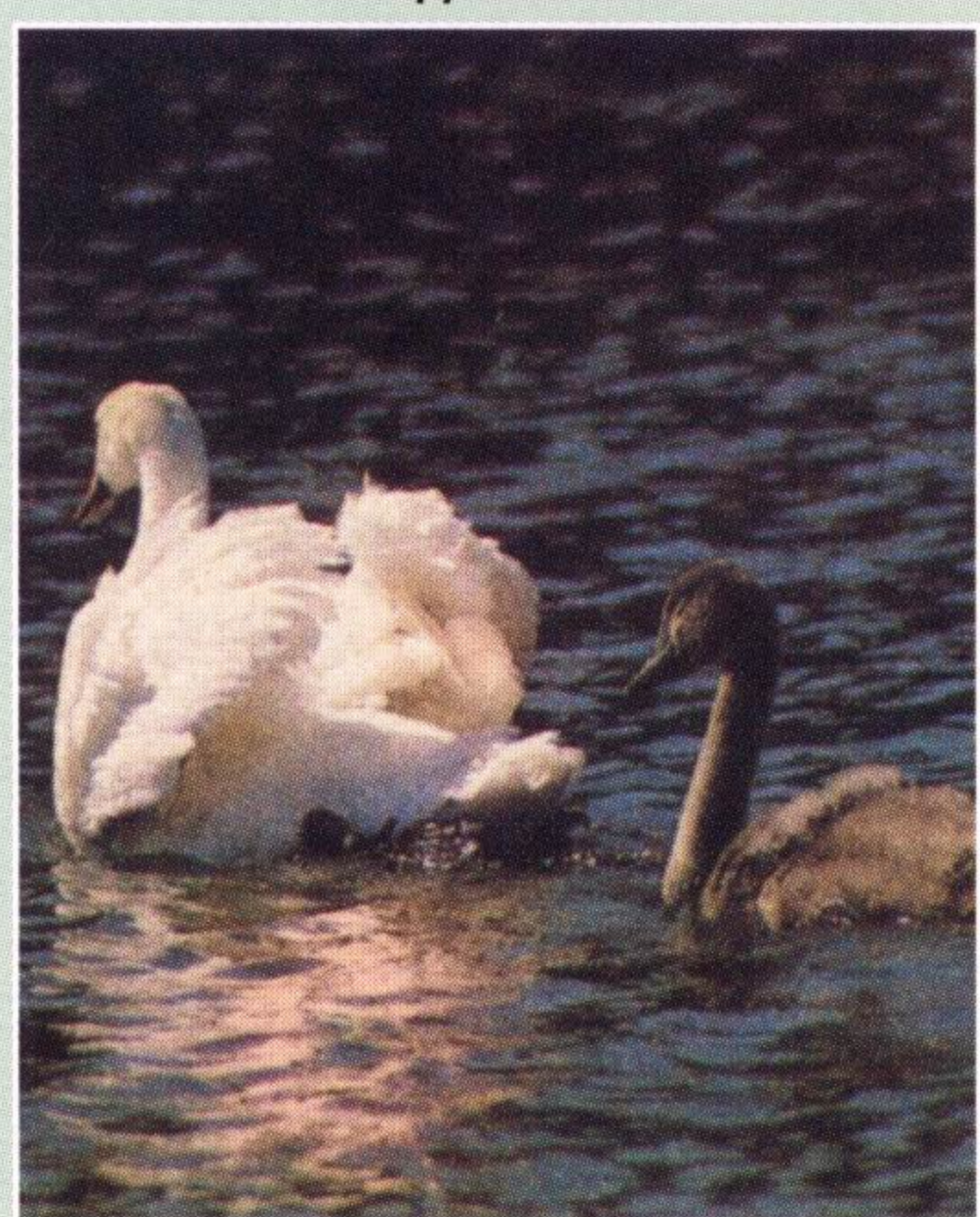
- Земноводні
- Тритони (карпатський та гірський)
 - Саламандра плямиста
 - Ропуха очеретяна

РОПУХА ОЧЕРЕТЯНА

САЛАМАНДРА ПЛЯМИСТА

ЛЕБЕДІ-ШИПУНІ

ПОЛОЗ ЖОВТОЧЕРЕВИЙ

ТУШКАНЧИК ВЕЛИКИЙ

- Шляхи прольоту птахів
- причорноморсько-азовський (мартин, крячки)
 - дніпровський (сірий журавель, чернеть морська та чубата, гагара)
 - широкофронтальний меридіанний (сіра чапля, білий та чорний лелека, чирок)
 - поліський північноширотний (білобола гуска, лебідь-шипун, крижень)
- Місця зимівлі чайок, лебедів, гусей, качок
- Пункти масового кільцювання птахів
 - Пункти спостереження за міграціями птахів
 - Водно-болотні угіддя міжнародного значення

ЧОРНИЙ ЛЕЛЕКА

КРЯЧКИ

ЛАНДШАФТИ УКРАЇНИ Масштаб 1:5 000 000

РІВНИННІ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКІ

МІШАНОЛІСОВІ ТА ХВОЙНО-ШИРОКОЛИСТІ

1 Поліські моренно-зандрові та долинні	3 Поліські рівнинно-денудаційні
2 Недреновані перезволожені та заболочені	4 Поліські алювіально-зандрові та терасні

ШІРОКОЛИСТОЛІСОВІ

5 Розчленовані височинні лісові	7 Товтрові горбисті
6 Лісові височинні хвилясті та терасні	

ЛІСОСТЕПОВІ

8 Лучно-степові височинні розчленовані та терасні	11 Лісостепові височинні розчленовані
9 Височинні в поєднанні з лучно-степовими низовинними	12 Лісостепові боріві
10 Лучно-степові низовинно-рівнинні	13 Лучно-степові заболочені та засолені

СТЕПОВІ

14 Північностепові височинні та схиліві	22 Сухостепові приморські: а) з солонцями та солончаками; б) кримські
15 Північностепові рівнинні	23 Сухостепові сопкові
16 Північностепові схиліві	24 Південностепові рівнинно-підгірні
17 Північностепові низовинно-рівнинні	25 Сухостепові рівнинно-височинні
18 Північностепові рівнинно-височинні	26 Лучно-лісові, болотні, остепнені рівнинні
19 Північностепові височинні з фрагментами лісостепів	
20 Середньостепові рівнинні та схилово-височинні	
21 Середньостепові рівнинні та лучно-степові низовинні	

ГІРСЬКІ

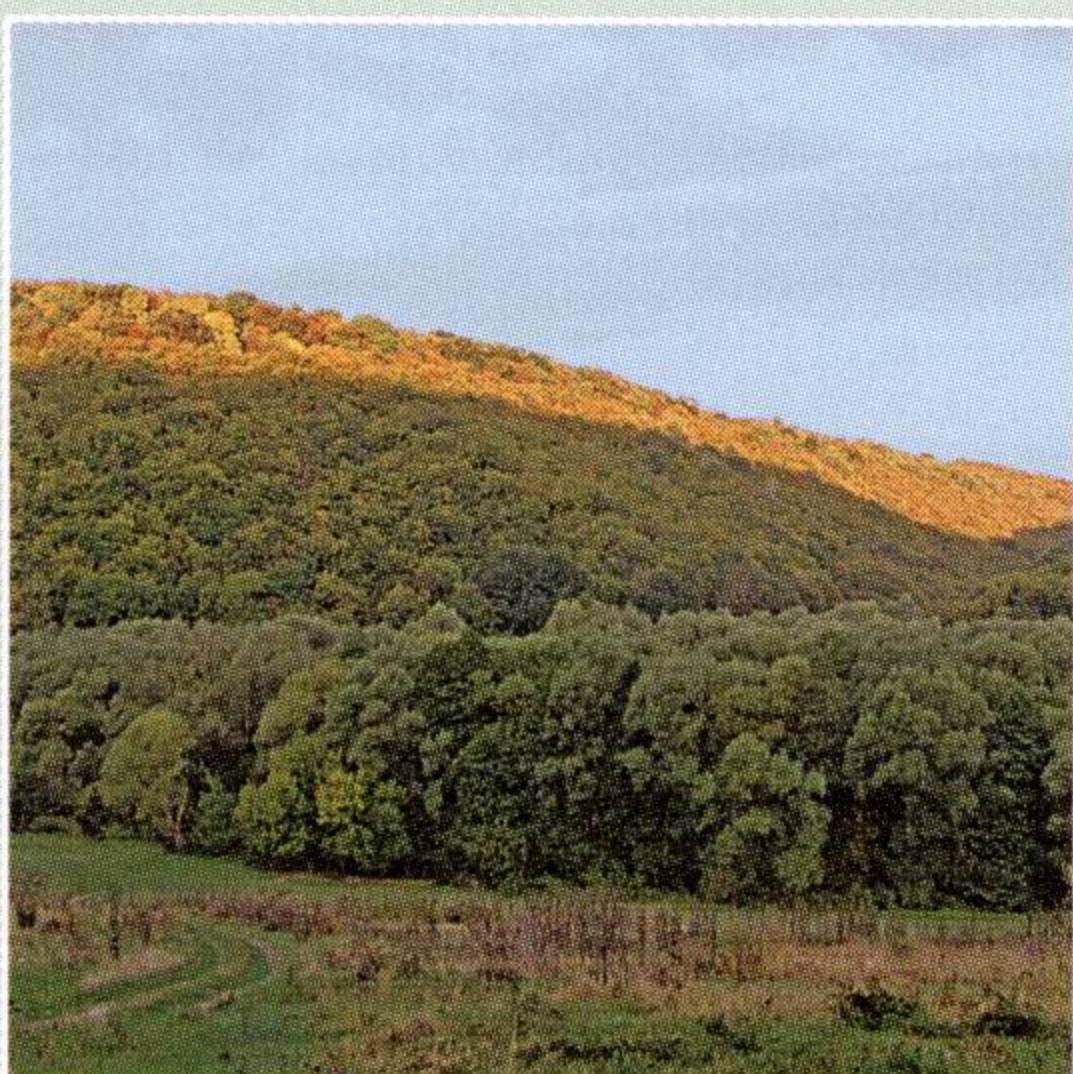
КАРПАТСЬКІ

27 Мішанолісові передгірні височинні	32 Лісо пере
28 Хвойно-широколисті низькогірні	33 Лучн
29 Широколистісолові низькогірні вулканічні	34 Лучні
30 Лучно-лісові субальпійські (полонинські) середньогірні	35 Субс лові
31 Широколистісолові (в минулому) низовинно-міжгірні	36 Лучн пере

МІШАНОЛІСОВА ЗОНА

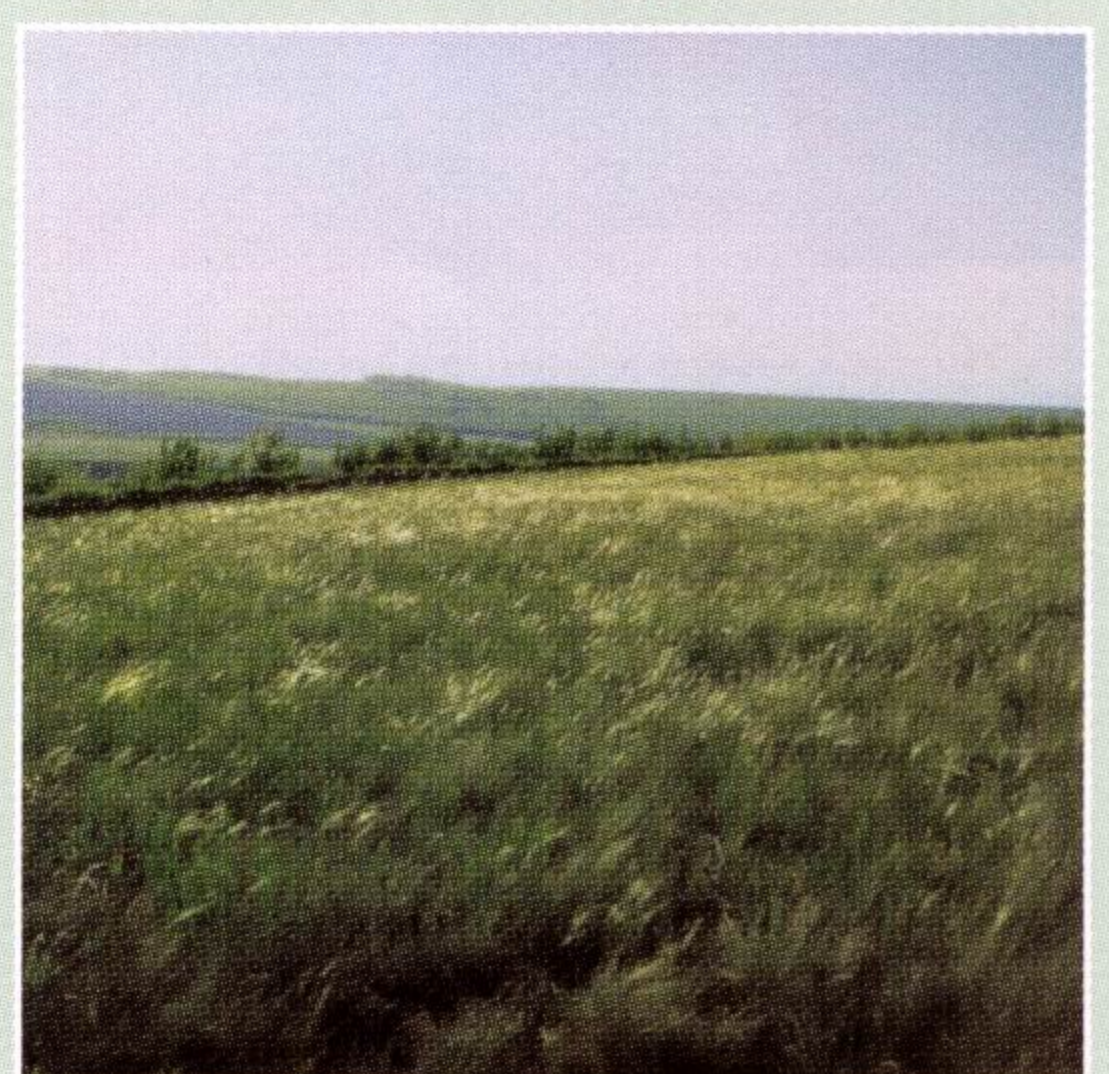
ЗОНА ШІРОКОЛИСТИХ ЛІСІВ

ЛІСОСТЕПОВА ЗОНА

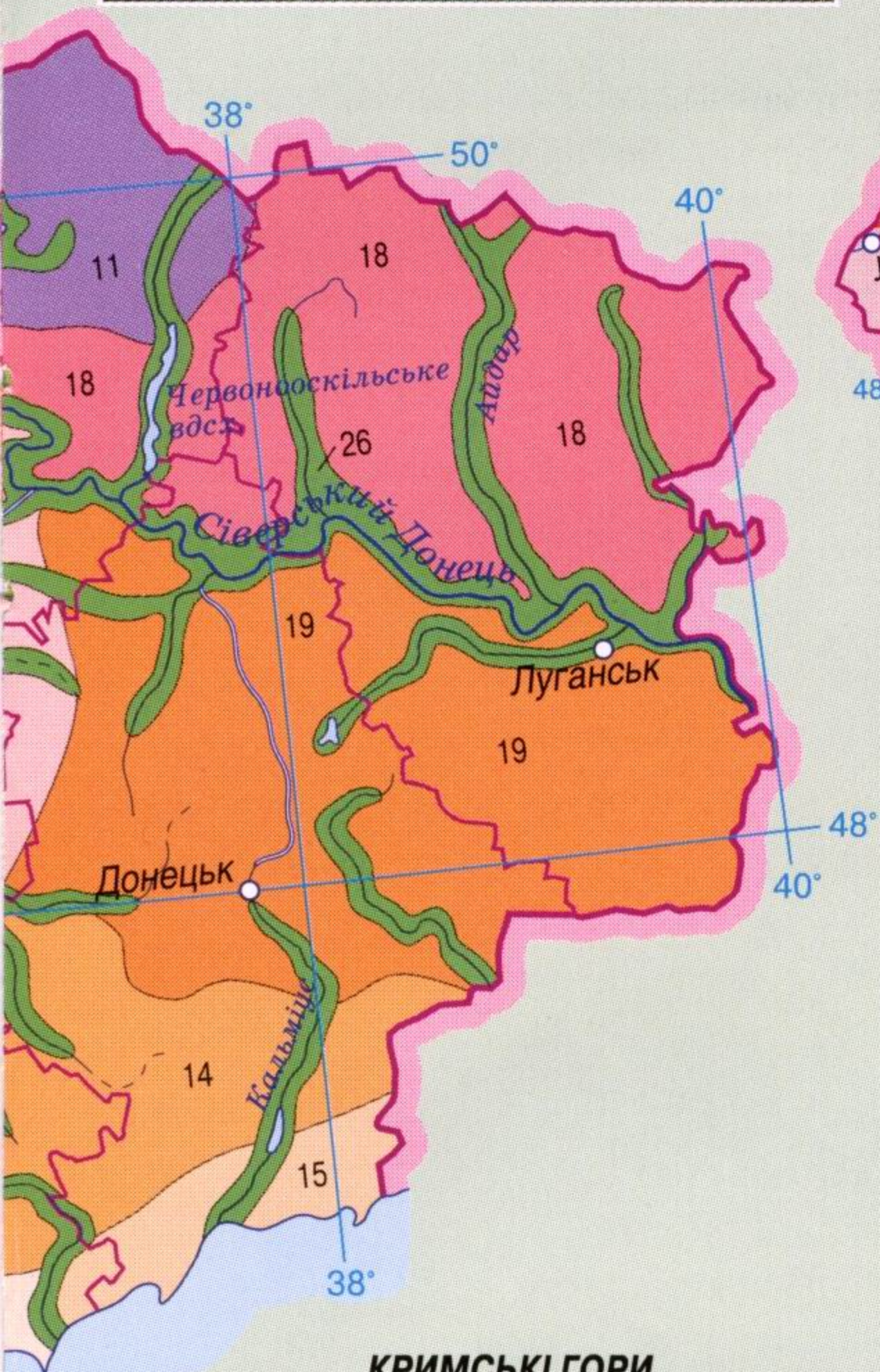
СТЕПОВА ЗОНА

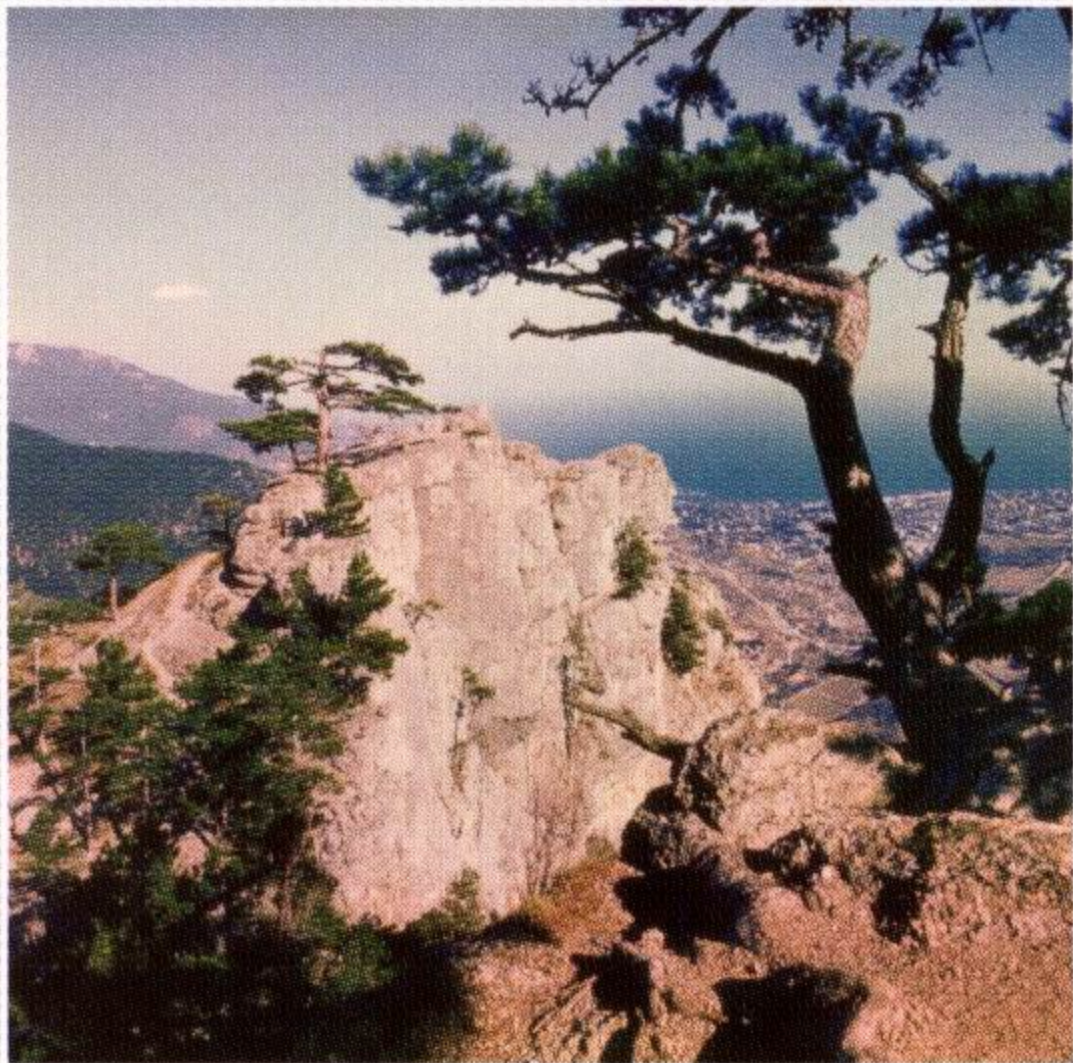

ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ

Масштаб 1:8 000 000

КРИМСЬКІ ГОРИ

КРИМСЬКІ

степові (дубово-грабові шиблякові) дгірні

о-лісові низько- й середньогірні остепнені (яйлинські)

ередземноморські прибережно-схи-

ЗАПЛАВНІ

о-лісові галечникові гірські та дгірні

ЗАПЛАВНІ ГІРСЬКІ ЛАНДШАФТИ

Межі фізико-географічних

- країн
- зон
- підзон
- країв
- областей

ПІВДЕННИЙ ЗАХІД СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ РІВНИННОЇ ЛАНДШАФТНОЇ КРАЇНИ

І МІШАНОЛІСОВА ХВОЙНО-ШИРОКОЛИСТА ВОЛОГА ПОМІРНО-ТЕПЛА ЗОНА

Поліський край (Українське Полісся)

- Волинське Полісся
- Житомирське Полісся
- Київське Полісся
- Чернігівське Полісся
- Новгород-Сіверське Полісся

ІІ ЗОНА ШИРОКОЛИСТИХ ЛІСІВ

Західноукраїнський край

- Волинська височинна область
- Мале Полісся
- Розтоцько-Опільська горбогірна область
- Західноподільська височинна область
- Середньоподільська височинна область
- Прут-Дністровська височинна область

ІІІ ЛІСОСТЕПОВА НЕДОСТАТНЬО ЗВОЛОЖЕНА ТЕПЛА ЗОНА

Подільсько-Придніпровський край

- Північно-Західна Придніпровська височинна область
- Північно-Східна Придніпровська височинна область
- Київська височинна область
- Придністровсько-Східноподільська височинна область
- Середньобузька височинна область
- Центральнопридніпровська височинна область
- Південноподільська височинна область
- Південнопридніпровська височинна область

Лівобережнодніпровський лісостеповий край

- Північнопридніпровська терасна низовинна область
- Північнополтавська височинна область
- Східнополтавська височинна область
- Південнопридніпровська терасна низовинна область

Східноукраїнський лісостеповий край

- Сумська схилово-височинна область
- Харківська схилово-височинна область

ІV СТЕПОВА ПОСУШЛИВА ДУЖЕ ТЕПЛА ЗОНА

Північностепова підзона

Дністровсько-Дніпровський північностеповий край

- Південномолдовська схилово-височинна область
- Південноподільська схилово-височинна область
- Південнопридніпровська схилово-височинна область

Лівобережнодніпровсько-Приазовський північностеповий край

- Орільсько-Самарська низовинна область
- Кінсько-Ялинська низовинна область
- Приазовська височинна область
- Приазовська низовинна область

Донецький північностеповий край

- Західнодонецька схилово-височинна область
- Донецька височинна область

Задонецько-Донський північностеповий край

- Старобільська схилово-височинна область

Середньостепова підзона

Причорноморський середньостеповий край

- Задністровсько-Причорноморська низовинна область
- Дністровсько-Бузька низовинна область
- Бузько-Дніпровська низовинна область
- Дніпровсько-Молочанська низовинна область
- Західноприазовська схилово-височинна область

Південностепова (сухостепова) підзона

Причорноморсько-Приазовський сухостеповий край

- Нижньобузько-Дніпровська низовинна область
- Нижньодніпровська терасно-дельтова низовинна область
- Присивасько-Приазовська низовинна область

Кримський степовий край

- Присивасько-Кримська низовинна область
- Тарханкутська височинна область
- Центральнокримська височинна область
- Керченська горбисто-пасмова область

КАРПАТСЬКА ГІРСЬКА ЛАНДШАФТНА КРАЇНА

- Передкарпатська височинна область
- Зовнішньокарпатська область
- Вододільно-Верховинська область
- Полонинсько-Чорногірська область
- Рахівсько-Чивчинська область
- Вулканічно-Карпатська область
- Закарпатська низовинна область

КРИМСЬКА ГІРСЬКА ЛАНДШАФТНА КРАЇНА

- Кримська передгірна лісостепова область
- Головне гірсько-лучно-лісове пасмо
- Кримська південнобережна субсередземноморська область

ВОДИ СУХОДОЛУ

РІЧКИ

Річка – це природний водний потік, що тече в знижених формах рельєфу, створених його рухом. Річки поділяються на рівнинні та гірські

Головні частини річки, річкова система та річковий басейн

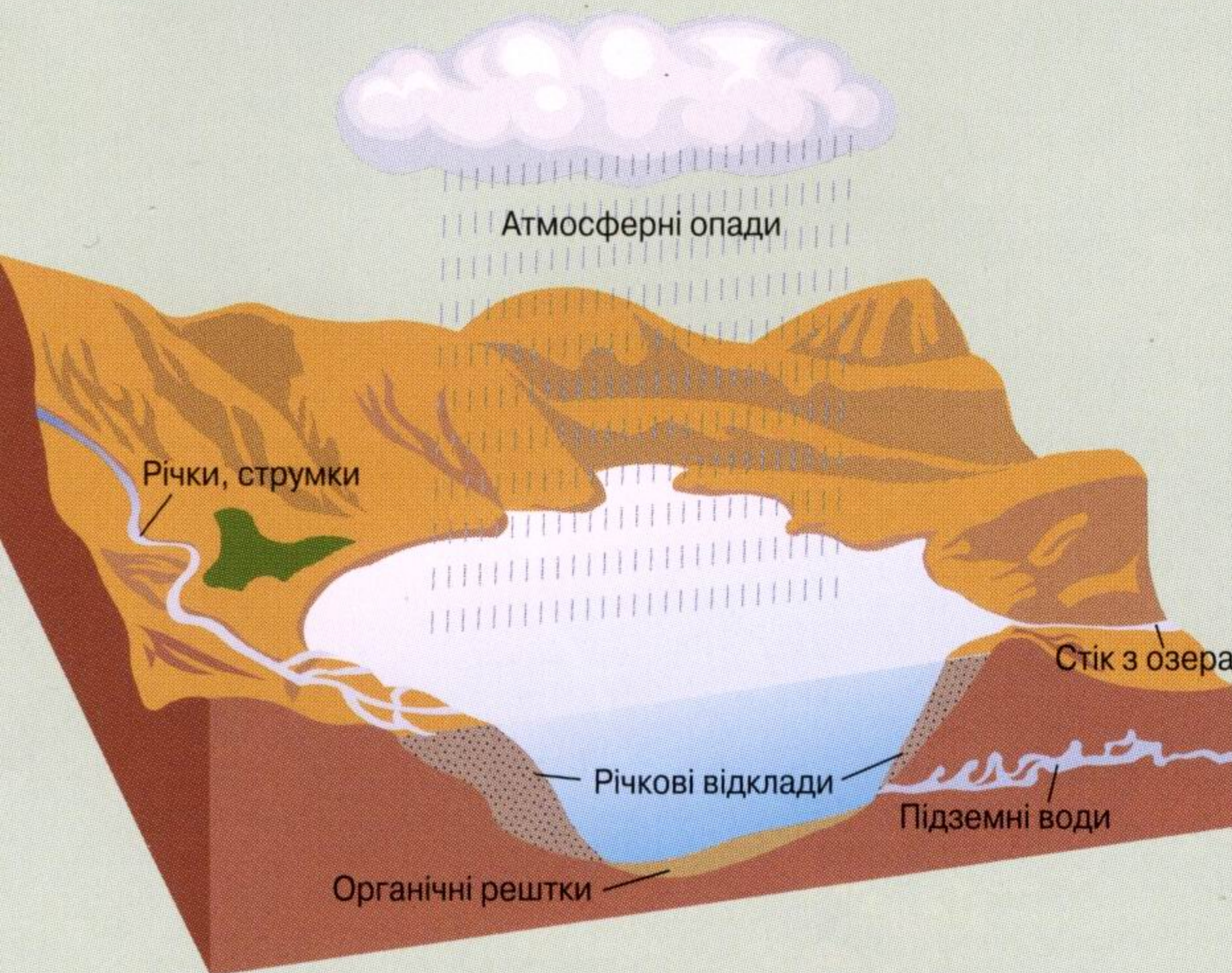
Води суходолу 3,6%

Річки
Озера
Болота
Льодовики
Підземні води

Світовий океан 96,4%

ОЗЕРА

Озеро – природне заглиблення на суходолі, заповнене водою

ОЗЕРА

За походженням заглиблень (улоговин) озера поділяються на:

Тектонічні – утворилися в розломах та прогинах земної кори (озера Байкал, Танганьїка, Ладозьке, Онезьке)

Заплавні – утворилися в старицях і притерасових зниженнях заплав, мають невеликі розміри (розташовані в заплавах басейнів Дніпра, Дону, Дунаю)

Лиманні – утворилися при затопленні морем долин рівнинних річок (гирл) внаслідок опускання прибережних частин суходолу (озера та лимани Чорноморського узбережжя: озера Сасик (Кундук), Шагани, Алібей; лимани Хаджибейський, Куяльницький, Тилі-гульський)

Залишкові – колишні морські затоки, що відокремилися внаслідок підняття узбережжя (озера Донузлав, Сасик)

Карстові – порожнини, які утворилися в результаті розчинення водою вапняків, крейди, солей та інших гірських порід (Шацькі озера, Слов'янські солоні озера)

Льодовикові – утворилися в льодовикових карах, цирках (озера Карпат: Несамовите, Апшинець, Бребе-нескул)

Загатні – ці озера утворюються, коли невелика притока відокремлюється від головної річки відкладами (озера: Кагул, Ялпуг, Катлабуг, Кугурлуй та інші); а також, коли гірські річки перегороджуються завалами та зсувами (озеро Синевир)

Вулканічні – утворилися в кратерах згаслих вулканів (озера Закарпаття: Синь, Ворочівські озера)

БОЛОТА

Болото – це ділянки суходолу з надлишковим застійним зволоженням упродовж року та шаром торфу

Низинні болота розташовані в знижених частинах рельєфу і живляться за рахунок атмосферних опадів, річкових і підземних вод

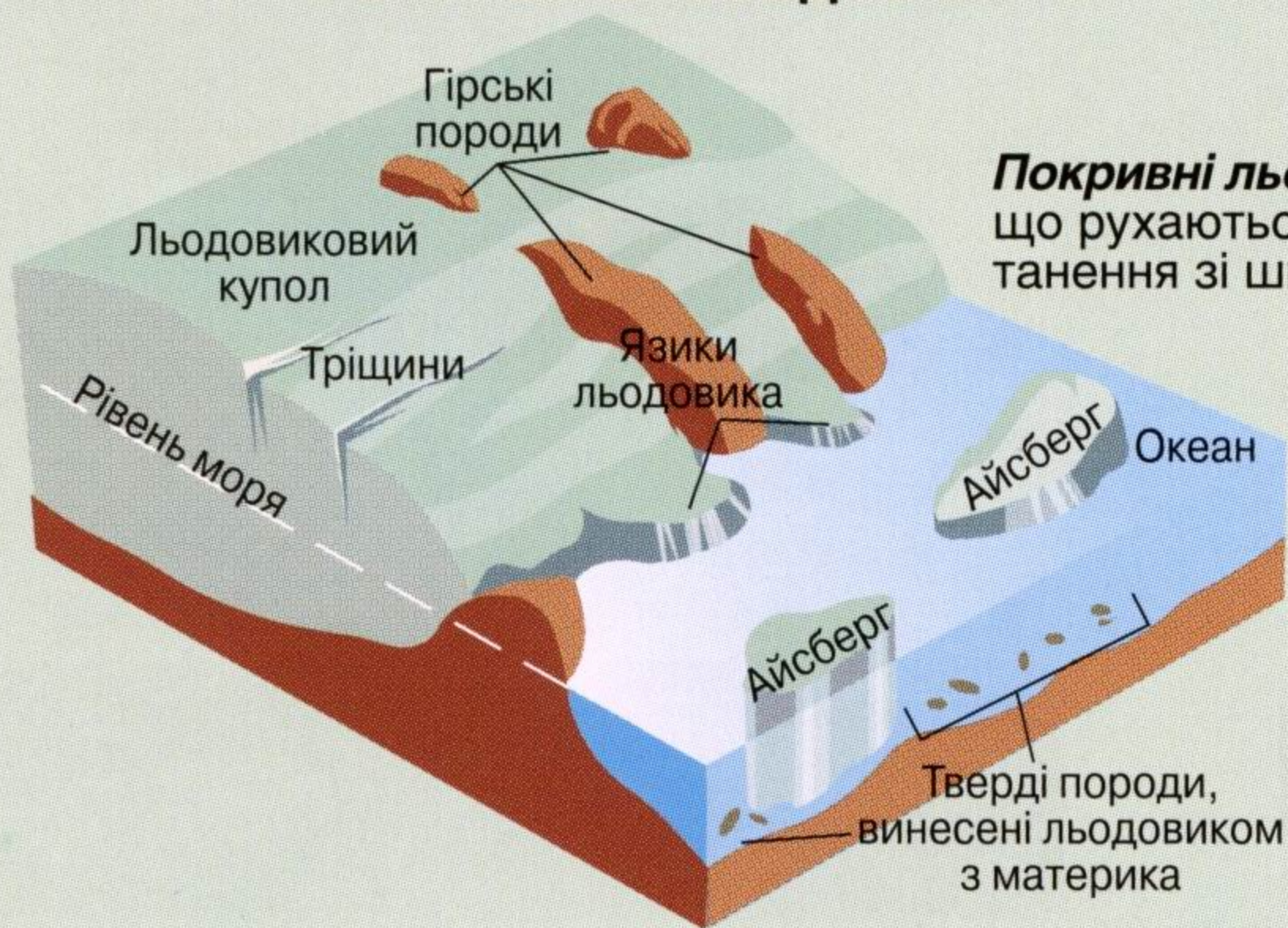

Верхові болота розміщені переважно на підвищених ділянках земної поверхні і живляться виключно атмосферними опадами

ЛЬОДОВИКИ

Льодовик – багаторічні природні накопичення льоду на земній поверхні, що рухаються

ПОКРИВНИЙ ЛЬОДОВИК

Покровні льодовики – величезні панцери, що рухаються від зон живлення до зон танення зі швидкістю 1,0–1,5 км/рік

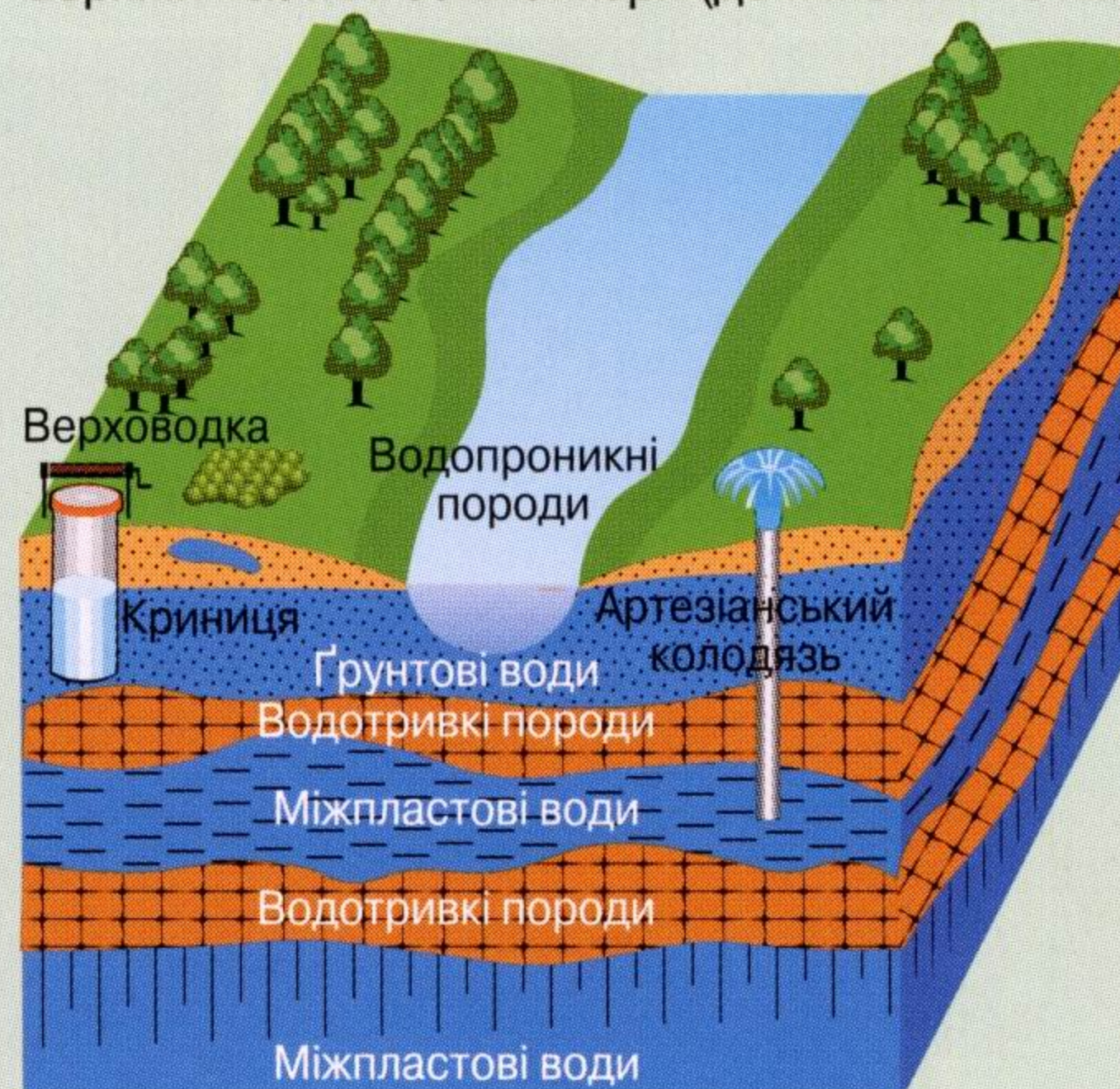
ГІРСЬКИЙ ЛЬОДОВИК

Гірські льодовики – менш потужні і рухаються повільніше (зі швидкістю кілька сотень метрів за рік), проте мають важливе значення у формуванні рельєфу, живленні річок; впливають на формування клімату Землі

ПІДЗЕМНІ ВОДИ

Підземною називають воду, що міститься у порожнинах, тріщинах, порах гірських порід у верхній частині земної кори (до глибини 15 км)

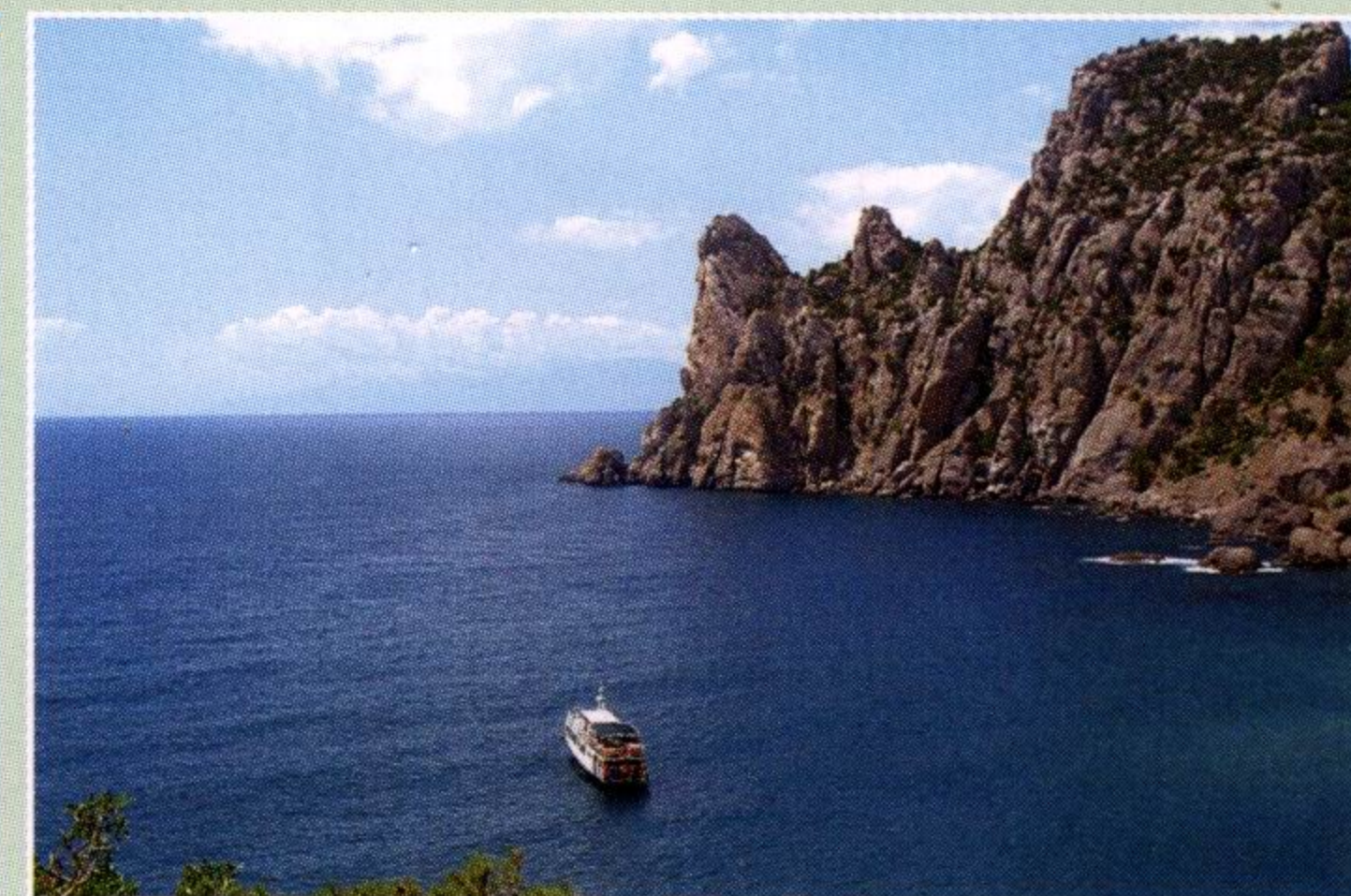
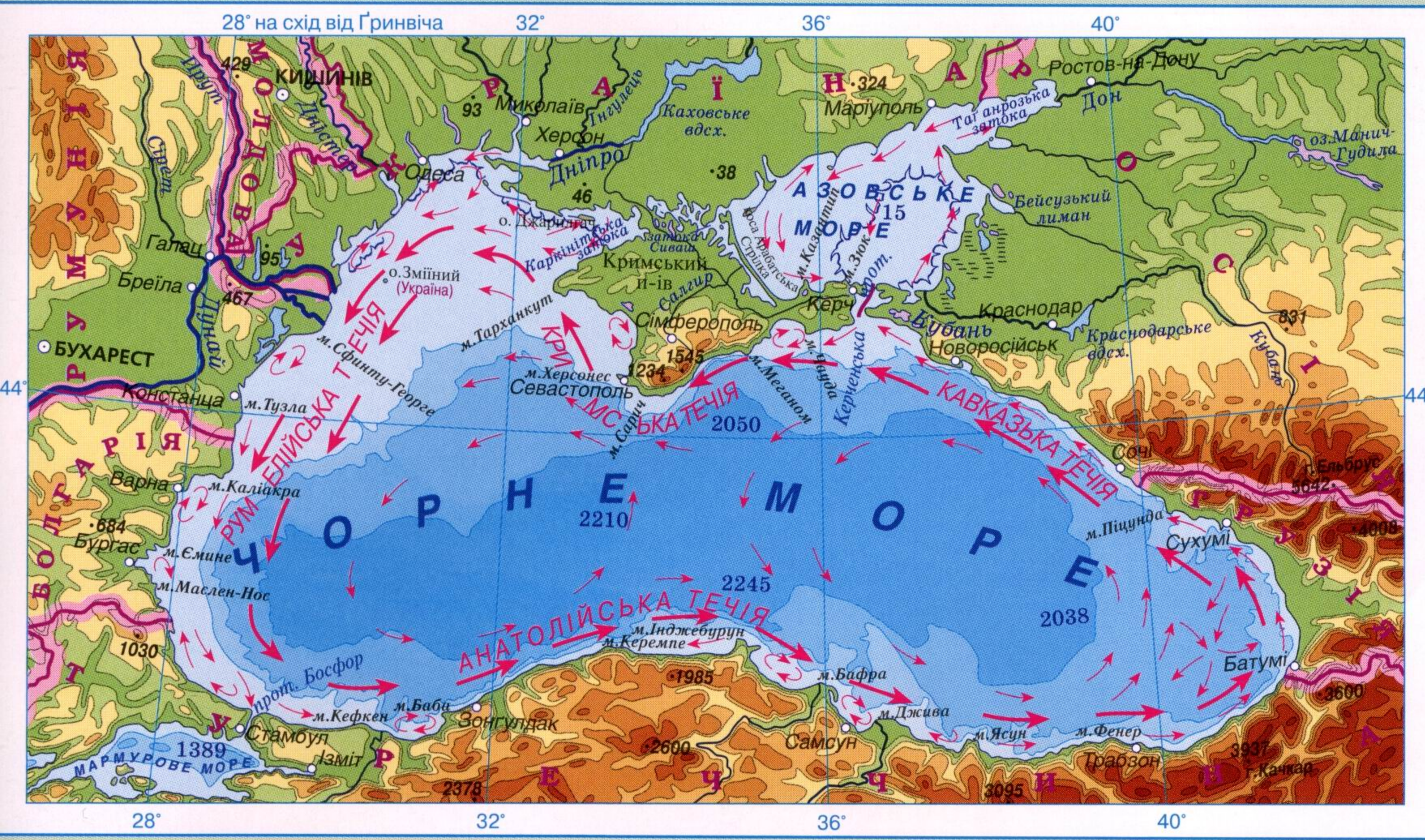
КАРСТ

Окремі гірські породи, пропускаючи крізь себе воду, розчиняються. Наявність таких порід сприяє поширенню **карстових явищ**.

Найпоширеніші пустоти, які утворюють поверхневі і підземні води: лійки, колодязі та печери

ЧОРНЕ ТА АЗОВСЬКЕ МОРЯ

ЧОРНЕ МОРЕ

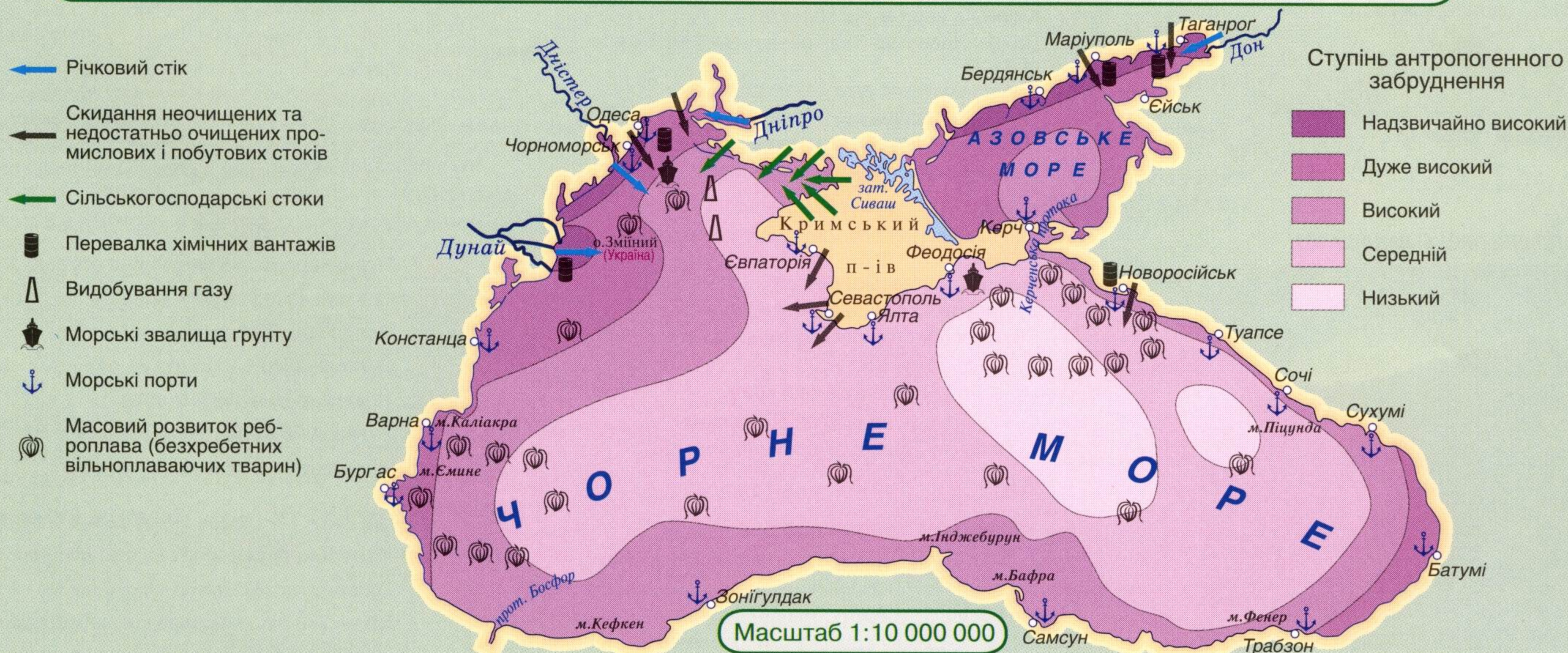
АЗОВСЬКЕ МОРЕ

РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ ЧОРНОГО ТА АЗОВСЬКОГО МОРІВ

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ТА РІВНІ ЗАБРУДНЕННЯ В ЧОРНОМОРСЬКО-АЗОВСЬКОМУ БАСЕЙНІ

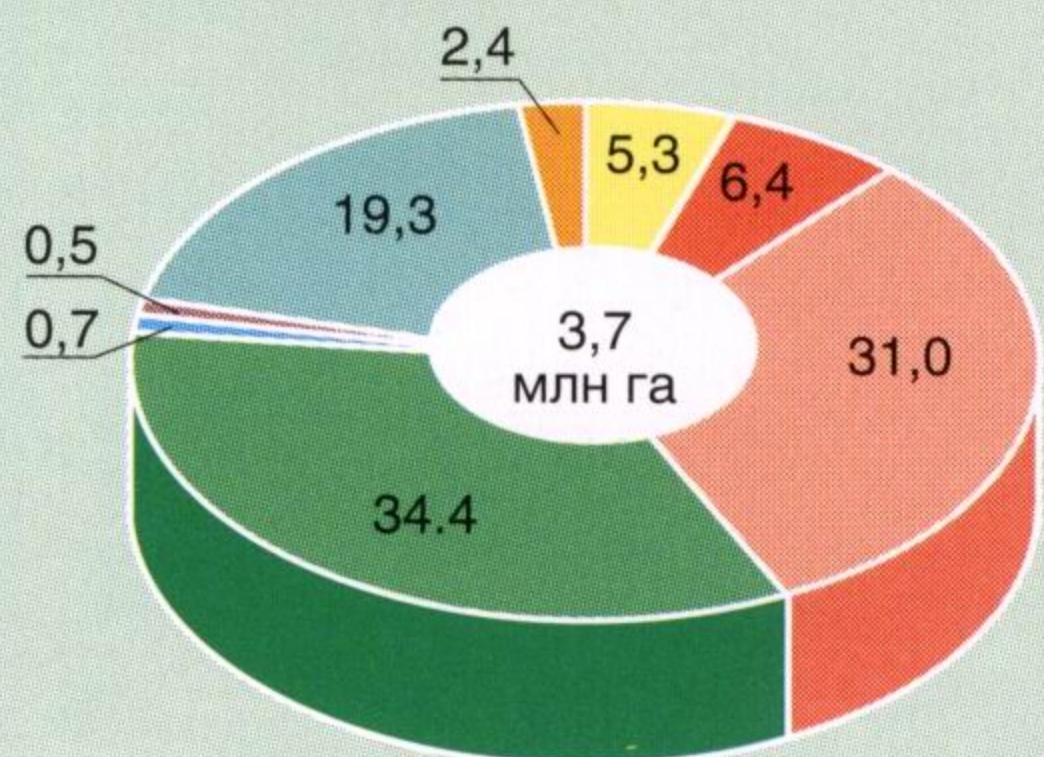

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Масштаб 1:5 000 000

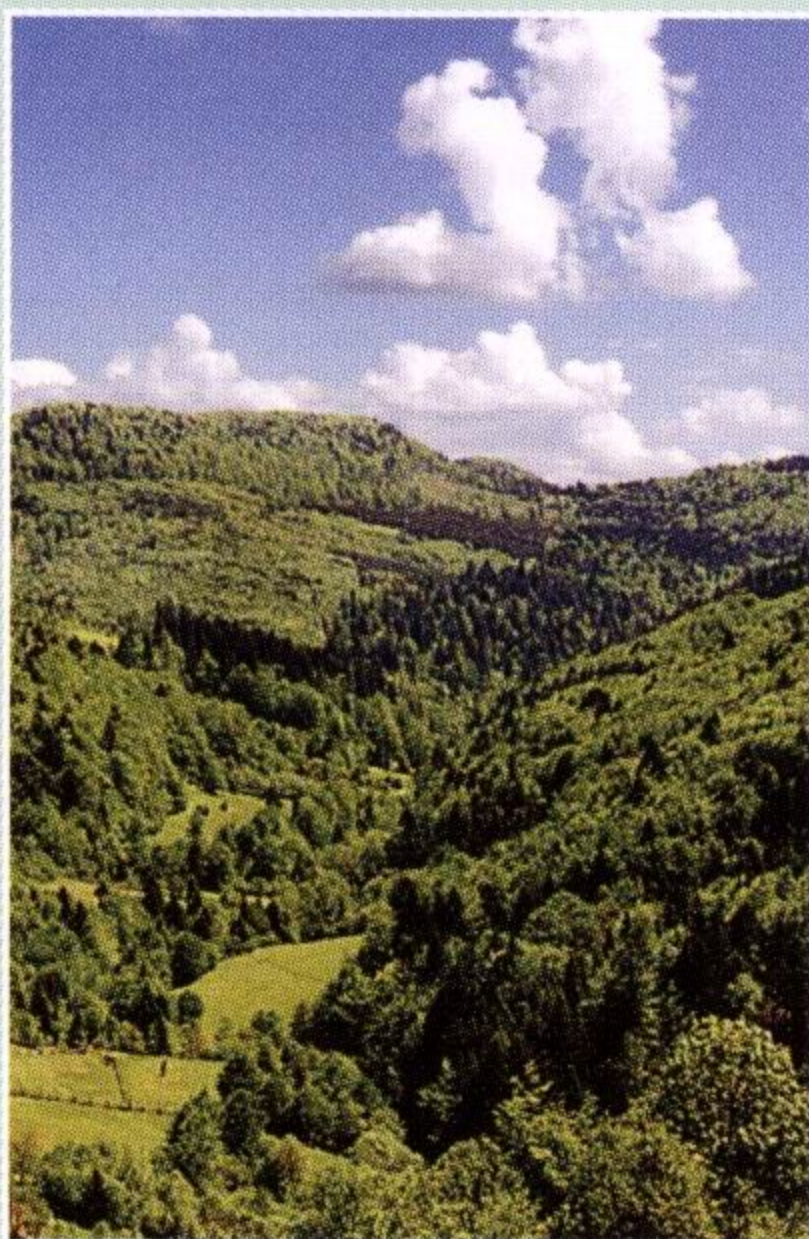

СТРУКТУРА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ (у відсотках від площі природно-заповідного фонду)

Примітка. Цифрами в дужках позначено кількість об'єктів природно-заповідного фонду всіх категорій

Ужанський природний парк

Карпатський природний парк

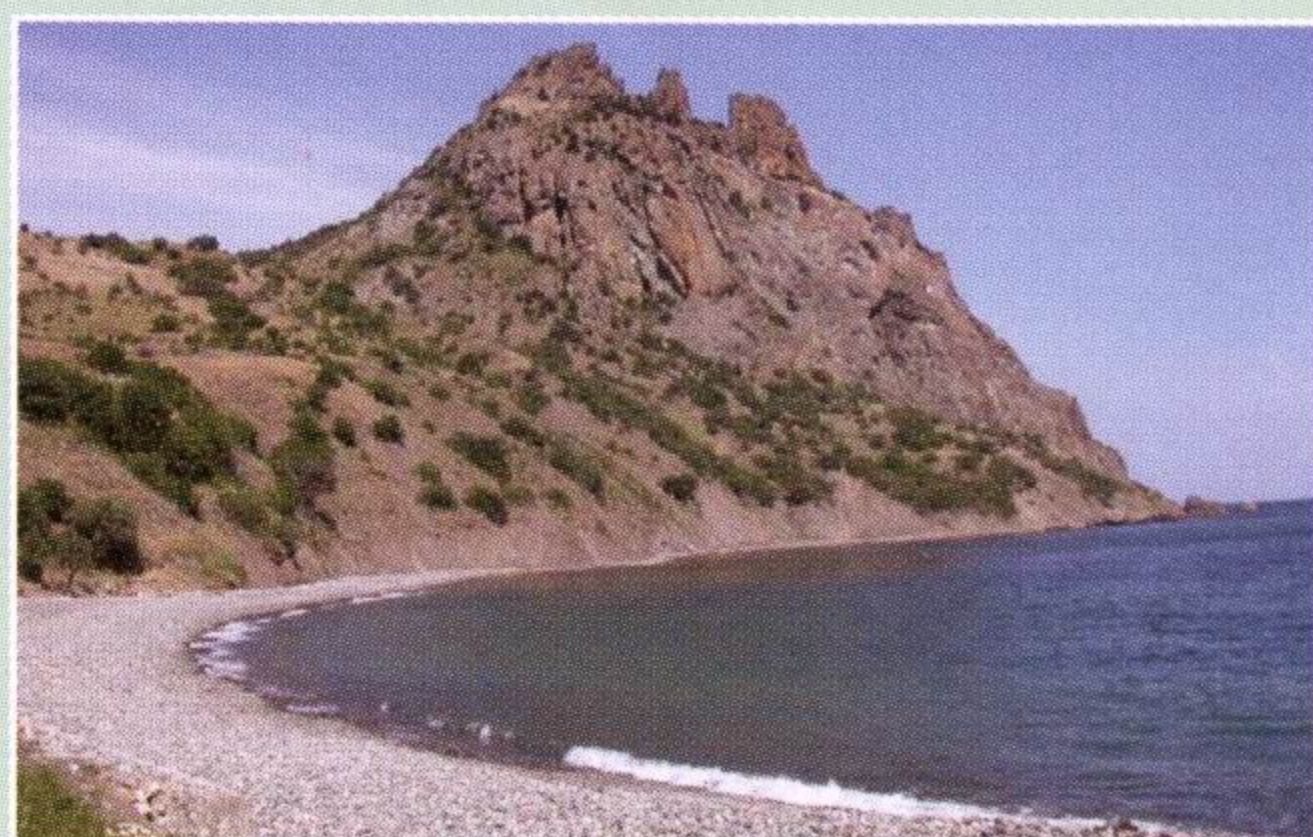
Карпатський біосферний заповідник (Долина нарцисів)

Природний заповідник Мис Мартьян

Карадазький природний заповідник

ПРИРОДООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Масштаб 1:8 000 000

ОХОРОНА ПРИРОДИ ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Карпати

- Застосування природозберігаючих технологій на лісосітках і лісосплаві
- Гірський Крим
- Збереження лісової флори і фауни

ОХОРОНА ПРИРОДИ МОРСЬКИХ АКВАТОРІЙ

Охорона чистоти вод від забруднення

- морським транспортом
- комунально-побутовими стоками
- Збереження чистоти вод рекреаційного призначення

ОХОРОНА ПРИРОДИ РІВНИННИХ ТЕРИТОРІЙ

Охорона земель
Протидефляційні заходи

- Лісосмуги для захисту ґрунтів від розвіювання
- Насадження дерев та кущів для закріплення розвіюваних пісків
- Боротьба зі зсувами

Меліоративно-природоохоронні заходи

Двостороннє регулювання водного режиму перезвожених земель під час осушування боліт і торф'яників, збереження боліт, як джерел живлення річок

Охорона ґрунтів від водної та вітрової ерозії

Збереження природної родючості чорноземів, затримання вологи в ґрунті, розріджене зрошення, боротьба з вітровою і водною ерозією, регламентоване внесення мінеральних добрив та пестицидів

Збереження природної родючості ґрунтів, попередження процесів їх вторинного засолення й осідань, хімічного забруднення від внесення добрив та пестицидів

Боротьба з техногенним підтопленням земель

Рекультивація земель, порушених кар'єрами та відвалами відпрацьованої породи

Охорона вод

На недостатньо зволених територіях гідротехнічні споруди

- водосховища (захист берегів від руйнування)
- канали для перекиду стоку річок і зрошення земель
- Догляд за станом водотоків і водоймищ

Найбільші системи

водоочисні

охолоджуючі

Попередження забруднення вод

- нафтопродуктами
- важкими металами

Охорона атмосферного повітря

- у населених пунктах
- у промислових центрах

Охорона рослин і тварин

Догляд за лісом та лісовідновлення, збереження лісової фауни

Захист культурної рослинності від шкідників, збереження степової фауни

Збереження водної і водно-болотної фауни

Український степовий природний заповідник (Кам'яні могили)

Природний парк Подільські Товтри

Природний парк Святі Гори

Лісосмуги – захист ґрунтів від розвіювання

Захисні бетонні стінки – боротьба зі зсувами

Канали – для перекиду стоку річок

Водоочисні системи – первинні відстійники механічної очистки стічних вод

Догляд за лісом та лісовідновлення

ЗАГАЛЬНЕ ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА
ВВАЖАЄТЬСЯ НАЙБІЛЬШОЮ ЗА
ВСЮ ІСТОРІЮ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО
ПОВІТРЯ

ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

ЗАБРУДНЕННЯ
АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

ЗАБРУДНЕННЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД

ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ

ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ

Масштаб 1:12 000 000

СВІТ. РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Масштаб 1:100 000 000

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ
(осіб на 1 км²)

до 1

1-10

10-50

50-100

понад 100

ЛЮДНІСТЬ МІСТ
(млн осіб)

1-3

3-10

понад 10

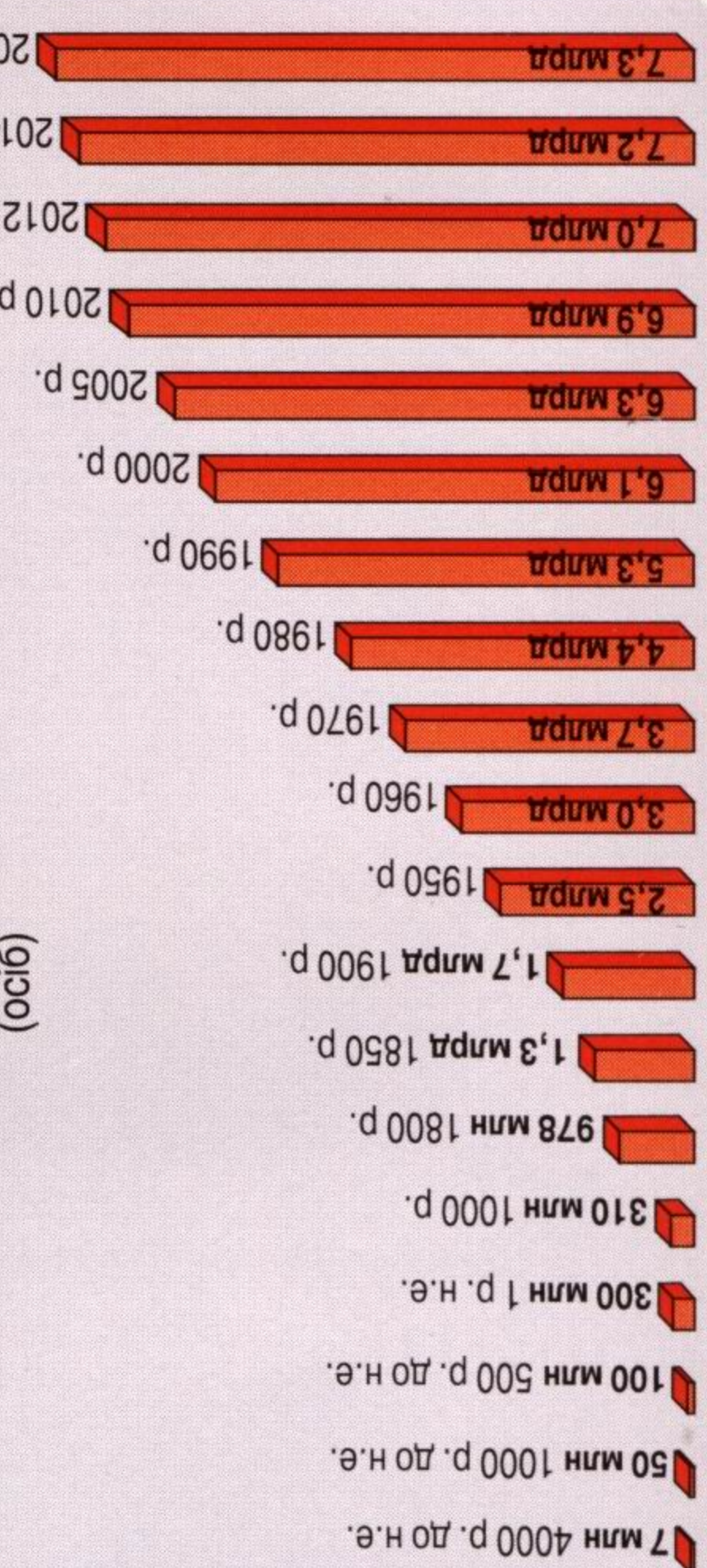
незаселені території

КРАЇНИ З НАЙБІЛЬШОЮ ЧИСЕЛЬНІСТЮ НАСЕЛЕННЯ

ДИНАМІКА ЗРОСТАННЯ НАСЕЛЕННЯ ЗЕМЛІ (осіб)

Найбільша густина населення у Князівстві Монако (понад 19 тис. жителів на 1 км²)

Сільське розселення – переважача форма поселень в Африці. Селення у Південному Судані

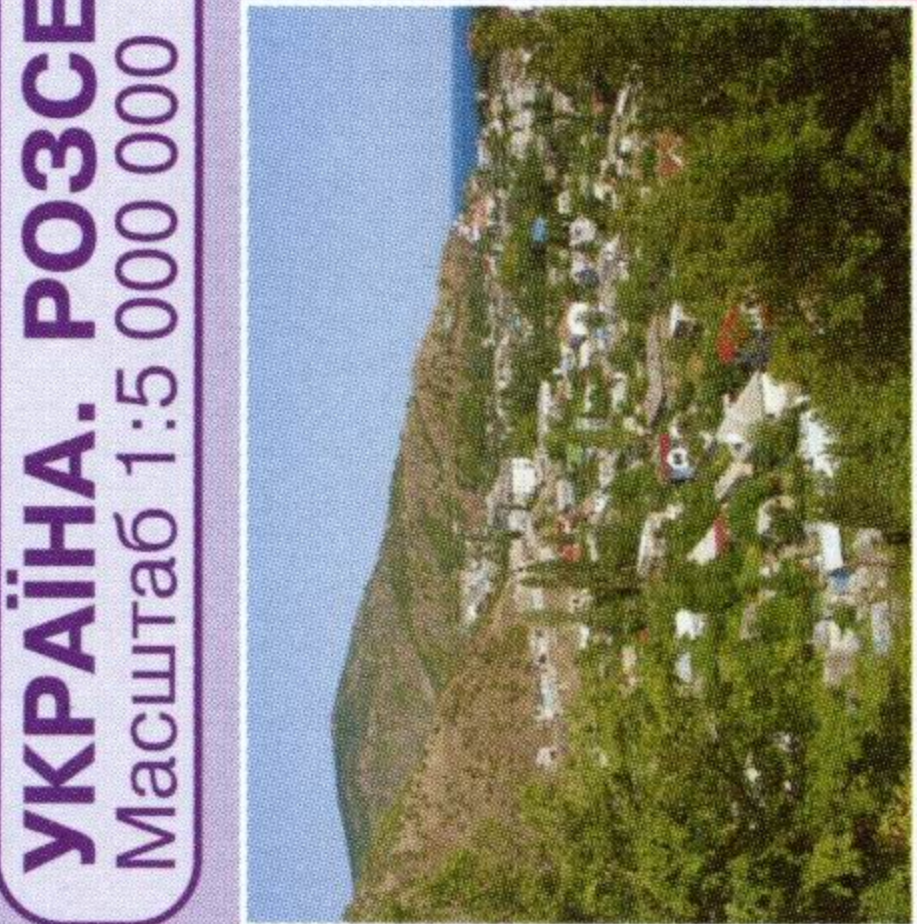
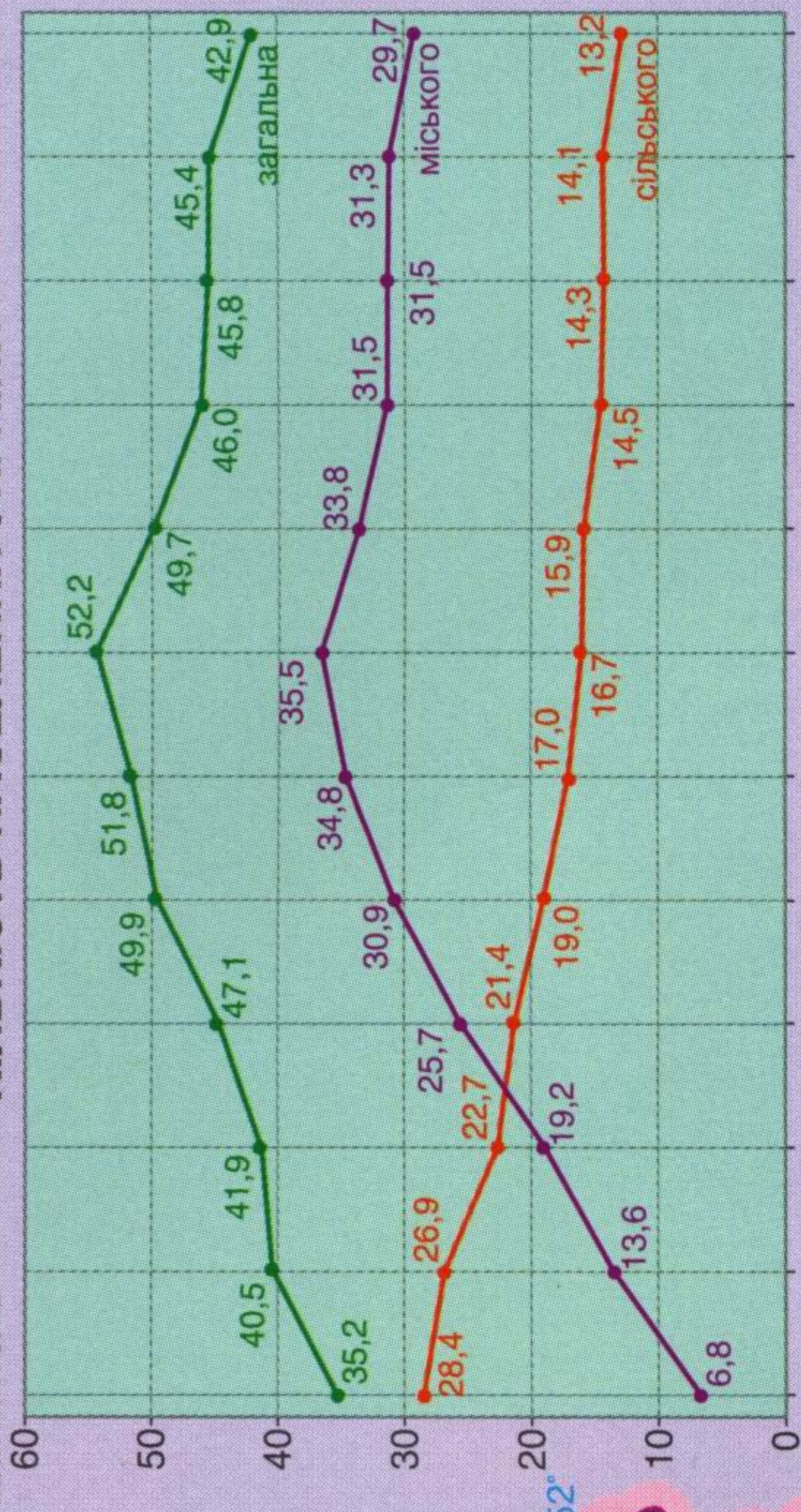

УКРАЇНА. РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ Масштаб 1:5 000 000

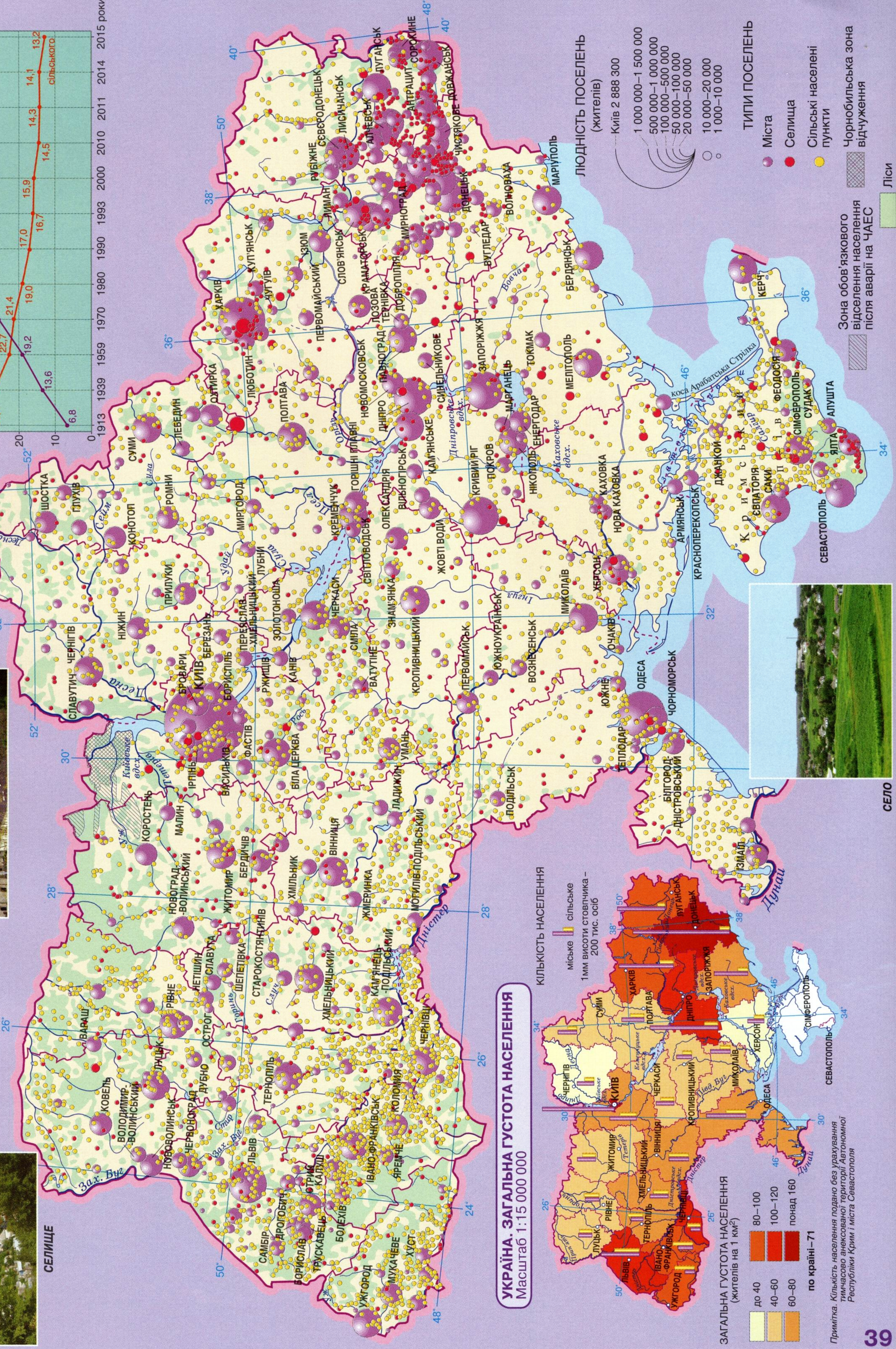

млн жителів

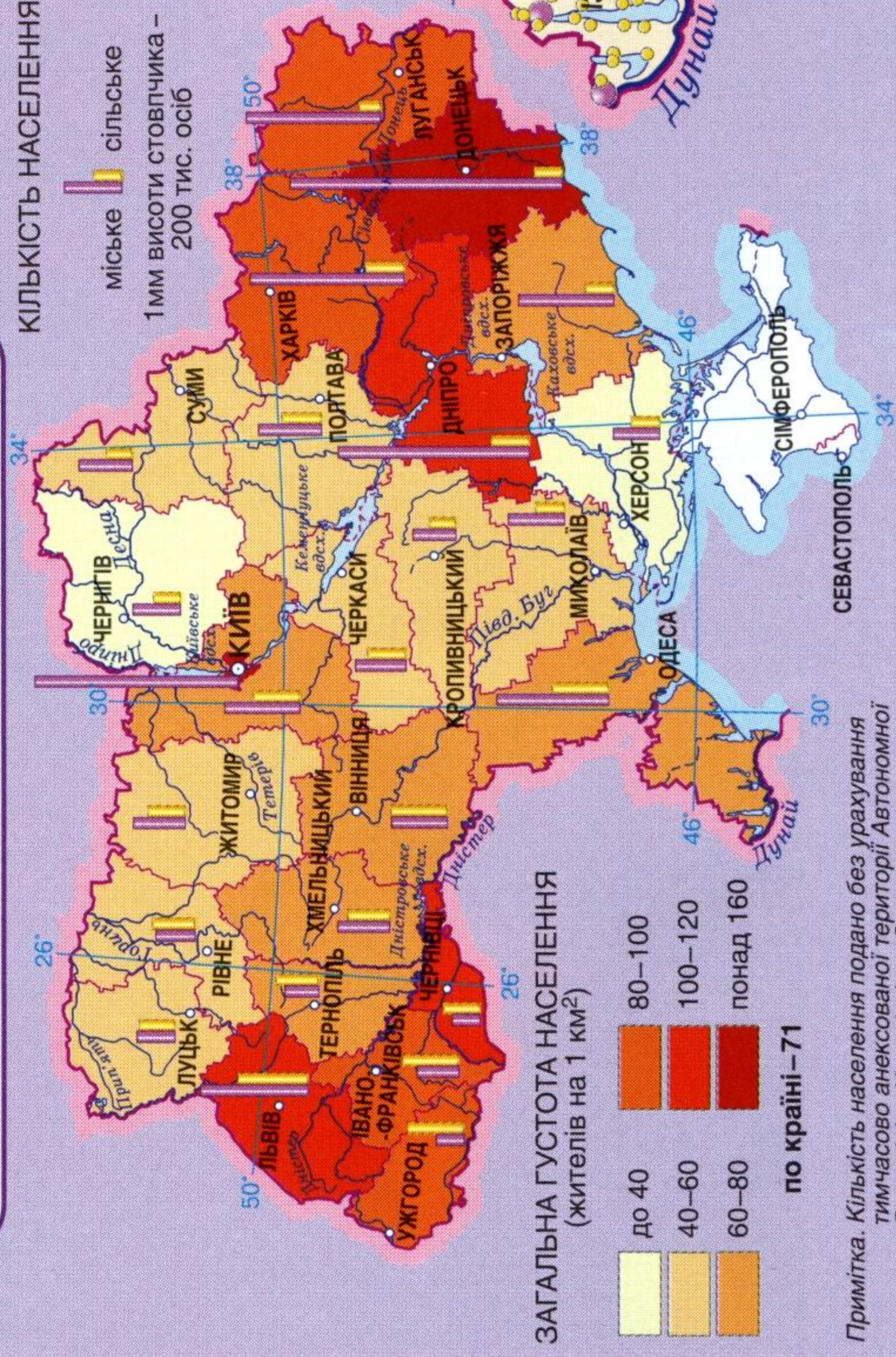
КІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

СЕЛИЩЕ

УКРАЇНА. ЗАГАЛЬНА ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ Масштаб 1:15 000 000

Примітка. Кількість населення подано без урахування тимчасово анексованої території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя

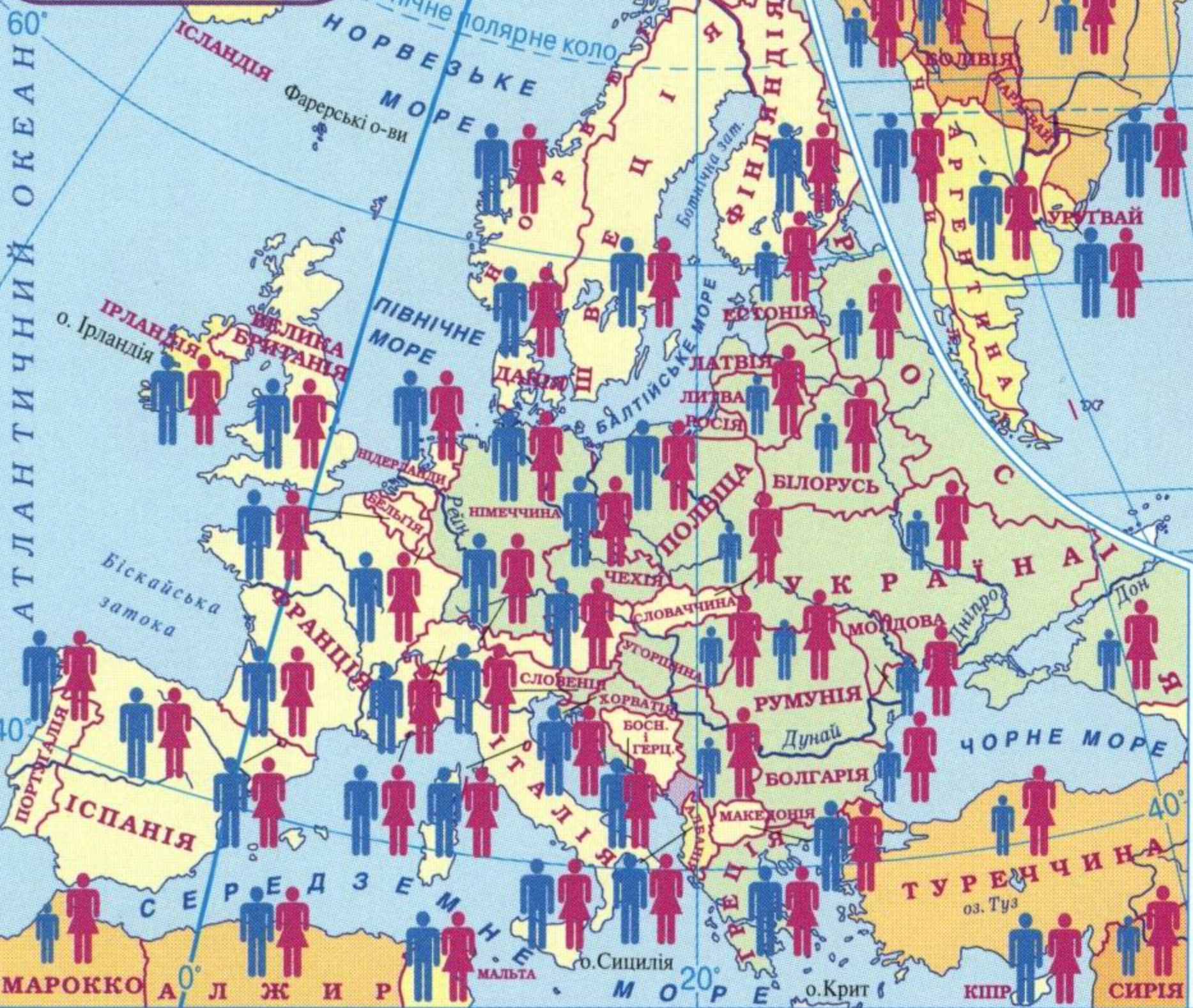
СВІТ. ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ. ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ

Масштаб 1:165 000 000

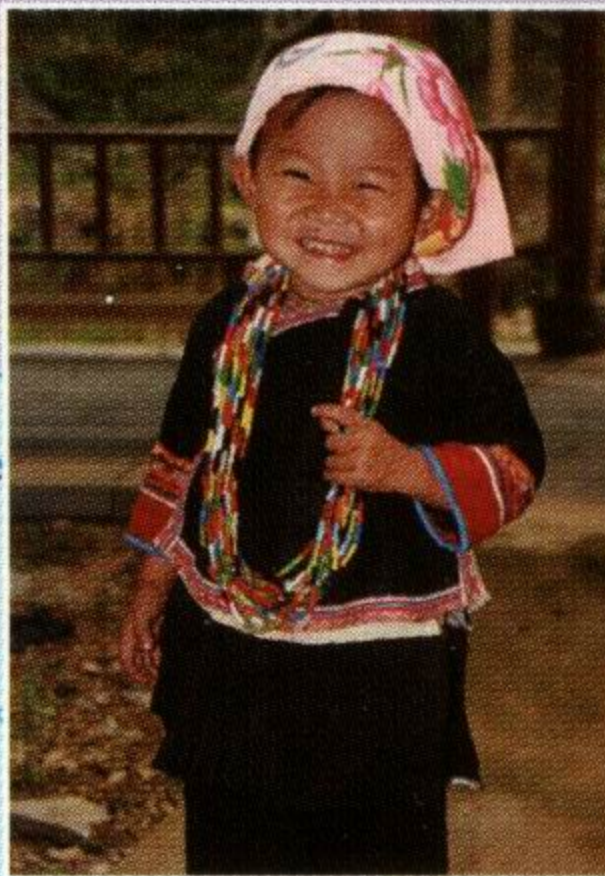
ЄВРОПА

Масштаб 1:55 000 000

на схід від Гринвіча 80° 100° 120° 140° 160° 180° 80°

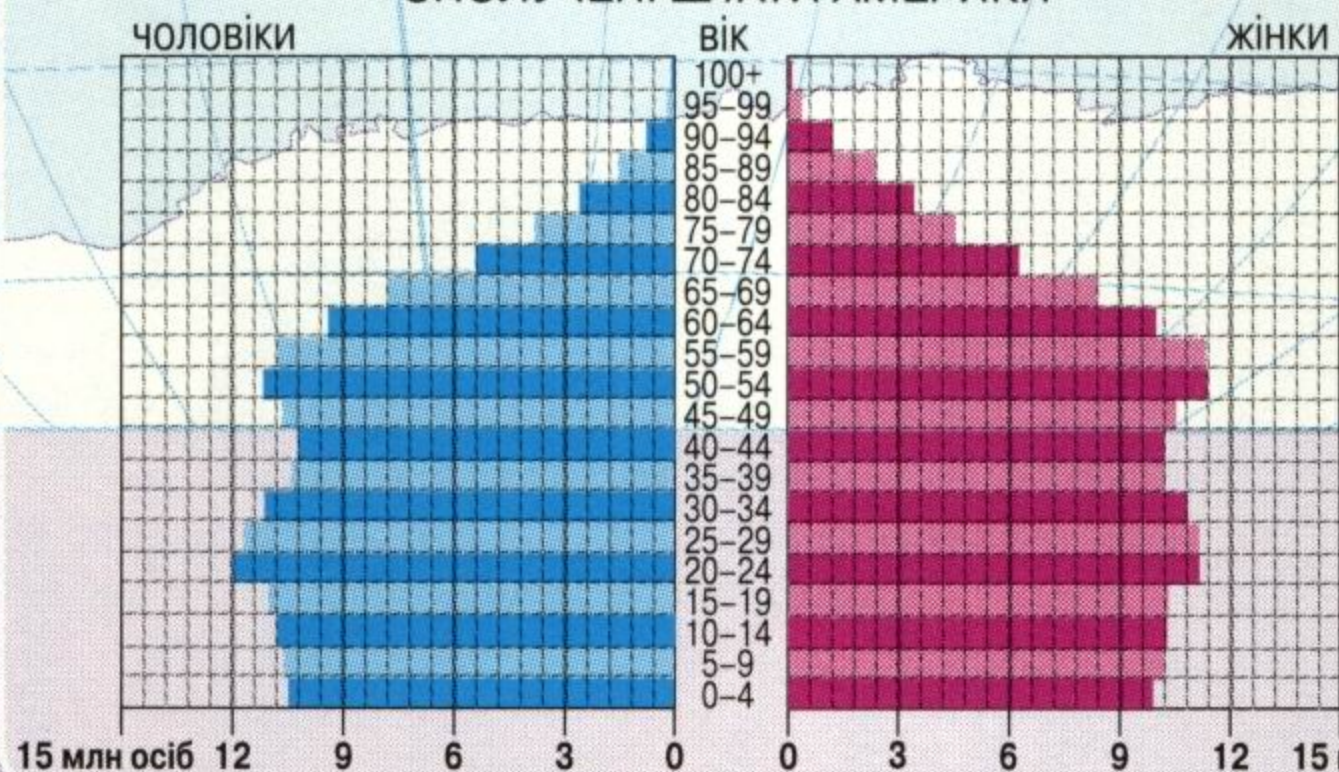
НАЙЧИСЕЛЬШИМИ У СВІТІ Є КИТАЙЦІ

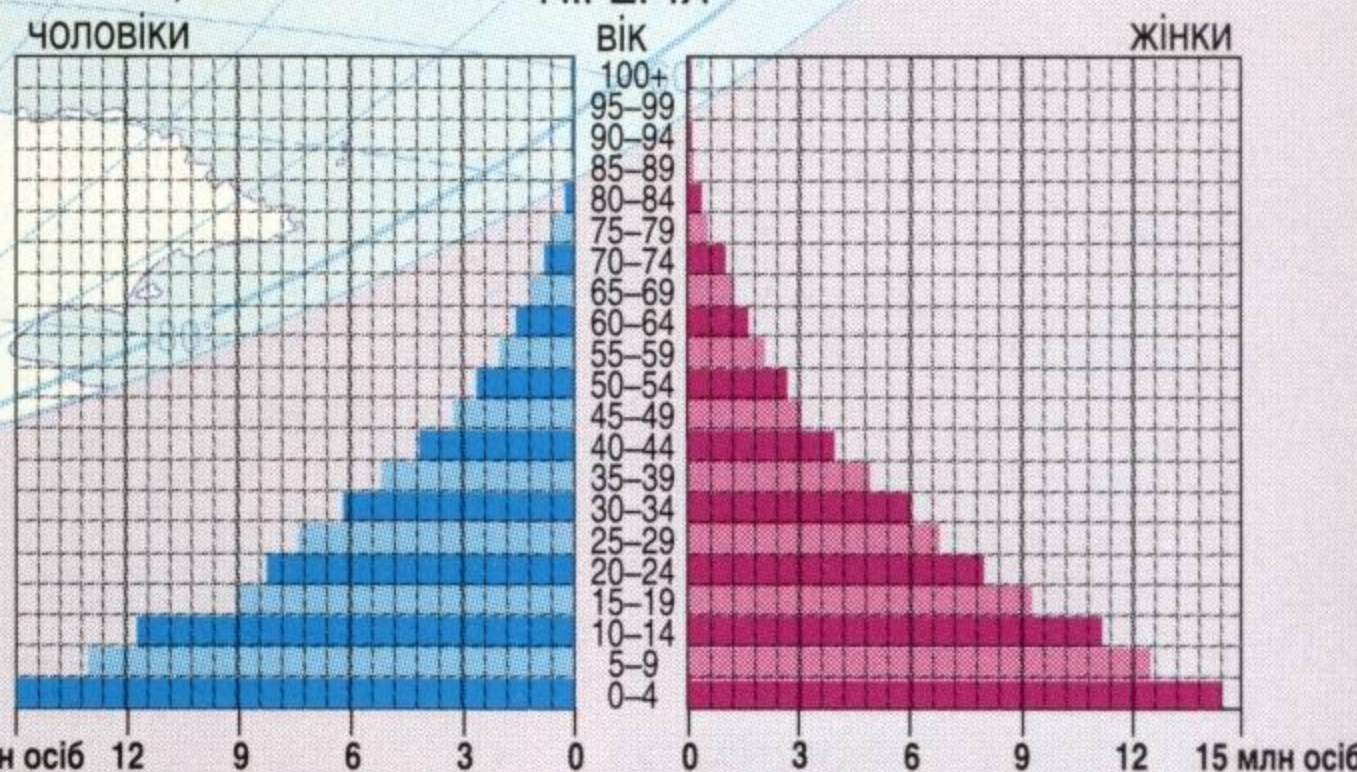
СТАТЕВО-ВІКОВІ ПІРАМІДИ

(співвідношення чоловічого і жіночого населення за віковими групами, млн осіб)

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ

НІГЕРІЯ

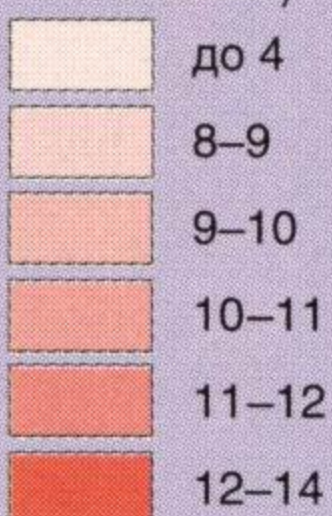

УКРАЇНА. ПРИРОДНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ

НАРОДЖУВАНІСТЬ

КОЕФІЦІЄНТ НАРОДЖУВАНОСТІ (кількість народжених на 1 000 осіб населення)

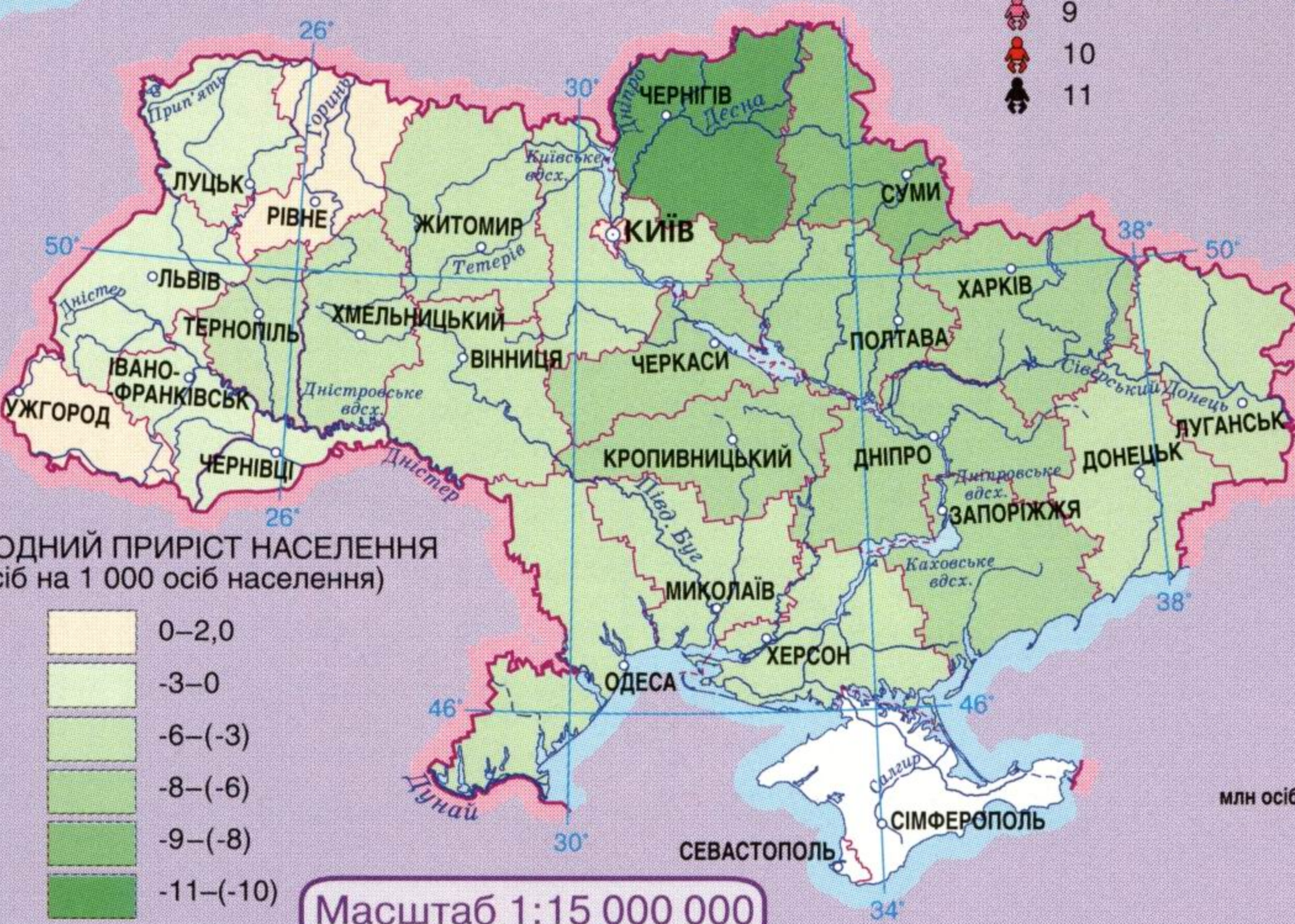

ДІТИ – МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

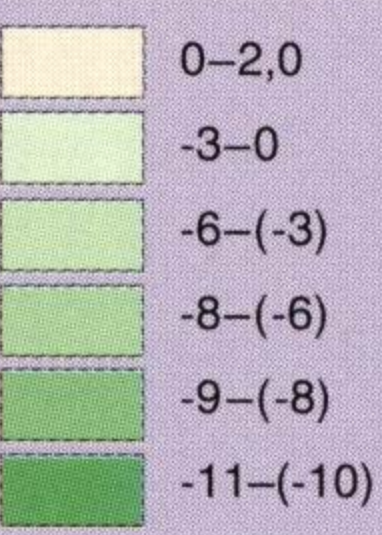

Примітка. Інформацію подано без урахування тимчасово анексованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення АТО.

ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ

ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ (осіб на 1 000 осіб населення)

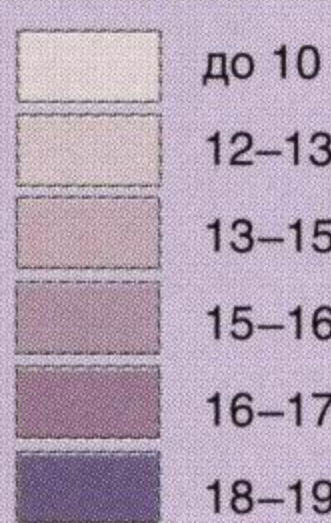

Масштаб 1:15 000 000

СМЕРТНІСТЬ

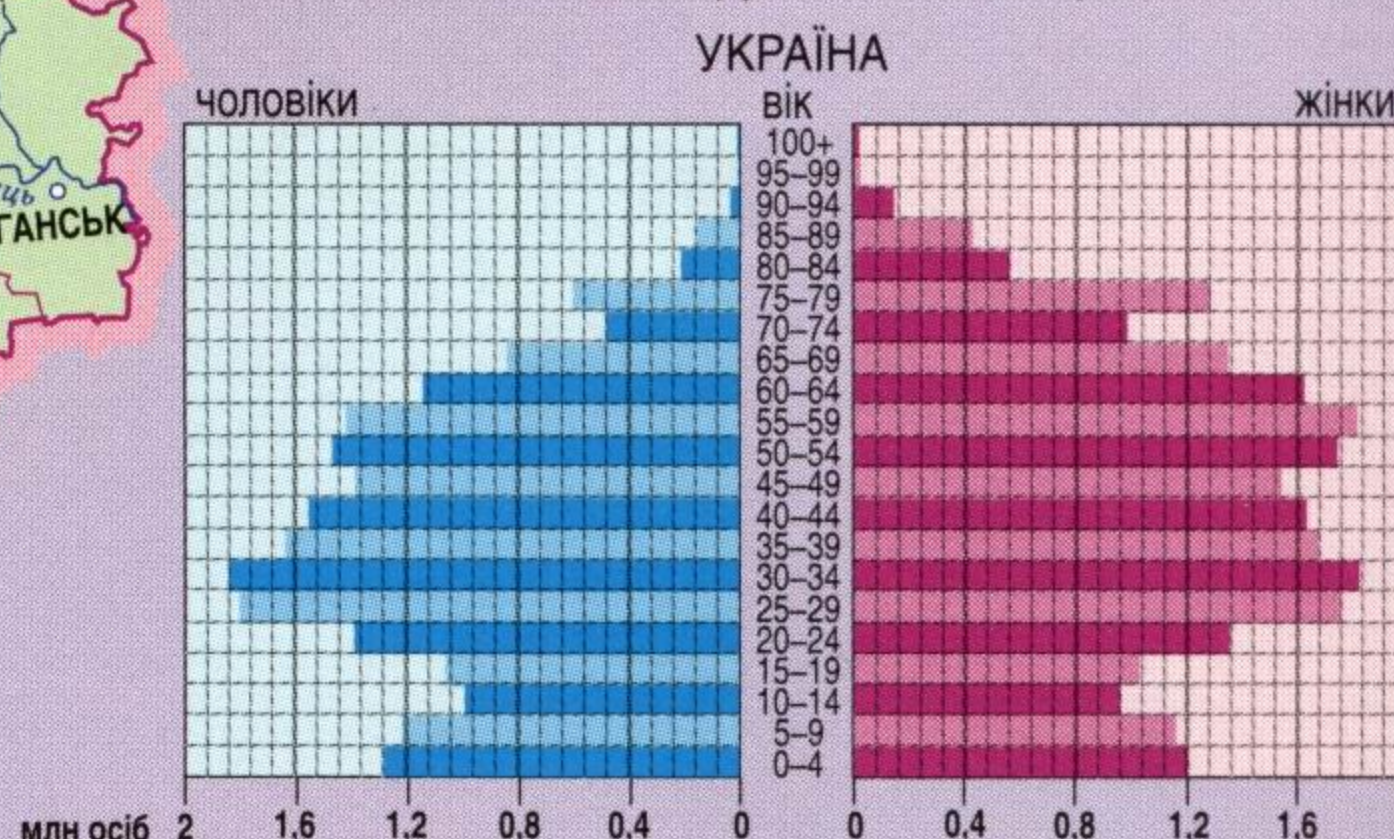
КОЕФІЦІЄНТ СМЕРТНОСТІ (кількість померлих на 1 000 осіб населення)

КОЕФІЦІЄНТ ДИТЯЧОЇ СМЕРТНОСТІ (кількість померлих дітей віком до 1 року на 1 000 народжених)

СТАТЕВО-ВІКОВІ ПІРАМІДИ (співвідношення чоловічого і жіночого населення за віковими групами, млн осіб)

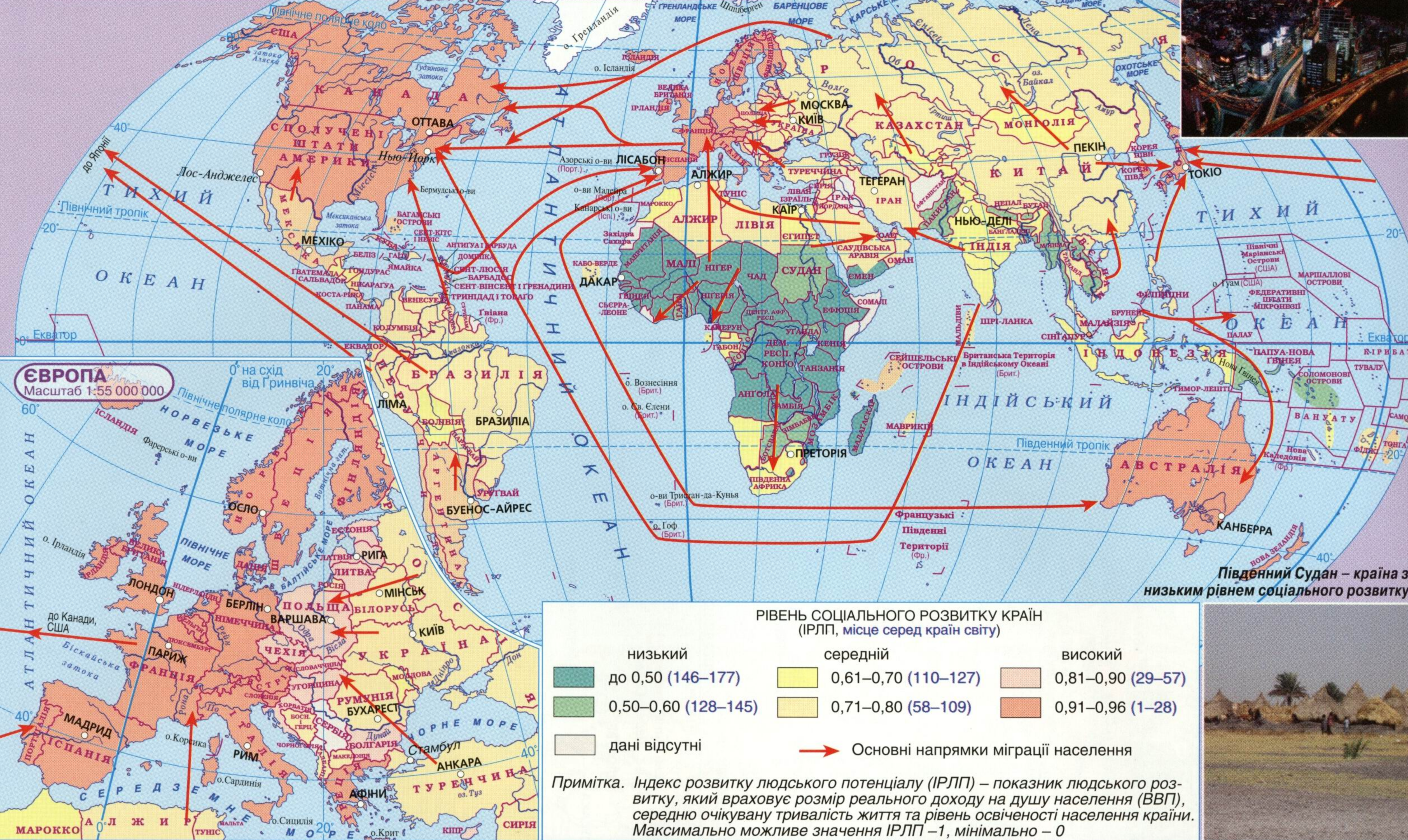

СВІТ. РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН. МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

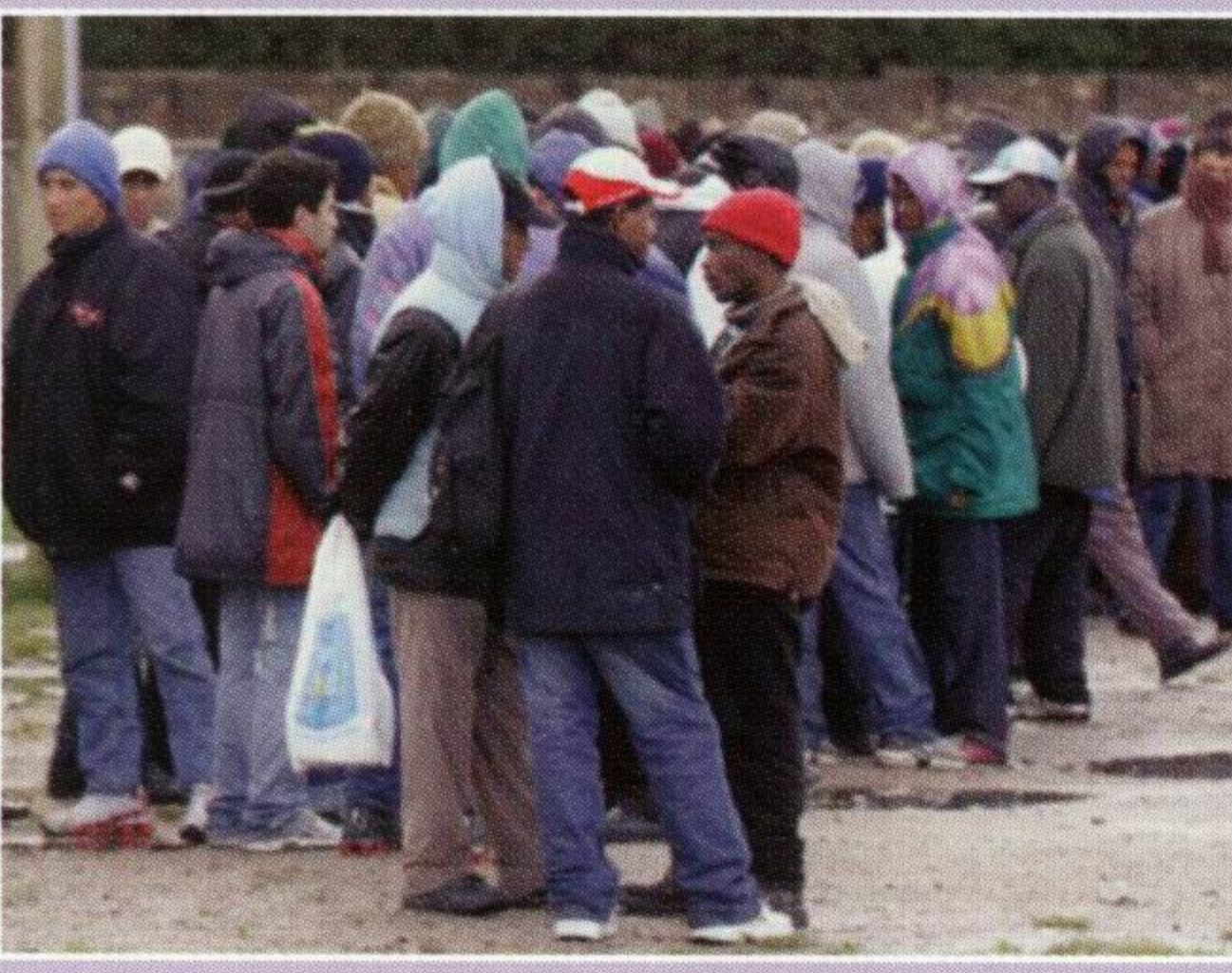
Масштаб 1:165 000 000

Японія – країна з високим рівнем соціального розвитку

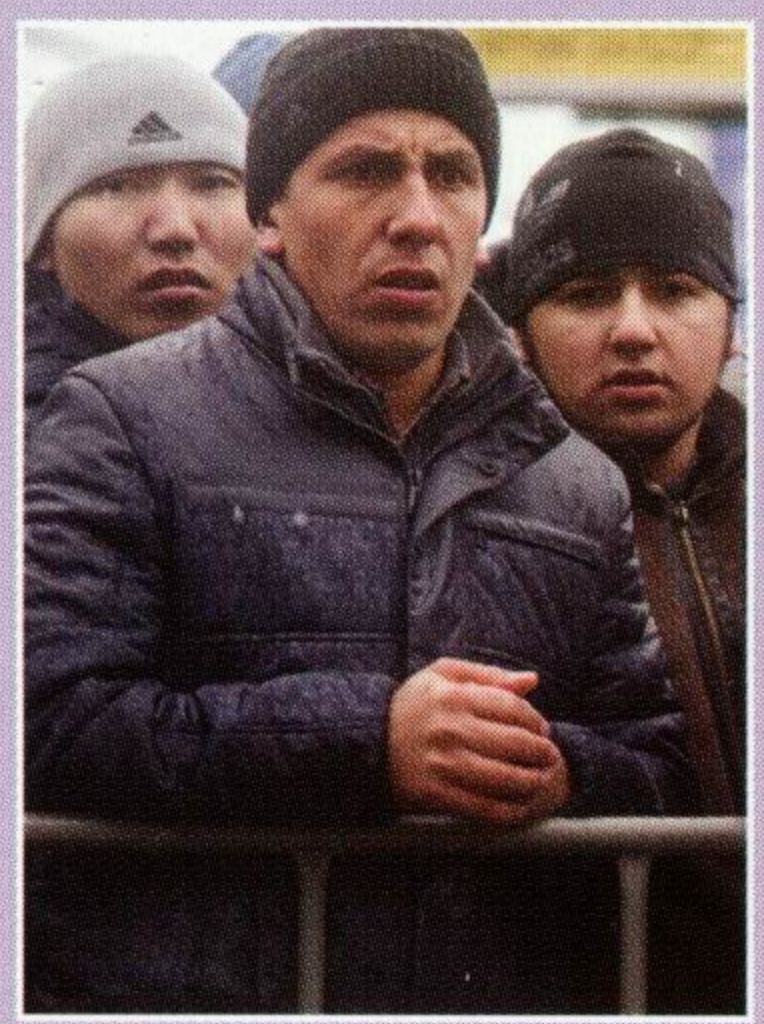
Південний Судан – країна з низьким рівнем соціального розвитку

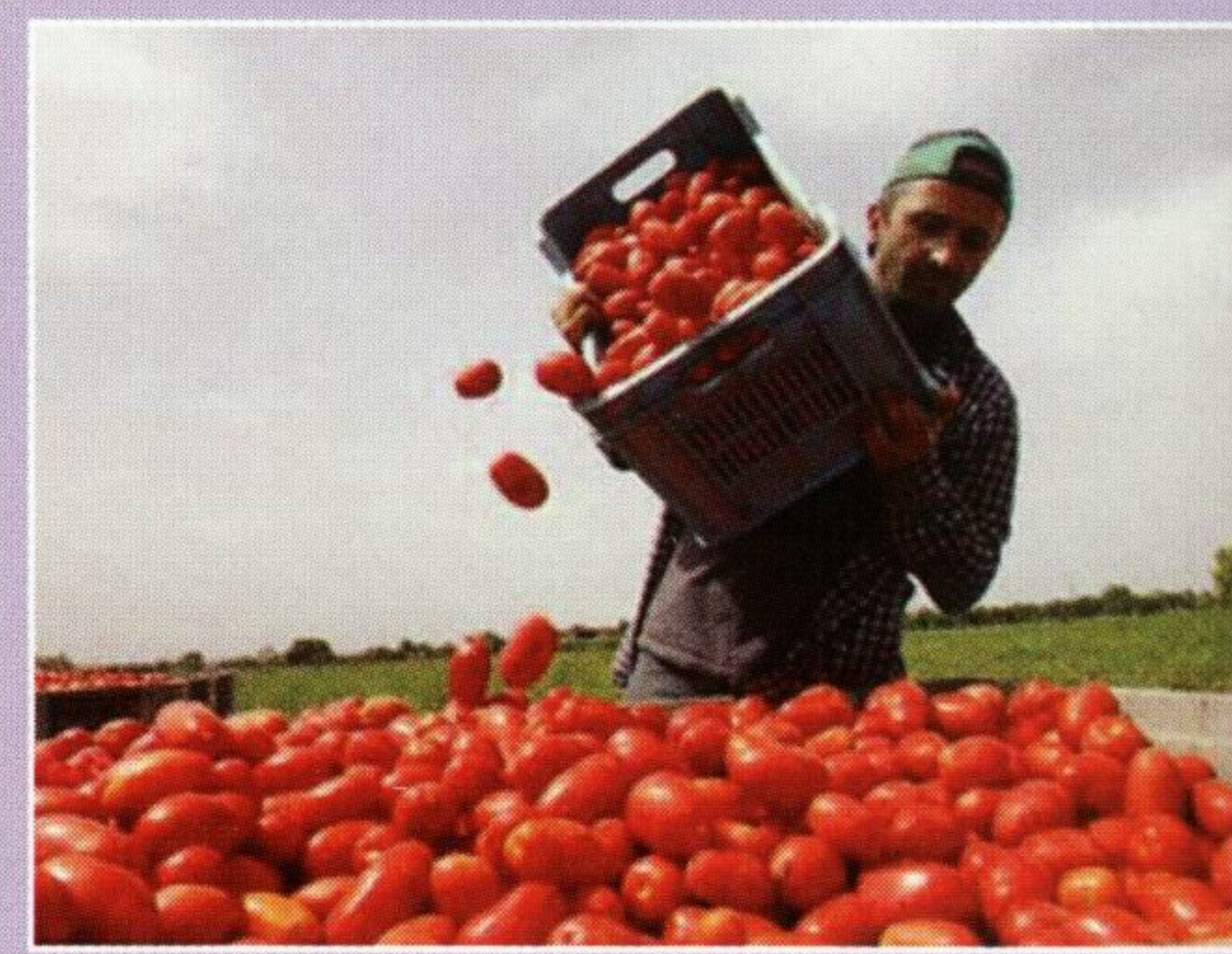
УКРАЇНА. МЕХАНІЧНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ

Нелегальні емігранти з країн, що розвиваються

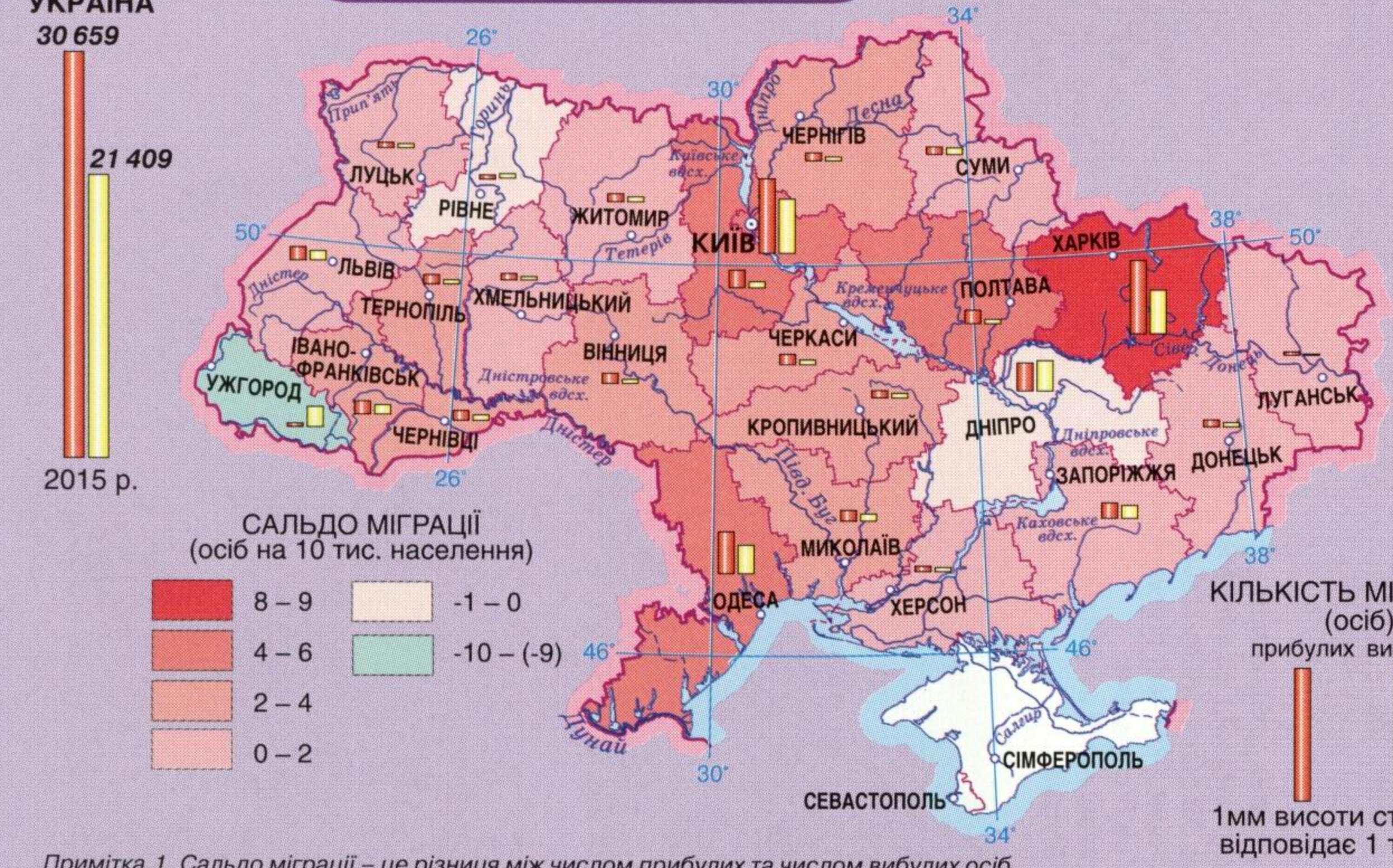

Багато українців виїжджають за кордон у пошуках кращих заробітків

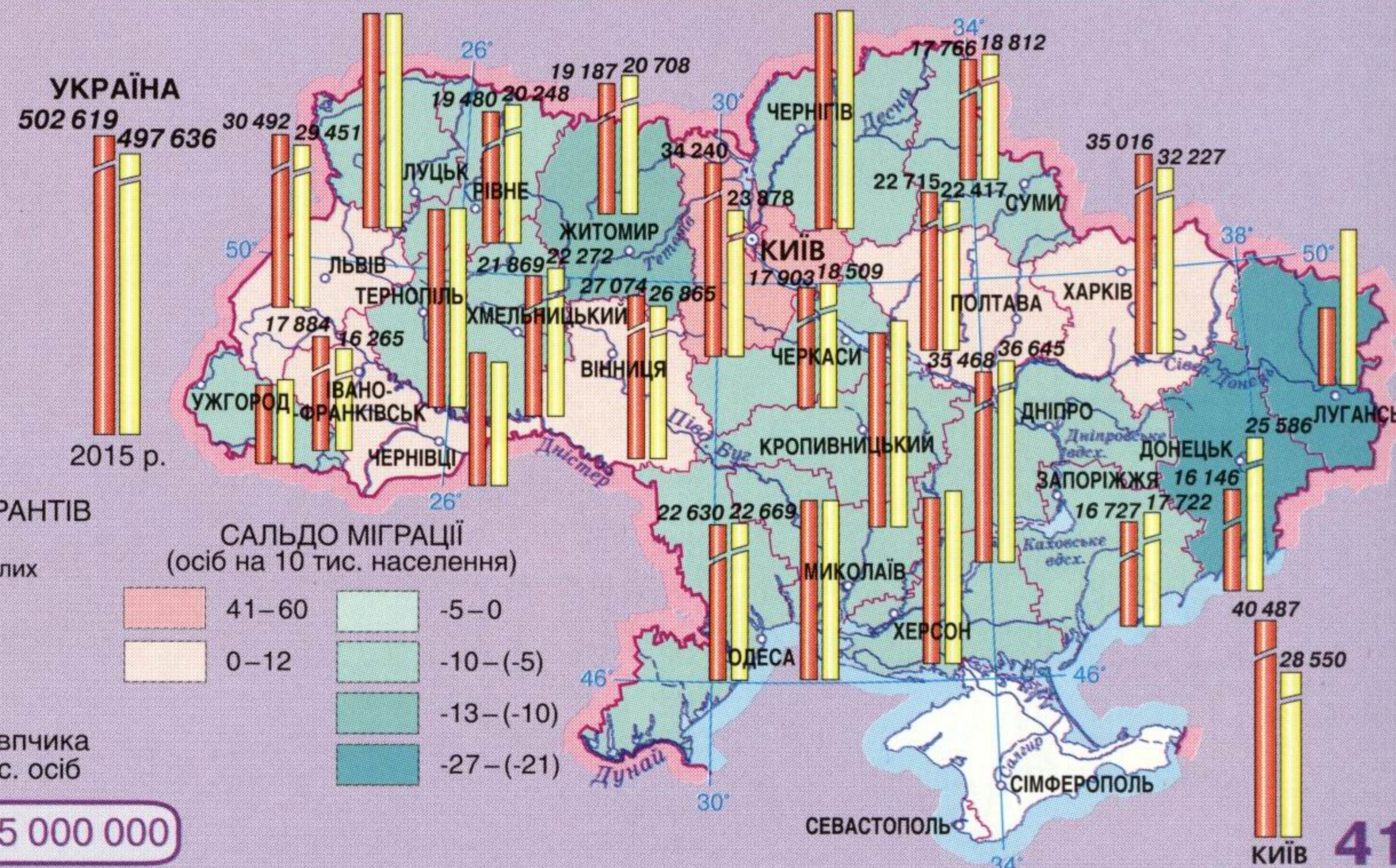

Міжрегіональна міграція – виїзд деякої частини населення до різних регіонів України

МІЖДЕРЖАВНА МІГРАЦІЯ

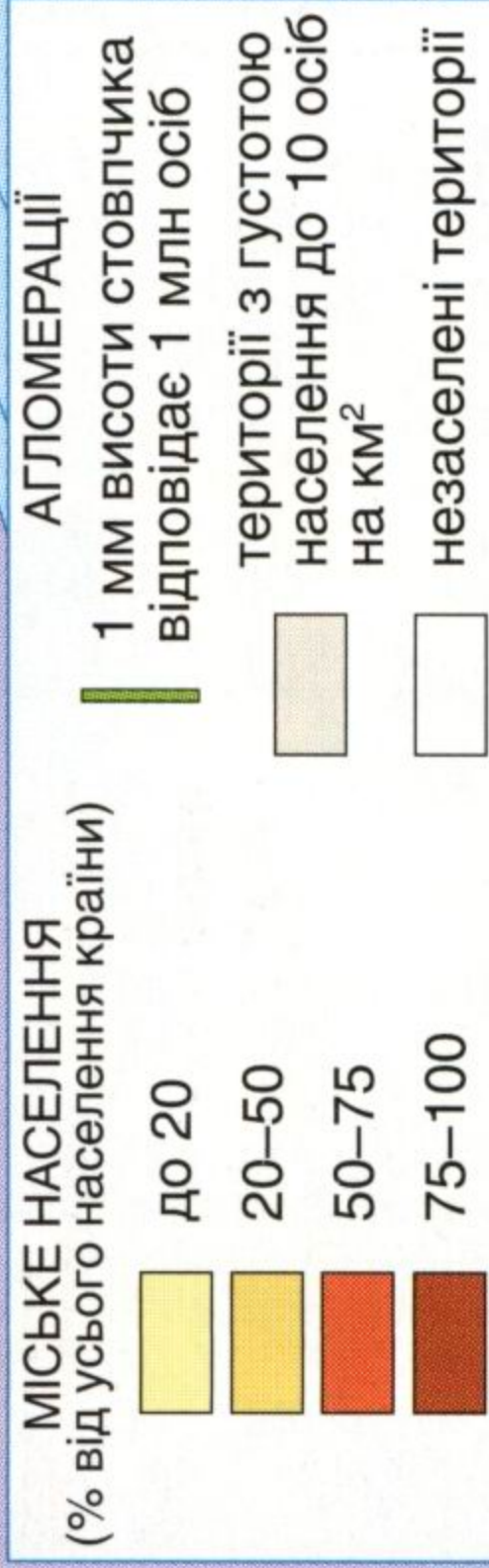

МІЖРЕГІОНАЛЬНА ТА ВНУТРІШНЬОРЕГІОНАЛЬНА МІГРАЦІЯ

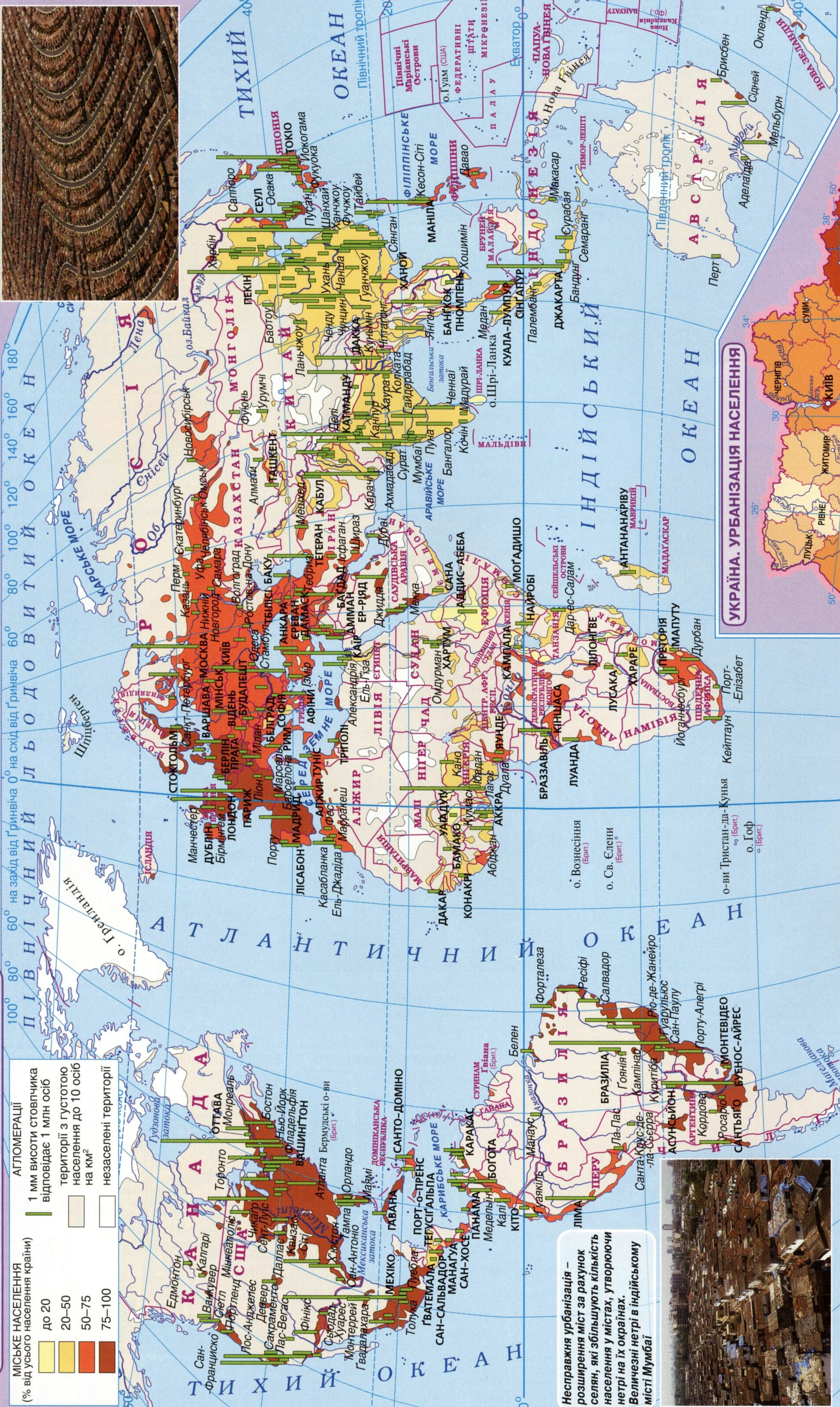

Примітка. 1. Сальдо міграції – це різниця між числом прибулих та числом вибулих осіб.
2. Кількість населення подано без урахування тимчасово анексованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення АТО.

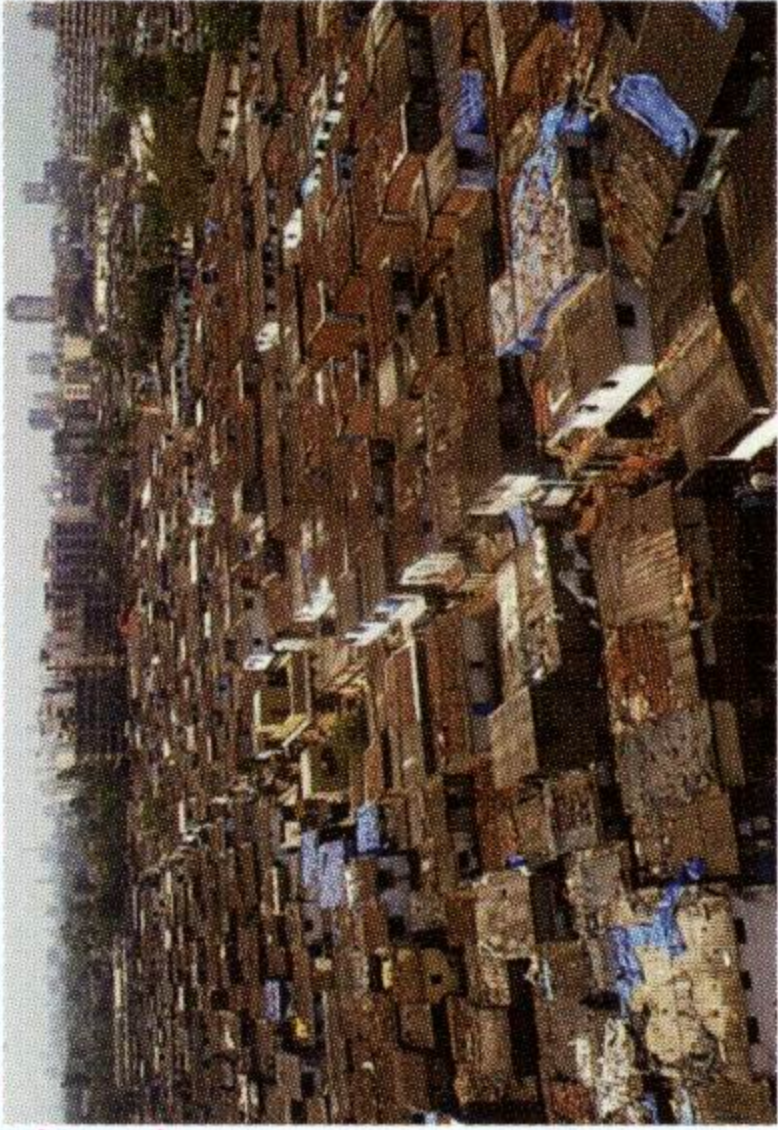
Масштаб 1:15 000 000

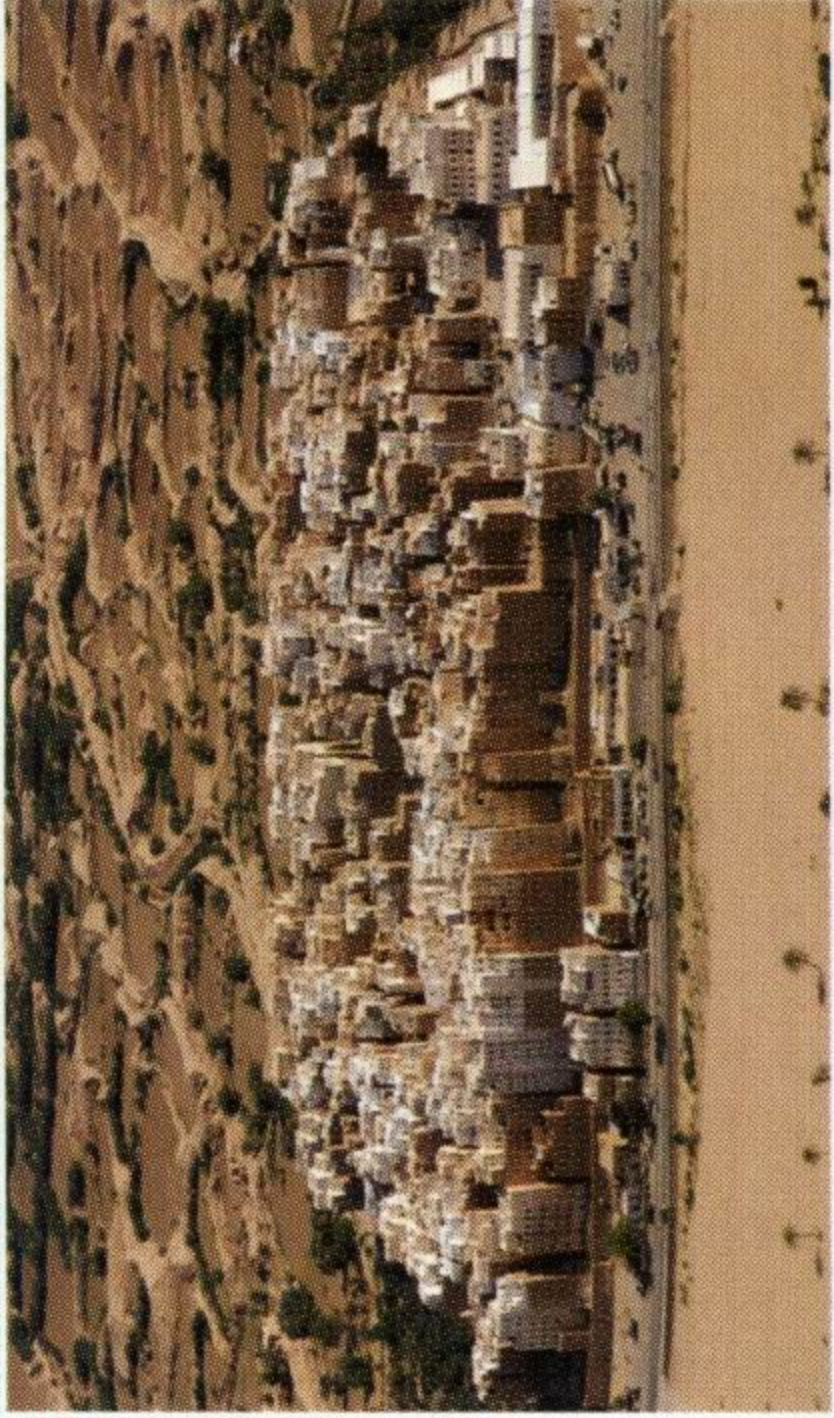
Субурбанізація – переїзд частини населення у приміську зону, в більш екологічно захищені регіони. Передмістя Лас-Вегасу

Неправжня урбанізація – розширення міст за рахунок селян, які збільшують кількість населення у містах, утворюючи нетрі на їх околицях. Величезні нетрі в індійському місті Мумбаї

Місто Нью-Йорк – одна з найбільших міських агломерацій

Перші хмарочоси, збудовані 2000 років тому в місті Шибам (Ємен) – яскравий приклад давньої міської забудови

УКРАЇНА. УРБАНІЗАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

МОВНІ СІМ'І, ГРУПИ ТА НАРОДИ СВІТУ

Масштаб 1:120 000 000

- ІНДОЄВРОПЕЙСЬКА СІМ'Я
 - слов'янська група
 - балтійська група
 - германська група
 - кельтська група
 - романська група
 - албанська група
 - грецька група
 - іранська група
 - індоарійська група
 - вірменська група
- СЕМІТО-ХАМІТСЬКА (АФРО-АЗІЙСЬКА) СІМ'Я
 - семітська група
 - кушитська група
 - берберська група
 - чадська група
- КАВКАЗЬКА (КАРТВЕЛЬСЬКА) СІМ'Я
 - ДРАВДІЙСЬКА СІМ'Я
 - УРАЛЬСЬКА СІМ'Я
 - фіно-угорська група
 - самодійська група
 - АЛТАЙСЬКА СІМ'Я
 - тюркська група
 - монгольська група
 - тунгусо-маньчжурська група
 - КОРЕЙЦІ
 - ЯПОНЦІ
- ЧУКОТСЬКО-КАМЧАТСЬКА СІМ'Я (ПАЛЕОАЗІЙСЬКІ НАРОДИ)
 - КЕТИ
 - БАСКИ
 - БУРИШІ
 - АЙНИ
 - ЕСКІМОСЬКО-АЛЕУТСЬКА СІМ'Я
 - НІГЕРО-КОРДОФАНСЬКА СІМ'Я
 - група нігер-конго
 - група манде
 - кордофанська група
 - ніло-сахарська СІМ'Я
 - група сонгаї
 - сахарська група
 - група маба
 - група фул
 - шари-нільська група
 - КОЙСАНСЬКА СІМ'Я
 - КИТАЙСЬКО-ТИБЕТСЬКА СІМ'Я
 - китайська група
 - тибето-бірманська група
 - ПАРАТАЙСЬКА СІМ'Я
 - АВСТРО-АЗІЙСЬКА СІМ'Я
 - в'єтнамська група
 - мон-хммерська група
 - група мунда
 - група м'яо-яо
 - аслійська група
- АВСТРОНЕЗІЙСЬКА СІМ'Я
 - західноавстронезійська група
 - східноавстронезійська група
 - тайваньська група

ІНДОЄВРОПЕЙСЬКА СІМ'Я

слов'янська група

балтійська група

германська група

кельтська група

романська група

албанська група

грецька група

іранська група

індоарійська група

вірменська група

семітська група

кушитська група

берберська група

чадська група

КАВКАЗЬКА (КАРТВЕЛЬСЬКА) СІМ'Я

ДРАВДІЙСЬКА СІМ'Я

УРАЛЬСЬКА СІМ'Я

фіно-угорська група

самодійська група

АЛТАЙСЬКА СІМ'Я

тюркська група

монгольська група

тунгусо-маньчжурська група

КОРЕЙЦІ

ЯПОНЦІ

ЧУКОТСЬКО-КАМЧАТСЬКА СІМ'Я (ПАЛЕОАЗІЙСЬКІ НАРОДИ)

КЕТИ

БАСКИ

БУРИШІ

АЙНИ

ЕСКІМОСЬКО-АЛЕУТСЬКА СІМ'Я

НІГЕРО-КОРДОФАНСЬКА СІМ'Я

група нігер-конго

група манде

кордофанська група

ніло-сахарська СІМ'Я

група сонгаї

сахарська група

група маба

група фул

шари-нільська група

КОЙСАНСЬКА СІМ'Я

КИТАЙСЬКО-ТИБЕТСЬКА СІМ'Я

китайська група

тибето-бірманська група

ПАРАТАЙСЬКА СІМ'Я

АВСТРО-АЗІЙСЬКА СІМ'Я

в'єтнамська група

мон-хммерська група

група мунда

група м'яо-яо

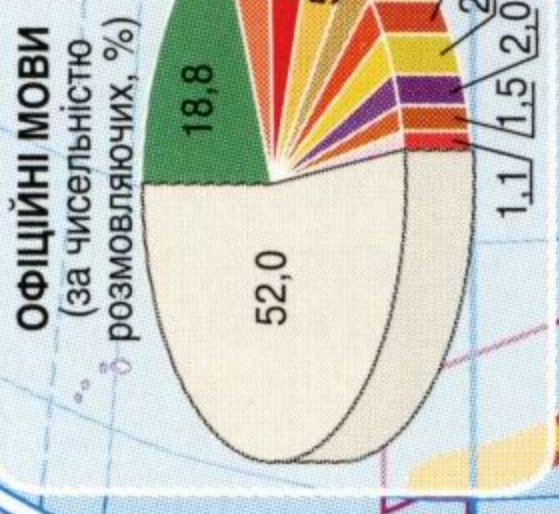
аслійська група

АВСТРОНЕЗІЙСЬКА СІМ'Я

західноавстронезійська група

східноавстронезійська група

тайваньська група

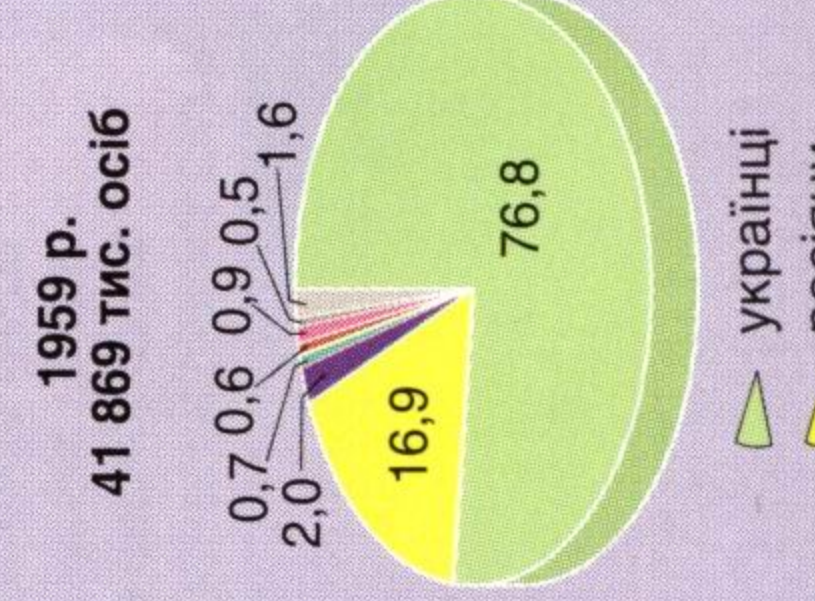
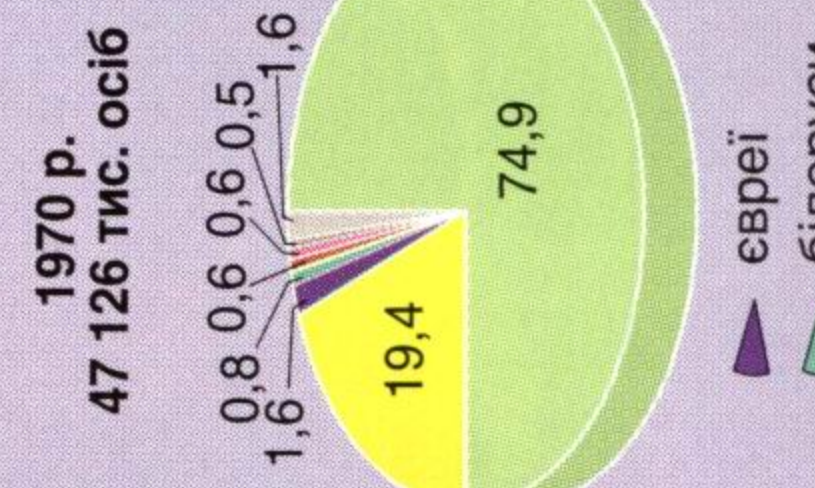
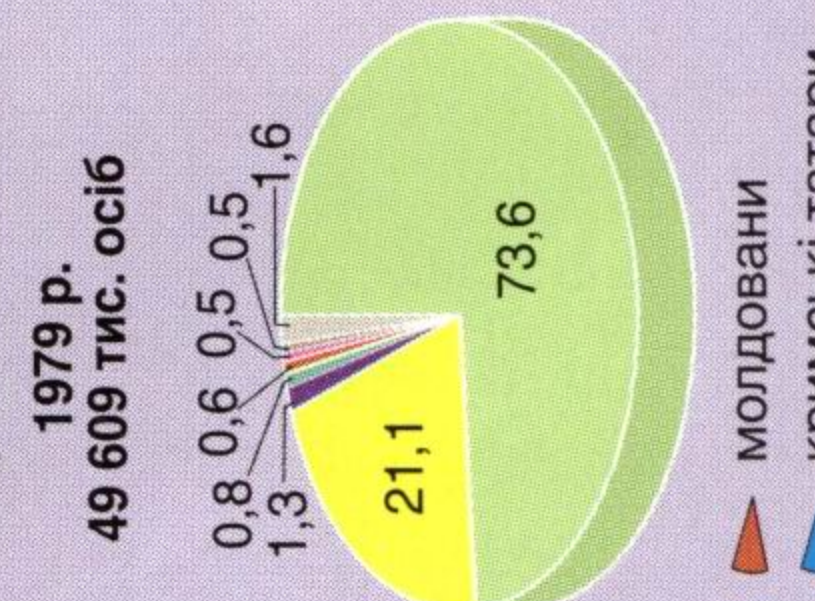
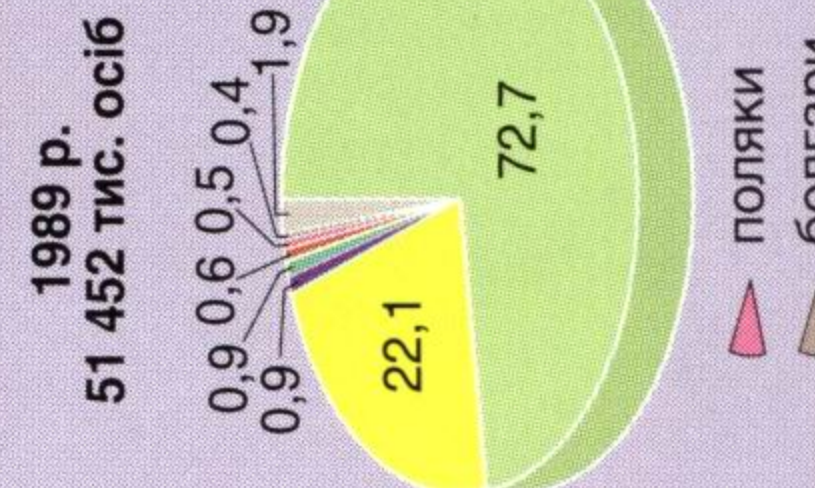
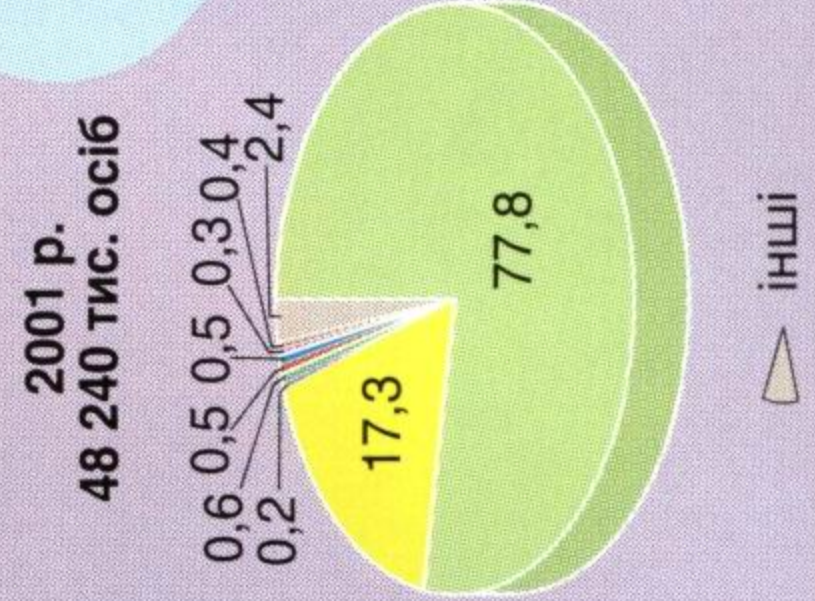
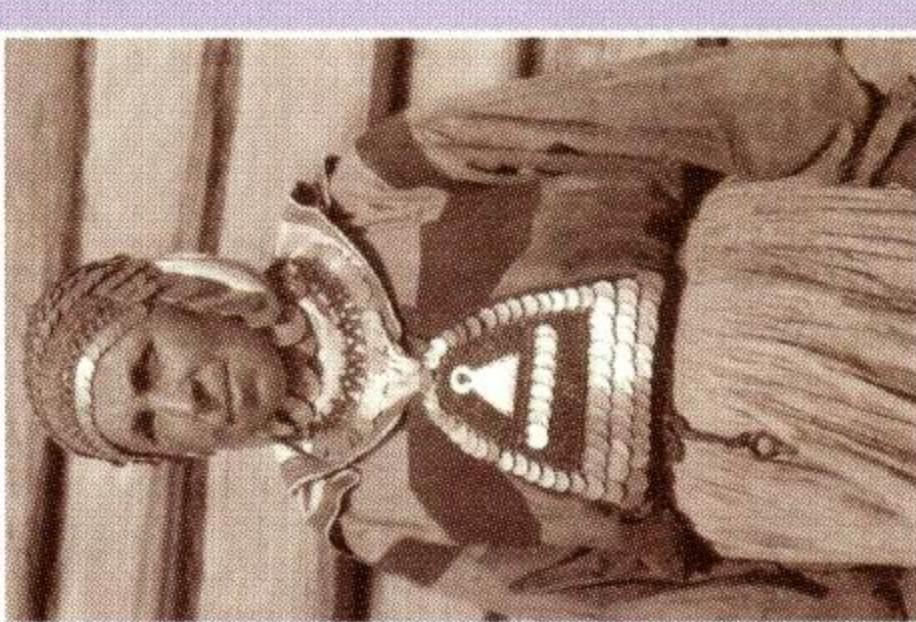
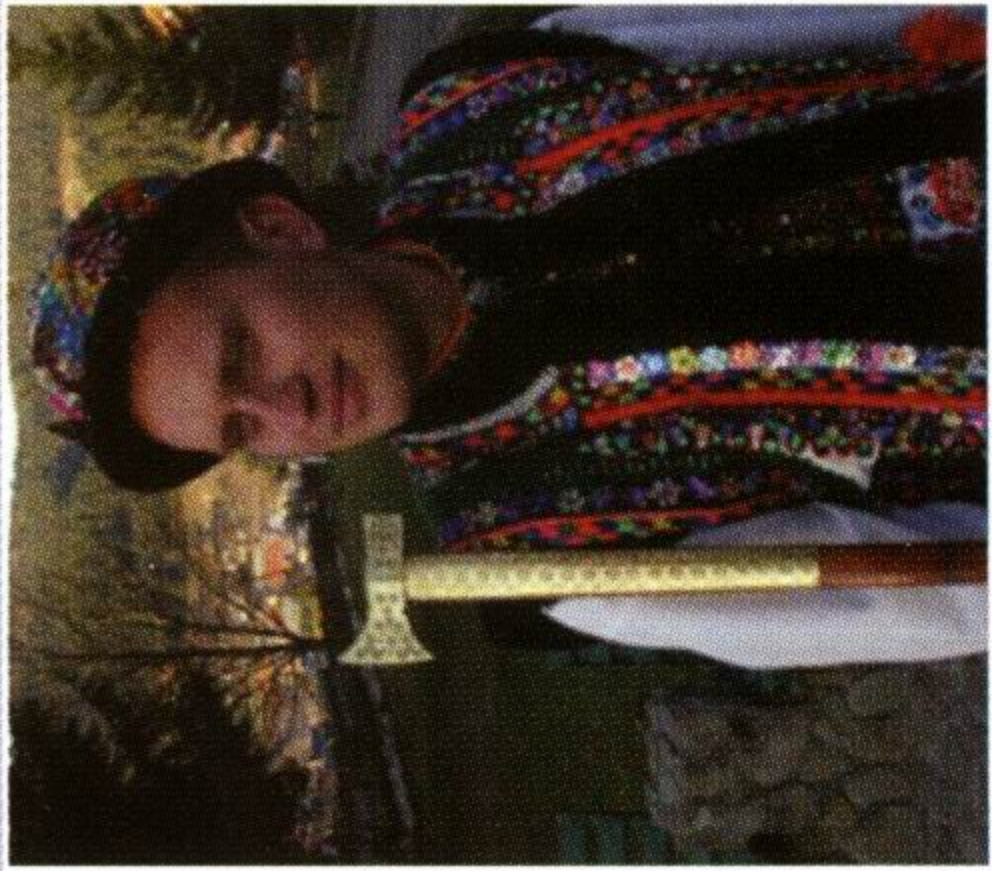
Масштаб 1:180 000 000

- АНДАМАНЦІ
- ПАПУАСЬКІ НАРОДИ
- АВСТРАЛІЙСЬКА СІМ'Я
- ІНДІАНСЬКІ НАРОДИ
- ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА СІМ'Я
- СІМ'Я НА-ДЕНЕ
- ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКА СІМ'Я
- СІМ'Я ЧИБЧА-ПАЕС
- АНДСЬКА СІМ'Я
- ЕКВАТОРІАЛЬНО-ТУКАНОАНСЬКА СІМ'Я
- ЖЕ-ПАНО-КАРИБСЬКА СІМ'Я
- Території з населенням змішаного національного складу
- Незаселені території
- Назви народів (підписані на карті вибірково)
- ФІНИ

- ОФІЦІЙНІ МОВИ КРАЇН
 - китайська
 - іспанська
 - гінді
 - англійська
 - арабська
 - російська
 - португальська
 - японська
 - німецька
 - французька
 - мови слов'янської групи (крім російської)
 - мови романської і германської груп (крім 2,4,7,9,10)
 - мови іранської групи
 - мови індоарійської групи
 - мови алтайської сім'ї
 - мови австронезійської сім'ї
 - інші мови
 - країни, які мають декілька офіційних мов

ЕТНІЧНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

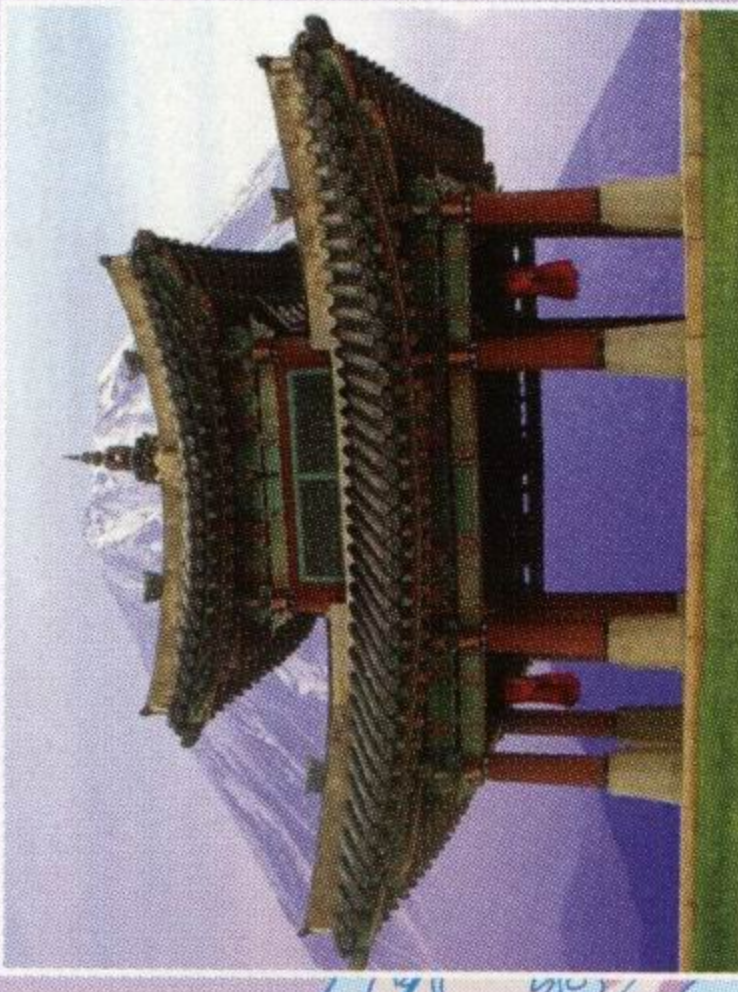
Масштаб 1:5 000 000

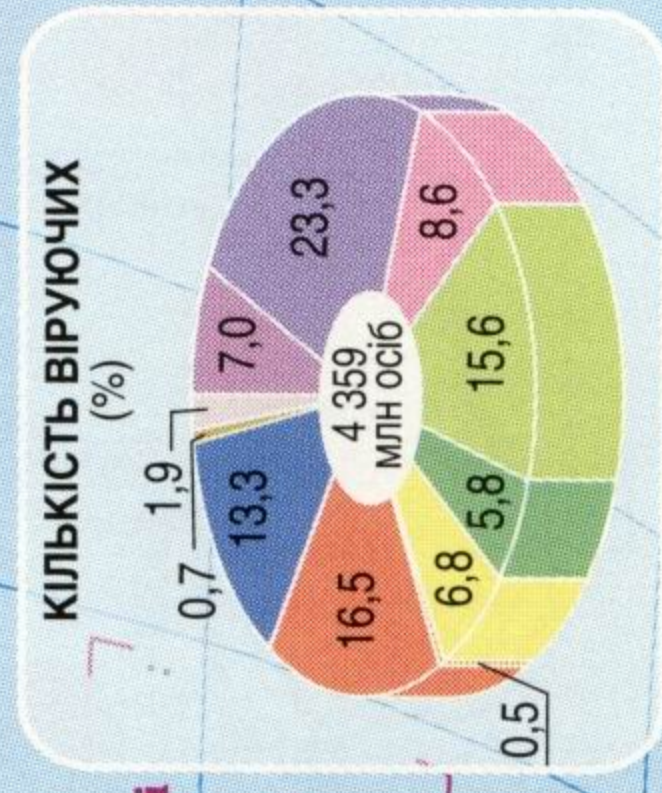
**ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ (1959–2001 рр.)
УКРАЇНА.
(у відсотках)**

РЕЛІГІЇ СВІТУ

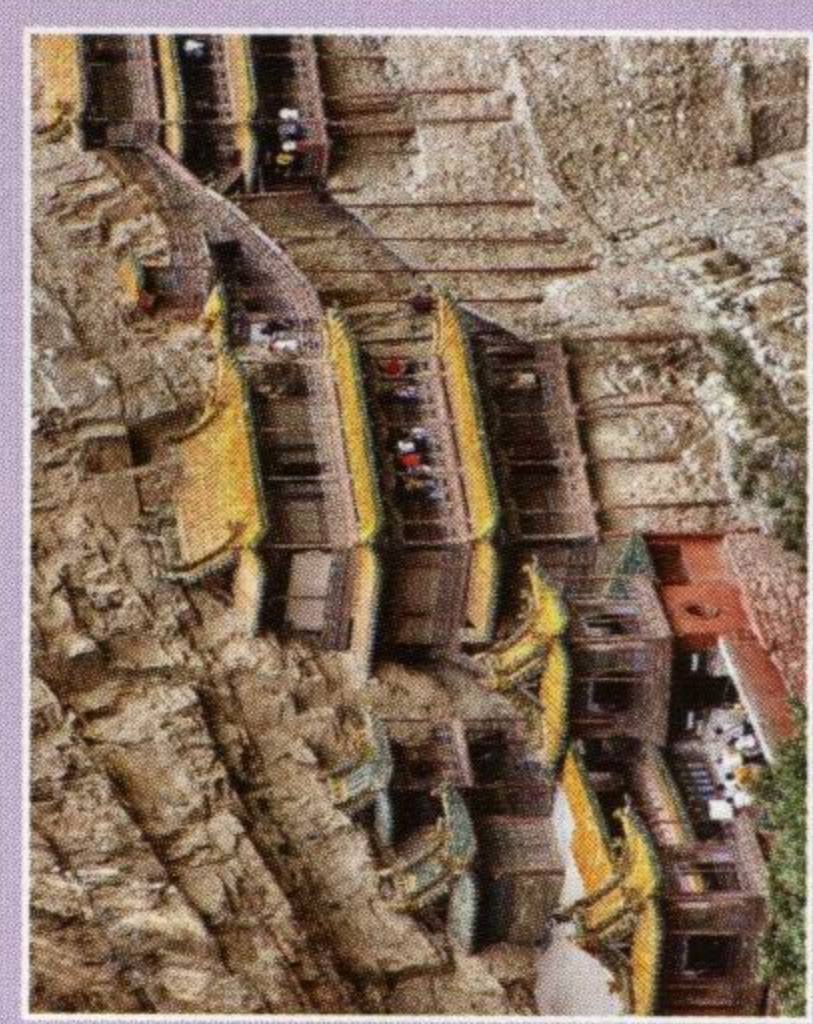
Масштаб 1:120 000 000

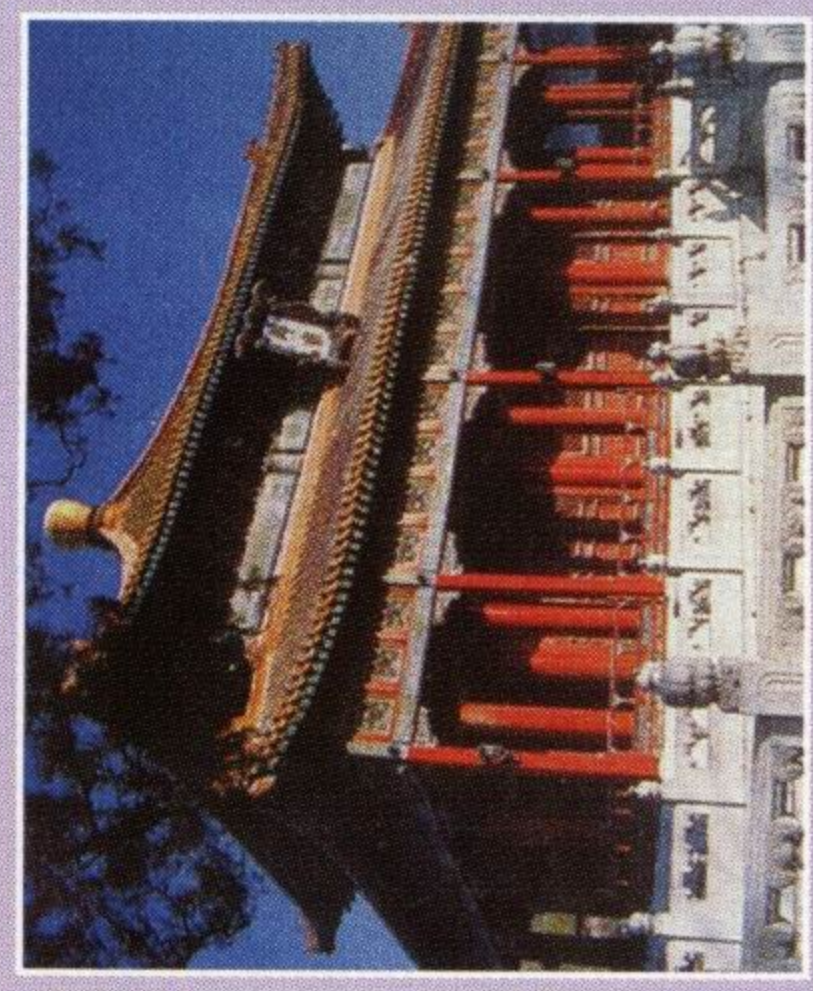
Синтоїзм – релігія, пов'язана з віковими віруваннями японців. Синтоїстський храм

**Засновник даосизму
китайський філософ Лао-Цзи**

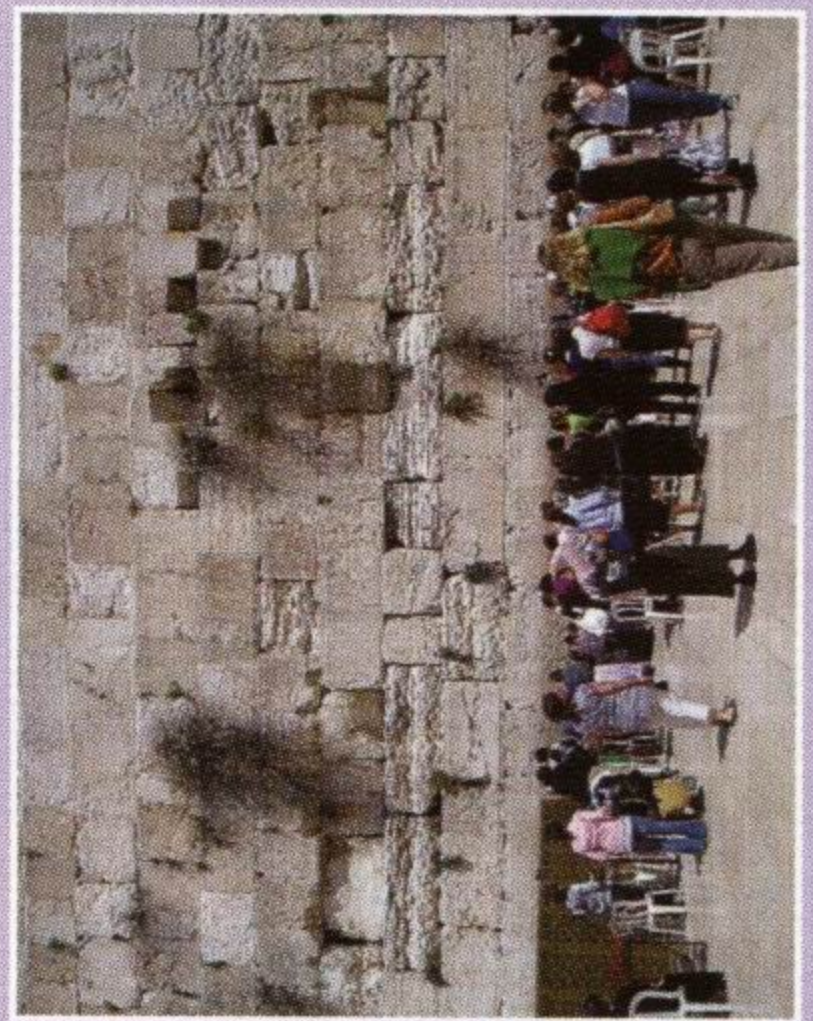
Храм, що висить у порожнині –
святиня даосизму, яка знаходи-
ться в ущелині Хеньшань, Китай

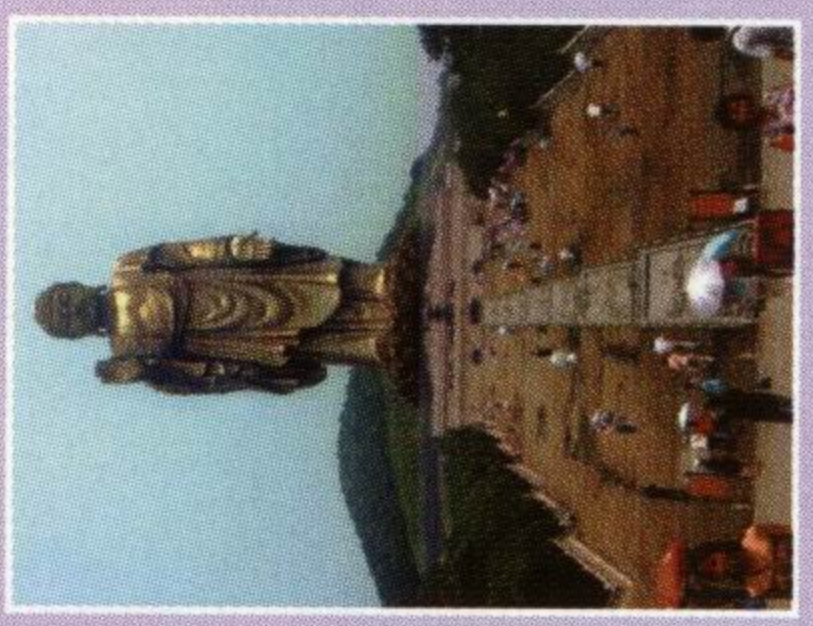
Храм Конфуція у місті Цюйфу, Китай

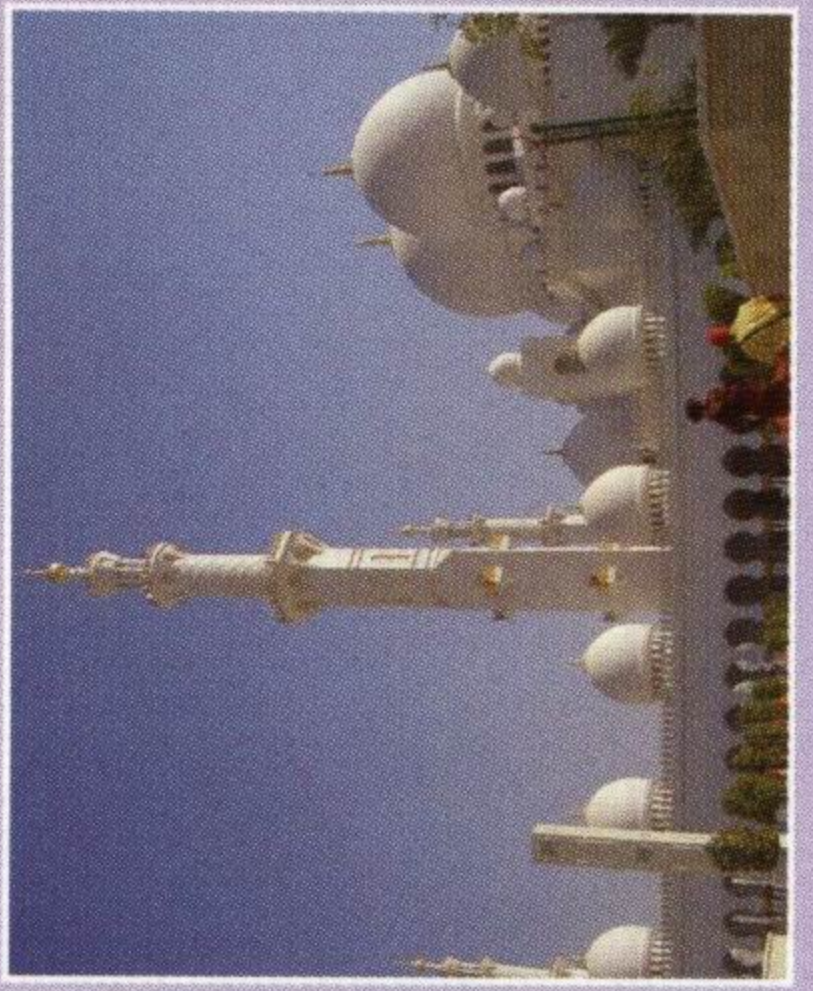
Індуїзм – релігія багатобожжя.
Індуїстський храм у М'янмі

Святина іудаїзму – західна стіна
Єрусалимського храму – Стіна
Плачу, Ізраїль

Буддизм. Найбільша у світі статуя бронзового Будди заввишки 88 м, Китай

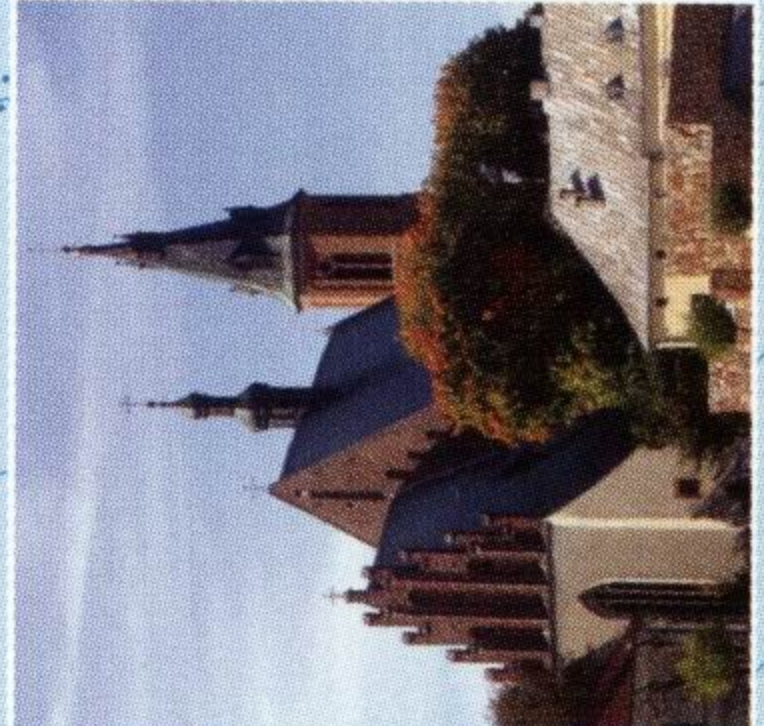
**Іслам. Мечеть у місті Абу-Дабі,
Об'єднані Арабські Емірати**

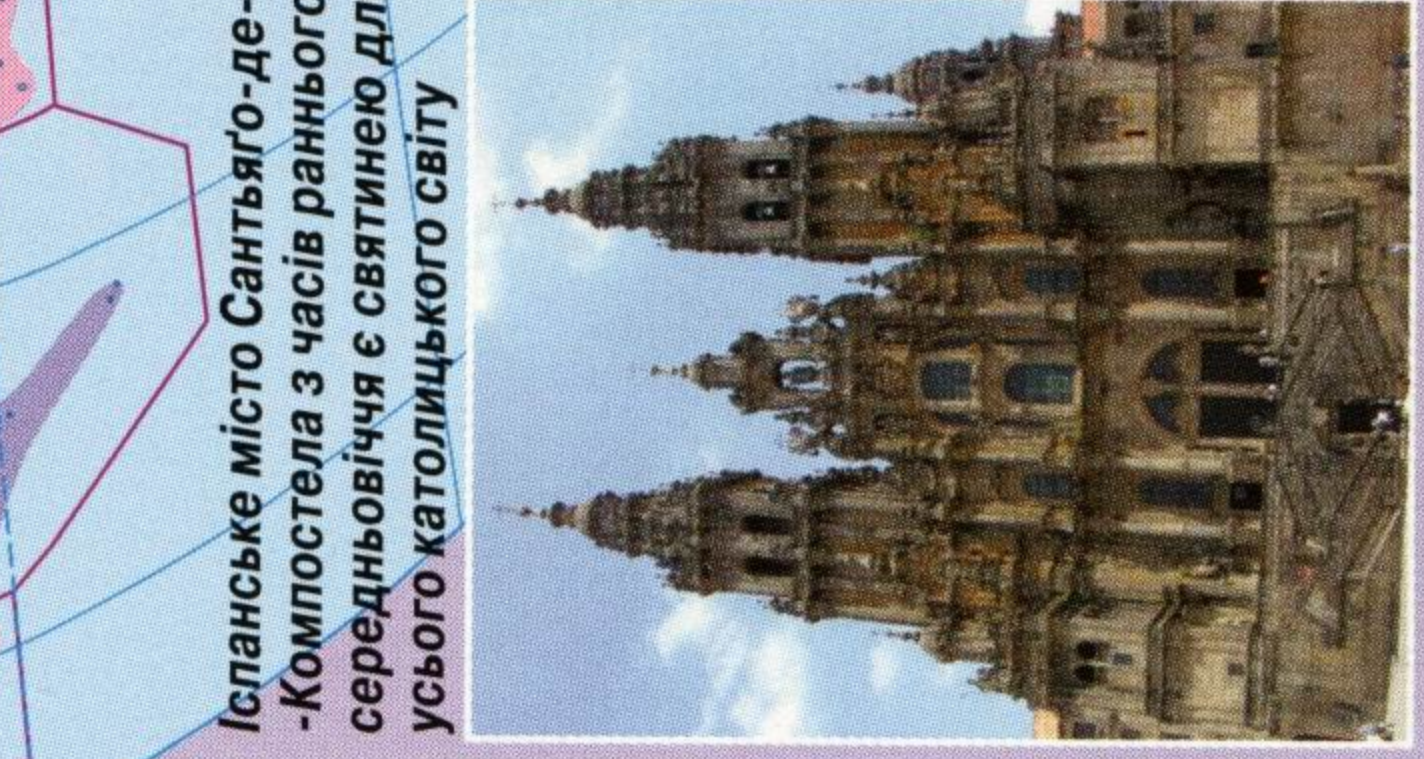
**Протестантська кірха,
місто Віндгук, Намібія**

Християнство		Іслам		Буддизм		Локальні релігії		Головні релігійні центри, місця лхаса паломництва	
	православні		мусульмани-суніти				Іудаїзм		Сикхізм
	католики		мусульмани-шіїти		буддисти-ламаїсти		Індуїзм		Джайнізм
	протестанти		ібадити				Конфуціанство, даосизм		Інші (місцеві релігії)
	християни-монофізити вірменської апостольської церкви						Синтоїзм		

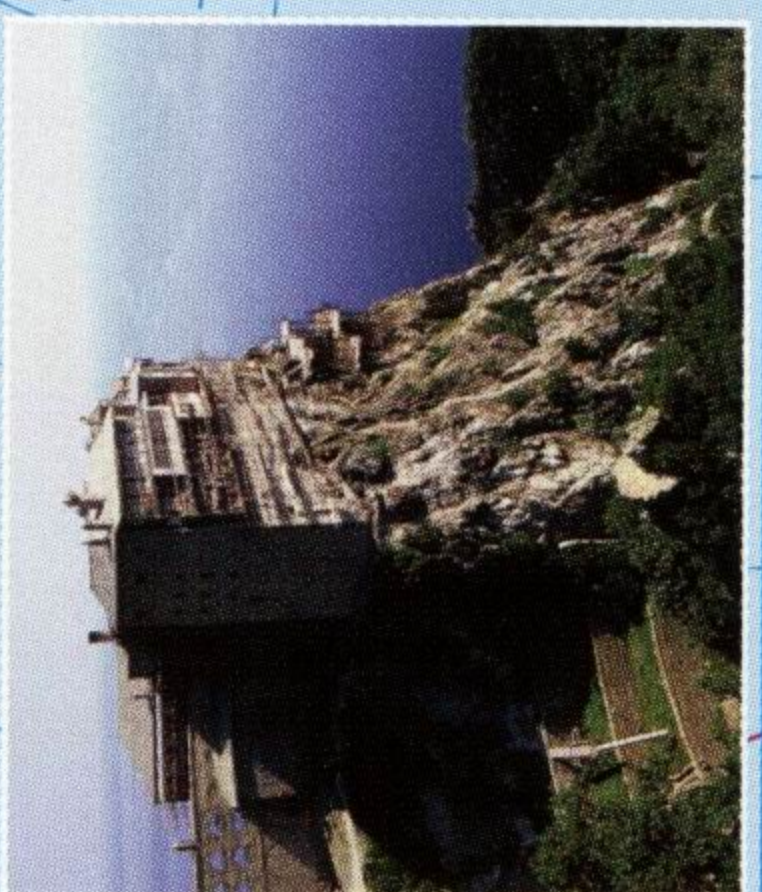
Католицький костьол,
Польща

Іспанське місто Сантьяго-де-Компостела з часів раннього середньовіччя є святиною для усього католицького світу

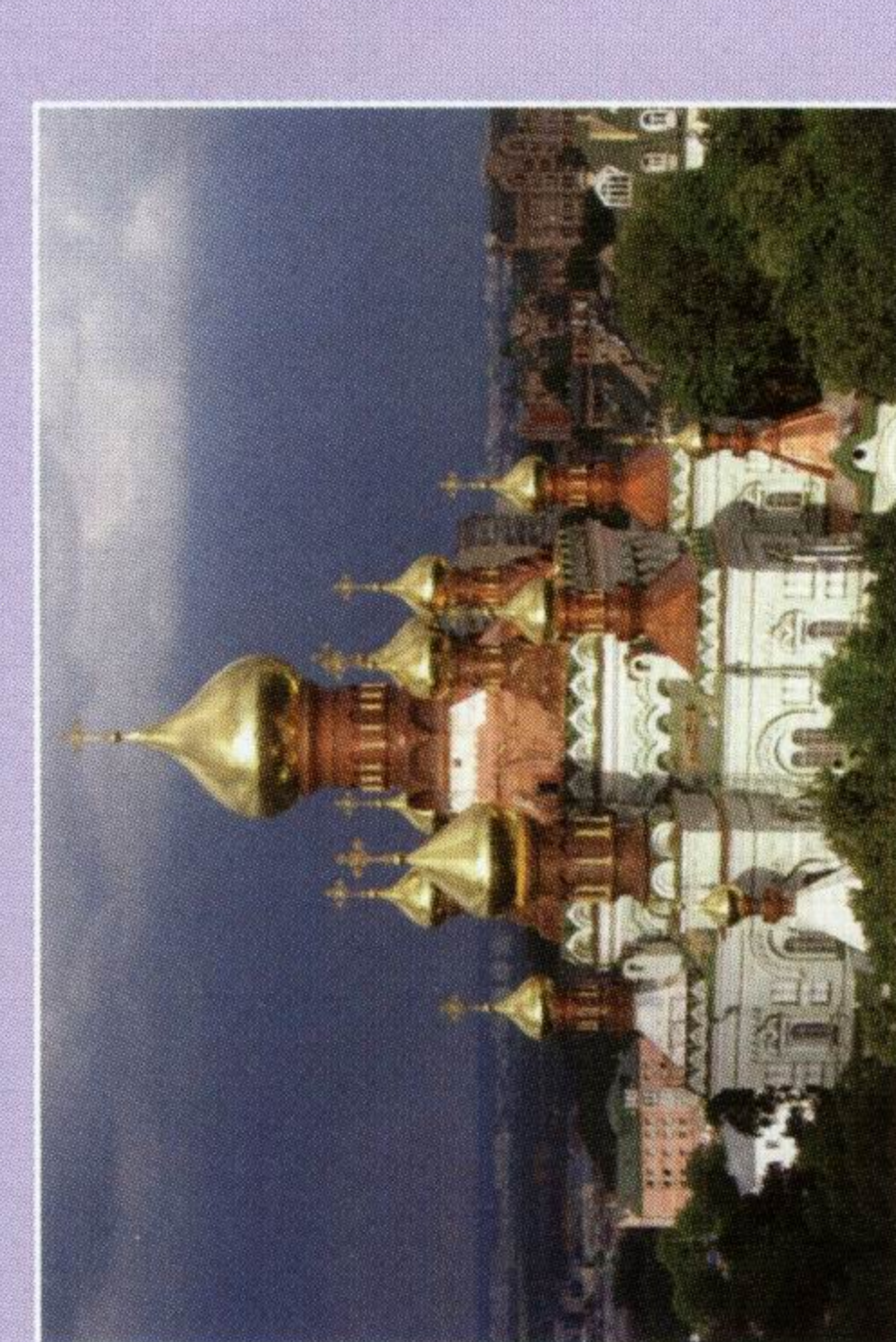

Християнство – найбільша релігія світу. Храм Гробу Господнього, місто Єрусалим, Ізраїль

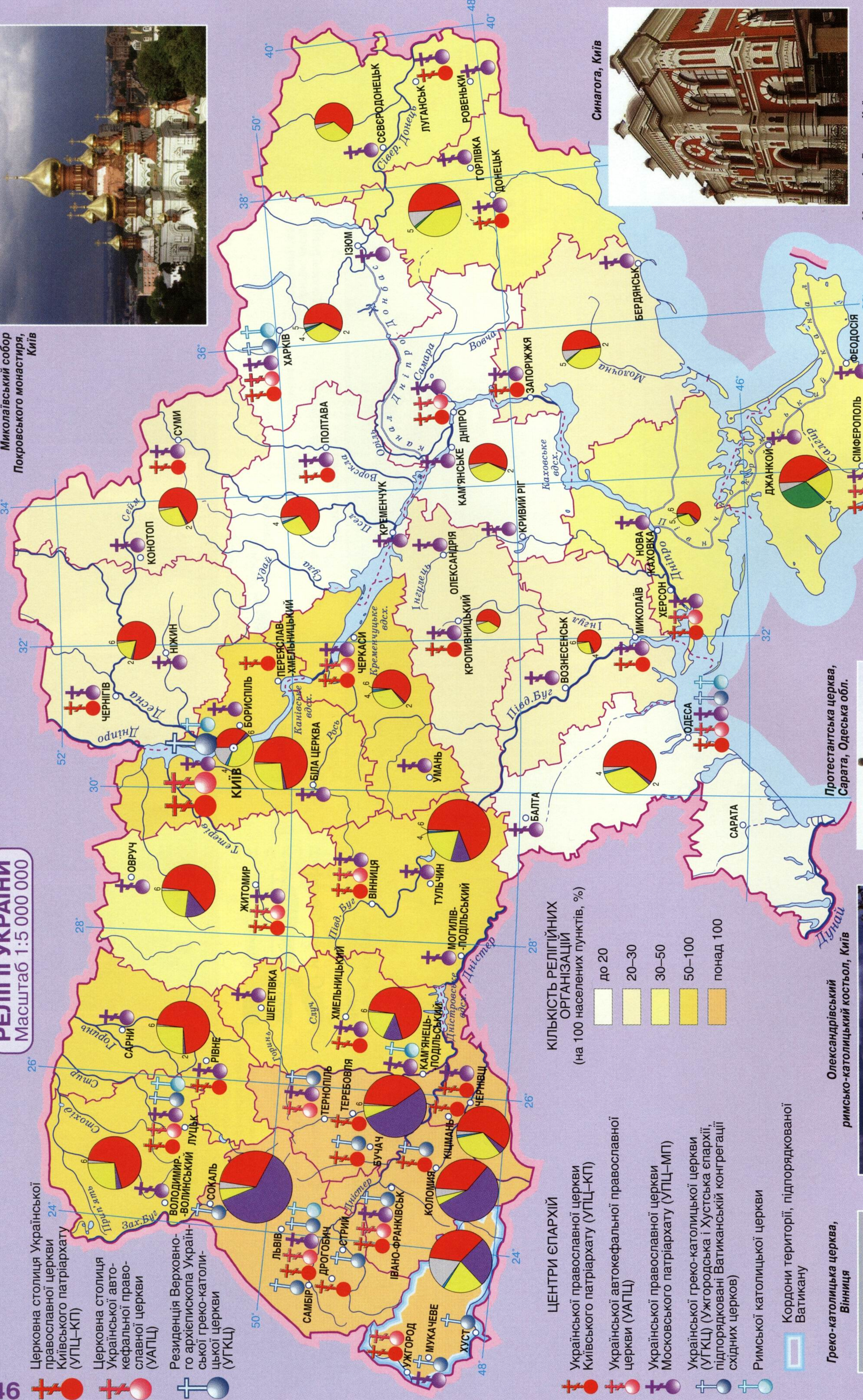
Монастирі на горі Афон – святині православія у Греції

РЕЛІГІЇ УКРАЇНИ
Масштаб 1:5 000 000

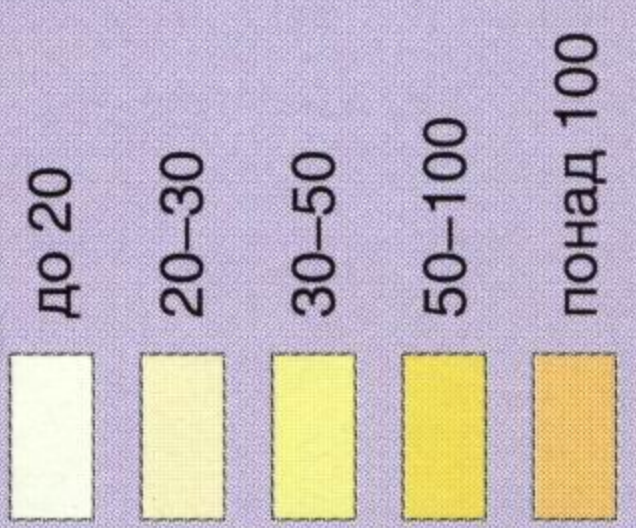

Миколаївський собор
Покровського монастиря,
Київ

- Церковна столиця Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ-КП)
- Церковна столиця Української автокефальної православної церкви (УАПЦ)
- Резиденція Верховного архієпископа Української греко-католицької церкви (УГКЦ)

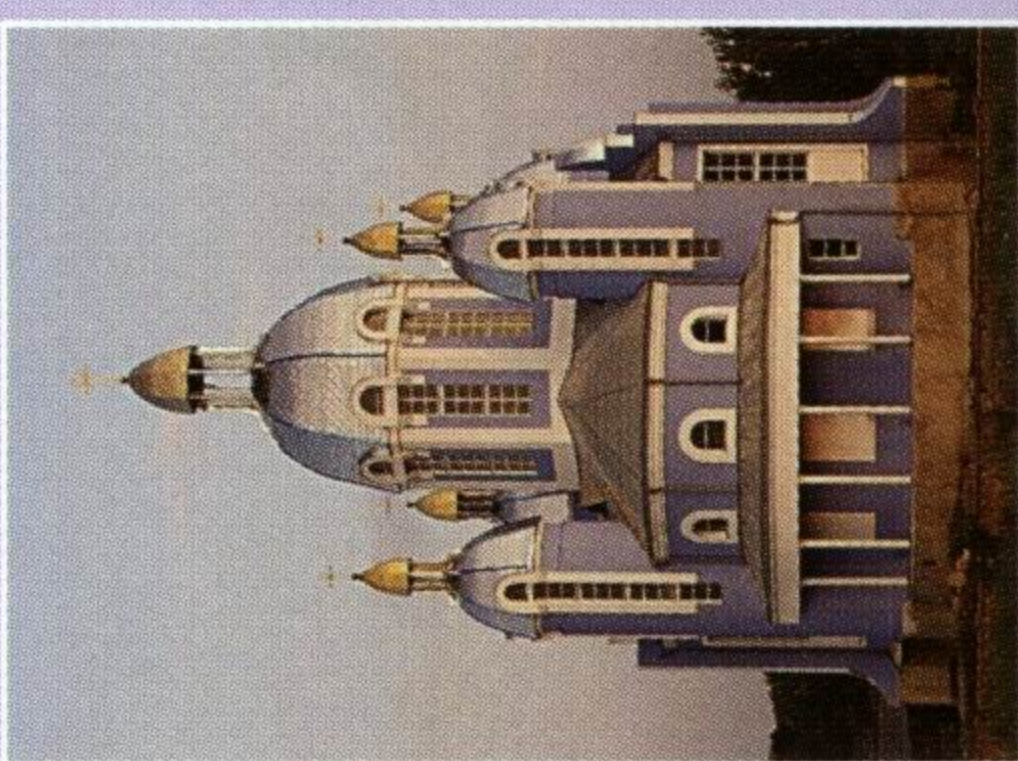
КІЛЬКІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ
(на 100 населених пунктів, %)

ЦЕНТРИ ЄПАРХІЙ

- Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ-КП)
- Української автокефальної православної церкви (УАПЦ)
- Української православної церкви Московського патріархату (УПЦ-МП)
- Української греко-католицької церкви (УГКЦ) (Ужгородська і Хустська єпархії, підпорядковані Ватиканській конгрегації східних церков)
- Римської католицької церкви

- Кордони території, підпорядкованої Ватикану
- Греко-католицька церква, Вінниця

Греко-католицька церква,
Вінниця

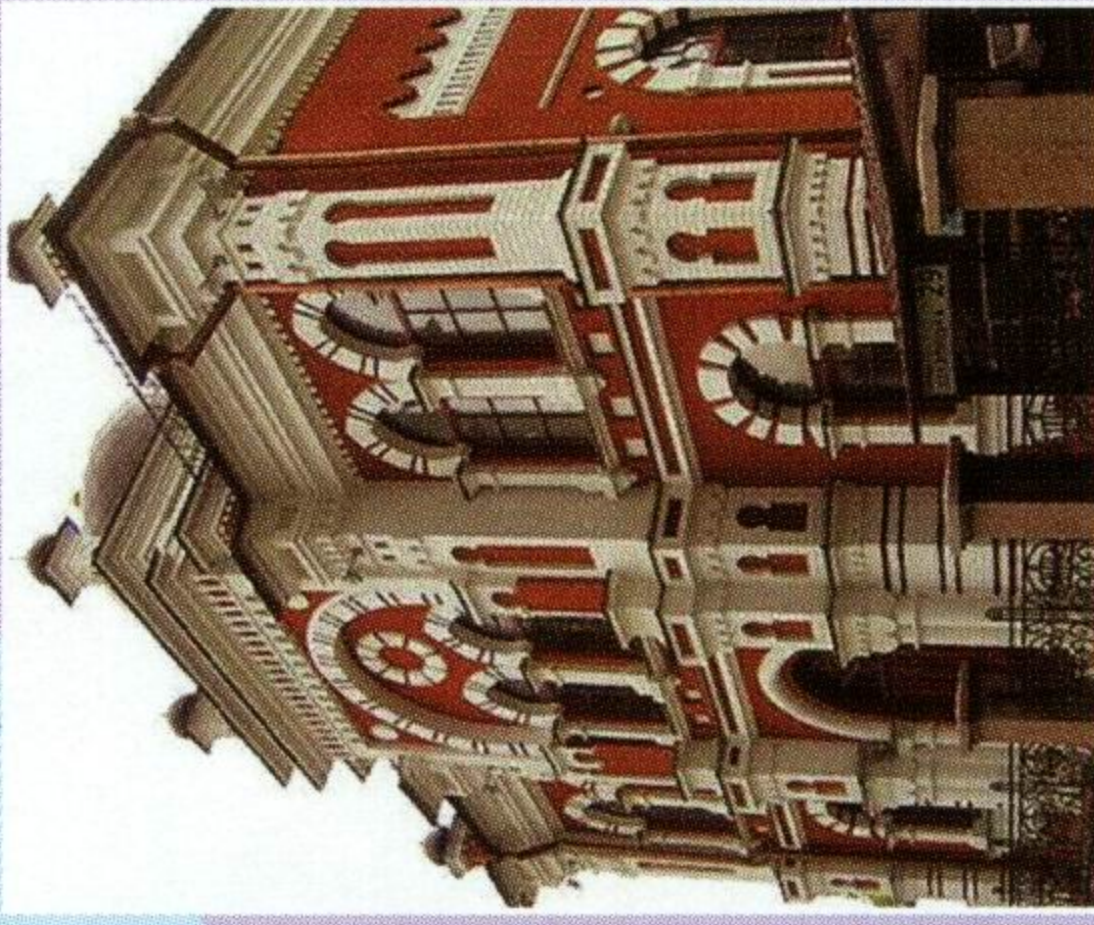
Олександрівський
римсько-католицький костіол, Київ

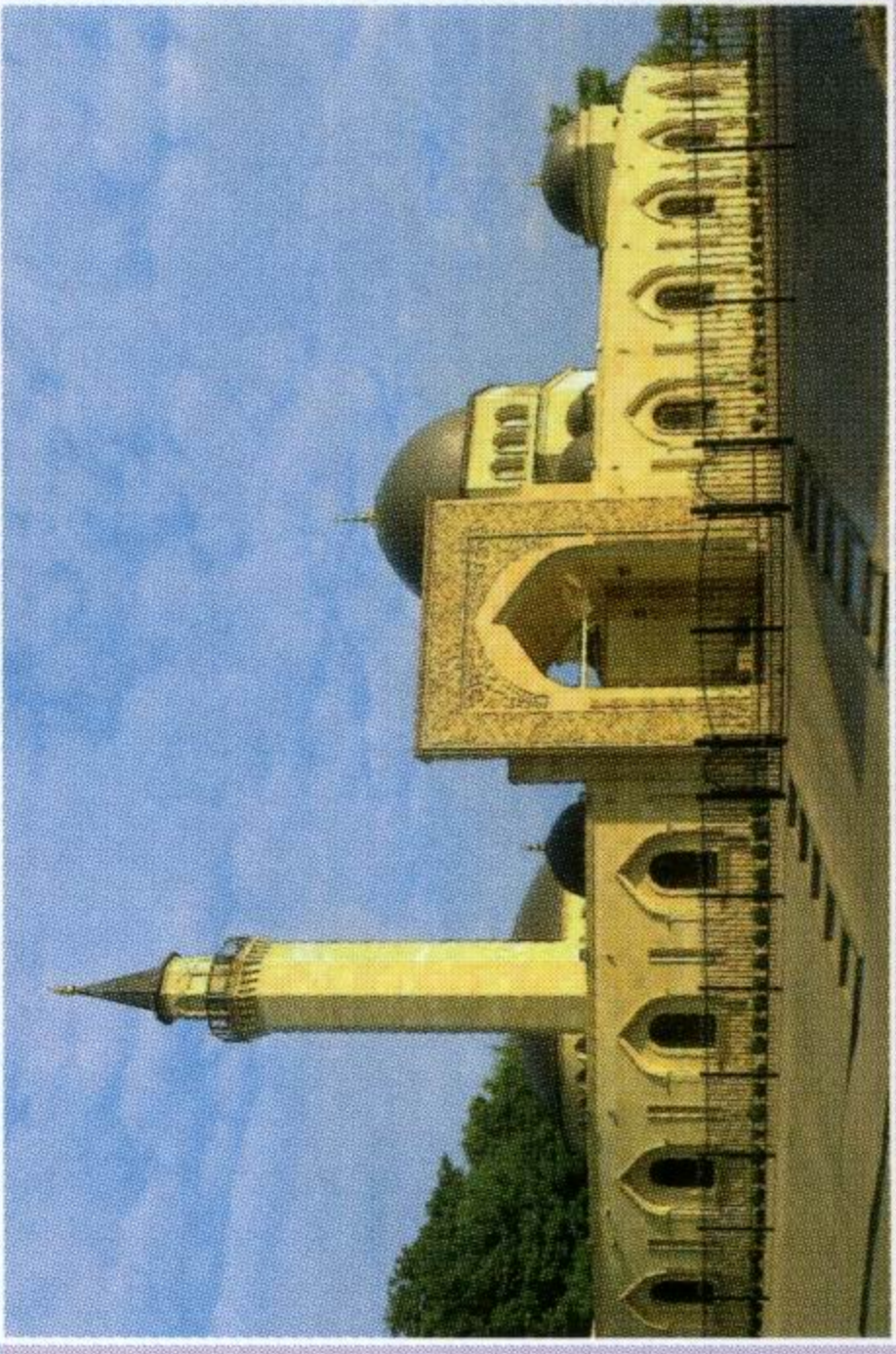
Протестантська церква,
Сарата, Одеська обл.

- у тому числі:
- 1 православні
 - 2 католицькі
 - 3 протестантські
 - 4 громади іудейського віровизнання
 - 5 громади мусульман
 - 6 інші організації
- КІЛЬКІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (за регіонами)
- понад 2 000
 - 1 000-1 500
 - 500-1 000
 - 300-500
 - до 300

Синагога, Київ

Мечеть Ар-Рахма, Київ

СВІТ. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

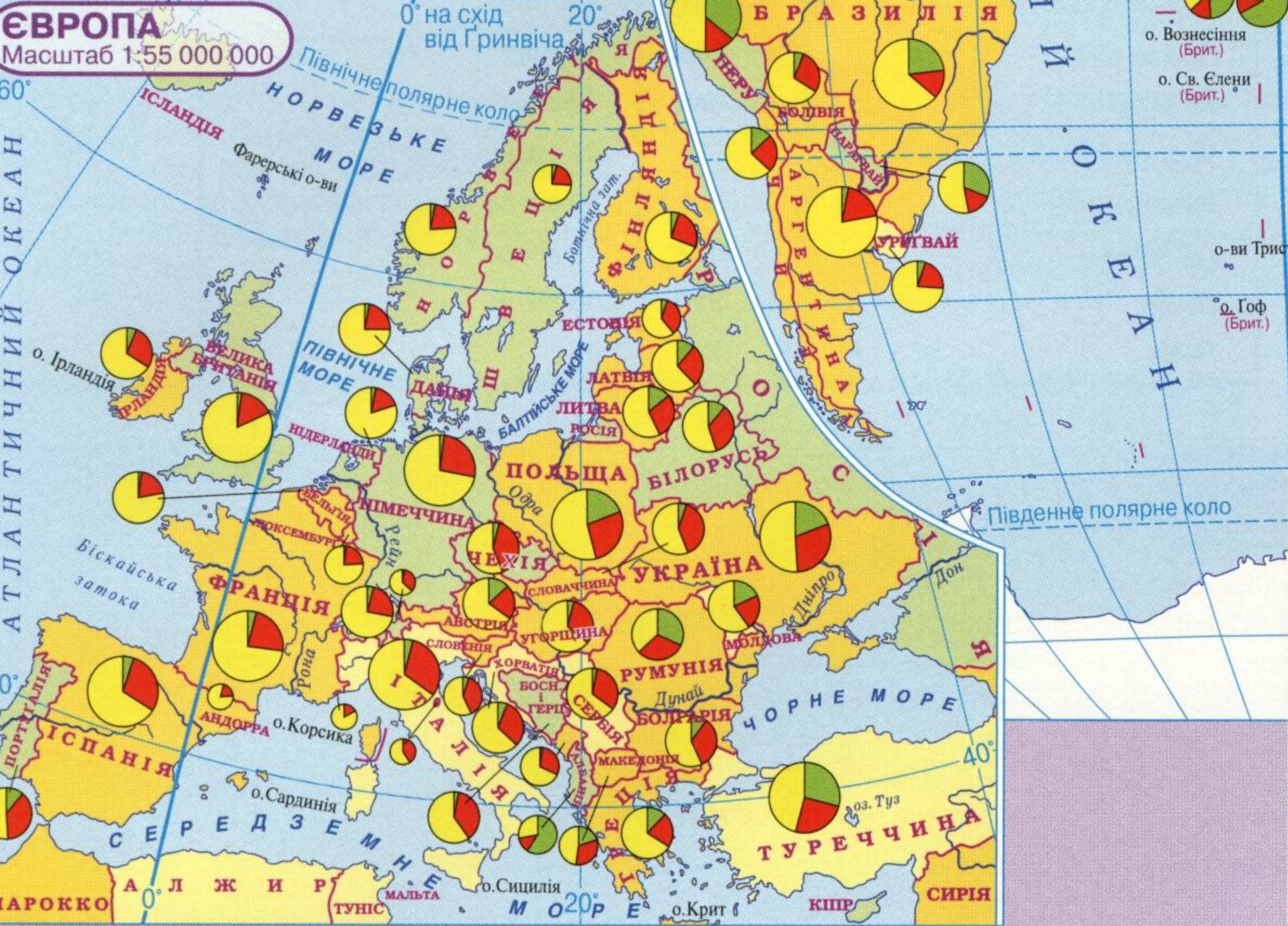
Масштаб 1:165 000 000

ЗАЙНЯТЕ НАСЕЛЕННЯ
(% від усього населення)

ЄВРОПА

Масштаб 1:55 000 000

ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В ПРОМИСЛОВІСТІ

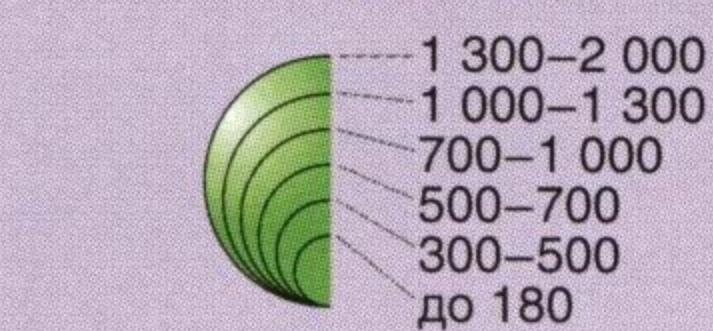
ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

УКРАЇНА. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

КІЛЬКІСТЬ ЗАЙНЯТОГО
НАСЕЛЕННЯ
(тис. осіб)

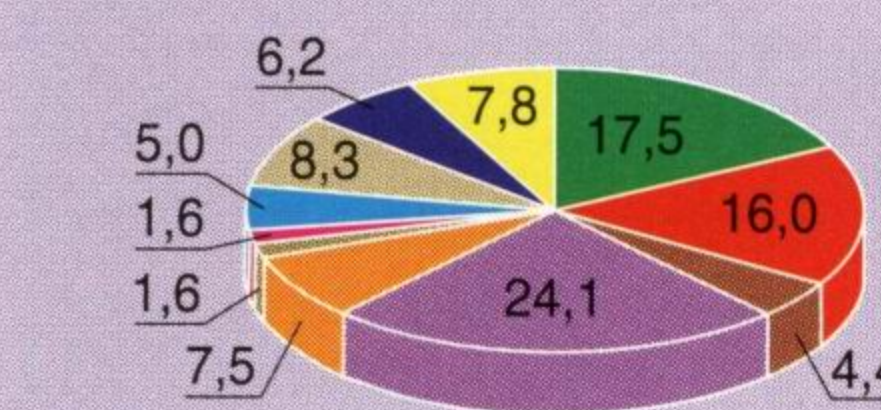

РІВЕНЬ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ
(зайняте населення до населення
працездатного віку, у відсотках)

УКРАЇНА. СТРУКТУРА ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (у відсотках)

20 044,1 тис. осіб

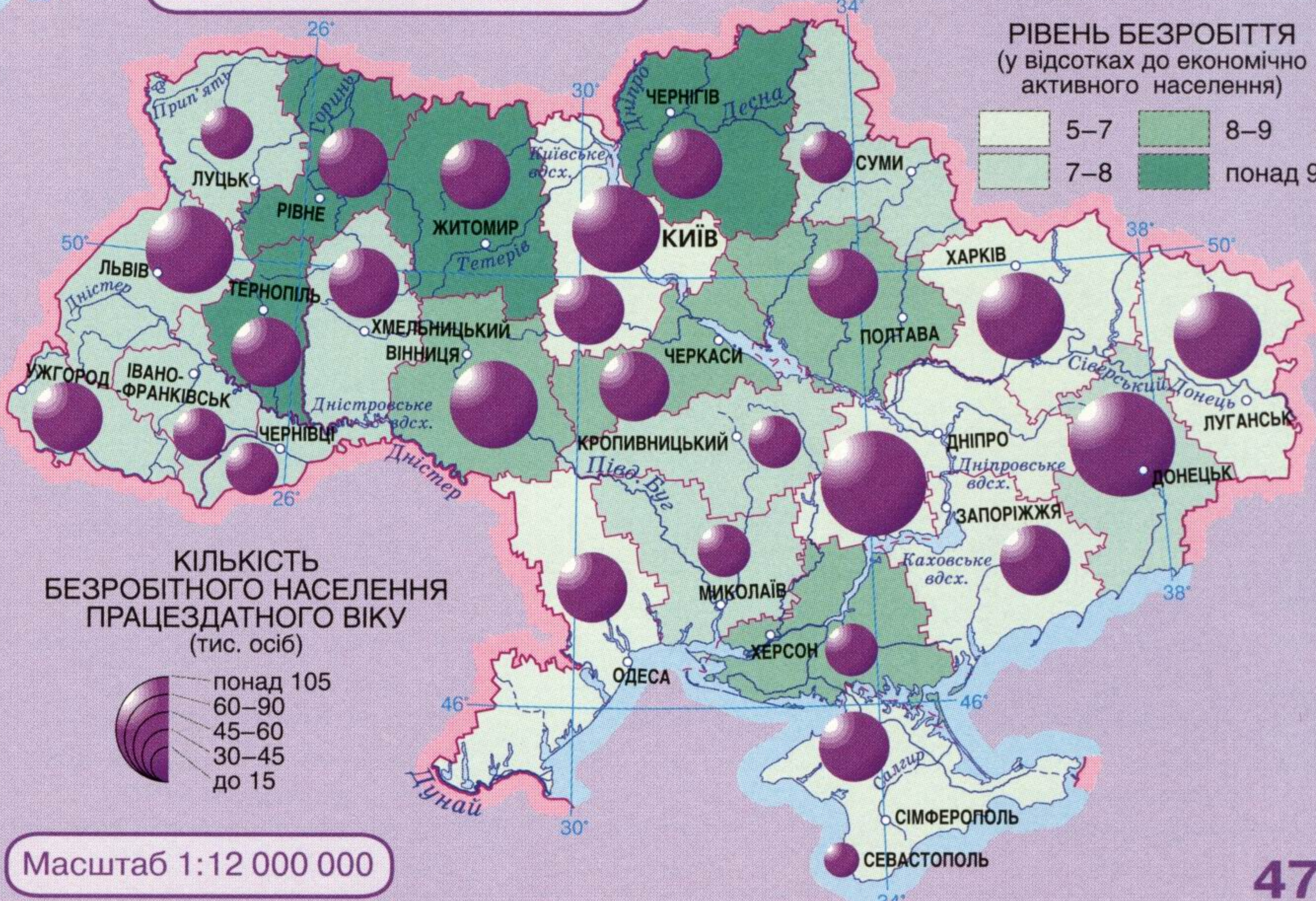

- сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство
- промисловість
- будівництво
- оптова й роздрібна торгівля, торгівля транспортними засобами, послуги з їх ремонту, готелі та ресторани
- транспорт і зв'язок
- фінансова діяльність
- операція з нерухомістю
- державне управління
- освіта
- охорона здоров'я та соціальна допомога
- інші види економічної діяльності

ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В ОСВІТІ

УКРАЇНА. БЕЗРОБІТТЯ

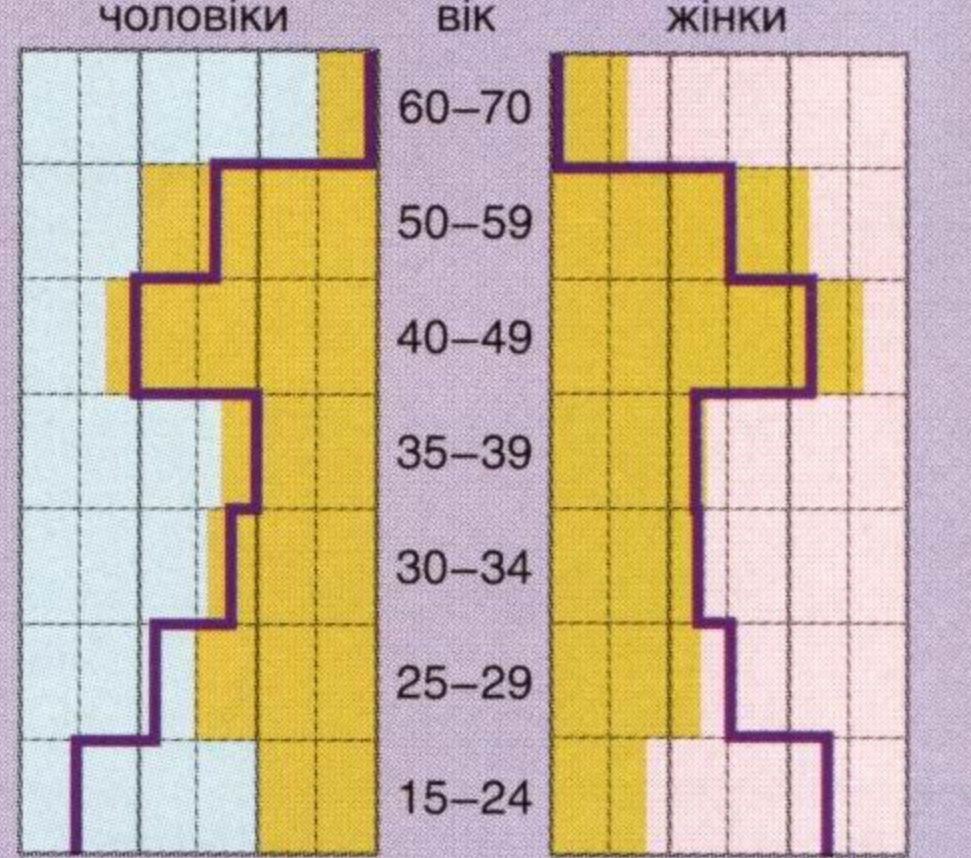

КІЛЬКІСТЬ
БЕЗРОБІТНОГО НАСЕЛЕННЯ
ПРАЦЕЗДАТНОГО ВІКУ
(тис. осіб)

Масштаб 1:12 000 000

УКРАЇНА. ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗА СТАТТЮ ТА ВІКОВИМИ ГРУПАМИ (у відсотках)

зайняті
безробітні

РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ (у відсотках до економічно активного населення)

ТЕРИТОРІЯ ТА НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

(на січень 2015 р.)

Назва адміністративної одиниці	Територія, тис. км ²	Населення, тис. осіб			Густота населення, осіб на 1 км ²
		Загальна кількість	у тому числі		
			міське	сільське	
Україна	603,7	42 929,3	29 673,1	13 256,2	71
Автономна Республіка Крим	26,1	–	–	–	–
Вінницька обл.	26,5	1 610,6	814,8	795,8	61
Волинська обл.	20,2	1 042,9	545,5	497,4	52
Дніпропетровська обл.	31,9	3 276,6	2 740,0	536,6	103
Донецька обл.	26,5	4 297,2	3 895,6	401,6	162
Житомирська обл.	29,9	1 256,0	737,7	518,3	42
Закарпатська обл.	12,8	1 259,6	467,3	792,3	98
Запорізька обл.	27,2	1 765,9	1 362,3	403,6	65
Івано-Франківська обл.	13,9	1 382,6	602,7	779,9	99
Київська обл.	28,1	1 729,2	1 075,2	654,0	62
Кіровоградська обл.	24,6	980,6	615,1	365,5	40
Луганська обл.	26,7	2 220,1	1 928,3	291,9	83
Львівська обл.	21,8	2 537,2	1 547,0	990,8	116
Миколаївська обл.	24,6	1 164,3	792,9	371,4	47
Одеська обл.	33,3	2 396,4	1 603,1	793,3	72
Полтавська обл.	28,8	1 449,0	895,8	553,2	50
Рівненська обл.	20,1	1 161,2	554,2	607,0	58
Сумська обл.	23,8	1 123,4	768,4	355,0	47
Тернопільська обл.	13,8	1 069,9	475,8	594,1	78
Харківська обл.	31,4	2 731,3	2 200,7	530,6	87
Херсонська обл.	28,5	1 067,9	653,6	414,3	37
Хмельницька обл.	20,6	1 301,2	730,3	570,9	63
Черкаська обл.	20,9	1 251,8	710,1	541,7	60
Чернівецька обл.	8,1	910,0	390,3	519,7	112
Чернігівська обл.	31,9	1 055,7	678,9	376,8	33
Київ	0,8	2 888,0	2 888,0	–	3 610
Севастополь (міськрада)	0,9	–	–	–	–

МІСТА УКРАЇНИ З КІЛЬКІСТЮ НАСЕЛЕННЯ ПОНАД 100 тис. осіб, 2015 р., (тис. осіб)

Алчевськ	110	Макіївка	348
Бердянськ	115	Маріуполь	455
Біла Церква	211	Мелітополь	157
Вінниця	372	Миколаїв	495
Горлівка	251	Нікополь	117
Дніпро	990	Одеса	1 017
Донецьк	936	Павлоград	109
Євпаторія	–	Полтава	295
Житомир	270	Рівне	250
Запоріжжя	762	Севастополь	–
Івано-Франківськ	229	Северодонецьк	108
Кам'янець-Подільський	102	Сімферополь	–
Кам'янське	241	Слов'янськ	115
Керч	–	Суми	269
Київ	2 888	Тернопіль	218
Краматорськ	161	Ужгород	116
Кременчук	225	Харків	1 453
Кривий Ріг	648	Херсон	296
Кропивницький	232	Хмельницький	268
Лисичанськ	102	Черкаси	285
Луганськ	418	Чернівці	264
Луцьк	217	Чернігів	295
Львів	729		

НАЙБІЛЬШІ РІЧКИ УКРАЇНИ

Річка	Куди впадає	Довжина, км		Площа басейну в межах України (загальна), тис. км ²
		України	загальна	
Дніпро	Чорне море	1 121	2 201	504,0
Дністер	Чорне море	925	1362	72,1
Південний Буг	Чорне море	806	806	63,7
Сіверський Донець	Дон	700	1 053	98,9
Горинь	Прип'ять	577	659	27,7
Десна	Дніпро	575	1 130	88,9
Інгuleць	Дніпро	549	549	13,7
Псел	Дніпро	520	717	22,8
Случ	Горинь	451	451	13,8
Стир	Прип'ять	424	494	13,1
Західний Буг	Вісла	401	772	73,5
Тетерів	Дніпро	385	385	15,3
Сула	Дніпро	363	363	19,6
Інгul	Південний Буг	354	354	9,9
Оріль	Дніпро	346	346	9,8
Рось	Дніпро	343	343	12,6
Вовча	Самара	323	323	13,3
Самара	Дніпро	320	320	22,6
Ворскла	Дніпро	317	464	14,7
Прут	Дунай	299	967	27,5
Прип'ять	Дніпро	290	761	121,0
Серет	Дністер	248	248	3,9
Збруч	Дністер	247	247	3,4
Стрий	Дністер	232	232	3,1
Сейм	Десна	228	748	27,5
Айдар	Сіверський Донець	217	264	7,4
Тиса	Дунай	201	966	153,0
Оскіл	Сіверський Донець	185	472	14,8
Дунай	Чорне море	174	2960	817,0

НАЙБІЛЬШІ ОЗЕРА І ЛИМАНИ УКРАЇНИ

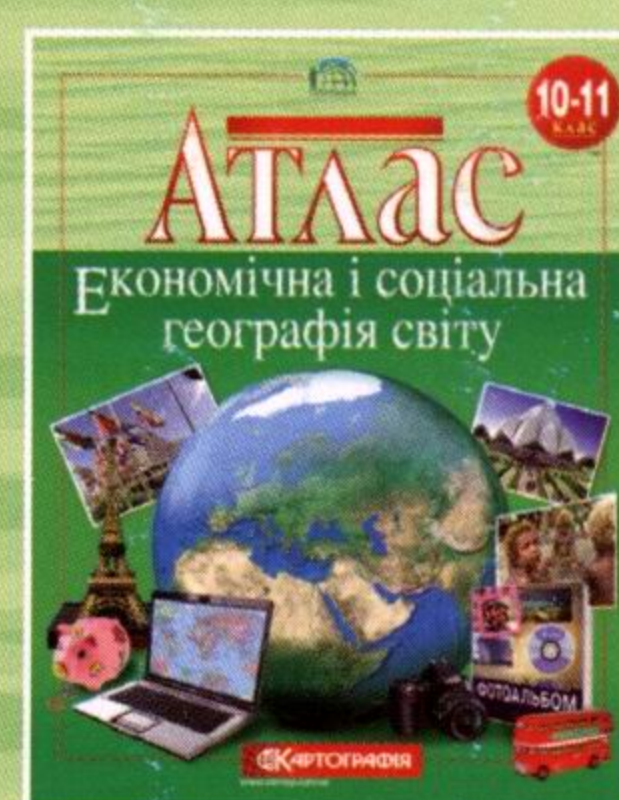
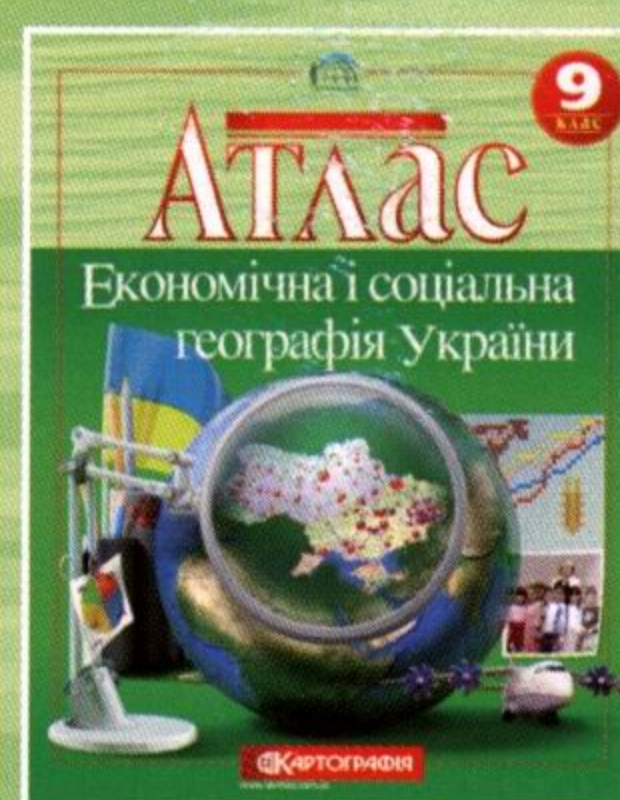
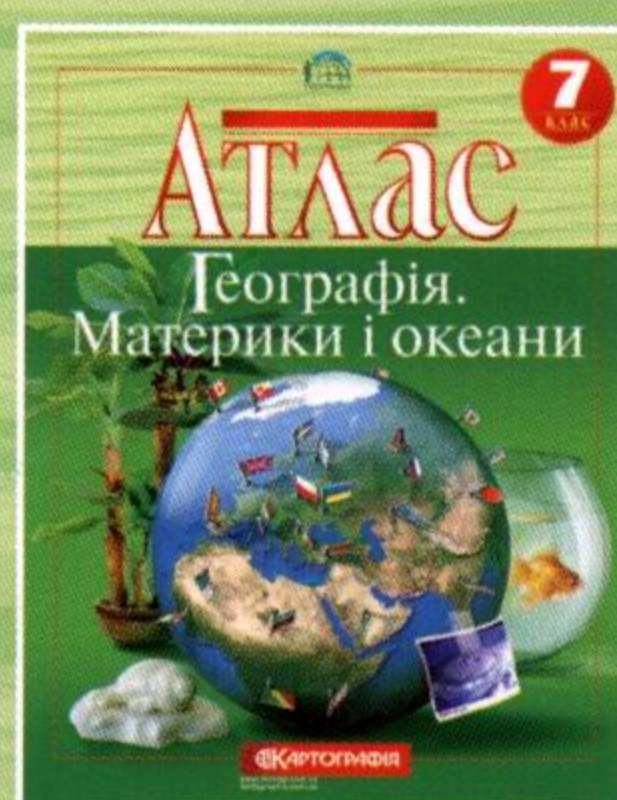
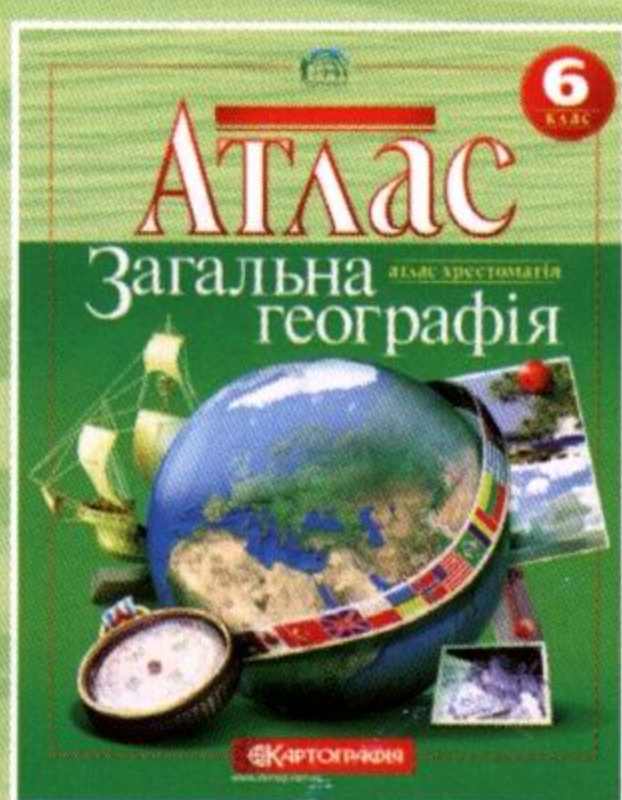
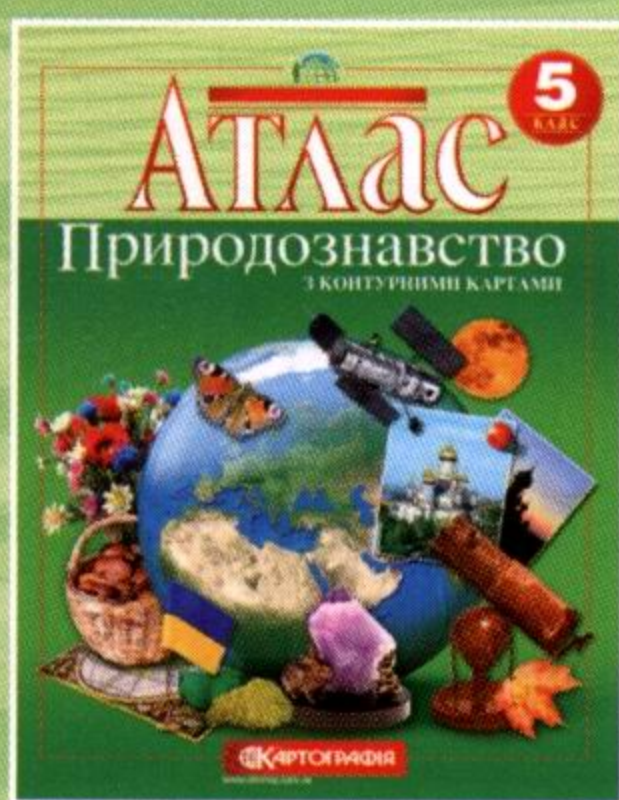
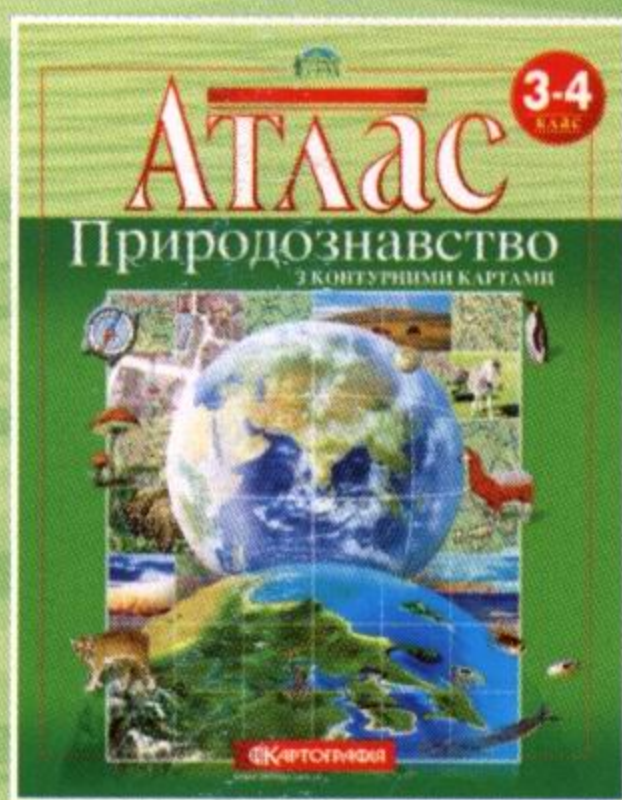
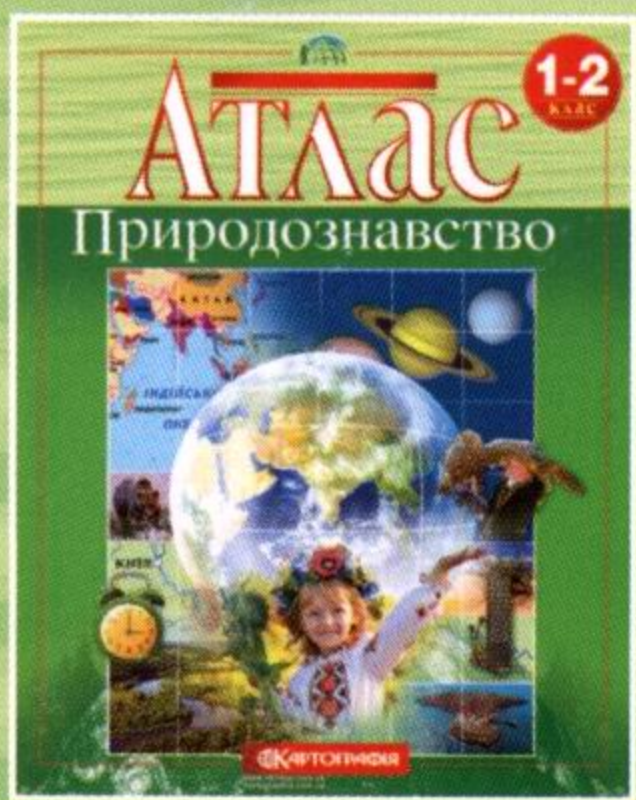
Озеро, лиман	Місцезнаходження	Площа, км ²	Довжина, км	Максимальна ширина, км	Максимальна глибина, м
Дністровський	Узбережжя Чорного моря	360,0	42,0	12,0	2,7
Сасик (Кундук)	- " -	210,0	35,0	11,0	3,9
Тилігульський	- " -	170–150	80,0	3,5	21,0
Молочний	Узбережжя Азовського моря	168,0	35,0	10,0	9,0
Ялпуг	Басейн Дунаю	149,0	39,0	5,0	6,0
Кагул	- " -	90,0	18,0	11,0	7,0
Кугурлуй	- " -	82,0	20,0	10,0	2,0
Шагани	Узбережжя Чорного моря	74,0	11,5	9,3	2,0
Алібей	- " -	72,0	15,0	11,0	2,5
Сасик	Кримський півострів	75,0	18,0	12,0	1,2
Хаджибейський	Узбережжя Чорного моря	70,0	40,0	3,5	13,5
Катлабуг	Басейн Дунаю	67,0	21,0	6,0	4,0
Китай	- " -	60,0	24,0	3,5	5,0
Куяльницький	Узбережжя Чорного моря	50–60	28,0	2,5	3,0
Донузлав	Кримський півострів	48,2	30,0	8,5	27,0

ОСНОВНІ ВОДОСХОВИЩА УКРАЇНИ

Водосховище	Роки створення	На якій річці	Площа, км ²	Об'єм, км ³	Довжина, км	Максимальна ширина, км	Максимальна глибина, м
Київське	1964–1966	Дніпро	922	3,73	110	12,0	14,5
Канівське	1972–1978	Дніпро	581	2,48	123	8,0	21,0
Кременчуцьке	1959–1961	Дніпро	2 250	13,50	149	28,0	20,0
Дніпродзержинське	1964	Дніпро	567	2,45	114	8,0	16,1
Дніпровське	1932	Дніпро	410	3,30	129	7,0	53,0
Каховське	1955	Дніпро	2 150	18,20	230	25,0	24,0
Дністровське	1981	Дністер	142	3,00	194		54,0
Червонооскільське	1958	Оскіл	122,6	0,48	76	4,0	16,5
Ладижинське	1964	Південний Буг	20,8	0,15	45	1,2	17,8
Печенізьке	1962	Сіверський Донець	86,2	0,38	65	3,0	10,5

НАЙБІЛЬШІ ГІРСЬКІ ВЕРШИНИ ТА НАЙВИЩІ ТОЧКИ РІВНИННОЇ ЧАСТИНИ УКРАЇНИ

Гора	Висота, м	Місцезнаходження	Область	Гора	Висота, м	Місцезнаходження	Автономна Республіка Крим, область
Українські Карпати				Кримські гори			
Говерла	2 061	Чорногора	Закарпатська та Івано-Франківська	Роман-Кош	1 545	Бабуган-яйла	Автономна Республіка Крим
Бребенескул	2 036	- " -	- " -	Зейтін-Кош	1 537	- " -	- " -
Піп Іван	2 028	- " -	- " -	Кемаль-Егерек	1 529	Ялтинська яйла	- " -
Петрос	2 020	- " -	Закарпатська	Еклізі-Бурун	1 527	Чатирдаг	- " -
Гутин Томнатик	2 016	- " -	- " -	Північний Демерджі	1 369	Демерджі-яйла	- " -
Ребра	2 001	- " -	Закарпатська та Івано-Франківська	Куш-Кая	1 339	Бабуган-яйла	- " -
Менчул	1 998	- " -	Івано-Франківська	Чорна	1 307	Ялтинська яйла	- " -
Піп-Іван	1 936	Рахівські гори	Закарпатська	Беденекир	1 301	- " -	- " -
Туркул	1 933	Чорногора	Закарпатська та Івано-Франківська	Тирке	1 283	Тирке-яйла	- " -
Брескул	1 911	- " -	- " -	Біла	1 253	Каратау	- " -
Смотрич	1 894	- " -	Івано-Франківська	Південний Демерджі	1 239	Демерджі-яйла	- " -
Близниця	1 881	Свидовець	Закарпатська	Ай-Петрі	1 234	Ай-Петринська яйла	- " -
Дземброня	1 878	Чорногора	Закарпатська та Івано-Франківська	Каратау	1 220	Каратау	- " -
Стримческа	1 872	Свидовець	Закарпатська	Рівнинна частина України			
Шпиці	1 863	Чорногора	Івано-Франківська	Берда	515	Хотинська височина	Чернівецька
Данціж	1 848	- " -	Закарпатська та Івано-Франківська	Камула	471	Подільська височина	Львівська
Сивуля-Велика	1 836	Горгани	Івано-Франківська	Могила-Мечетна	367	Донецький кряж	Луганська
Пожежевська	1 822	Чорногора	Закарпатська та Івано-Франківська	Бельмак-Могила	324	Приазовська височина	Запорізька
Сивуля-Мала	1 818	Горгани	Івано-Франківська				

Навчальні атласи, стінні та контурні карти з географії в магазинах «Атласи та карти»

Київ, вул. Попудренка, 54. Тел. (044) 292-31-24, 292-02-15, 498-29-70

Київ, Велика Васильківська вул., 69. Тел. (044) 537-06-18

Україна у світі: природа, населення

8
клас

ISBN 978-617-670-701-1

9 786176 707011 >